

**เหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์**

วิทยานิพนธ์

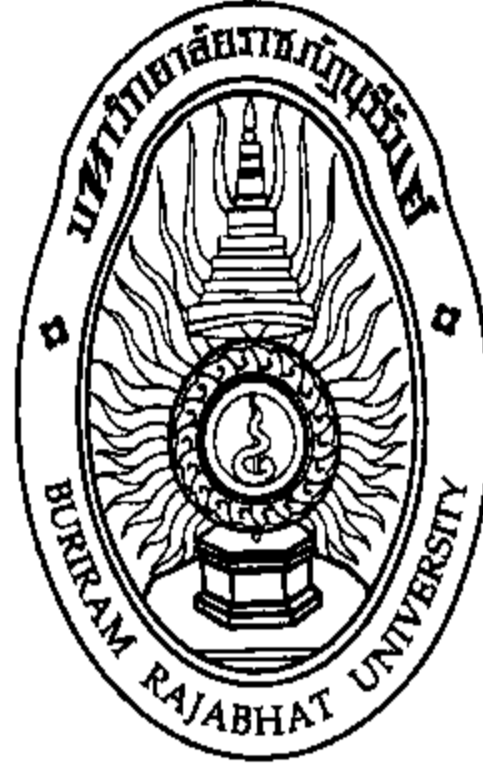
ของ

วิไล ควงเนตร

**เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**

กรกฎาคม 2559

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

**MOTIVES IN PURSUING A GRADUATE STUDY OF
BURIRAM RAJABHAT UNIVERSITY STUDENTS**

Wilai Dungnet

**Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in
Educational Administration**

July 2016

Copyright of Buriram Rajabhat University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ นางสาววิไล ดวงเนตร
เรียบร้อยแล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

คณะกรรมการสอบ

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริมาณี จุฑาปะมา)
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประคอง กาญจนการุณ)
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

..... กรรมการ
(ดร.กระพั่น ศรีงาน)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

ชื่อเรื่อง	เหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์		
ผู้วิจัย	วิไล ดวงเนตร		
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริณี จุฑาปะมา	ที่ปรึกษาหลัก	
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประคอง กาญจนการุณ	ที่ปรึกษาร่วม	
ปริญญา	ครุศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา
สถานศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ปีที่พิมพ์	2559

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน อายุ และรายได้ ตามกรอบแนวคิด 4 ด้าน คือ ด้านส่วนตัว ด้านสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัย ด้านบุคลากร และ ด้านการจัดการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากรนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ที่ลงทะเบียนเรียน ในปีการศึกษา 2557 จำนวน 142 คน จำแนกเป็นสาขาวิชาการบริหารการศึกษา จำนวน 50 คน สาขาวิชาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ จำนวน 43 คน สาขาวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 23 คน สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 19 คน และสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหาร จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมี 3 ลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบปลายเปิด มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.940 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test F-test และเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของเซฟเฟ่ โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยพบว่า

1. เหตุจูงใจโดยรวมตามความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีผลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้านและระดับมาก 1 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน รองลงมาคือ ด้านบุคลากร ด้านสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัย และด้านส่วนตัว ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน อายุ และรายได้ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษานักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ปรับปรุงบริเวณที่จอดรถให้เพียงพอกับการให้บริการ รองลงมาคือ การปรับปรุงสัญญาณอินเทอร์เน็ต Wifi ให้เพิ่มมากขึ้น และเลือกเรียน เพราะมีภูมิลำเนาอยู่ใกล้สามารถเดินทางมาเรียนได้สะดวก ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

TITLE	Motives in Pursuing a Graduate Study of Buriram Rajabhat University Students	
AUTHOR	Wilai Dungnet	
THESIS ADVISORS	Assistant Professor Dr. Siranee Chutopama	Major Advisor
	Assistant Professor Prakong Kanjanakaroon	Co - Advisor
DEGREE	Master of Education	MAJOR Educational Administration
SCHOOL	Buriram Rajabhat University	YEAR 2016

ABSTRACT

This study had the purposes to study and compare the opinions concerning motives in pursuing a graduate program of Buriram Rajabhat University students. The given information was categorized in accordance with the samples' working experience, age, and income. The participants were asked in 4 areas: personal justification, environment of the university, university's personnel, and Instructional management. The samples of the current study were 142 Buriram Rajabhat University graduate students enrolling in the academic year 2014. The 142 students were from different programs: 50 students were majoring in program Educational Administration, 43 students were from Curriculum and Instruction, 23 students were from English, 19 from Public Administration, and 7 study with of Political Economics and Administration. They were recruited from the graduate population. The research instrument was a set of questionnaire with 3 parts: checklist, 5-rating scale, and open-ended questions. It had the reliability index of 0.940. The collected data was analyzed through percentage, mean, standard deviation, t-test, f-test; and the researcher employed Scheffe' Method to test the paired differences. The statistical significant difference was set at .05 level. The research yielded the following Findings:

1. The overall opinions of the students concerning their reasons to study a graduate program at Buriram Rajabhat University were at a high level. After analyzing each area, it was found that the highest mean area was Instrutional Management, the second was personnel, the third was university' s environment and the lowest mean aspect was personal Justification.

2. The perspectives of the students about studying at the graduate level were not different even though they had different working experience, age and income.

3. The most suggested aspects from the students was providing adequate parking lots, the second was improving Internet connection and speed, Wi-Fi, and they selected the university because of short and convenient travelling.

มหาวิทยาลัยสุโขทัย
Buriram Rajabhat University

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้โดยได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัย
ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริณี จุฑาปะมา ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประคอง
กาญจนการุณ ที่ปรึกษาร่วม และอาจารย์ ดร.กระพัน ศรีงาน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณา
ช่วยเหลือให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จเรียบร้อย และ
ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้อำนวยความสะดวกในการประสานงานจัดทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา คณบดี-
บัณฑิตวิทยาลัย ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหาร อาจารย์ ดร.กระพัน ศรีงาน คณบดีคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติ และอาจารย์ ดร.สายรุ้ง สอนสุภาพ รองคณบดี
บัณฑิตวิทยาลัย ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือที่ใช้
ในการวิจัย ขอขอบคุณอาจารย์อนล สอนประคิษฐ์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ช่วยสืบค้นข้อมูลและ
ตรวจสอบข้อมูล นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ที่ได้กรุณาตอบ
แบบสอบถามทดลองใช้และตอบแบบสอบถามการวิจัยในครั้งนี้

ประโยชน์และคุณค่าที่เกิดขึ้นจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณแม่บิดา
มารดา ผู้ให้กำเนิดชีวิต ป้า (นางสาวแดง สามีรัมย์) บุรพจารย์ คณาจารย์ที่ได้อบรมสั่งสอนให้เป็น
ผู้ที่มีศีล สมาริ ปัญญา ตลอดจนทั้งพี่สาว พี่ชาย พี่เขยและหลาน ๆ ที่ได้ช่วยเหลือและให้กำลังใจ
แก่ผู้วิจัย

วิไล ดวงเนตร

สารบัญ

	หน้า
หน้าอนุมัติ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
ประกาศคุณูปการ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	5
สมมติฐานของการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
หลักและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ	10
ความหมายของแรงจูงใจ	10
ความสำคัญของแรงจูงใจในการศึกษา	12
ประเภทของแรงจูงใจ	13
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ	15
ทฤษฎีแรงจูงใจ	15

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ทฤษฎีความต้องการ	23
ทฤษฎีความคาดหวัง.....	26
ทฤษฎีการเลือกอาชีพ	27
แนวคิดเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา	29
ความหมายของเหตุจูงใจ	30
ความสำคัญของเหตุจูงใจ	31
ประเภทของเหตุจูงใจ	34
การจูงใจและการตัดสินใจเลือกเรียน	37
เหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา	39
ด้านส่วนตัว	40
ด้านสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัย	43
ด้านบุคลากร	46
ด้านการจัดการเรียนการสอน	59
การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	82
ประวัติการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา.....	82
ระเบียบมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ว่าด้วยการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา.....	87
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	91
งานวิจัยในประเทศ	92
งานวิจัยต่างประเทศ	97
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	100
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	100
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	101
การเก็บรวบรวมข้อมูล	102
การวิเคราะห์ข้อมูล	103
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	104

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	108
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	108
การวิเคราะห์ข้อมูล	108
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	109
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	148
ความมุ่งหมายของการวิจัย	148
สมมติฐานของการวิจัย	148
วิธีดำเนินการวิจัย	149
สรุปผลการวิจัย	150
อภิปรายผล	151
ข้อเสนอแนะ	156
ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้	156
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป	157
บรรณานุกรม	158
ภาคผนวก	171
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	172
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือในการวิจัย	176
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม	178
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	180
ภาคผนวก จ คำอำนาจำแนกของแบบสอบถาม	189
ประวัติย่อของผู้วิจัย	193

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
2.1 ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์	85
3.1 จำนวนประชากรของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2557 จำแนกตามสาขาวิชาที่เลือกเข้าศึกษาระดับ บัณฑิตศึกษา	100
4.1 จำนวนความถี่และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง	109
4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิต ศึกษา ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ โดยรวมและรายด้าน.....	110
4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิต ศึกษา ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ด้านส่วนตัว โดยรวมและรายข้อ	111
4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิต ศึกษา ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ด้านสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัย โดยรวมและรายข้อ	112
4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับ บัณฑิตศึกษา ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ด้านบุคลากร โดยรวมและ รายข้อ	114
4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิต ศึกษา ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวม และรายข้อ	116
4.7 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจใน การเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตาม ประสบการณ์ โดยรวมและรายด้าน	118
4.8 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจใน การเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน ด้านส่วนตัวโดยรวมและรายข้อ	118

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.9 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ด้านสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัย โดยรวมและรายชื่อ	120
4.10 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ด้านบุคลากร โดยรวมและรายชื่อ	122
4.11 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมและรายชื่อ	124
4.12 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตามอายุ โดยรวมและรายด้าน	126
4.13 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตามอายุ ด้านส่วนตัว โดยรวมและรายชื่อ	126
4.14 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ด้านสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัย โดยรวมและรายชื่อ	128
4.15 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ด้านบุคลากร โดยรวมและรายชื่อ	130
4.16 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมและรายชื่อ	132

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.17 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตามรายได้โดยรวมและรายค้าน	134
4.18 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตามรายได้อันส่วนตัว โดยรวมและรายข้อ	135
4.19 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ด้านสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัย โดยรวมและรายข้อ	138
4.20 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ด้านบุคลากร โดยรวมและรายข้อ	140
4.21 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมและรายข้อ	143
4.22 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	147

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาได้รับการยอมรับว่าเป็นปัจจัยที่เสริมสร้างคนให้ได้รับการพัฒนาและประชาชนในประเทศมีสิทธิ์ที่จะได้รับการจัดการศึกษาจากรัฐอย่างเท่าเทียมกันตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 49 ที่บัญญัติไว้ว่าบุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการได้รับการศึกษาไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับสิทธิเช่นเดียวกันกับผู้อื่น และการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น การจัดการศึกษาอบรมองค์การวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเองรวมทั้งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครองและความเหมาะสมจากรัฐบาล (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. 2553 : 1) การพัฒนาประเทศมีความจำเป็นต้องพัฒนาแบบองค์รวม คือ การพัฒนาทั้งด้านความรู้ ความสามารถในการทำงานและการใช้ชีวิต รวมทั้งการพัฒนาจิตใจให้อยู่ในสังคมอย่างเป็นสุข ซึ่งสนองเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 5) หมวด 1 บททั่วไป ว่าด้วยความมุ่งหมายและหลักการ มาตรา 6 บัญญัติไว้ว่า การจัดการศึกษาจะต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ บุคคลทั่วไปจึงให้ความสำคัญแก่การศึกษาโดยมีแนวคิดว่ามีการศึกษาสูงจะมีโอกาสเจริญก้าวหน้าในด้านต่างๆ ได้ดีกว่า ดังนั้นบุคคลทั่วไปจึงพยายามที่จะศึกษาให้ถึงในระดับสูงสุด คือ ระดับอุดมศึกษา

สังคมไทยในปัจจุบันมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็วในทุกๆ ด้าน จึงจำเป็นที่คนไทยต้องปรับตัวให้ทันกับโลกปัจจุบันและเตรียมตัวตั้งใจในการศึกษาหาความรู้ให้มากขึ้นเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ทั้งการเรียนรู้ภาษาต่างๆ ให้ได้หลากหลายภาษา และในอดีตที่ผ่านมาการศึกษาในระดับสูงยังมีความต้องการไม่มาก จึงทำให้ผู้ที่ศึกษาอยู่นั้นยังไม่มีความต้องการที่จะเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นและการเข้าศึกษาในระดับปริญญาโทจะมีเฉพาะในต่างประเทศ แต่ปัจจุบันประเทศไทยมีสถาบันการศึกษาที่มีโครงสร้างการศึกษาในระดับมหาบัณฑิต และได้มีการวางแผนการศึกษาในระดับสูงหลากหลายสถาบันด้วยกัน เพื่อให้ผู้ที่ได้รับการศึกษาสามารถปรับพัฒนา

ตนเองในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง ทั้งเป็นการเพิ่มพูนศักยภาพและมาตรฐานการทำงานของบุคคลให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การศึกษาขั้นบัณฑิตศึกษาเป็นการศึกษาขั้นสูงที่เป็นการศึกษาต่อเนื่องจากการศึกษาระดับปริญญาตรี มีความมุ่งหมายเพื่อให้บัณฑิตสามารถแสวงหาความรู้และความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาใดสาขาหนึ่งในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี ซึ่งเป็นการผลิตกำลังคนระดับสูงให้กับประเทศ การศึกษาต่อหรือไม่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาจึงเป็นไปตามสภาพส่วนตัวของผู้เรียนและสังคมนั้นๆ สำหรับในส่วนของบุคคลที่มีความต้องการศึกษาในระดับสูงขั้นนี้เป็นบุคคลที่ต้องการจะเพิ่มพูนความรู้และพัฒนาเพื่อยกระดับมาตรฐานการทำงานของคนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพ ปัจจัยที่มีอิทธิพลในเรื่องดังกล่าวคือ ฐานะทางสังคมเศรษฐกิจ อายุ และการศึกษาที่ได้รับ นับว่าทุกเรื่องเป็นสิ่งสำคัญ แต่ข้อเท็จจริงที่สำคัญอย่างยิ่งคือความสัมพันธ์ระหว่างระดับที่จะเข้าเรียนกับระดับความรู้ หรือการศึกษาที่ได้เรียนมาก่อน การที่บุคคลเข้ามาศึกษาต่อก็เพื่อที่จะได้รับความรู้ความสามารถตลอดจนทักษะที่เหมาะสมกับปริญญาที่แต่ละบุคคลเข้ามาศึกษา และเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วสามารถหางานทำได้ตรงกับความรู้ความสามารถหรือทักษะที่ตนได้เรียนมา (อดุลย์ วิริยเวชกุล, 2542 : 27-36)

ผลกระทบจากอิทธิพลของโลกาภิวัตน์และการเปิดเสรีส่งผลให้ประเทศต่างๆ เชื่อมโยงกับแทบทุกด้าน การสร้างกำลังคนและองค์ความรู้ที่มีคุณภาพ มีความเป็นสากลป้อนสู่ตลาดแรงงานในอนาคต จึงเป็นหน้าที่ที่สำคัญยิ่งของสถาบันอุดมศึกษา นอกจากนี้การเปิดเสรีด้านบริการทางการศึกษาในอนาคต จะส่งผลให้มหาวิทยาลัยมีแนวโน้มที่จะต้องเผชิญการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ต้องก้าวให้สู่เวทีการแข่งขันที่รุนแรงขึ้น โดยขยายพื้นที่การแข่งขันจากระดับท้องถิ่นสู่ระดับประเทศและระดับโลก จำเป็นอย่างยิ่งที่ควรพัฒนาพัฒนามหาวิทยาลัยไทยอย่างน้อย 1 แห่ง มีมาตรฐานเทียบเท่ากับมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก (World Class University) ให้เป็นที่ยอมรับและมีชื่อเสียง เช่น คิด 1 ใน 20 มหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก อันจะทำให้ไทยมีมหาวิทยาลัยชั้นนำที่เป็นแหล่งจัดบริการอุดมศึกษาในการสร้างกำลังคนและองค์ความรู้ที่มีคุณภาพ เป็นสากลและนำการเปลี่ยนแปลง ป้อนสู่ตลาดแรงงานและพัฒนาประเทศ และยังส่งผลให้พัฒนาถ่ายทอดและสร้างเครือข่ายองค์ความรู้ งานวิจัย และผู้เชี่ยวชาญจากทั่วโลกแลกเปลี่ยนกับมหาวิทยาลัยไทย สร้างรายได้จำนวนมาก อีกทั้งเป็นตัวแบบ ในการพัฒนาก้าวสู่การเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำให้มหาวิทยาลัยไทยอื่นๆ อันเป็นการกระตุ้นให้เกิดการยกระดับการให้บริการการอุดมศึกษาไทยทั้งระบบ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2553 : 8-9)

การพัฒนาคุณภาพของคนไทยเพื่อให้มีความพร้อมที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง ดังกล่าว ตลอดจนมีศักยภาพเพียงพอต่อการดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข สามารถแข่งขันได้อย่างเหมาะสมและทัดเทียมกับสังคมโลกนั้น นับว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งของประเทศไทย (รุ่ง แก้วแดง. 2542 : 46-47) คุณภาพของประชากรของประเทศขึ้นอยู่กับการศึกษา คุณภาพของการศึกษาขึ้นอยู่กับครู ถ้าได้ครูเก่ง ครูดี มีความทุ่มเทและตั้งใจ ก็จะปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ เพราะครูไม่ใช่เป็นแค่เพียงผู้สอนหรือผู้บอกวิชาเพื่อหาเลี้ยงชีพเท่านั้น ครูที่แท้จริงต้องรู้จักสิ่งใดถูกสิ่งใดผิดให้การอบรมสั่งสอนคุณธรรม เพื่อยกระดับจิตวิญญาณของมนุษย์ให้สูงขึ้นด้วย เพื่อให้เยาวชนเติบโตเป็นคนโดยสมบูรณ์ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ครู คือผู้กำหนดอนาคตของสังคม (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู. 2544 : 12)

การพัฒนาประเทศและการพัฒนาคนในสังคมเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกันและพัฒนาควบคู่กัน ไปอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่ากระบวนการศึกษาที่จัดให้กับเยาวชนตั้งแต่ก่อนวัยเรียน ไปจนถึงระดับมหาวิทยาลัยนั้น มีความมุ่งหมายสำคัญๆ อยู่ 2 ประการ คือการพัฒนาบุคคลให้มีความรู้ด้านต่างๆ ที่จะช่วยให้การดำเนินชีวิตในฐานะพลเมืองที่ดี และช่วยให้มีโอกาสเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพ การศึกษาจึงเป็นกระบวนการสร้างคนให้มีคุณค่าเป็นที่พึงของสังคม โดยการพัฒนาทักษะ ทักษะคติ และพฤติกรรมของบุคคลให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นสุข ช่วยเสริมสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสังคมและยกระดับมาตรฐานชีวิตของประชาชนในสังคมให้สูงขึ้น และเพื่อให้กระบวนการศึกษามีพลังอำนาจในการพัฒนาชาติ จึงควรมีการจัดการศึกษาอย่างกว้างขวาง และเป็นธรรม มีความหลากหลายในรูปแบบ เนื้อหา และวิธีการเพื่อให้แต่ละบุคคลสามารถใช้โอกาสที่มีอยู่เลือกเรียนตามความถนัด ความสามารถ ความต้องการและความสนใจ เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเหมาะสม (คมเพชร ฉัตรสุกกุล. 2451 : 16 ; อ้างถึงใน ประศาสน์ ไสวงษ์. 2552 : 1)

การศึกษาระดับอุดมศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อสังคม เป็นการจัดการศึกษาที่มีมุ่งมั่นพัฒนาความเจริญงอกงามทางสติปัญญาและความคิดเพื่อพัฒนาประเทศและมุ่งพัฒนาคนให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ความเข้าใจในศิลปวัฒนธรรมเพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอันมีคุณค่าแก่บุคคล สังคม และประเทศชาติ ดังนั้นการเน้นในเรื่องการจัดการเรียนและการสอนเพื่อพัฒนาคุณค่าทางวิชาการและวิชาชีพ จึงเป็นภารกิจหลักที่ทุกมหาวิทยาลัยพึงตระหนักและให้ความสำคัญอย่างจริงจังต่อเนื่องเสมอมา นอกจากนั้นยังจัดกระบวนการเรียนการสอนเพื่อมุ่งผลิตบุคคลที่มีวิชาชีพระดับสูง และเพื่อการวิจัย เป็นการส่งเสริมให้นิสิต นักศึกษา และอาจารย์ได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้วิทยาการใหม่ๆ เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ ตลอดจนฝึกฝนให้รู้จักวิเคราะห์และนำเอาผลงานวิจัยมาใช้ในการแก้ปัญหาต่างๆ ในสังคม การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม

ในรูปแบบต่างๆ และถ่ายทอดวัฒนธรรม ปลุกฝังความเป็นพลเมืองดีให้แก่ นิสิต นักศึกษา เพื่อจะได้ถ่ายทอดต่อไปยังประชาชนและสังคม (นิธิมา สังคหะ. 2547 : 2) แผนงานหลักเพื่อการพัฒนา ระบบอุดมศึกษาให้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนในระดับอุดมศึกษาว่า “การอุดมศึกษานอกจากจะมีบทบาทในการผลิตและพัฒนากำลังคนระดับสูงที่สามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานและภาคเศรษฐกิจต่างๆ ได้อย่างมีคุณภาพแล้วยังต้องพัฒนาวิชาการ ตลอดจนองค์ความรู้ต่างๆ ให้เกิดขึ้นเป็นการสร้างผู้นำและปัญญาชน การอุดมศึกษาจึงมีความสำคัญมาก” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2540 : 89)

ปัจจุบันการศึกษาระดับมหาบัณฑิตได้รับความสนใจจากบุคคลทั่วไปอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือพนักงานองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เนื่องจากต่างก็ตระหนักว่าการมีโอกาสได้ศึกษาในระดับที่สูงขึ้นย่อมจะเป็นแนวทางที่จะนำไปสู่ความก้าวหน้าในหน้าที่การงานเป็นเกียรติประวัติต่อตนเองและองค์กรหรือหน่วยงาน อีกทั้งตัวองค์กรต่างๆ ก็ต้องการบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ เพื่อเพิ่มศักยภาพขององค์กรให้มีความแข็งแกร่งมากยิ่งขึ้น (อโนทัย พึ่งทองหล่อ. 2543 : 1) นอกจากนี้ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาคือค่านิยมในปริญญา การได้รับปริญญาชั้นสูงจะมีประโยชน์ในการทำงาน เพราะลักษณะการทำงานหลายอย่างในประเทศไทยขึ้นอยู่กับปริญญาไม่ได้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และความรู้ความสามารถ (ลิขิตกุล กุศลรัตนรักษ์. 2547 : 1)

การศึกษาระดับมหาบัณฑิตมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคน เนื่องจากบุคคลที่จบการศึกษาระดับมหาบัณฑิตจะสามารถนำความรู้ ความสามารถ ไปพัฒนาตนเองและความเป็นผู้นำในสังคมได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเป็นผู้นำความรู้ มุ่งเน้นการพัฒนาความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขา ซึ่งในการศึกษาระดับมหาบัณฑิตจะเป็นการศึกษาค้นคว้าวิจัย และการเสาะแสวงหาความรู้อย่างลึกซึ้งเฉพาะด้านซึ่งเป็นแสวงหาความจริงทางวิชาการ เพื่อให้ผู้เรียนมีความเป็นนักวิชาการ และมีวิชาชีพขั้นสูงที่จะเป็นกำลังสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป

ดังนั้น ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ของชุมชนในท้องถิ่นได้มีทางเลือกในการเรียนใกล้บ้าน สะดวก ประหยัดค่าใช้จ่าย เป็นแนวทางในการประชาสัมพันธ์การจัดการศึกษาให้แก่ผู้ที่สนใจหรือบุคคลในท้องถิ่นนั้นๆ ได้มีโอกาสศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามากยิ่งขึ้น อีกทั้งเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารในการเปิดสอนสาขาต่างๆ การขยายสาขา

ศูนย์ไปตามอำเภอต่างๆ และเป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตาม ประสบการณ์ทำงาน อายุ และรายได้

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อแตกต่างกัน
2. นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อแตกต่างกัน
3. นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ที่มีรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อแตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

1. เพื่อทราบเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
2. เพื่อเป็นประโยชน์โดยตรงต่อผู้บริหารของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการเปิดสอนสาขาวิชาต่างๆ
3. เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป และยังสอดคล้องกับความต้องการศึกษาของบุคคลในท้องถิ่นนั้นๆ ต่อไปด้วย
4. เพื่อเป็นการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา

ในการทำวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเหตุปัจจัยในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2557 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการสำรวจและสังเคราะห์ขอบเขตของการวิจัย จึงขอกำหนดขอบเขตเนื้อหา โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

- 1.1 ด้านส่วนตัว
- 1.2 ด้านสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัย
- 1.3 ด้านบุคลากร
- 1.4 ด้านการจัดการเรียนการสอน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ระดับปริญญาโท ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2557 จำนวน 142 คน จำแนกเป็นสาขาวิชาการบริหารการศึกษา จำนวน 50 คน สาขาวิชาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ จำนวน 43 คน สาขาวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 23 คน สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 19 คน และสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหาร จำนวน 7 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. ตัวแปรที่ศึกษา มีดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

จำแนกตาม

3.1.1 ประสบการณ์ในการทำงาน

3.1.1.1 ต่ำกว่า 5 ปี

3.1.1.2 ตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป

3.1.2 อายุ

3.1.2.1 อายุ 21 – 30 ปี

3.1.2.2 อายุ 31 – 40 ปี

3.1.2.3 อายุ 40 ปีขึ้นไป

3.1.3 รายได้

3.1.3.1 ต่ำกว่า 10,000 บาท

3.1.3.2 10,000 – 20,000 บาท

3.1.3.3 20,001 – 30,000 บาท

3.1.3.4 ตั้งแต่ 30,001 ขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ เหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา
ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เหตุจูงใจในการเข้าศึกษาต่อ หมายถึง แรงกระตุ้นหรือสิ่งเร้า แรงกดดัน ตลอดจนปัจจัยต่างๆ ที่ชักนำให้นักศึกษาตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาที่มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

1.1 ด้านส่วนตัว หมายถึง การพัฒนาตนเอง การเพิ่มวุฒิการศึกษา การเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ นำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพ สร้างความมั่นใจ ความภาคภูมิใจ และมีบุคลิกภาพที่ดี ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ยกระดับสถานภาพและเปลี่ยนตำแหน่งสายงานที่สูงขึ้น

1.2 ด้านสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัย หมายถึง ทำเลที่ตั้ง ความมีชื่อเสียงของสถาบัน การคมนาคมในการเดินทางของนักศึกษา อัตราค่าธรรมเนียมการศึกษา สภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในมหาวิทยาลัย และภายในห้องเรียน จำนวนอาคารเรียน ห้องเรียนที่เพียงพอ สิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ทั้งในมหาวิทยาลัยและภายนอกมหาวิทยาลัย

1.3 ด้านบุคลากร หมายถึง อาจารย์มีความรู้ความสามารถ ระดับการศึกษาและระดับตำแหน่งทางวิชาการ จำนวนอาจารย์ที่เพียงพอเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน อาจารย์มีคุณวุฒิและสอนตรงตามสาขาวิชา การถ่ายทอดความรู้ของอาจารย์ผู้สอน การวัดผลประเมินผล บุคลิกภาพและการแต่งกายของอาจารย์ เทคนิควิธีการสอน รวมทั้งการให้บริการของเจ้าหน้าที่ การแต่งกาย การพูดจามนุษยสัมพันธ์ การให้คำแนะนำ ปรีกษา การตอบข้อซักถาม การให้ความช่วยเหลือและความรู้ ความสามารถของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการให้บริการกับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

1.4 ด้านการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนโดยมีหลักสูตรที่ได้รับมาตรฐาน จัดตารางเรียนเฉพาะในวันเสาร์-อาทิตย์ มีแผนการจัดการเรียนการสอนที่ชัดเจน มีแผนบริหารการเรียนการสอน สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน

2. ประสบการณ์ในการทำงาน หมายถึง ประสบการณ์ทำงานที่ผ่านมามาตั้งแต่เริ่มทำงานจนถึงปัจจุบัน ดังนี้

2.1 ต่ำกว่า 5 ปี

2.2 ตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป

3. อายุ หมายถึง การจำแนกนักศึกษาออกเป็น 3 ประเภท โดยใช้อายุเป็นเกณฑ์มีดังนี้

3.1 อายุ 21 – 30 ปี

3.2 อายุ 31 – 40 ปี

3.3 อายุ 40 ปีขึ้นไป

4. รายได้ หมายถึง รายได้ในปัจจุบันของนักศึกษาที่ได้รับเงินค่าตอบแทนจากการทำงานหรืออื่นๆ

4.1 ต่ำกว่า 10,000 บาท

4.2 10,000 – 20,000 บาท

4.3 20,001 – 30,000 บาท

4.4 ตั้งแต่ 30,001 ขึ้นไป

5. นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หมายถึง นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สาขาวิชาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ และสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหาร ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2557

6. มหาวิทยาลัย หมายถึง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย สาระสำคัญตามลำดับ ดังนี้

1. หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ
 - 1.1 ความหมายของแรงจูงใจ
 - 1.2 ความสำคัญของแรงจูงใจในการศึกษา
 - 1.3 ประเภทของแรงจูงใจ
 - 1.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับแรงจูงใจ
2. แนวคิดเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา
 - 2.1 ความหมายของเหตุจูงใจ
 - 2.2 ความสำคัญของเหตุจูงใจ
 - 2.3 ประเภทของเหตุจูงใจ
 - 2.4 การจูงใจและการตัดสินใจเลือกเรียน
3. เหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา
 - 3.1 ด้านส่วนตัว
 - 3.2 ด้านสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัย
 - 3.3 ด้านบุคลากร
 - 3.4 ด้านการจัดการเรียนการสอน
4. การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
 - 4.1 ประวัติการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
 - 4.2 ระเบียบมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ว่าด้วยการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ

ความหมายของแรงจูงใจ

มีนักวิชาการหลายท่านทั้งที่เป็นนักวิชาการไทยและนักวิชาการต่างประเทศ ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจไว้หลายประการที่สำคัญและเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป อาทิ เช่น

กันตยา เพิ่มผล (2541 : 58) ได้แบ่งแรงจูงใจทางด้านจิตวิทยาออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ (Affinitive Motivation) ความต้องการของบุคคลที่จะมีความสัมพันธ์อันดีกับคนอื่น เพื่อนร่วมงาน คำนึงถึงการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานและรักษาหน้าซึ่งกันและกันมากกว่า คำนึงถึงการทำงานโดยตรง บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธนี้จะประสบความสำเร็จในการทำงานก็ต้องได้รับการสนับสนุนจากพวกพ้อง

2. แรงจูงใจใฝ่อำนาจ (Power Motivation) บุคคลที่มีแรงจูงใจประเภทนี้จะใช้อำนาจเผด็จการต่อคนอื่น มีความต้องการอย่างรุนแรงที่จะมีอำนาจเหนือและต้องการใช้อำนาจในการควบคุม

3. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) บุคคลที่มีแรงจูงใจประเภทนี้จะเป็นคนที่มีเหตุผล มีภาวะในการเสี่ยงในระดับที่เป็นไปได้ รู้จักใช้วิจารณญาณอย่างรอบคอบและทำงานเพื่อผลงานจริง

ขวัญราตรี ไชยแสง (2544 : 30) กล่าวว่า แรงจูงใจจะเกิดขึ้นได้ต้องมีแรงขับ (Drive) และแรงขับจะเกิดขึ้นได้ต้องมีความต้องการ (Needs) บางตำราถือว่าแรงขับ (Drive) กับแรงจูงใจ (Motive) เป็นคำที่มีความหมายเดียวกันใช้แทนกันได้

เดิมศักดิ์ กทวณิช (2546 : 149) กล่าวว่า การจูงใจ หมายถึง กระบวนการของการใช้ปัจจัยทั้งหลายที่จะทำให้บุคคลเกิดความต้องการ เพื่อสร้างแรงขับและแรงจูงใจไปกระตุ้นร่างกายให้แสดงพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายที่ได้วางไว้ โดยปัจจัยดังกล่าวอาจจะเป็นสิ่งเร้าภายนอกกับสิ่งเร้าภายในหรือทั้งสองประการก็ได้

อารี พันธุ์มณี (2546 : 269) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจ หมายถึง ภาวะใดๆ ที่กระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมาภายนอกและการจูงใจ หมายถึง การนำปัจจัยต่างๆ ที่เป็นแรงจูงใจในมาผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมอย่างมีทิศทาง เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายหรือเงื่อนไขที่ต้องการปัจจัยต่างๆ ที่นำมาอาจเป็นเครื่องล่อ รางวัล การลงโทษ การทำให้เกิดการตื่นตัว รวมทั้งทำให้เกิดความคาดหวัง

ณัฐตะวัน ตัญญา (2547 : 67) ให้ความหมายของแรงจูงใจว่า เป็นสิ่งใดๆ ที่กระตุ้นให้แสดงพฤติกรรมอย่างมีทิศทาง เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายหรือเงื่อนไขที่ต้องการ

ศักดิ์นา บุญเปี่ยม (2547 : 72) ให้ความหมายของแรงจูงใจว่า เป็นภาวะของจิตใจที่ กระตุ้นหรือผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมอย่างมีทิศทางเพื่อไปสู่เป้าหมาย

วิลรัตน์ แสงศรี (2548 : 313) ให้ความหมายของแรงจูงใจว่า เป็นแรงที่กระตุ้นให้ อินทรีย์กระทำการใดกิจกรรมหนึ่งอย่างมีเป้าหมายและมีทิศทาง เพื่อตอบสนองความต้องการ ของตน

สุรางค์ โค้วตระกูล (2548 : 153) กล่าวว่า แรงจูงใจ หมายถึง องค์ประกอบที่กระตุ้น ให้เกิดพฤติกรรมที่มีจุดมุ่งหมาย

ชูชีพ อ่อนโคกสูง (2549 : 5) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจ หมายถึง แรงหรือพลัง ในการทำพฤติกรรมอย่างเข้มแข็งและกระตือรือร้น มีจุดมุ่งหมายชัดเจนและรักษาพฤติกรรมนั้นไว้ ได้ เช่น คนหนึ่งๆ ทำงานหนักตลอดเวลาด้วยความขยันขันแข็งเพื่อประสบความสำเร็จในชีวิต ถือ ว่าเขาเป็นผู้มีแรงจูงใจในการทำงานอย่างสูง

โรบิน (Robbins. 1966 : 98) ได้ให้คำนิยามของความต้องการความสำเร็จว่าเป็น แรงจูงใจที่จะประสบความสำเร็จจากบางสิ่งที่ยาก การชนะอุปสรรค และการประสบผลสำเร็จที่ได้ มาตรฐานสูง ความเก่งในตัวเอง การแข่งขันและการอยู่ในขั้นแนวหน้าผู้อื่น การนับถือตนเอง เพิ่มมากขึ้น โดยใช้ความสามารถในการได้รับผลสำเร็จ

มอร์แกนและคิง (Morgan & king. 1966 : 98) กล่าวว่า แรงจูงใจ หมายถึง แรงหรือ พลังที่ผลักดัน ระดับหรือเร้าความรู้สึกของบุคคลให้มีความสนใจ มีความเต็มใจในการปฏิบัติ กิจกรรม เป็นสิ่งชี้ทิศทางของพฤติกรรม ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่นำไปสู่เป้าหมายตามที่บุคคลนั้น คาดหมายเอาไว้

เดอว์เวอร์ (Drever. 1979 : 178) แรงจูงใจตามพจนานุกรมด้านจิตวิทยาของเดอว์เวอร์ กล่าวว่า แรงจูงใจหมายถึง การแสวงหาหนทางให้ได้มาซึ่งความพอใจแต่ละข้อของความ ต้องการ อันเป็นแบบพฤติกรรมของมนุษย์

จากความหมายดังกล่าว จะเห็นได้ว่าแรงจูงใจนั้นได้มีความเกี่ยวข้องกับความต้องการ แรงขับที่เกิดขึ้นในตัวบุคคล สิ่งจูงใจต่างๆ นั้นเกิดจากการจูงใจภายนอก เช่น การให้รางวัลหรือ สิ่ง ตอบแทน เมื่อบุคคลเกิดความ ต้องการ ทำให้เกิดแรงขับ ซึ่งแรงขับที่เกิดขึ้นจะไปกระตุ้นให้บุคคล แสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมา เพื่อให้บรรลุหรือสนองความต้องการของตน เมื่อสามารถสนอง ความต้องการได้แล้วแรงขับก็จะลดลงไป บุคคลก็จะเกิดความพึงพอใจที่ความพึงพอใจได้รับการ ตอบสนอง แต่ในทางตรงกันข้ามหากความต้องการยังไม่ได้รับการตอบสนองก็จะต้องเข้าสู่ กระบวนการเกิดแรงขับออกมาอีกครั้ง และดำเนินการเป็นกระบวนการเรื่อยๆ จนสู่ความพึงใจ

ดังนั้น เมื่อมนุษย์มีความต้องการสิ่งใดก็จะพยายามที่จะทำให้ตนเองได้รับการตอบสนองต่อความต้องการนั้นๆ จึงแสดงได้ว่า บุคคลนั้นเกิดแรงจูงใจในการแสวงหาสิ่งที่สามารถตอบสนองความพึงพอใจ ธรรมชาติของการจูงใจจะเกิดขึ้นเป็นกระบวนการต่อเนื่อง ครอบคลุมเท่าที่มนุษย์ยังดำรงชีวิตอยู่ในสังคม

จากความหมายที่ได้กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า แรงจูงใจ หมายถึง องค์ประกอบภายในของตัวบุคคลที่มีแรงหรือพลังในการขับเคลื่อนผลักดันพฤติกรรมให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมาอย่างมีทิศทาง เพื่อให้ตนเองได้บรรลุตามเป้าหมายหรือความคาดหวังที่ต้องการหรือตั้งใจเอาไว้นั่นเอง

ความสำคัญของแรงจูงใจในการศึกษา

สุภัทธา ปิณฑะแพทย์ (2542 : 144) ได้กล่าวถึงแรงจูงใจในการศึกษาว่าขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1. แรงจูงใจเกิดจากความต้องการความสุขส่วนตัว มนุษย์มีความต้องการหาความสุขให้กับตนเองหลีกเลี่ยงความไม่พึงพอใจ ดังนั้นแรงจูงใจจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ใ้มนุษย์แสดงพฤติกรรมเพื่อแสวงหาความสมดุลไม่ว่าจะเป็นในด้านความสุขหรือความเจ็บปวด ซึ่งขึ้นอยู่กับความพอใจแห่งตน
2. แรงจูงใจเกิดจากการตอบสนองสัญชาตญาณ โดยไม่ต้องมีการเรียนรู้ เช่น การตอบสนองต่ออาหาร ตอบสนองต่อสิ่งเร้าทางเพศ และความเจ็บปวดต่างๆ
3. แรงจูงใจเกิดขึ้นตามเหตุและผล คนเรามีอิสระที่จะกระทำหรือตัดสินใจต่างๆ โดยมีเหตุผลและรู้ว่าตนต้องการอะไร ทำให้การตัดสินใจเลือกเป็นแรงจูงใจตามหลักเหตุและผล
4. แรงจูงใจเกิดจากแรงขับ การกระทำที่มนุษย์เลือกกระทำขึ้นอยู่กับความมากน้อยของแรงขับที่จะตัดสินใจให้เกิดแรงกระทำนั้นๆ
5. แรงจูงใจเกิดจากการกระตุ้นของอารมณ์ ในบางครั้งบุคคลก็จะแสดงพฤติกรรมตามพลังของอารมณ์ แรงจูงใจที่ส่งผลหรือมีอิทธิพลโดยตรงต่อการศึกษา คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) ซึ่งเป็นแรงจูงใจที่มีอยู่ในตัวมนุษย์ทุกคน เป็นความต้องการทางจิตใจของมนุษย์ที่จะเอาชนะอุปสรรค ฝ่าฟันต่อการกระทำสิ่งที่ยากๆ ให้ประสบผลสำเร็จเป็นความปรารถนาที่จะกระทำสิ่งใดๆ ให้สำเร็จโดยเร็วที่สุด และได้ผลดีที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะบรรลุผลสำเร็จในการศึกษาและมีความมานะพยายามที่จะศึกษาในระดับที่สูงขึ้นไป

วรรณิ ลิ้มอักษร (2546 : 135-136) กล่าวถึง ความสำคัญของการจูงใจในการเรียน การสอนในด้านต่างๆ ดังนี้

1. การจูงใจสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ความตั้งใจ และมีความพยายามในการเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมหรือการทำงานต่างๆ
2. การจูงใจช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน และการทำงานเต็มความสามารถและความถนัดที่มีอยู่อย่างมากมาย
3. การจูงใจจะช่วยกระตุ้น และชี้แนวทางให้ผู้เรียนประพฤติปฏิบัติในทางที่ดีงามและเหมาะสม เช่น ประพฤติปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ วินัย วัฒนธรรม และศีลธรรมอันดีงามของสังคม เป็นต้น
4. การจูงใจจะช่วยให้ผู้เรียนได้ทราบระดับความสามารถของตนสำหรับการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การสอบแข่งขันความรู้ทางวิชาการ หรือการประกวดงานฝีมือ เป็นต้น ทั้งยังมีโอกาสได้ทราบถึงความถนัดและความสามารถของตน อันจะนำไปสู่การพิจารณาในการตัดสินใจเลือกอาชีพในอนาคตด้วย
5. การจูงใจจะช่วยปลูกฝังเจตคติที่มีต่อการเรียน การทำงาน หรือการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม เป็นต้น
6. การจูงใจจะช่วยให้ผู้เรียนทราบถึงความก้าวหน้าของตนเอง ซึ่งจะมีส่วนช่วยบุคคลให้พยายามรักษาและเพิ่มพูนความสามารถขึ้นไปเรื่อยๆ และช่วยให้ทราบถึงข้อบกพร่องต่างๆ ที่ตนมี เพื่อการป้องกันไม่ให้เกิดความผิดพลาดเกิดขึ้นซ้ำอีก ตลอดจนทำการแก้ไขความผิดพลาดให้หมดไปด้วย

จากแนวคิดและข้อค้นพบที่ได้กล่าวมา สรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจในการศึกษานั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัย คือ ความมีชื่อเสียงของสถาบันศึกษาที่แตกต่างกัน คุณภาพของการจัดการศึกษาที่แตกต่างกัน สภาพฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกัน ค่านิยมในยุคปัจจุบัน และความต้องการพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพ

ประเภทของแรงจูงใจ

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2545 : 157) ได้แบ่งแรงจูงใจออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. แรงจูงใจทางด้านร่างกาย (Physical Motivation) เป็นความต้องการทางด้านร่างกายเกี่ยวกับอาหาร น้ำ การพักผ่อน การได้รับความคุ้มครอง ความปลอดภัย การได้รับความเพลิดเพลิน การลดความเคร่งเครียด แรงจูงใจทางด้านนี้จะมีสูงมากในวัยเด็กตอนต้น และวัยผู้ใหญ่ตอนปลาย เนื่องจากได้เกิดความเสื่อมถอยทางด้านร่างกาย

2. แรงจูงใจทางด้านสังคม (Social Motivation) เริ่มต้นตั้งแต่เกิดของมนุษย์เรา ถือได้ว่าแรงจูงใจด้านนี้สลับซับซ้อนมากเป็นความต้องการที่มีผลมาจากด้านชีววิทยาของมนุษย์ ในความต้องการอยู่ร่วมกับครอบครัว เพื่อนฝูงในโรงเรียน เพื่อนร่วมงาน เป็นความต้องการส่วนบุคคลที่ได้รับอิทธิพลมาจากสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ซึ่งในบางวัฒนธรรมหรือบางสังคม จะมีอิทธิพลที่เข้มแข็งและเหนียวแน่นมาก

อารีย์ พันธุ์ณี (2546 : 270-272) ได้กล่าวถึงประเภทของแรงจูงใจไว้ ดังนี้

1. การจูงใจ แบ่งตามลักษณะการแสดงออกตามพฤติกรรมได้ 2 ประเภท คือ

1.1 การจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) เป็นสภาวะที่บุคคลต้องการที่กระทำ หรือเรียนรู้บางสิ่งบางอย่างด้วยตนเอง ไม่ต้องอาศัยการชักจูงจากสิ่งเร้าภายนอก เช่น ความต้องการหรือความสนใจพิเศษตลอดจนความรู้สึกนึกคิดหรือทัศนคติของแต่ละบุคคล จะผลักดันให้บุคคลสร้างพฤติกรรมขึ้น ได้แก่ ความอยากรู้ อยากเห็น ความสนใจ ความรัก ความศรัทธา

1.2 การจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation) เป็นสภาวะที่บุคคลได้รับการกระตุ้น จากสิ่งเร้าภายนอก เช่น สิ่งของหรือเกียรติยศ เงินเดือน ปรียญาบัตร ความก้าวหน้า รางวัล คำชมเชย การแข่งขัน การติเตือน ทำให้บุคคลมองเห็นเป้าหมาย จึงเร้าให้บุคคลเกิดความต้องการ และแสดง พฤติกรรมสู่เป้าหมายนั้น นอกจากนี้ การจูงใจสามารถแบ่งตามที่มาของแรงจูงใจได้ 3 ประเภท ดังนี้

1. แรงจูงใจทางสรีระวิทยา (Physiological Motivation) การจูงใจเกิดเพื่อสนอง ความต้องการทางร่างกายทั้งหมด เพื่อให้บุคคลมีชีวิต เป็นความต้องการที่จำเป็นตามธรรมชาติของ มนุษย์ได้แก่ ต้องการน้ำ อาหาร พักผ่อน และปราศจากโรคภัย เป็นต้น เราสามารถวัดระดับ ความต้องการทางสรีระได้ จากการสังเกตพฤติกรรมการกระทำของเรา คือ จากความมากน้อยของ การกระทำการเลือกกระทำ (เลือกสิ่งใดแสดงว่าต้องการสิ่งนั้นมาก) การโต้ตอบต่อสิ่งที่มาขัดขวาง

2. แรงจูงใจทางจิตวิทยา (Psychological Motivation) มีความสำคัญน้อยกว่าแรงจูงใจ ทางสรีระวิทยา เพราะจำเป็นในการดำรงชีวิตน้อยกว่า แต่จะช่วยคนเราด้านจิตใจ ทำให้มี สุขภาพจิตดีและสดชื่น แรงจูงใจประเภทนี้ ได้แก่ความอยากรู้อยากเห็น และการตอบสนอง ต่อสิ่งแวดล้อม

3. แรงจูงใจทางสังคม (Social Motivation) แรงจูงใจนี้มีจุดเริ่มต้นมาจากประสบการณ์ ทางสังคมในอดีตของบุคคล และเป้าหมายของแรงจูงใจชนิดนี้ มีความสัมพันธ์กับการแสดง ปฏิกริยาของบุคคลอื่นที่มีต่อเรา แรงจูงใจทางสังคมที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของคนเรา ได้แก่

3.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motives) เป็นความปรารถนาของบุคคลที่จะทำกิจกรรมต่างๆ ให้ดีและประสบความสำเร็จ ซึ่งได้รับการส่งเสริมมาตั้งแต่วัยเด็ก จากผลการศึกษาวิจัย พบว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างอิสระเป็นตัวของตัวเองฝึกหัดการช่วยเหลือตนเองตามวัยจะเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความต้องการความสำเร็จในชีวิตสูง การฝึกให้บุคคลมีความต้องการความสำเร็จ หรือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจึงมักเริ่มจากครอบครัวอันดับแรก

3.2 แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ (Affiliative Motives) เป็นแรงจูงใจที่ทำให้บุคคลปฏิบัติตนให้เป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น ต้องการความเอาใจใส่ ความรักจากผู้อื่น

3.3 แรงจูงใจต่อความนับถือตนเอง (Self-Esteem) เป็นแรงจูงใจที่บุคคลปรารถนาเป็นที่ยอมรับในสังคม มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับ รู้จักของคนทั่วไป ต้องการได้รับการยกย่องจากสังคม ซึ่งนำมาสู่ความรู้สึกนับถือตนเอง

สรุปได้ว่าประเภทของแรงจูงใจแบ่งออกได้ตามหลักของการแบ่ง เช่น แบ่งเป็น 2 ประเภท คือแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอก หรือแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ แรงจูงใจทางสรีระวิทยา แรงจูงใจทางจิตวิทยา และแรงจูงใจทางสังคม

ทฤษฎีที่เกี่ยวกับแรงจูงใจ

ทฤษฎีแรงจูงใจ

ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (ทฤษฎีแรงขับหรือทฤษฎีลดแรงขับ)

ฮูลล์ คอลลาร์ด และมิลเลอร์ (Hull, Dollard & Miller. 1950 : 30 ; อ้างถึงใน สุรางค์ ไคว้ตระกูล. 2544 : 155) แบ่งแรงขับและแรงจูงใจออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. แรงจูงใจทางสรีระ (Physiological Motives) แรงจูงใจประเภทนี้ประกอบด้วย ความหิว ความกระหาย และความต้องการทางเพศ
 2. แรงจูงใจทางจิตวิทยา (Psychological Motives) เป็นแรงจูงใจที่เกิดจากการเรียนรู้ เช่น แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจที่อยากจะเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม เป็นต้น
- ทฤษฎีแรงจูงใจมีหลายทฤษฎีและมีทั้งคล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน ไม่มีทฤษฎีใดที่ได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่ แต่ทุกทฤษฎีต่างมีความสัมพันธ์กันและเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน จึงขอกล่าวถึงทฤษฎีต่างๆ ดังนี้ (จันทร์ธานี สงวนนาม. 2545 : 205)

1. ทฤษฎีลำดับความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs Theory)

มาสโลว์ เป็นนักจิตวิทยาอยู่ที่มหาวิทยาลัยแบรนดิช ได้พัฒนาทฤษฎีแรงจูงใจที่รู้จักกันมาก ทฤษฎีหนึ่งขึ้นมา โดยมาสโลว์ระบุว่า บุคคลจะมีความต้องการที่เรียงลำดับจากระดับพื้นฐาน มากที่สุดไปยังระดับที่สูงที่สุด ได้แก่

1.1 ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) ได้แก่ ความหิว ความกระหาย ความง่วง ความปรารถนาทางเพศ เป็นต้น

1.2 ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) ได้แก่ ความปลอดภัยทางด้านร่างกาย และความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เช่น การทำงานที่มีความมั่นคง เป็นต้น

1.3 ความต้องการทางสังคม (Social Needs) ได้แก่ ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ได้รับการยอมรับและมีความสำคัญต่อกลุ่ม

1.4 ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง (Esteem Needs) เป็นความต้องการที่จะเป็นบุคคลที่มีความมั่นใจในตนเองและมีบุคคลอื่นยอมรับนับถือ ความพึงพอใจในการที่มีฐานะเด่นทางสังคม

1.5 ความต้องการความสมหวังของชีวิต (Self-actualization Needs) เป็นความต้องการของคนที่ได้ใช้ศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ ได้ทำงานที่เหมาะสมกับความสามารถและทักษะที่ตนชอบ และมีความสุขกับการที่ได้ทำในสิ่งที่ตนเองต้องการที่จะทำมากที่สุด

มาสโลว์ เชื่อว่าความต้องการเหล่านี้จะถูกเรียงลำดับจากต่ำสุดไปยังสูงสุด เมื่อความต้องการ ณ ระดับต่ำสุดถูกสนองแล้ว ก็จะมีความต้องการในระดับที่สูงขึ้นไป และเมื่อความต้องการอย่างหนึ่งถูกตอบสนองแล้ว ความต้องการนี้จะไม่เป็นสิ่งจูงใจที่มีพลังอีกต่อไป ดังนั้นตามทฤษฎีนี้ บุคคลจะถูกจูงใจให้ตอบสนองความต้องการระดับต่ำก่อน ดังนั้น การจูงใจให้ปฏิบัติงานจะต้องดูที่ความต้องการขั้นพื้นฐานก่อน

มาสโลว์ (Maslow, 1987 : 35 ; อ้างถึงใน ซูชีพ อ่อนโคกสูง, 2549 : 8-9) นักจิตวิทยาชาวอังกฤษเป็นคนแรกที่ได้ตั้งทฤษฎีทั่วไปเกี่ยวกับแรงจูงใจไว้และเป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลาย ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ มาสโลว์ อธิบายถึงความต้องการของบุคคลว่ามี 2 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ ความต้องการที่จำเป็นขาดไม่ได้ (Deficiency Needs) เมื่อขาดจะเกิดพลังกระตุ้นให้ทำพฤติกรรมเพื่อสิ่งนั้น บุคคลจะยังไม่มีพลังในการทำพฤติกรรมเพื่อความต้องการสูงขึ้นไปคือความต้องการเจริญงอกงาม (Growth Needs) ซึ่งเป็นความต้องการที่จะขยายและเพิ่มพูนประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งนั้น ความต้องการทั้งสองกลุ่มนี้แบ่งเป็น 5 ลำดับขั้นดังนี้

ลำดับขั้นที่ 1 ความอยู่รอด (Survival) เป็นความต้องการในสิ่งที่ทำให้มีชีวิตอยู่ได้ เช่น อาหาร น้ำ อากาศ ความอบอุ่น (อุณหภูมิ ฯลฯ)

ลำดับขั้นที่ 2 ความปลอดภัย (Safety) เป็นความต้องการที่จะไม่ถูกข่มขู่ บังคับ หรือทำร้ายทั้งร่างกายและจิตใจ

ลำดับขั้นที่ 3 ความรักและการยอมรับ (Belonging) เป็นความต้องการความรักและการยอมรับ และสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัว เพื่อนร่วมวัย และบุคคลอื่นๆ

ลำดับขั้นที่ 4 การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-Esteem) เกิดจากได้รับการยอมรับนับถือและชื่นชมยินดีจากบุคคลอื่น

ลำดับขั้นที่ 5 ประกอบด้วยความต้องการ 3 ประการ ได้แก่

1. สัมฤทธิ์ผลทางปัญญา (Intellectual Appreciation) ได้แก่ ต้องการความรู้และความเข้าใจในสิ่งต่างๆ
2. ความซาบซึ้งในสุนทรียภาพ (Aesthetic Appreciation) ได้แก่ ซาบซึ้งในคุณค่าทางศิลปะ คนตรี ความจริง ฯลฯ
3. ศักยภาพแห่งตน (Self-Actualization) ซึ่งประกอบด้วย
 - 3.1 สามารถรับรู้ได้ตรงกับความจริง
 - 3.2 มีความสามารถ ความเป็นอิสระ และการยอมรับตนเอง
 - 3.3 ยึดปัญหาเป็นศูนย์กลางแทนการยึดตัวเองเป็นที่ตั้ง
 - 3.4 มีความคิดและการกระทำสอดคล้องต้องกัน
 - 3.5 เข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

มนุษย์เราทุกคนมีความต้องการทางด้านร่างกายแตกต่างกันไป เมื่อเกิดความต้องการมนุษย์ก็จะต้องหาสิ่งต่างๆ มาตอบสนองต่อความต้องการของร่างกายเกิดความสมดุล ซึ่งทฤษฎีความต้องการนั้นได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายแบบด้วยกัน ดังนี้

แนวคิดนี้เป็นแนวคิดของมาสโลว์ (Maslow) ที่ได้อธิบายถึงลำดับความต้องการของมนุษย์ โดยที่ความต้องการจะเป็นตัวกระตุ้นให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมเพื่อไปสู่ความต้องการนั้น ดังนั้นหากเราเข้าใจความต้องการของมนุษย์ก็สามารถอธิบายถึงเรื่องแรงจูงใจของมนุษย์ได้เช่นเดียวกันในเรื่องความต้องการของมนุษย์ ถ้าเรามีความเข้าใจในเรื่องความต้องการของมนุษย์แล้ว เราจะสามารถเข้าใจพื้นฐานพฤติกรรมของมนุษย์ได้มากยิ่งขึ้น

2. ทฤษฎี อี อาร์ จี ของอัลเดอร์เฟอร์ (Alderfer's ERG Theory)

อัลเดอร์เฟอร์ (Alderfer, 2002 : 112 ; อ้างถึงใน ขวัญราตรี ไชยแสง, 2544 : 32)

ได้ปรับปรุงลำดับความต้องการของมาสโลว์ใหม่ ให้เป็นความต้องการ 3 ระดับ ได้แก่

- 2.1 ความต้องการการดำรงชีวิตอยู่ (Existence Needs : E) คือ ความต้องการทางร่างกายและความปลอดภัย

2.2 ความต้องการด้านความสัมพันธ์ (Relatedness Needs : R) คือ ความต้องการทุกอย่างที่เกี่ยวพันกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในสถานที่ทำงาน

2.3 ความต้องการการเจริญเติบโต (Growth Needs : G) คือ ความต้องการภายในเพื่อพัฒนาส่วนบุคคล

อัลเดอร์เฟอร์ เห็นด้วยกับมาสโลว์ที่ว่า ความต้องการที่ยังไม่ถูกตอบสนองจะจูงใจบุคคลแต่ที่อัลเดอร์เฟอร์มีความเห็นแตกต่างจากมาสโลว์ก็คือ มาสโลว์กล่าวว่า บุคคลจะยังอยู่ ณ ความต้องการระดับหนึ่งจนกว่าความต้องการนั้นจะได้รับการตอบสนอง แต่ทฤษฎี ERG กล่าวว่า ถ้าความต้องการนั้นยังไม่ได้ถูกตอบสนอง บุคคลจะคับข้องใจ ถดถอยลงมายังความต้องการในระดับที่ต่ำลงมาและเริ่มต้นความต้องการระดับต่ำลงมาอีก และขณะเดียวกันบุคคลอาจมีความต้องการมากกว่าหนึ่งระดับในขณะเดียวกันได้ บุคคลสามารถถูกจูงใจพร้อมกันไปด้วย ความต้องการมากกว่าหนึ่งระดับ เช่น ความต้องการเงินเดือนสามารถเกิดขึ้นได้ขณะเดียวกันกับความต้องการทางสังคม เป็นต้น

3. แนวคิดของเฮร์สเบอร์ก (Herzberg : 137 ; อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. 2547 ข : 146-147) เป็นนักจิตวิทยาได้ศึกษันทฤษฎีแรงจูงใจในการทำงานชื่อทฤษฎี Motivation – Maintenance Theory หรือ Dual Factor Theory หรือ The Motivation – Hygiene Theory แรงจูงใจในการทำงานตามแนวคิดของเฮร์สเบอร์ก ได้มาจากการวิจัยของเฮร์สเบอร์กและคณะเฮร์สเบอร์กเป็นศาสตราจารย์หัวหน้าภาควิชาจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยเวสเทิร์นรีเสิร์ฟ (Western Reserve University) เขาได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับแรงจูงใจในการทำงานของมนุษย์เพื่อตอบคำถามที่ว่า “ผู้ปฏิบัติงานต้องการงานอะไรจากเขา” และเพื่อพิสูจน์สมมุติฐานที่ว่า “ปัจจัยที่จะนำไปสู่ทัศนคติในทางบวกและปัจจัยที่จะนำไปสู่ทัศนคติในทางลบในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน” ซึ่งเขาสรุปออกมาเป็นแนวคิดตามทฤษฎีสององค์ประกอบ (Two-Factor Theory) ซึ่งอาจจะเรียกชื่ออย่างอื่นได้อีกหลายชื่อ (จันทรานี สงวนนาม. 2545 : 210-212) เช่น ทฤษฎีความพอใจ - ไม่พอใจ (Satisfiers - Dissatisfiers) หรือทฤษฎีปัจจัยกระตุ้น – ปัจจัยค้ำจุน (Motivation - Hygienes) หรือทฤษฎีองค์ประกอบภายใน – ภายนอกของงาน (Intrinsic - Extrinsic Factors) โดยองค์ประกอบ 2 ประเภทที่มีผลต่อแรงจูงใจในการทำงาน คือ

3.1 ปัจจัยกระตุ้น หรือปัจจัยจูงใจ (Motivation Factors) เป็นปัจจัยที่จูงใจให้บุคคลพอใจในงานที่ทำ (Satisfaction) ประกอบด้วย

3.1.1 ความสำเร็จ (Achievement) หมายถึง การที่บุคคลใช้พลังความสามารถทำงานจนบรรลุวัตถุประสงค์ ใช้สติปัญญาจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

3.1.2 การยอมรับนับถือ การยกย่อง (Recognition) หมายถึง การได้รับ

การยกย่อง การได้รับการยอมรับนับถือจากผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและบุคคลอื่นในสังคม รวมถึงสภาพ (Status) ซึ่งหมายถึงตำแหน่งงานในอาชีพนั้นเป็นที่ยอมรับนับถือของสังคม มีเกียรติและศักดิ์ศรี

3.1.3 ความรับผิดชอบ (Responsibility) หมายถึง การได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบในภาระหน้าที่ที่สำคัญ มีความรับผิดชอบที่ท้าทายความสามารถและการได้รับอำนาจอย่างเพียงพอในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย

3.1.4 ความก้าวหน้า (Advancement) หมายถึง การได้รับโอกาสก้าวหน้า ได้รับการพัฒนาในทิศทางที่ตนเองต้องการ มีความก้าวหน้าไปในตำแหน่งที่สูงขึ้น มีโอกาสได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม รวมถึงเงินเดือน (Salary) ค่าตอบแทนหรือผลประโยชน์ที่ควรได้รับเหมาะสมกับงานที่ทำและการเลื่อนขึ้นเงินเดือนที่เหมาะสมกับผลการปฏิบัติงาน

3.2 ปัจจัยด้านสุขอนามัย หรือปัจจัยบำรุง (Hygiene Factors) เป็นปัจจัยที่บุคคลจะเกิดความไม่พึงพอใจ (Dissatisfactory) ถ้าปัจจัยต่างๆ ดังนี้

3.2.1 นโยบายขององค์กร (Company Policy) หมายถึง การวางแผนงานขององค์กรที่มีความชัดเจน การติดต่อสื่อสารที่เอื้อต่อการประสานงานและปฏิบัติงาน

3.2.2 การบริหารงาน (Supervision) หมายถึง การบังคับบัญชาในการบริหารงานด้วยความยุติธรรม เป็นผู้ให้คำปรึกษาที่ดี

3.2.3 สภาพแวดล้อมของงาน (Working Conditions) หมายถึง การมีบริเวณที่ทำงานช่วยส่งเสริมบรรยากาศในการทำงาน มีวัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้ในปฏิบัติงานที่ทันสมัยและเพียงพอ มีการถ่ายเทอากาศ มีแสงสว่างเพียงพอและมีการคมนาคมที่สะดวก รวมถึงความมั่นคงของงาน (Job Security) ซึ่งเป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อความมั่นคงในการทำงาน ความมั่นคงขององค์กร

3.2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Relationships) หมายถึง ความสัมพันธ์ที่ดี ให้ความช่วยเหลือ ให้ความร่วมมือ ไม่มีการแบ่งพรรคแบ่งพวก ตลอดจนสามารถประสานงานกันได้ดี

จันทราณี สวงงาม (2545 : 212) ได้กล่าวถึงผลดีของแนวคิดและประยุกต์ทฤษฎีของเฮอริสเบอร์กที่มีผลให้เกิดความก้าวหน้าในการพัฒนาบุคคลในองค์กรไว้ ดังนี้

ผลดีของแนวคิดและผลดีจากการประยุกต์ทฤษฎีสององค์ประกอบ

1. การฝึกอบรมในขณะที่ทำงาน เพื่อให้บุคลากรได้มีโอกาสเติบโตด้วยตนเองจากการทำงานโดยความเข้าใจของตนเอง มีความรู้ เทคนิคใหม่ๆ ที่จะพัฒนาการทำงานของตนเองให้ดีขึ้น

2. การสร้างสรรค์ตามความต้องการทางสังคม ให้บุคลากรมีโอกาสทำงานเป็นหมู่คณะ ที่เป็นการทำงานตามความชำนาญเฉพาะ

3. การยกศักดิ์ศรีและสาระของงานให้สูงขึ้น เพื่อให้เกิดความสำนึกในความสำเร็จและความรับผิดชอบสูงขึ้น เพราะมีเกียรติที่จะคัดค้านใจด้วยตนเองมากที่สุด

4. การปรับปรุงระบบการติดต่อให้เกิดความสำนึกในความรับผิดชอบสูงขึ้นโดยมุ่งเน้นให้ผู้นำเป็นผู้คิดเอง

5. การปรับปรุงภาวะผู้นำ โดยทุกคนมีโอกาสในการตัดสินใจทัดเทียมกัน ผลดีจากการประยุกต์ทฤษฎีสององค์ประกอบของเฮอริสเบอร์มิดังนี้

1. ให้ความสนใจกับมนุษย์มากขึ้น

2. พยายามกระตุ้นให้เกิดการเพิ่มผลผลิตของหน่วยงาน โดยการสร้างแรงจูงใจ

3. ทุกกรณีของพฤติกรรมต่างก็มีเป้าหมายกำกับ การชักจูงให้เกิดพฤติกรรมตามเป้าหมายย่อมทำได้โดยใช้ทฤษฎีแรงจูงใจให้ถูกต้อง

จากทฤษฎีที่กล่าวมาทั้งหมด สรุปว่าบุคคลจะแสดงพฤติกรรมใดๆ นั้นออกมาได้ต้องมีสาเหตุมาจากการมีเป้าหมายที่ตั้งไว้ แล้วการสร้างแรงจูงใจให้บุคคลนั้นเกิดพฤติกรรมตามเป้าหมายโดยใช้ทฤษฎีแรงจูงใจให้ถูกต้อง

ทฤษฎีมนุษยนิยม (Humanistic Theory)

เมอร์เรย์ (Murray, 1938 : 65-67 ; อ้างถึงใน รัตนาภรณ์ สุภประเสริฐ, 2554 : 15-17)

มีความคิดเห็นว่าความต้องการเป็นสิ่งที่บุคคลได้สร้างขึ้นก่อนแล้วก่อให้เกิดความรู้สึกขาดซึ่งความต้องการนี้บางครั้งเกิดขึ้นเนื่องจากแรงกระตุ้นภายในของบุคคล และบางครั้งอาจเกิดความต้องการเนื่องจากสภาพสังคมก็ได้ หรือ อาจกล่าวได้ว่า ความต้องการเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเนื่องจากสภาพทางร่างกายและสภาพจิตใจนั่นเอง ทฤษฎีความต้องการตามหลักของเมอร์เรย์สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ความต้องการที่จะเอาชนะด้วยการแสดงออกความก้าวร้าว (Need for Aggression)

ความต้องการที่จะเอาชนะผู้อื่น เอาชนะต่อสิ่งขัดขวางทั้งปวงด้วยความรุนแรง มีการต่อสู้ การแก้แค้น การทำร้ายร่างกาย หรือฆ่าฟันกัน เช่น การพุดจากระทบกระแทกกับบุคคลที่ไม่ชอบกัน หรือมีปัญหากัน เป็นต้น

2. ความต้องการที่จะเอาชนะพื้นฝ้ออุปสรรคต่างๆ (Need for Counteraction)

ความต้องการที่จะเอาชนะนี้เป็นความต้องการที่จะพื้นฝ้ออุปสรรค ความล้มเหลวต่างๆ ด้วยการสร้างความพยายามขึ้นมา เช่น เมื่อได้รับคำดูถูกดูหมิ่น ผู้ได้รับจะเกิดความพากเพียรพยายามเพื่อเอาชนะคำสบประมาทจนประสบความสำเร็จ เป็นต้น

3. ความต้องการที่จะยอมแพ้ (Need for Abasement) ความต้องการชนิดนี้เป็น ความต้องการที่จะยอมแพ้ ยอมรับผิด ยอมรับคำวิจารณ์ หรือยอมรับการลงโทษ เช่น การเผาตัวตาย เพื่อประท้วงระบบการปกครอง พันท้ายนรสิงห์ไม่ยอมรับอภัยโทษ ต้องการจะรับโทษตาม กฎเกณฑ์ เป็นต้น

4. ความต้องการที่จะป้องกันตนเอง (Need for Defendant) เป็นความต้องการที่จะ ป้องกันตนเองจากคำวิพากษ์วิจารณ์ การดำเนินคดีต่อน ซึ่งเป็นการป้องกันทางจิตใจ พยายามหา เหตุผลมาอธิบายการกระทำของตน มีการป้องกันตนเองเพื่อให้พ้นผิดจากการกระทำต่างๆ เช่น ให้เหตุผลว่าสอบตกเพราะครูสอนไม่ดี ครู อาจารย์ที่ไม่มีวิญญูณครู ก็เกี่ยวข้องบรมสั่งสอนศิษย์ หรือประเภท “รำไม่ดีโทษปี่โทษกลอง”

5. ความต้องการเป็นอิสระ (Need for Autonomy) ความต้องการชนิดนี้เป็น ความต้องการที่ปรารถนาจะเป็นอิสระจากสิ่งกีดขวางทั้งปวง ต้องการที่จะต่อสู้ดิ้นรนเพื่อเป็นตัว ของตัวเอง

6. ความต้องการความสำเร็จ (Need for Achievement) คือ ความต้องการที่จะกระทำ สิ่งต่างๆ ที่ยากลำบากให้ประสบความสำเร็จจากการศึกษาพบว่า เพศชายจะมีระดับความต้องการ ความสำเร็จมากกว่าเพศหญิง

7. ความต้องการสร้างมิตรภาพกับบุคคลอื่น (Need for Affiliation) เป็นความต้องการ ที่จะทำให้ผู้อื่นรักใคร่ ต้องการรู้จักหรือมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ต้องการเอาอกเอาใจมี ความซื่อสัตย์ต่อเพื่อนฝูง พยายามสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบุคคลอื่น

8. ความต้องการความสนุกสนาน (Need for Play) เป็นความต้องการที่จะแสดง ความสนุกสนาน ต้องการหัวเราะ เพื่อการผ่อนคลายความตึงเครียดมีการสร้างหรือเล่าเรื่องตลก ขบขัน เช่น มีการพักผ่อนหย่อนใจมีส่วนร่วมในเกมกีฬา เป็นต้น

9. ความต้องการแยกตนเองออกจากผู้อื่น (Need for Rejection) บุคคลมักจะมี ความปรารถนาในการที่จะแยกตนเองออกจากผู้อื่น ไม่มีความรู้สึกยินดียินร้ายกับผู้อื่น ต้องการ เมินเฉยจากผู้อื่นไม่สนใจผู้อื่น

10. ความต้องการความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น (Need for Succorance) ความต้องการ ประเภทนี้จะเป็นความต้องการให้บุคคลอื่นมีความสนใจ เห็นอกเห็นใจ มีความสงสารในตนเอง ต้องการได้รับความช่วยเหลือ การดูแล ให้คำแนะนำจากบุคคลอื่นนั่นเอง

11. ความต้องการที่จะให้ความช่วยเหลือต่อบุคคลอื่น (Need for Nurture) เป็น ความต้องการที่จะเข้าร่วมในการทำกิจกรรม ในการทำกิจกรรมกับบุคคลอื่น โดยการให้ ความช่วยเหลือให้บุคคลอื่นได้พ้นจากภัยอันตรายต่างๆ

12. ความต้องการที่จะสร้างความประทับใจให้กับผู้อื่น (Need for Exhibition) เป็นความต้องการที่จะให้บุคคลอื่นได้เห็น ได้ยินเกี่ยวกับเรื่องราวของตนเอง ต้องการให้บุคคลอื่นมีความสนใจ สนุกสนาน แปลกใจ หรือตกใจในเรื่องราวของตนเอง เช่น เล่าเรื่องตลกขบขันให้บุคคลอื่นฟัง เพื่อบุคคลอื่นเกิดความประทับใจในตนเอง เป็นต้น

13. ความต้องการมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่น (Need for Dominance) เป็นความต้องการที่จะให้บุคคลอื่นมีการกระทำตามคำสั่งหรือความคิด ความต้องการของตน ทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนมีอิทธิพลเหนือกว่าบุคคลอื่น

14. ความต้องการที่จะยอมรับนับถือผู้อื่น (Need for Deference) เป็นความต้องการที่จะยอมรับนับถือผู้อื่นที่อาวุโสกว่าด้วยความยินดี รวมทั้งนิยมชมชื่นในบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่า พร้อมทั้งให้ความร่วมมือกับบุคคลดังกล่าวด้วยความยินดี

15. ความต้องการหลีกเลี่ยงความรู้สึกล้มเหลว (Need for Avoidance of Inferiority) ความต้องการจะหลีกเลี่ยงให้พ้นจากความอับอายทั้งหลาย ต้องการหลีกเลี่ยงการดูถูก หรือการกระทำต่างๆ ที่ก่อให้เกิดความละอายใจ รู้สึกอับอายล้มเหลวพ่ายแพ้

16. ความต้องการที่จะหลีกเลี่ยงจากอันตราย (Need for Avoidance Harm) ความต้องการนี้เป็นความต้องการที่จะหลีกเลี่ยงความเจ็บปวดทางด้านร่างกาย ต้องการได้รับความปลอดภัยจากอันตรายทั้งปวง

17. ความต้องการที่จะหลีกเลี่ยงจากการถูกตำหนิหรือถูกลงโทษ (Need for Avoidance of Blame) เป็นความต้องการที่จะหลีกเลี่ยงการลงโทษด้วยการคล้อยตามกลุ่ม หรือยอมรับคำสั่ง หรือปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของกลุ่มกฎเกณฑ์เพราะกลัวถูกลงโทษ

18. ความต้องการความเป็นระเบียบเรียบร้อย (Need for Orderliness) เป็นความต้องการที่จะสิ่งของต่างๆ ให้อยู่ในสภาพที่เป็นระเบียบเรียบร้อย มีความประณีตงดงาม

19. ความต้องการที่จะรักษาชื่อเสียง เป็นความต้องการที่จะรักษาชื่อเสียงของตนที่มีอยู่ไว้จนสุดความสามารถ เช่น การไม่ยอมขโมย แม้ว่าตนเองจะหิว หรือไม่ยอมทำความผิด ไม่คบโกงผู้ใดเพื่อชื่อเสียงวงศ์ตระกูล เป็นต้น

20. ความต้องการให้ตนเองมีความแตกต่างจากบุคคลอื่น (Need for Contrariness) เป็นความต้องการที่จะอยากเด่นนำสมัย ไม่เหมือนใคร

จากทฤษฎีความต้องการที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ความต้องการหมายถึงความอยากได้ อยากมี อยากเป็น และเมื่อเกิดความรู้สึกดังกล่าวจะทำให้ร่างกายเสียความสมดุลที่เกิดจากการมีสิ่งเร้ามากระตุ้นก่อให้เกิดแรงขับภายในออกมา เป็นเหตุให้ร่างกายไม่สามารถอยู่นิ่งได้ต้องพยายามดิ้นรน แสวงหาสิ่งต่างๆ มาเพื่อตอบสนองความต้องการต่างๆ และเมื่อร่างกาย

ได้รับการตอบสนองแล้วร่างกายก็จะกลับสู่ความสมดุล แต่ร่างกายก็ยังไม่หยุดยังมีความต้องการ
 สิ่งใหม่ๆ ขึ้นมาโดยไม่มีจบสิ้น และจะเห็นได้ว่าความต้องการตามแนวคิดของเมอร์เรย์ (Murray)
 หรือของมาสโลว์ (Maslow) มักมีความต้องการอยากรู้ อยากเห็น หรือความต้องการที่จะเข้าใจ
 สิ่งต่างๆ รวมอยู่ด้วย ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งที่จะทำให้เกิดการอยากเรียนรู้แก่ผู้เรียน
 อันเป็นหนทางที่นำไปสู่การเรียนรู้ที่ดี ทฤษฎีความต้องการของเมอร์เรย์ (The Need Theories of
 Murray) โดยทั่วไป เมื่อบุคคลประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในเรื่องต่างๆ บุคคลมักตั้งคำถาม
 ตนเองว่าทำไมจึงประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว และพยายามหาข้ออ้างมาอธิบายถึงสาเหตุของ
 ความสำเร็จ หรือความล้มเหลวนั้นในลักษณะที่แตกต่างกัน

ทฤษฎีของเมอร์เรย์ (Murray's Theory)

ทฤษฎีลำดับความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's General Theory of Human
 Motivation)

ทฤษฎีความต้องการ

สมิต สัจฉกร (2542 : 10) ทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการ (Theory of Need
 Gratification) เป็นทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า มนุษย์ทุกคน
 ล้วนแต่มีความต้องการที่จะสนองความต้องการให้กับตนเองทั้งสิ้น และความต้องการของมนุษย์นี้
 มีมากมายหลายอย่างด้วยกัน โดยที่มนุษย์จะมีความต้องการในขั้นสูงๆ ถ้าความต้องการใน
 ขั้นต้นๆ ได้รับการตอบสนองอย่างพึงพอใจเสียก่อน ความต้องการของบุคคลตามลำดับขั้น
 ตามทฤษฎีของ Maslow ไว้ดังนี้

1. บุคคลย่อมมีความต้องการอยู่เสมอไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อความต้องการใดได้รับการ
 การตอบสนองแล้ว ความต้องการอย่างอื่นก็จะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องไปเรื่อยๆ ตั้งแต่เกิดจนตาย
2. ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้ว จะไม่เป็นสิ่งจูงใจในพฤติกรรมอย่างอื่นอีก
 ส่วนความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองจะเป็นสิ่งจูงใจในพฤติกรรมของบุคคล
3. ความต้องการของบุคคลแต่ละบุคคลจะเรียงลำดับความสำคัญ จากความต้องการ
 ขั้นพื้นฐานจนถึงความต้องการขั้นสูงสุด เรียกว่า "ลำดับขั้นความต้องการ" เมื่อความต้องการ
 ระดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว บุคคลก็จะให้ความสนใจกับความต้องการระดับสูงขึ้นไป
4. ลำดับขั้นของความต้องการของ Maslow ได้แบ่งลำดับขั้นความต้องการของบุคคล
 เป็น 5 ระดับ ตามความสำคัญดังนี้
 - 4.1 ความต้องการทางสรีรวิทยา เป็นความต้องการแสวงหาความมั่นคงปลอดภัย
 ในการดำรงชีวิตและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

4.2 ความต้องการปลอดภัย เป็นความต้องการแสวงหาความมั่นคงปลอดภัย ในการดำรงชีวิตและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

4.3 ความต้องการความรักและการยอมรับ เป็นความต้องการทางสังคมที่อยากให้มี คนเอาใจใส่ แสดงความรัก ความห่วงใย และยอมรับว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

4.4 ความต้องการยกย่องนับถือ เป็นความต้องการเค้นความสามารถของบุคคล อยากรให้ผู้อื่นเห็นความสามารถของตนและยกย่องให้เกียรติ

4.5 ความต้องการความสำเร็จในชีวิต เป็นความต้องการขั้นสูงสุด ซึ่งเป็น ความต้องการรู้จักและเข้าใจในตนเองด้วยความพยายามผลักดันชีวิตตนเองไปในทางที่คาดหวังให้ดีที่สุด

อาจกล่าวได้ว่า มนุษย์ทุกคนต่างมีความต้องการ ซึ่งความต้องการแต่ละขั้นอาจได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวังมากหรือน้อยต่างกัน

มาร์ตินเมอร์ (Martin Maehr. 1984 : 58 ; อ้างถึงใน ชูชีพ อ่อน โคนสูง. 2549 : 19) นักวิจัยและนักทฤษฎีเกี่ยวกับการจูงใจมนุษย์ (Human Motivation) เสนอทฤษฎีเมอร์ (Marhr's Theory) ไว้ว่าเราทุกคนถูกจูงใจให้ทำพฤติกรรมต่างๆ ด้วยเหตุผลที่แตกต่างกัน แต่มีบางคนที่อาจถูกจูงใจให้ทำพฤติกรรมตามที่องค์กรหรือผู้อื่นต้องการได้ ทั้งนี้เนื่องจากคนแต่ละคนเลือกที่จะลงทุนทุ่มเทพลังงานและความพยายามในการกระทำพฤติกรรมในระดับที่แตกต่างกัน เมร์ เห็นว่าการจูงใจคือการลงทุนส่วนบุคคล (Personal Investment) อันหมายถึงการลงทุนทุ่มเทพลังงาน ความพยายามความสามารถและความเอาใจใส่ของบุคคลที่มีต่อการทำงาน ซึ่งแต่ละบุคคลลงทุนแตกต่างกัน ทำให้บางคนประสบความสำเร็จ บางคนประสบความล้มเหลว การกระทำจึงเป็นสิ่งที่ต้องลงทุน (มีแรงจูงใจ) จึงจะประสบความสำเร็จได้ คนเราจะลงทุนในแสดงพฤติกรรมอย่างไร มากน้อยเท่าใด ขึ้นอยู่กับการตีความหรือแปลความหมายสถานการณ์ในห้องเรียนของคุณจาก องค์ประกอบที่สำคัญ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความเป็นไปได้ที่จะกระทำ ความเชื่อในพลังความสามารถแห่งตนและเป้าหมายที่กำหนดแนวทางในการกระทำ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ความเป็นไปได้ที่จะกระทำ (Action Possibilities)

องค์ประกอบแรกที่จะกำหนดว่าคนเราจะเลือกลงทุนทุ่มเทพลังงาน ความพยายาม และความเอาใจใส่ในการกระทำกิจกรรมต่างๆ มากน้อยเพียงใด ได้แก่ ความตระหนักรู้เกี่ยวกับ ความเป็นไปได้ที่จะกระทำกิจกรรมนั้นได้สำเร็จ ตลอดจนผลลัพธ์จากการทำกิจกรรมนั้นด้วย หากการกระทำนั้นมีความเป็นไปได้ที่จะประสบความสำเร็จ และผลที่จะได้รับทำให้เกิด ความพึงพอใจ คนก็จะเลือกทำกิจกรรมนั้น ในทางตรงกันข้ามถ้าไม่มีทางเป็นไปได้ที่จะ

ประสบความสำเร็จและผลที่ตามมาก็ไม่ดีคนก็จะไม่เลือกที่จะกระทำกิจกรรมหรือพฤติกรรมนั้น เพราะหากถ้าทำแล้วผลที่จะได้รับจะไม่เป็นไปตามที่คนเราได้หวังไว้

2. ความเชื่อในพลังความสามารถแห่งตน (Sense of Self-Efficacy)

องค์ประกอบที่สองที่คนเราจะพิจารณาในการเลือกที่จะลงทุนทุ่มเทพลังงาน

ความพยายามและความเอาใจใส่ในการกระทำกิจกรรมก็คือ ความเชื่อในพลังความสามารถแห่งตน ซึ่งหมายถึงเชื่อว่าตนมีความสามารถที่จะทำกิจกรรมนั้นได้สำเร็จหากคนเราเชื่อว่าตนมีความสามารถที่จะกระทำกิจกรรมต่างๆ ได้สำเร็จก็จะเลือกทำกิจกรรมนั้น และกิจกรรมที่สำเร็จนั้น หมายถึงผลของกิจกรรมต้องส่งผลดีต่อตัวผู้กระทำด้วย ในทางตรงข้ามถ้าไม่เชื่อว่าตนจะสามารถทำได้สำเร็จก็จะไม่เลือกทำกิจกรรมนั้น คนที่มีความเชื่อในพลังความสามารถของตนสูง ย่อมตั้งใจที่จะขยันและพยายามทำกิจกรรมเพื่อให้ผลตอบแทนต่อตนเองในทางที่ดีที่สุด ตรงกันข้ามถ้าคนเราเชื่อว่าตนมีพลังความสามารถแห่งตนต่ำก็จะทำกิจกรรมด้วยความไม่เต็มที่และไม่เชื่อว่าสิ่งที่ตนเองกระทำนั้นจะประสบความสำเร็จ การกระทำก็จะเป็นไปแบบไม่เต็มพลังความสามารถ ซึ่งพลังความสามารถแห่งตนนั้นจะเกี่ยวข้องกับปัจจัยที่เป็นประสบการณ์ดังนี้

1. ประสบการณ์ในอดีต (Past Experience) หากบุคคลเคยประสบความสำเร็จในการกระทำกิจกรรมใดมาก่อนก็จะมีความมั่นใจว่าสามารถที่จะทำกิจกรรมนั้นหรือกิจกรรมที่คล้ายกันได้ได้สำเร็จอีกทั้งในปัจจุบันและอนาคต เขาจึงมีความเชื่อในพลังความสามารถแห่งตนสูง ในทางตรงข้ามหากเคยประสบความล้มเหลวในอดีตก็จะขาดความมั่นใจและวิตกกังวลหากจะต้องทำกิจกรรมนั้นหรือกิจกรรมที่คล้ายๆ กันอีก เขาจึงมีความเชื่อในพลังความสามารถแห่งตนต่ำ

2. ประสบการณ์จากการกระทำของผู้อื่น (Vicarious Experience) หากบุคคลเคยสังเกตพบว่าผู้อื่นที่มีลักษณะและความสามารถใกล้เคียงกับตนประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรมใด เขาขอมเชื่อว่าตนก็มีความสามารถที่จะประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรมนั้นเช่นกัน นั่นคือเขาจะมีความเชื่อในพลังความสามารถแห่งตนของเขา ในทางตรงข้ามหากเคยเห็นว่าผู้อื่นที่มีลักษณะและความสามารถใกล้เคียงกับเขาประสบความล้มเหลวในการกระทำใดมาก่อน เขาขอมไม่เชื่อในพลังความสามารถแห่งตนของเขาในอันที่จะกระทำสิ่งนั้นได้สำเร็จ คือเขาขอมมีความเชื่อในพลังความสามารถแห่งตนต่ำนั่นเอง

3. การโน้มน้าวชักจูงใจ (Persuasion) หากบุคคลได้รับการโน้มน้าวชักจูงใจให้เชื่อว่าเขามีความสามารถที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้สำเร็จหรือพูดให้ทำได้สำเร็จ เช่น “ครูเชื่อว่าเธอต้องทำเลขข้อนี้ได้แน่นอนหากพยายามเพิ่มขึ้นอีกหน่อย” ทั้งที่นักเรียนคนนั้นไม่เคยทำเลขข้อนั้นมาก่อนเขาก็จะมีกำลังใจ มานะพยายามที่จะทำเลขข้อนั้นให้ได้ นั่นคือนักเรียนจะเชื่อในพลังความสามารถแห่งตนว่าจะสามารถทำเลขข้อนั้นได้ ยิ่งโน้มน้าวเกิดจากบุคคลซึ่งเป็นที่เคารพ

นับถือ ศรัทธา มากเท่าไร บุคคลจะยิ่งเชื่อในพลังความสามารถแห่งตนมากขึ้นเท่านั้น ในทางตรงข้ามหากถูกสบประมาทหรือดูหมิ่นว่าไม่มีทางที่จะทำได้สำเร็จ บุคคลจะสูญเสียความเชื่อในพลังความสามารถแห่งตน หรือความเชื่อในพลังความสามารถแห่งตนต่ำลงได้

ทฤษฎีพุทธินิยม (Cognitive View of Motivation)

ทฤษฎีนี้เห็นว่าแรงจูงใจในการกระทำพฤติกรรมของมนุษย์นั้นขึ้นอยู่กับ การรับรู้ (Perceive) สิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวโดยอาศัยความสามารถทางปัญญาเป็นสำคัญ มนุษย์จะได้รับแรงผลักดันจากหลายๆ ทางในการแสดงพฤติกรรม ซึ่งในสภาพเช่นนี้ มนุษย์จะเกิดสภาพความไม่สมดุล (Disequilibrium) ขึ้นเมื่อเกิดสภาพเช่นนี้มนุษย์เราต้องอาศัยกระบวนการดูดซึม (Assimilation) และการปรับ (Accommodation) ความแตกต่างของประสบการณ์ที่ได้รับใหม่ให้เข้าประสบการณ์เดิมของตน ซึ่งการจะทำให้ได้ต้องอาศัยสติปัญญาเป็นฐานที่สำคัญ ทฤษฎีนี้เน้นเรื่องแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) นอกจากนั้นทฤษฎีนี้ยังให้ความสำคัญกับเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และการวางแผน ทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญกับระดับความคาดหวัง (Level of Aspiration) โดยกล่าวว่าคนเรามีแนวโน้มที่จะตั้งความคาดหวังของตนเองให้สูงขึ้น เมื่อได้ทำงานชิ้นหนึ่งสำเร็จ และในทางตรงกันข้ามคือจะตั้งความคาดหวังของตนเองต่ำลง เมื่อได้ทำงานใดๆ หนึ่งชิ้นแล้วเกิดความล้มเหลว

ทฤษฎีความคาดหวัง

ความคาดหวังทางการศึกษา หมายถึง มีความประสงค์อย่างแรงกล้าที่จะศึกษาหาความรู้เพิ่มขึ้น หรือศึกษาในระดับที่สูงขึ้นเพื่อพัฒนาตนเอง ได้มีนักพฤติกรรมศาสตร์หลายท่านได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีความคาดหวังไว้ ดังต่อไปนี้

วรูม (Vroom, 1970 : 91-103 ; อ้างถึงใน ปริญา นุญเลิศล้ำ, 2547 : 36) กล่าวถึง การศึกษาด้านจิตวิทยาของบุคคลในองค์การ พบว่า บุคคลจะกระทำสิ่งใดก็ตามมักจะขึ้นอยู่กับ องค์ประกอบ 4 ประการ ได้แก่

1. ผลตอบแทน
2. ความพอใจหรือความไม่พอใจต่อผลตอบแทนที่จะได้รับ
3. ผลตอบแทนที่ได้รับเมื่อเปรียบเทียบกับผู้อื่น
4. โอกาสที่จะได้รับผลตอบแทนตามความคาดหวัง

ความพึงพอใจต่อสิ่งเหล่านี้จะเพิ่มขึ้นหากได้รับผลตอบแทนที่เพิ่มขึ้น และความพอใจจะลดลงหากได้รับผลตอบแทนลดลง จิตวิทยาของบุคคลในองค์การที่วรูมทำการศึกษานี้เป็นพื้นฐานของการตัดสินใจเลือกทางปฏิบัติของบุคคลในองค์การซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของวรูม

ทฤษฎีดังกล่าว วรูม (Vroom. 1970 : 204-209) ได้เสนอไว้ว่าการที่บุคคลจะเลือกตัดสินใจใดๆ จะต้องอาศัยการพิจารณาอยู่ 3 ประการคือ

1. เมื่อเห็นโอกาสที่จะใช้ความสามารถและความพยายามทำงานนั้นให้สำเร็จได้
2. เมื่อเห็นว่าถ้าทำงานนั้นสำเร็จ จะทำให้เกิดผลลัพธ์ในทางที่ดี
3. ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่น่าพอใจ

ความสัมพันธ์ทั้ง 3 ประการนี้เป็นกระบวนการในการตัดสินใจของแต่ละบุคคล ในการที่จะเลือกกระทำหรือเลือกไม่กระทำ ความพึงพอใจต่อสิ่งเหล่านี้จะเพิ่มขึ้นหากได้รับผลตอบแทนที่เพิ่มขึ้น และความพอใจจะลดลงหากได้รับผลตอบแทนลดลง

ทฤษฎี ERG Model

สิริวรรณ เสรีรัตน์ (2541 : 70) ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีที่มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีลำดับขั้นของ Maslow ซึ่งทฤษฎีนี้แบ่งความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 3 ชนิด คือ

1. ความต้องการเพื่อคงชีวิตรอด (Existence Needs) ซึ่งรวมถึงความต้องการสิ่งของ และความต้องการต่างๆ ของร่างกาย เช่น อาหาร น้ำ เงิน และสภาพการที่ดีในการทำงานเป็นต้น ความต้องการชนิดนี้สามารถเทียบได้กับความต้องการทางกายภาพ (Physiological Needs) และความต้องการมั่นคงปลอดภัย (Safety Needs) ของ Maslow นั่นเอง
2. ความต้องการสัมพันธ์ไมตรี (Relatedness Needs) หมายถึง ความต้องการที่อยากจะเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับผู้อื่น เช่น ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน หรือผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นต้น ซึ่งความต้องการชนิดนี้ของอันเดอร์เฟอร์เป็นการรวมลักษณะความต้องการทางสังคม (Social Needs) และความต้องการมีเกียรติยศ และคุณค่า (Esteem Needs)

ทฤษฎีการเลือกอาชีพ

ในการเลือกอาชีพนั้น นอกจากทฤษฎีความต้องการแล้วยังมีองค์ประกอบอื่นอีกที่ยังมีผลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพนั้นๆ เช่น ความสนใจ บุคลิกภาพ การรับรู้ทางสังคมของแต่ละคน ซึ่งมักมีความแตกต่างกันไป ดังจะเห็นได้จากการเลือกประกอบอาชีพใดๆ ก็ตาม ถ้าการเลือกอาชีพนั้น มีองค์ประกอบที่สามารถสนองตอบความต้องการของบุคคลเหล่านั้นได้ ก็จะมีแรงจูงใจให้ตัดสินใจที่จะเรียนและเลือกประกอบอาชีพต่างๆ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ มีดังนี้

อเนก ชิตเกษตร (2542 : 55-57) ได้อธิบายถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ สรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล

1.1 ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) มาสโลว์

(Maslow) ได้กล่าวว่า ความต้องการทางด้านร่างกายเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ เป็นสิ่งที่จำเป็นต่อร่างกายสำหรับการดำรงชีวิต ได้แก่ ที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ฯลฯ

1.2 ความต้องการด้านจิตวิทยา (Psychological Needs) การเลือกประกอบอาชีพนั้น นอกจากจะขึ้นอยู่กับความต้องการทางด้านร่างกายแล้ว จิตใจยังมีผลต่อความต้องการในการประกอบอาชีพด้วย

1.3 ความต้องการด้านความมั่นคงปลอดภัย (Security or Safety Needs) มนุษย์ต้องการหลักประกันว่าเขาจะมีโอกาสได้รับการตอบสนองต่อความต้องการทางด้านร่างกายตลอดเวลา คือ สุขภาพดี ทรัพย์สินสมบัติพอกินพอใช้ รอดพ้นจากอันตรายทั้งปวง สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างราบรื่น ในสังคมปัจจุบัน

1.4 ความต้องการด้านการยอมรับในสังคม (Social or Belonging Needs) มีความต้องการที่จะได้มีส่วนร่วมในองค์กรต่างๆ โดยอยากคบหาสมาคมกับบุคคลอื่นรวมทั้งได้รับความเป็นมิตรภาพและความเห็นใจจากเพื่อนฝูง

1.5 ความต้องการทางด้านชื่อเสียงเกียรติยศ (Esteem Needs) เป็นความต้องการที่จะมีฐานะเด่นเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม เป็นที่ยกย่องสรรเสริญหรือนับหน้าถือตาประสบความสำเร็จทุกๆ ด้าน เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง

1.6 ความต้องการด้านความคาดหวังในชีวิต (Self-Actualization Needs) ความต้องการในขั้นนี้เป็นความต้องการทำทุกสิ่งทุกอย่างให้ประสบความสำเร็จอย่างสูงสุดในอาชีพ

จะเห็นได้ว่าความต้องการของมนุษย์นั้นมีไม่สิ้นสุด ความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์นั้นจะผลักดันให้เกิดพฤติกรรมในการเลือกอาชีพของแต่ละบุคคล เป็นเหตุให้เกิดการตัดสินใจในการเลือกศึกษาต่อในสาขาอาชีพต่างๆ เช่น การอยากมีรายได้สูง อยากมีเกียรติยศชื่อเสียง หรืออาจจะมีอิทธิพลมาจากบุคคลในครอบครัว บิดา มารดา พี่ น้อง ญาติ หรือเลือกตามเพื่อนฝูง บุคคลที่รู้จัก เป็นต้น

2. รายได้หรือฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

รายได้หรือฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นตัวกำหนดการศึกษาของนักเรียนที่จะได้รับ โดยทั่วไปแล้วการบริหารทางการศึกษาในระดับสูงหรือมีคุณภาพดีก็ย่อมมีค่าใช้จ่ายที่ศึกษาระดับต่ำและคุณภาพด้อยกว่า

3. อาชีพผู้ปกครอง

ปัจจัยอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพก็คือ อาชีพของผู้ปกครอง

ที่เป็นบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดมากที่สุด จึงมีผลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพที่เหมือนหรือคล้ายกับบิดา มารดา หรืออาจเป็นบุคคลที่มีส่วนในการสนับสนุนส่งเสริมให้เลือกอาชีพนั้นๆ

4. สติปัญญาและความถนัด

สติปัญญาเป็นส่วนหนึ่งในการที่จะชี้วัดความสามารถในการเรียนในสาขาวิชาที่มีการศึกษาคำนวณ หรือมีความซับซ้อนยุ่งยากผู้ที่มีความสติปัญญาดีเท่านั้นที่จะสามารถเรียนได้ เช่น แพทย์ วิศวกร นักวิทยาศาสตร์ เป็นต้น สาขาไม่จำเป็นต้องคำนวณหรือไม่ยุ่งยากซับซ้อน เป็นการใช้ทักษะการปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ ผู้มีระดับสติปัญญาไม่สูงนักก็สามารถเรียนได้ เช่น สาขาวิชาชีพต่างๆ ดังนั้นในการตัดสินใจเลือกเรียนเพื่อนำไปประกอบอาชีพผู้เรียนจึงต้องพิจารณาความสามารถของตนเอง จึงจะมีโอกาสประสบผลสำเร็จ การที่บุคคลมีความถนัดไม่เหมือนกันก็เพราะมนุษย์เกิดมามีความแตกต่างกัน มีความถนัด ความสามารถเฉพาะบุคคลที่ติดตัวมาแต่กำเนิด ซึ่งองค์ประกอบสำคัญของความถนัด คือ ความรู้พื้นฐานของผู้เรียน สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของมนุษย์ และส่งผลกระทบต่อดำเนินชีวิตที่แตกต่างกันไป

5. ความคาดหวังในการมีงานทำ การที่นักเรียนจะเลือกศึกษาต่อในสาขาใดก็ตามย่อมมุ่งหวังที่จะไปประกอบอาชีพหารายได้มาเลี้ยงชีพ คนที่ไม่มีการทำงานย่อมก่อให้เกิดความเสียหายกับตนเอง เป็นปัญหาสังคม ขัดขวางการพัฒนาประเทศ ดังนั้นการเลือกประกอบอาชีพจะต้องพิจารณาถึงความต้องการทางด้านแรงงานในตลาดแรงงานอีกด้วย

6. ความคาดหวังเกี่ยวกับรายได้

บุคคลจะเลือกประกอบอาชีพใดก็ย่อมหวังผลตอบแทนที่จะได้รับ อาชีพที่ให้ผลตอบแทนสูงสุด รายได้ดี บุคคลก็ต้องมีความมุ่งหวังที่จะประกอบอาชีพนั้น ผลตอบแทนของการทำงานนั้นสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือผลตอบแทนที่เป็นรายได้คือ ตัวเงิน กับผลตอบแทนที่ไม่เกี่ยวกับตัวเงิน คือ ความพึงพอใจในการทำงาน ความพึงพอใจในรายได้ อาชีพที่มีรายได้สูงย่อมมีผู้สนใจต้องการทำงานจำนวนมาก ทำให้เกิดอุปทานแรงงานสูง การเลือกอาชีพของคนก็มักจะขึ้นอยู่กับรายได้และฐานะทางเศรษฐกิจของบุคคลนั้นด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา

เพื่อให้การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา มีความครบถ้วนสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาถึงเหตุจูงใจที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาคือ ซึ่งเหตุจูงใจที่ส่งผลหรือมีอิทธิพลโดยตรงต่อการศึกษาคือ

ทิพย์วรรณ นพวงศ์ ณ อยุธยา (2556 : 32 ; อ้างถึงใน วิภา อร่ามรุ่งโรจน์ชัย. 2544 : 21)

กล่าวถึงแรงจูงใจในการศึกษาว่า แรงจูงใจในการศึกษาของบุคคลในแต่ละระดับจะแตกต่างกันออกไปตามวัย ฐานะและ โอกาส ความคิดเกี่ยวกับการเรียนอาจจะเริ่มมีแนวหันเหเข้าสู่ผลได้ทางเศรษฐกิจ เช่น จะเรียนในสาขาที่หางานทำได้ง่าย มีรายได้ดีไม่ต้องทำงานหนักและที่สำคัญก็คือต้องเป็นงานประเภทที่ตนมีใจรัก และชอบที่จะทำด้วย เป็นต้น บางครั้งการเลือกเรียนสาขาวิชาต่างๆ ของเด็กวัยรุ่นมักขึ้นอยู่กับค่านิยมของพ่อแม่ พี่น้อง และเพื่อน โดยไม่คำนึงถึงความสามารถของผู้เรียน ในเรื่องการสนับสนุนของครอบครัวนี้ ครอบครัวใดมีฐานะทางเศรษฐกิจดี มักจะพยายามส่งเสริมบุตรหลาน ให้ได้เรียนระดับสูงสุดเท่าที่สติปัญญาจะเอื้ออำนวยให้เรียนได้ อาจเรียนจนถึงระดับปริญญาโท ปริญญาเอก ส่วนครอบครัวใดที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีไม่อาจส่งบุตรหลานให้เรียนถึงระดับอุดมศึกษาได้ก็จำเป็นต้องให้ออกไปประกอบอาชีพช่วยเหลือครอบครัวก่อน เมื่อมีโอกาสในภายหน้าและถ้ามีความสนใจจึงกลับเข้าศึกษาต่อใหม่ ในการเข้าศึกษาของคนกลุ่มหลังนี้ มักจะมีลักษณะแตกต่างไปจากกลุ่มแรก กล่าวคือ คนกลุ่มหลังนี้มักจะเลือกเรียนในสิ่งที่ตนสนใจ และเพิ่มพูนวิทยฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจ

สรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาต้องการที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเองให้มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเป็นที่ยอมรับของสังคมได้รับการยกย่อง

ความหมายของเหตุจูงใจ

ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2547 : 111) ที่กล่าวว่าเหตุจูงใจ หมายถึง สภาวะของบุคคลที่ถูกกระตุ้นให้แสดงพฤติกรรมไปยังจุดหมายปลายทาง

ชนิตว์สรณ์ ศรีวิทยาภูมิ (2549 : 25) ให้คำจำกัดความของเหตุจูงใจว่า หมายถึง แรงผลักดัน แรงกระตุ้น ที่เกิดจากความต้องการที่จะได้รับการตอบสนองต่อสิ่งกระตุ้นที่องค์กรจัดให้ ซึ่งก่อให้เกิดพฤติกรรมในการทำงาน

สถาบันเด็ก (2549 : 18) ที่ให้ความหมายของเหตุจูงใจว่า หมายถึง สภาวะภายนอกและภายในร่างกายมนุษย์ที่ทำให้เกิดพฤติกรรมนำไปสู่เป้าหมาย (Goal-Directed) เหตุจูงใจอาจเกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือเกิดจากการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเกิดจากอะไรก็ตามแต่ทำให้มนุษย์มีพฤติกรรมเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายนั้นๆ

สรุปเหตุจูงใจ หมายถึง การที่บุคคลถูกกระตุ้นหรือได้รับสิ่งเร้า เกิดจากภายในตัวบุคคลนั้นๆ เอง หรือเกิดจากสิ่งกระตุ้นภายนอก ทำให้แสดงพฤติกรรมออกมาเพื่อให้บรรลุความสำเร็จหรือเป้าหมายที่ตั้งไว้

ความสำคัญของเหตุจูงใจ

แรงจูงใจมีความสำคัญมากเนื่องจากเป็นแรงบันดาลใจให้บุคคลแสดงพฤติกรรมในเรื่องต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วง ทั้งนี้ได้มีผู้ให้คำอธิบายถึงความสำคัญของเหตุจูงใจไว้ ดังนี้

มุกดา ศรีรงค์ และคณะ (2539 : 225 ; อ้างถึงใน อภรณ์ เชี่ยวชาญเกษตร. 2551 : 9) ได้กล่าวถึงความสำเร็จของเหตุจูงใจอีกนัยว่า เหตุจูงใจมีความสำคัญโดยตรงต่อพฤติกรรมของบุคคล เพราะเหตุจูงใจจะเป็นสถานะที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมแตกต่างกันไป ซึ่งการที่จะเข้าใจพฤติกรรมของบุคคล จึงต้องทำความเข้าใจเหตุจูงใจของคนๆ นั้นว่าบุคคลนั้นมีเหตุจูงใจอยู่ในประเภทใด ระดับใด เพราะในบางสถานการณ์อาจพบว่า บุคคลที่ตกอยู่ในสถานการณ์เดียวกัน น่าจะมีการแสดงการตอบสนองเป็นพฤติกรรมที่เหมือนกันแต่กลับมีการแสดงออกที่ต่างกัน ดังนั้น การทำความเข้าใจกับกระบวนการจูงใจ แนวคิดและทฤษฎีของเหตุจูงใจจะช่วยให้บุคคลได้รับประโยชน์ต่างๆ ดังต่อไปนี้ คือ

1. เข้าใจในพฤติกรรมของตนเองอันจะเป็นประโยชน์ในการควบคุมตนให้สามารถเลือกแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม
2. เข้าใจในพฤติกรรมของบุคคลอื่นอันจะช่วยให้คนเรากควบคุมพฤติกรรมของบุคคลอื่นได้ด้วย
3. เข้าใจในพฤติกรรมของกลุ่มสังคม เพื่อสร้างสถานการณ์จูงใจให้กลุ่มบุคคลมีพฤติกรรมไปในแนวทางที่ต้องการได้

อัจฉรา สังข์สุวรรณ (2543 : 66) ยังกล่าวถึงความสำคัญของเหตุจูงใจว่าเป็นการสร้างเหตุจูงใจในการทำงานและปัจจัยที่ก่อให้เกิดแรงขับเคลื่อนของการแสดงพฤติกรรมต่างๆ อันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการทำงาน ดังจะเห็นได้ว่าหน่วยงานแทบทุกแห่งพยายามเสนอสิ่งจูงใจให้แก่บุคลากรของตน ไม่ว่าจะเป็นสิ่งจูงใจที่เป็นเงิน ผลประโยชน์ต่างๆ ตลอดจนการยอมรับความสามารถ การให้อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบมากขึ้น การยกย่องชมเชย และอื่นๆ แล้วแต่จะสรรหามาได้เพื่อจูงใจให้ทุกคนทำงานตามที่หน่วยงานต้องการ เสมือนเป็นการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันระหว่างหน่วยงานและบุคลากรเหล่านั้น สิ่งจูงใจต่างๆ ดังกล่าวยังสามารถทำให้บุคลากรเกิดเหตุจูงใจในการทำงานอันเนื่องมาจากการคาดหวังในสิ่งจูงใจภายนอกที่หน่วยงานเสนอให้ หากสิ่งจูงใจนั้นไม่ตรงกับความปรารถนาในใจของคนแล้ว เหตุจูงใจดังกล่าวทั้งหมดก็ไปอย่างง่ายดาย กลายเป็นการทำงานตามหน้าที่หรือเพียงเพื่อให้หมดไปวันๆ หนึ่งเท่านั้น

วรรณิ ลิ้มอักษร (2546 : 135-136) กล่าวถึง ความสำคัญของการตั้งใจในการเรียน การสอนในด้านต่างๆ ดังนี้

1. การตั้งใจสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ความตั้งใจ และมีความมานะพยายามในการเรียน การเข้าใจกิจกรรมหรือการทำงานต่างๆ
2. การตั้งใจทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน และจะทำงานเต็มความสามารถและความถนัดที่มีอยู่อย่างเต็มที่
3. การตั้งใจจะช่วยกระตุ้น และชี้แนวทางให้ผู้เรียนประพฤติปฏิบัติตนในทางที่ดีงาม และเหมาะสม เช่น ประพฤติปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ วินัย วัฒนธรรม และศีลธรรมอันดีงามของสังคมเป็นต้น
4. การตั้งใจจะช่วยให้ผู้เรียน ให้ทราบระดับความสามารถของตนสำหรับการทำกิจกรรมต่างๆ การสอนแข่งขันความรู้ทางวิชาการ หรือการประกวดฝีมือ เป็นต้น ทั้งยังมีโอกาสได้ทราบถึงความถนัดและความสามารถของตน อันจะนำไปสู่การพิจารณาในการตัดสินใจเลือกอาชีพในอนาคตด้วย
5. การตั้งใจจะช่วยปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อการเรียน การทำงาน หรือการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม เป็นต้น
6. การตั้งใจจะช่วยให้ผู้เรียนทราบถึงความก้าวหน้าของตนเอง ซึ่งจะมีส่วนช่วยของบุคคลให้พยายามรักษาและเพิ่มพูนความสามารถขึ้นเรื่อยๆ และช่วยให้ทราบถึงข้อบกพร่องต่างๆ ที่ตนมี เพื่อการป้องกันไม่ให้มีความผิดพลาดเกิดขึ้นซ้ำอีก ตลอดจนทำการแก้ไขความผิดพลาดให้หมดไปด้วย

พาสนา จุลรัตน์ (2548 : 195) การตั้งใจมีประเด็นที่น่าสนใจต่อการเกิดพฤติกรรมของบุคคล ดังนี้

1. พฤติกรรมอย่างเดียวกันอาจจะเนื่องมาจากสาเหตุต่างกัน เช่น เด็กขโมยเงินอาจจะเนื่องมาจากอยากเรียกร้องความสนใจจากพ่อแม่ หรืออาจเนื่องมาจากต้องการเอาเงินไปซื้อของเล่น เป็นต้น
2. แรงจูงใจอย่างเดียวกัน อาจจะเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ต่างกัน เช่น นักเรียนที่ต้องการความสนใจและความรักจากครู อาจจะแสดงพฤติกรรมโดยการตั้งใจเรียนหนังสือ เพื่อทำคะแนนให้ได้ดี ในขณะที่นักเรียนบางคนอาจซื้อของขวัญมากำนัลครูวันสำคัญต่างๆ เพื่อต้องการความรักจากครู
3. พฤติกรรมอย่างเดียวกัน อาจจะมีสาเหตุมาจากแรงจูงใจหลายอย่าง เช่น พนักงาน

ตั้งใจทำงาน เพื่อหวังรางวัลและคำชมเชยจากผู้บังคับบัญชาต้องการตำแหน่งที่สูงขึ้น และต้องการเงินเดือนที่สูงขึ้น

4. พฤติกรรมที่เกิดจากการจูงใจนั้นจะต้องมีเป้าหมายเสมอ เช่น นักเรียนที่มีเป้าหมายเพื่อสอบเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัยให้ได้

5. พฤติกรรมบางอย่างของบุคคลอาจถูกจูงใจให้กระทำ โดยเจ้าตัวอาจจะไม่ทราบถึงเป้าหมายที่แท้จริงได้ ถ้าความต้องการและเป้าหมายนั้นอยู่ภายในจิตใต้สำนึก เช่น มนตรีต้องการเป็นผู้ชนะในการแข่งมวยปล้ำ ซึ่งมนตรินึกว่าเป็นเพราะตนต้องการเงินรางวัล แต่จริงๆ แล้วมนตรียังมีความต้องการและเป้าหมายที่จะชดเชยความก้าวร้าวที่อยู่ในจิตใต้สำนึกก็ได้

6. บุคคลที่อยู่ในสังคมต่างกันมักมีแรงจูงใจต่างกัน เช่น คนที่อยู่ในประเทศแถบยุโรปมักต้องการชีวิตที่อิสระ ชอบทำงาน และมีวิถีชีวิตที่แตกต่างจากคนที่อยู่ในประเทศแถบแอฟริกา หรือแม้กระทั่งคนในสังคมที่มีวัฒนธรรมเดียวกันก็อาจจะมีความต้องการและแรงจูงใจที่แตกต่างกันได้ ถ้าได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้ที่ต่างกัน

จินตนา บิลมาศ และพรณี บุญประกอบ (2549 : 21) กล่าวถึงความสำคัญของเหตุจูงใจว่าผู้ที่มีเหตุจูงใจจะเป็นผู้ที่ตั้งใจทำงาน เมื่อผลงานมีคุณภาพสูง ทำงานได้สำเร็จอย่างรวดเร็ว ผลงานมีประโยชน์นำไปใช้ได้ระยะยาว เห็นความสำคัญและคุณค่าของความสำเร็จของผลงาน อย่างดีมากกว่าเห็นความสำคัญของรางวัลภายนอก ทั้งนี้ความสำคัญของเหตุจูงใจ มีดังนี้

1. มีความสัมพันธ์อย่างสูงกับความสำเร็จตัวบุคคลกลุ่มงาน และความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศ

2. ทำงานโดยคำนึงถึงผลงานหรือเป้าหมายเป็นศูนย์กลางในการทำงาน

3. ความหวังในความสำเร็จของงาน

4. มีความมานะ บากบั่น อดทน แก้ไขปัญหาและอุปสรรค

5. ผลงานมีคุณภาพสูง

6. มีความสามารถสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยในการทำงานให้สำเร็จ

7. พอใจ สุขใจ เมื่องานสำเร็จ

ชนิตว์สรณ์ ศรีวิทยาภูมิ (2549 : 28) ได้กล่าวถึงความสำคัญของเหตุจูงใจของคนเราว่าจะเกิดจากปฏิกิริยาพื้นฐานส่วนลึกของจิตภายใน (Subconscious) หรือที่เรียกว่า จิตใต้สำนึกนั่นเอง ซึ่งจิตใต้สำนึกนี้บุคคลย่อมมีเหตุจูงใจเพื่อประสบความสำเร็จด้วยกันทุกคน อีกทั้งการทำให้คนเรามีเหตุจูงใจในการทำงาน จะทำให้เขาเหล่านั้นตั้งใจทำงานให้สำเร็จลุล่วง โดยไม่รู้สึกรว่าตนเองถูกบีบบังคับให้ทำงาน และพร้อมที่จะทำงานด้วยความเต็มใจ เมื่อเป็นเช่นนั้นจะทำให้งานที่ออกมามีคุณภาพ และสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีและรวดเร็ว

สรุปได้ว่าความสำคัญของแรงจูงใจจะเป็นแรงบันดาลใจพื้นฐานของมนุษย์ เพื่อกระตุ้นให้บุคคลนั้นตั้งใจกระทำสิ่งใดๆด้วยความเต็มใจ นอกจากนี้จะทำให้บุคคลนั้นไม่รู้สึกรว่าการกระทำต่างๆ ถูกบังคับ บุคคลใดยังมีเหตุจูงหรือแรงใจสูงผลงานที่ได้ออกมาจะมีประสิทธิภาพสูง และสำเร็จลุล่วงตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

ประเภทของเหตุจูงใจ

เหตุจูงใจมีหลากหลายสาเหตุ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแต่ละสถานการณ์ว่าจะใช้เหตุจูงใจกับสถานการณ์ใด ซึ่งมีผู้จำแนกเหตุจูงใจไว้หลายท่าน ดังนี้

อารี พันธมณี (2542 : 35) ซึ่งจำแนกเหตุจูงใจออกเป็น 2 ประเภท คือ เหตุจูงใจทางกายภาพหรือเหตุจูงใจทางร่างกาย (Physiological Motives) เป็นเหตุจูงใจที่เกิดจากความต้องการทางร่างกายซึ่งเป็นความขาดหรือความบกพร่องที่เกิดจากภายในตัวมนุษย์เมื่อเกิดความขาดขึ้น มนุษย์ก็จะแสดงพฤติกรรมที่มีเป้าหมายเพื่อลดความขาดนั้นและทำให้ร่างกายกลับสู่สภาพปกติหรือสภาพสมดุล (Homeostasis) การรักษาสมดุลนี้อาจเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติภายในร่างกาย และเหตุจูงใจทางจิตวิทยาหรือเหตุจูงใจทางสังคม (Social Motives) เป็นเหตุจูงใจที่เกิดจากความต้องการทางด้านจิตใจและสังคมโดยทั่วไปเกิดจากการเรียนรู้และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากการที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม เหตุจูงใจทางจิตวิทยานี้ถึงแม้ไม่ได้รับการตอบสนองก็ไม่มีผลโดยตรงต่อการมีชีวิตอยู่ แต่มีผลต่ออารมณ์ ความรู้สึก และสภาพจิตใจของบุคคล

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542 : 140) ได้จำแนกเหตุจูงใจออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. เหตุจูงใจเพื่อความอยู่รอด (Survival Motives) เป็นเหตุจูงใจที่ช่วยให้คนเราสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ เหตุจูงใจชนิดนี้มักจะสัมพันธ์กับสิ่งเบื้องต้นที่มนุษย์ต้องการในชีวิต เช่น อาหาร น้ำ อากาศ การขับถ่าย เป็นต้น
2. เหตุจูงใจทางสังคม (Social Motives) เป็นเหตุจูงใจที่เกิดจากการเรียนรู้ในสังคม อาจได้รับอิทธิพลโดยตรงจากสิ่งเร้าที่เป็นบุคคล หรือจากวัตถุที่มองไม่เห็นหรือจับต้องได้ หรือมาจากภาวะทางสังคมที่มองไม่เห็นก็ได้ เช่น การมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น การเป็นผู้นำ การสร้างมิตร เป็นต้น
3. เหตุจูงใจเกี่ยวกับตนเอง (Self Motives) เหตุจูงใจชนิดนี้ค่อนข้างจะซับซ้อนพอสมควร และเป็นสิ่งผลักดันให้เราพยายามปรับตัวไปในทางที่ดีขึ้น เช่น เหตุจูงใจที่เกี่ยวกับความสำเร็จในหน้าที่การงาน หรือความสำเร็จในชีวิต เป็นต้น

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2547 : 113) ที่ได้จำแนกเหตุจูงใจออกเป็น 2 ประเภท คือ เหตุจูงใจภายในและเหตุจูงใจภายนอก ที่ว่าเหตุจูงใจภายในเกิดจากพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก ด้วยความต้องการของตนเองมากกว่าผลตอบแทนของวัตถุและสิ่งของ นอกจากนี้

รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2548 : 72-75) ได้จำแนกประเภทของเหตุจูงใจ เป็น 2 ประเภท คือ เหตุจูงใจทางด้านร่างกาย (Physiological Motives) เป็นเหตุจูงใจที่ผลักดันให้บุคคลสนองความต้องการพื้นฐานของตน ความต้องการต่างๆ เหล่านี้ได้แก่ความหิว ความกระหาย ความต้องการทางเพศ การนอนหลับพักผ่อน การขับถ่าย ความต้องการออกซิเจน เป็นต้น

ขั้นพื้นฐาน บุคคลต้องการความรัก ความเข้าใจ ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง ความต้องการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การหลีกเลี่ยงความอับอาย

สุธิดารัตน์ มัทวรัตน์ (2549 : 5) ได้จำแนกเหตุจูงใจออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. เหตุจูงใจภายใน (Intrinsic Motives) เป็นสิ่งผลักดันภายในตัวบุคคล ซึ่งอาจจะเป็นเจตคติ ความคิดเห็น ความสนใจ ความตั้งใจ การมองเห็นคุณค่า ความพอใจ ความต้องการ ฯลฯ

สิ่งต่างๆ ดังกล่าวเหล่านี้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอันค่อนข้างถาวร เช่น คนงานที่เห็นคุณค่าของงาน มองว่าองค์กร คือสถานที่ให้ชีวิตแก่เขาและครอบครัว เขาก็จะจงรักภักดีต่อองค์กร กระทำการต่างๆ ให้องค์กรเจริญก้าวหน้า หรือในกรณีที่บ้านเมืองประสบปัญหาเศรษฐกิจองค์กรจำนวนมากอยู่ในภาวะขาดทุนไม่มีเงินจ่ายค่าตอบแทนแต่ด้วยความผูกพันเห็นใจกันและกันทั้งเจ้าของกิจการและลูกน้อง และในภาวะดังกล่าวนี้จะเห็นว่าพนักงานหลายรายไม่ทิ้งเจ้านาย ทั้งตั้งใจไปทำงานวันหยุด โดยไม่มีค่าตอบแทนถ้าการกระทำดังกล่าวเป็นไปได้เนื่องจากความรู้สึก หรือเจตคติที่ดีต่อเจ้าของกิจการหรือด้วยความรับผิดชอบในฐานะสมาชิกคนหนึ่งขององค์กร มิใช่เพราะเกรงใจจะถูกไล่ออกหรือไม่มีที่ไปก็กล่าวได้ว่าเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากเหตุจูงใจภายใน

2. เหตุจูงใจภายนอก (Extrinsic Motives) มีที่มาจากหลายสาเหตุด้วยกัน เช่น อาจจะเนื่องมาจากความต้องการ หรือแรงขับ หรือสิ่งเร้าใจ หรือภาวะการณ์ในตัวในบุคคล หรืออาจจะเนื่องมาจากความคาดหวังหรือบางครั้งบางคราวก็อาจเป็นเหตุจูงใจไร้สำนึก คือ เนื่องมาจากการเก็บกดซึ่งบางทีเจ้าตัวก็ไม่ได้รู้ตัว จะเห็นได้ว่าการจูงใจให้เกิดพฤติกรรมในบุคคลนั้นไม่มีกฎเกณฑ์แน่นอน เนื่องจากพฤติกรรมของมนุษย์มีความซับซ้อน เหตุจูงใจอย่างเดียวกันอาจทำให้เกิดพฤติกรรมต่างกัน เหตุจูงใจต่างกันอาจทำให้เกิดพฤติกรรมเหมือนกัน พฤติกรรมอย่างหนึ่งอาจเกิดจากเหตุจูงใจหลายอย่างและในบุคคลต่างสังคมก็มักมีเหตุจูงใจต่างกัน เนื่องจากสังคมที่ต่างกันมักทำให้เกิดเหตุจูงใจต่างกัน

ถวิล เกื้อกุลวงศ์ (2548 : 94) ได้แบ่งประเภทของเหตุจูงใจออกเป็น 7 ประเภท คือ

1. เหตุจูงใจด้านความมั่นคง ส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปของจิตสำนึกและจิตใต้สำนึก ความมั่นคงในรูปของจิตสำนึกนั้น เห็นได้จากการที่มนุษย์ต้องการความปลอดภัย จึงต้องมีเหตุจูงใจในรูปของสวัสดิการต่างๆ เพื่อให้บุคคลรู้สึกว่ามีมั่นคง ส่วนความมั่นคงในรูปของจิตสำนึก

นั้น ได้พัฒนามาตั้งแต่วัยเด็ก โดยการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลใกล้ชิดที่จะทำให้เป็นคนมีจิตมั่นคงหรืออ่อนแอ บุคคลเกือบทุกคนมีเหตุจูงใจด้านความมั่นคงทั้งในรูปของจิตสำนึกและจิตใต้สำนึก

2. เหตุจูงใจด้านสังคม โดยเหตุที่มนุษย์เป็นสัตว์สังคม จึงต้องมีการติดต่อสัมพันธ์ซึ่งกันและกันมีการอยู่ร่วมกับผู้อื่นเพื่อจะได้เป็นส่วนหนึ่งของสังคมและได้รับการยกย่อง การที่บุคคลติดต่อสัมพันธ์กันนั้นมีไว้เพื่อมิตรภาพเสมอไป มีบุคคลจำนวนมากที่ติดต่อสัมพันธ์กันเพราะต้องการให้บุคคลอื่นยอมรับและศรัทธาเชื่อถือ

3. เหตุจูงใจด้านชื่อเสียง เหตุจูงใจด้านชื่อเสียงมีมากขึ้นทุกทีในสังคมไทย โดยเฉพาะในสังคมชนชั้นกลาง ชื่อเสียงเป็นสิ่งที่สามารถสัมผัสได้ ความต้องการด้านชื่อเสียงเป็นการกำหนดจิตจำกัคของบุคคล บุคคลบางคนพึงพอใจกับชื่อเสียงในระดับเพื่อนและชุมชนเท่านั้น แต่บางคนก็แสวงหาชื่อเสียงในระดับชาติหรือระดับนานาชาติ

4. เหตุจูงใจในอำนาจ อำนาจเป็นศักยภาพแห่งอิทธิพลของบุคคลแยกออกเป็น 2 ประเภท คือ อำนาจตามตำแหน่ง และอำนาจส่วนตัว บุคคลซึ่งสามารถทำให้ผู้อื่นปฏิบัติตามเพราะตำแหน่งหน้าที่นั้น แสดงว่าเป็นผู้มีอำนาจส่วนตัว แต่บุคคลบางประเภทเป็นเจ้าของอำนาจทั้งสองประเภท คือ ทั้งอำนาจตามตำแหน่งและอำนาจส่วนตัว

5. เหตุจูงใจด้านความสามารถ ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับมโนทัศน์ด้านความคาดหวัง บุคคลมีความสามารถหรือไม่ ขึ้นอยู่กับความสำเร็จและความล้มเหลวในอดีต ถ้าในอดีตประสบความสำเร็จมากกว่าความล้มเหลวแล้ว ความรู้สึกด้านความสามารถจะมีแนวโน้มสูง ทำให้เป็นบุคคลที่มองโลกในทางบวกมองสถานการณ์ต่างๆ ว่าเป็นการทำนายที่น่าสนใจและสามารถจะเอาชนะได้ แต่ถ้าความล้มเหลวมีมากกว่าก็จะทำให้มองโลกในแง่ลบ บุคคลที่มีความรู้สึกด้านความสามารถต่ำจะไม่มีเหตุจูงใจที่จะแสวงหาการทำนายใหม่ๆ หรือทำการเสี่ยง บุคคลพวกนี้จะปล่อยให้สิ่งแวดล้อมบังคับควบคุม มากกว่าที่จะพยายามบังคับควบคุมสิ่งแวดล้อม

6. เหตุจูงใจด้านความสำเร็จ เป็นเหตุจูงใจที่เด่นชัดของมนุษย์ที่สามารถแยกออกจากความต้องการด้านอื่นๆ ลักษณะอย่างหนึ่งของบุคคลที่มีแรงจูงใจด้านความสำเร็จคือจะสนใจในความสำเร็จส่วนตัวมากกว่ารางวัลของความสำเร็จ ความสำเร็จที่ได้รับมีค่ามากกว่าเงินทองและคำยกย่องสรรเสริญบุคคลที่มีแรงจูงใจด้านความสำเร็จ ความสำเร็จที่ได้รับมีค่ามากกว่าเงินทองและคำยกย่องสรรเสริญ บุคคลที่มีแรงจูงใจด้านความสำเร็จจะมีความก้าวหน้าในการทำงาน เพราะว่าจะเป็นผู้สร้างสรรค์ให้งานสำเร็จ

7. เหตุจูงใจทางการเงิน เป็นเหตุจูงใจที่สลับซับซ้อนและสัมพันธ์กับความต้องการทุกประเภททุกระดับ คุณลักษณะที่เด่นและสำคัญที่สุดของเงินก็คือ เป็นตัวแทนในการแลกเปลี่ยนสิ่งที่เงินสามารถซื้อได้นั้นไม่ใช่ตัวเงินโดยตรง แต่เป็นคุณค่าของเงิน ตัวเงินนั้นไม่ได้มีความสำคัญ แต่เป็นตัวแทนความต้องการใดๆ ที่บุคคลต้องการให้เป็นตัวแทน

สรุปได้ว่าเหตุจูงใจที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลอาจจำแนกได้ 2 ประเภท คือ เหตุจูงใจภายในเป็นแรงผลักดันที่เกิดขึ้นพร้อมกับการมีชีวิต การดำรงชีวิต ไม่จำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์การเรียนรู้แต่อย่างใด เช่น ความหิว ความกระหาย ความต้องการทางเพศ เป็นต้น และเหตุจูงใจภายนอก เป็นเหตุจูงใจที่เกิดจากแรงกระตุ้นทางสังคมหรือตามสภาพแวดล้อม เช่น ต้องการความรัก ต้องการความเข้าใจ ต้องการเกียรติยศชื่อเสียง เป็นต้น หรือแบ่งประเภทของแรงจูงใจได้ 3 ประเภท คือ แรงจูงใจทางสรีระวิทยา แรงจูงใจทางจิตวิทยา และแรงจูงใจทางสังคม

การจูงใจและการตัดสินใจเลือกเรียน

ฮูล (Houle. 1961 : 15-16) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการเข้าเรียนของผู้ใหญ่ในสหรัฐอเมริกา เมื่อปี ค.ศ. 1960 พบว่าผู้ใหญ่เข้ามาเรียนด้วยแรงจูงใจที่ต่างกัน โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. มาเรียนอย่างมีเป้าหมาย (Goal Oriented) หมายถึง มาเรียนเพราะต้องการเพิ่มพูนความรู้และทักษะด้วยวิชาชีพ หรือมาเรียนอย่างมีความหมาย โดยหวังที่จะนำความรู้ไปใช้กับหน้าที่การงานหรือในชีวิตประจำวัน
2. มาเรียนเพื่อต้องการเข้าร่วมกิจกรรม (Activity Oriented) หมายถึง มาเรียนเพราะชอบบรรยากาศของการศึกษา ชอบเข้าสังคม ต้องการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น หรือต้องการมีเพื่อน หรือเพื่อขจัดความเหงา โดยมีได้หวังที่จะนำความไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันแต่อย่างใด
3. มาเรียนเพราะต้องการที่จะรู้หรือเพื่อหาความรู้ (Learning Oriented) หมายถึง มาเรียนเพราะมีใจรักเรียนต้องการใช้ความสามารถในการเรียนที่มีอยู่ให้มากที่สุด โดยมีได้หวังที่จะนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันแต่อย่างใด

สถาบันการศึกษาผู้ใหญ่แห่งชาติของประเทศอังกฤษ หรือ NIAE (National Institute for Adult Education. 1970 : 75) ได้ทำการสำรวจหาสาเหตุที่ทำให้ผู้ใหญ่เข้าเรียนในสถานศึกษาพบว่าเหตุจูงใจในด้านอาชีพ เป็นเหตุจูงใจสำคัญที่สุด รองลงมา ได้แก่เพื่อพัฒนาตนเอง รองลงมาเพื่อต้องการนำความรู้ไปปรับปรุงตนเองได้ดีขึ้น เช่น กลุ่มแม่บ้าน รองลงมาได้แก่ ต้องการเข้าร่วมสังคม และเหตุผลอื่นๆ เช่น มาเรียนเพราะมีเวลาว่างช่วงนั้นพอดี หรือสนใจกิจกรรมนั้นเป็นพิเศษอยู่แล้ว เป็นต้น

โบเชียร์ (Boshier. 1971 : 3-26) ได้ทำการศึกษาแรงจูงใจในการเข้าเรียนต่อของผู้ใหญ่ในประเทศแคนาดา นิวซีแลนด์และสหรัฐอเมริกา โดยได้สร้างเครื่องมือหรือแบบวัดการเรียนต่อ (Educational Participation Scale หรือ EPS) และนำไปทำการศึกษเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเข้าเรียนของผู้ใหญ่ในประเทศดังกล่าว โดยแบ่งแรงจูงใจออกเป็น 6 ด้านคือ

1. การติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น (Social Relationships)
2. การทำตามความคาดหวังของผู้อื่น (External Expectation)
3. การประกอบอาชีพ (Professional Advancement)
4. การหลีกเลี่ยงจากสภาพที่เป็นอยู่ (Escape /Stimulation)
5. การนำความรู้ไปช่วยเหลือชุมชน (Social Welfare)
6. การเรียนเพื่อรู้ (Cognitive Interest)

มาร์สเทนและสมาร์ท (Morstain & Smart. 1974 : 83-89) ได้ศึกษาสาเหตุการเข้าเรียนต่อของผู้ใหญ่โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 626 คน ผู้เรียนแต่ละคนเรียนสำเร็จหลักสูตร (Educational Participation) และให้เรียงเหตุผลการเข้าร่วมประชุม กรรมการทางการศึกษาที่เป็นไปได้ 48 ข้อ ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า เกินกว่าครึ่งของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบว่าเขาไม่ได้ศึกษุดูประสงค์ ร้อยละ 9 ตอบว่าเพื่อให้รู้จักสร้างหรือปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างสังคม และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอีกร้อยละ 9 มีเรียนเพื่อที่จะหนีกิจกรรมประจำวัน และอีกร้อยละ 6 หนีความน่าเบื่อจากชีวิตประจำวัน

ดาร์เคนวัลด์ และเมอร์เรียม (Darkenwald & Merriam. 1982 : 128-130) ได้ศึกษาเหตุผลการเข้าเรียนต่อของผู้ใหญ่ ทั้งที่กำลังจะเข้าเรียนและที่กำลังเรียนอยู่ โดยได้แบ่งเหตุผลของการเข้าเรียนต่อของผู้ใหญ่ออกเป็น 9 ด้าน คือ

1. ด้านความรู้ (Knowledge Goal)
2. ด้านส่วนตัว (Personal Goal)
3. ด้านชุมชน (Community Goal)
4. ด้านศาสนา (Religious Goal)
5. ด้านสังคม (Social Goal)
6. ด้านการหนีความจำเจ (Escape Goal)
7. ด้านการทำตามกฎระเบียบ (Obligation Goal)
8. ด้านเพื่อทำหน้าที่ให้ดีขึ้น (Personal fulfillment Goal)
9. ด้านเพื่อความรู้ในเชิงวัฒนธรรม (Cultural Knowledge Goal)

อาร์ เพชรผุด (2530 : 79-109) ได้เสนอแนวคิดในอีกแง่หนึ่งของแรงจูงใจ ในการปฏิบัติงานนอกเหนือจากทฤษฎีของ มาสโลว์ (Maslow) คือแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) และแรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivaion) ความต้องการความรัก และ ความต้องการศักดิ์ศรีนั้นเป็นแรงจูงใจภายนอก และในขณะเดียวกันความรู้สึกมีศักดิ์ศรี และมีสัจจะบารมีแห่งตนนั้นเป็นแรงจูงใจภายใน การจูงใจเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นแก่บุคคล ในการใช้ความพยายาม (Effort) ผลักดันให้เกิดการกระทำอย่างต่อเนื่อง (Persistence) มีแนวทาง (Direction) ที่แน่นอน เพื่อไปสู่เป้าหมาย (Goal) ที่ต้องการจากความหมายแรงจูงใจดังกล่าว มีองค์ประกอบเกี่ยวข้องอยู่ 3 ประการ ได้แก่ ประการแรก คือความพยายามหรือกระตุ้น (Arousal) ซึ่งเป็นเรื่องของแรงขับ (Drive) หรือใช้พลังเพื่อให้เกิดการกระทำ ตัวอย่าง เช่น ใช้ความพยายามทำงานเพื่อให้คนอื่นประทับใจ หรือพยายามทำในสิ่งที่ตนรักและเป็นงานที่ชอบ เป็นต้น การที่บุคคลต้องการตอบสนองแรงขับจึงกระตุ้นพฤติกรรมมุ่งความสำเร็จขึ้น

ทฤษฎีการจูงใจและการตัดสินใจ ได้มีนักวิชาการ นักทฤษฎีหลายท่านได้พยายามสร้าง ทฤษฎีไว้ ซึ่งผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาแล้วพบว่า บางทฤษฎีมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหา ลักษณะงาน ผู้ศึกษาจึงขอนำทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจมาสนับสนุนการศึกษาให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังนี้

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจในการตัดสินใจเลือกเรียน พบว่า พฤติกรรม ที่เกิดแรงจูงใจต้องมีเป้าหมายเสมอ เช่น ค่านิยมในปริญญา การรับปริญญาชั้นสูงจะมีประโยชน์ ในการทำงาน และคนที่มีความสูงจะสามารถเลื่อนขั้นไปสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น หรือบางคนมี เป้าหมายที่จะเรียนจบแล้วมีอาชีพการทำงานที่ดี มีเงินเดือนสูงๆ จึงทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะมุ่งมั่น ในการเรียนหาความรู้เพิ่มเติม ทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพเพื่อให้จบเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพเป็นที่ ยอมรับของสังคม ทั้งนี้แรงจูงใจในการศึกษาต่อยังขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ที่เป็นแรงจูงใจและแนวคิด เพื่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา เช่น ด้านสถาบัน

เหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา

เหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งมีองค์ประกอบอยู่หลายประการด้วยกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอกำหนดขอบเขต 4 ด้าน ประกอบด้วยด้านส่วนตัว ด้านสิ่งแวดล้อม ในมหาวิทยาลัย ด้านบุคลากร และด้านการจัดการเรียนการสอน โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการสำรวจและสังเคราะห์ขอบเขตของการวิจัยเพื่อให้ได้มาทั้ง 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

ด้านส่วนตัว

ความหมายและความจำเป็นในการพัฒนาตนเอง

ประสิทธิ์ ทองอุ่น และคนอื่นๆ (2542 : 34) พบว่า การพัฒนาตนเอง หมายถึง การทำให้ยั่งยืนถาวร รอกงาม เติบโตและดีขึ้น มนุษย์มีธรรมชาติอย่างหนึ่งคือ พยายามดิ้นรนเพื่อยกสภาพจิตใจของตนให้สูงขึ้น ดังนั้นมนุษย์จึงไม่ชอบอยู่นิ่งกับที่เดิมมักปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ กฎพื้นฐานของกรมีชีวิตอยู่ว่าชีวิตคือการต่อสู้ หากปราศจากการต่อสู้ชีวิตจะเหี่ยวแห้งยับเยิน โดยเฉพาะการต่อสู้กับตนเอง และไม่มีความสำเร็จครั้งใดที่ได้มาโดยปราศจากการต่อสู้ สิ่งที่จะทำได้จากการต่อสู้คือนอกจากเหนือจากชัยชนะ คือ การได้พัฒนาจากคุณภาพภายในตัวเป็นการเพิ่มพูนพลังที่มองด้วยตาเปล่า ไม่เห็นการต่อสู้คือนอกเหนือจากสภาพสะท้อนให้เห็นตนเองชัดเจนให้เห็นว่า “เราเป็นเรา” และเหตุต่อไปว่า “เราต้องการเป็นอะไร” ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาตนเองจึงหมายถึง การทำให้ความสามารถที่แฝงอยู่ในตัวได้ปรากฏชัดขึ้นและดีขึ้นจนทำให้เรามีสภาพจิตใจเหนือคนอื่น โดยเฉพาะในด้าน ความเข้าใจตนเอง การมีสติ การมีวินัย และการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับคนอื่น

ราตรี พัฒนรังสรรค์ (2544 : 96) การพัฒนาตนเอง หมายถึง เป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลให้ดีขึ้นทั้งด้านร่างกายและจิตใจให้กลายเป็นบุคคลที่สมบูรณ์จะนำมาซึ่งความสุขความเจริญสู่ตนเอง สังคม และประเทศชาติ

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2545 : 159) การพัฒนาตนเอง หมายถึง เป็นการสร้างความแปลกใหม่ในตนเองให้มีสุขภาพกายแข็งแรง สุขภาพจิตที่ดี มีทักษะกำลังใจมีจุดมุ่งหมายของชีวิตและเป็นมิตรกับบุคคลทั่วไป

สมใจ ถักษณะ (2547 : 81) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาตนเอง (Self Development) คือการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง แก้ไข สร้างสรรค์ เกี่ยวกับตนเอง เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่การงานและมีความสุข

ขอบข่ายของการพัฒนาตนเองจะเกี่ยวข้องกับสิ่งต่อไปนี้

1. ตระหนักในความจำเป็นของการพัฒนาตนเอง
2. มีปรัชญาและอุดมการณ์ในการพัฒนาตนเอง
3. มีเป้าหมายหรือจุดหมายของชีวิต
4. สำรวจตนเองรู้จักตนเองหากวิธีปรับปรุงพัฒนาในส่วนที่ควรพัฒนา เช่น บุคลิกภาพ ค่านิยม การแก้ปัญหาและอุปสรรค การสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง ฯลฯ
5. ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสรรค์สร้างการพัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมาย
6. ประเมินผลการพัฒนาตนเองสร้างความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าในตนเองที่มี

การพัฒนา

พระเทพเวที (2532 : 153 ; อ้างถึงใน เจริญ โสภกา. 2551 : 35) ได้กล่าวถึงความจำเป็นที่บุคคลต้องมีการพัฒนาตนเอง มีหลายประการดังนี้

1. เป็นจิตสำนึกว่ามนุษย์ทุกคนพัฒนาตนเองได้ พระเทพเวที (ประยูทธ ปยุตโต) ให้แนวคิดที่ว่า ความเชื่อในความเป็นมนุษย์ที่พัฒนาได้ หรือเชื่อในความเป็นมนุษย์ว่าเป็นสัตว์ที่พัฒนาได้ จะทำให้เกิดจิตสำนึกที่จะต้องฝึกฝนพัฒนาตน ซึ่งแสดงอาการออกมาเป็นความอ่อนน้อมถ่อมตน อันชี้บ่งถึงความเป็นผู้พร้อมที่จะฝึกฝนพัฒนาตนนั้นขึ้นไป เฉพาะอย่างยิ่งจิตสำนึกในการศึกษาหรือฝึกฝนพัฒนาตนจะทำให้บุคคลมีท่าทีต่อประสบการณ์ทั้งหลายอย่างที่เราเรียกว่ามองทุกอย่างเป็นการเรียนรู้หรือรับรู้ประสบการณ์ต่างๆ ที่จะเอามาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง

2. มนุษย์ทุกคนสามารถพัฒนาไปสู่ระดับการมีสัจการแห่งตน (Self actualization) ซึ่งหมายถึง การเป็นตัวของตัวเองอย่างสมบูรณ์ มีความเป็นอิสระสามารถคิดและการกระทำการใดๆ ตามมโนธรรมและอุดมการณ์อย่างแท้จริง ซึ่งมาสโลว์ (Maslow) ได้ระบุคุณลักษณะ 16 ประการของคนที่ยบรรลุถึงขั้นการมีสัจการแห่งตน คือ

1. สามารถรับรู้สิ่งต่างๆ ตามความเป็นจริงอย่างถูกต้อง
2. มีความพร้อมที่จะยอมรับความจริงที่เกิดขึ้นอย่างถูกต้อง
3. มีความรู้สึกนึกคิดเป็นไปตามธรรมชาติ
4. สามารถแยกสนใจในปัญหาออกจากตนเอง
5. มีความต้องการเป็นส่วนตัว
6. มีความเป็นอิสระและพอเพียงแห่งตน
7. มองสิ่งต่างๆ บุคคล และเหตุการณ์ที่เข้าถึงแก่นแท้สาระสำคัญตามจริงในขณะนั้น

ปราศจากอคติหรืออคติการณ์ไว้ล่วงหน้า

8. มีประสบการณ์ที่จะเข้าถึงสัจธรรมหรือความจริงแท้ของสิ่งต่างๆ ก้าวพ้นจากข้อจำกัดที่มีอยู่

9. ดำรงตนตามพันธะทางสังคมกับผู้อื่นและสนองความเป็นมนุษย์ชาติ
10. อาจมีเพื่อนน้อยหรือมาก แต่มีเพื่อนจำนวนหนึ่งที่มีความสนิทสนมอย่างลึกซึ้ง
11. มีทัศนคติเชิงประชาธิปไตยมุ่งมั่นเทิดทูนความเสมอภาคเท่าเทียมกันของมนุษย์
12. มีค่านิยมที่ค้ำจุนประทับใจแยกแยะได้ระหว่างจุดหมาย กับวิถีทางไปสู่จุดหมาย
13. มีอารมณ์ขันอย่างกว้างขวาง
14. สามารถมองสิ่งต่างๆ ในมุมใหม่ๆ คิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ได้
15. สามารถต่อต้านแรงกดดันให้คล้อยตามสังคม
16. สามารถนำสิ่งที่ขัดแย้งตรงข้ามกันนำมาประสานเป็นประโยชน์ร่วมกันได้

มนุษย์จำเป็นต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาตนเองไปสู่การมีชีวิตที่มีคุณภาพ ชีวิตที่มีคุณภาพคือ การดำรงชีวิตที่มีความสมบูรณ์ทุกด้าน ปราศจากปัญหา และมีความสุข มนุษย์มีชีวิตที่สำคัญ 4 ส่วน คือ

1. ชีวิตส่วนตัว คุณภาพชีวิตขึ้นอยู่กับ การเจริญพัฒนาการครบส่วนความสมบูรณ์ทางร่างกาย สุขภาพกาย สุขภาพจิต สติปัญญา อารมณ์ ความรู้ ความสามารถ ทักษะ เจตคติ ค่านิยม และบุคลิกภาพต่างๆ
2. ชีวิตครอบครัว คุณภาพชีวิตขึ้นอยู่กับ การมีครอบครัวที่มีความรักความอบอุ่น ความสะดวกสบายของบ้าน เครื่องอำนวยความสะดวก ความเป็นอยู่ที่ไม่ขาดแคลน สมาชิกในครอบครัวมีบทบาทปฏิสัมพันธ์กัน เอื้ออาทรส่งเสริมซึ่งกันและกัน และสนองความต้องการซึ่งกันและกัน
3. ชีวิตการทำงาน คุณภาพชีวิตขึ้นอยู่กับ การมีงานที่มีรายได้มั่นคง ได้ทำงานประกอบอาชีพที่ตรงกับความรู้ ความสามารถและความสนใจ มีความเจริญก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ ได้รับการยอมรับจากผู้ร่วมงาน ในฐานะที่เป็นสมาชิกในการทำหน้าที่มีประสิทธิภาพในการทำงาน เป็นคนเก่ง และคนดีในสายตาผู้ร่วมงาน
4. ชีวิตสังคม คุณภาพชีวิตขึ้นอยู่กับ การมีเพื่อนสนิทที่รักใคร่ต่อกันอย่างมาก การเป็นสมาชิกในสังคมทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เป็นผู้ที่สังคมยอมรับในกรมีบทบาท มีส่วนร่วมกิจกรรมของสังคมเสมอๆ เสียสละความสุขความสะดวกสบายส่วนตัวเพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวม

การมีชีวิตที่มีคุณภาพทั้ง 4 ด้านนี้จำเป็นต้องมีการศึกษา มีการเรียนรู้ เพื่อให้มีความรู้ ความคิด ลักษณะนิสัย และการปฏิบัติที่เหมาะสม ถูกต้องดีงาม สิ่งที่สำคัญคือ โลกและสังคมเปลี่ยนแปลงในการประกอบอาชีพรวมถึงปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น การใช้เทคโนโลยีในระบบการผลิตปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจ ปัญหาสภาพคล่องทางการเงินการคลัง อาชญากรรม ยาเสพติด ฯลฯ บุคคลจึงต้องพร้อมต่อการปรับเปลี่ยนให้อยู่รอดเร็วและรักษาความสงบสุขมั่นคงในชีวิต การเรียนรู้ตลอดการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อการพัฒนาตนจึงเป็นสิ่งจำเป็น เป็นการเรียนรู้จากทุกสิ่งในสภาพแวดล้อม ทั้งจากสื่อ นานาชาติ และจากบุคคล เป็นการเรียนรู้ที่ตนเองต้อง ขวนขวายแสวงหาและสร้างโอกาสแทนที่จะรอโอกาส ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน สังคมสำคัญที่เป็นที่ประจักษ์ชัดและยอมรับกันทั่วไป คือ บุคคลจะต้องพึ่งพาตนเองเป็นสำคัญ บุคคลตั้งแต่เกิดอาจพึ่งพาพ่อแม่ ญาติ พี่น้องให้การอุปการะเลี้ยงดู อบรมบ่มนิสัย เมื่อได้รับการศึกษาก็พึ่งพาอาจารย์ และพึ่งพาองค์กรที่เข้าประกอบอาชีพการงาน พึ่งพากันในครอบครัว รวมถึงการพึ่งพาอาศัยกัน อาจช่วยเหลือเกื้อกูลทางทรัพย์สิน ช่วยให้คำแนะนำการแก้ปัญหา รวมถึงการปลอบขวัญให้กำลังใจ

แต่การพึ่งพาได้ในบางเรื่อง แต่ไม่เป็นที่พึ่งได้ทุกเรื่อง ในทุกสิ่งที่คุณเผชิญทั้งความทุกข์ ความสุข เศร้าเสียใจ ดีใจพอใจมีปัญหาารุมเร้าทางกายหรือทางจิตใจ รวมถึงการตัดสินใจที่สำคัญเกี่ยวกับชีวิต ครอบครัวกิจการงาน เป็นเรื่องที่คุณต้องรับผิดชอบทั้งสิ้น ดังคำกล่าวที่ว่า “ตัวใคร ตัวมัน” ดังนั้น การขวนขวายเพียงพยายามพัฒนาตนเอง ให้มีศักยภาพความสามารถเป็นที่พึ่งดูแลตนเองได้ ตลอดเวลานำตนเองได้ ตัดสินใจเรื่องของตนเองได้อย่างฉลาด จึงเป็นความจำเป็นที่สำคัญ ชีวิตตั้งต้นใหม่ได้เสมอ การดำเนินชีวิตของคุณจะพบผ่านประสบการณ์นานาชนิด อาจมีหลายครั้งที่สถานการณ์บังคับหรือชักนำให้คิด รู้สึก และกระทำการอะไรบางอย่างที่เมื่อเวลาผ่านไป การตัดสินใจเช่นนั้นอาจไม่เหมาะสมหรือไม่ถูกต้องจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปทุกวัน คุณจะ ได้รับข้อมูลใหม่ๆ เสมอจากแหล่งต่างๆ ที่ช่วยชี้แนะความคิด ความรู้สึกและวิธีปฏิบัติคนใหม่ๆ ให้เกิดขึ้น รวมถึงความคิดที่เกิดจากตนเองที่อยากจะปรับเปลี่ยนตนเองการปรับตน ปรับความคิด ปรับวิธีการดำรงชีวิต และปรับลักษณะนิสัยของตนเองเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาเหมือนกับการตั้งต้นใหม่ไม่มีสิ่งใดที่สายเกินไปและไม่มีสิ่งใดที่ปรับปรุงแก้ไขไม่ได้ ขอเพียงให้ตนเอง อยากรจะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเท่านั้น การพัฒนาตนเองจึงเกิดใหม่ได้ตลอดเวลา

จากแนวคิดในการพัฒนาตนเองข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า บุคคลมีการเคลื่อนไหวที่ไม่หยุดนิ่ง ซึ่งก็คือการพัฒนา เพื่อปรับปรุง หรือแก้ไขในส่วนที่บกพร่อง ไม่ว่าจะในด้านอาชีพ หรือ การดำรงชีวิตส่วนแล้วแต่ต้องค้นหาในสิ่งที่ดีขึ้น เช่น การเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่ประกอบไปด้วยชีวิตส่วนตัว ชีวิตครอบครัว ชีวิตการทำงาน และชีวิตสังคม การการเรียนรู้ตลอดชีวิต นั้นเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาตนเองที่เกิดขึ้นกับวงจรความต้องการของบุคคล ซึ่งต้องค้นหาความต้องการและตอบสนองในสิ่งเหล่านี้ จนกระทั่งท้ายที่สุดคือการเป็นที่พึ่งแห่งตนเพื่อการเริ่มต้นใหม่ที่ดีขึ้น จะเห็นได้ว่า ท้ายที่สุดของบุคคล ก็ต้องขวนขวายเพื่อสนองความเป็นที่พึ่งของตนเองทั้งสิ้น ไม่ว่าจะ เป็นการพัฒนาชีวิตในด้านต่างๆ เพื่อให้ตนมีจุดยืนหรือสร้างประสบการณ์ให้เกิดขึ้นเพื่อพัฒนาตนเอง ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมองเห็นว่า แนวคิดดังกล่าวสามารถนำมาปรับใช้เพื่อกำหนดตัวแปรหนึ่งในการวิจัยในครั้งนี้ คือ แรงจูงใจด้านพัฒนาตนเอง

ด้านสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัย

ความหมายของสภาพแวดล้อมสถานศึกษา

สภาพแวดล้อมในสถานศึกษาจะมีอิทธิพลต่อนักศึกษาถ้ามีการจัดสภาพทุกอย่างทุกอย่างในสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นบุคคล อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้ การบริหาร หรือ การจัดการและสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ในสถานศึกษาให้มีสภาพเหมาะสม จะทำให้เกิด ความรู้สึกที่ดี จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนในสถานศึกษา

พระราชบัญญัติส่งเสริมสิ่งแวดล้อมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2525 ได้ให้ความหมายสิ่งแวดล้อมไว้ หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่มีลักษณะทางกายภาพและชีวภาพที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ซึ่งเกิดขึ้น โดยธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์ได้ทำขึ้น นิยามตามกฎหมายในประเทศ จะมีความหมายที่แตกต่างจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น กล่าวคือ สิ่งแวดล้อมตามนิยามในกฎหมายจะไม่กล่าวถึงสังคมโดยตรง แต่จะแยกสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่เกิดตามธรรมชาติ และสิ่งที่มีมนุษย์ทำขึ้น สภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยจะมีอิทธิพลต่อนักศึกษาถ้ามีการจัดสภาพทุกอย่างที่อยู่ในสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นบุคคล อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้ การบริหาร หรือ การจัดการ และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ในมหาวิทยาลัยให้มีสภาพที่เหมาะสม จะทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย

ฮาโรลด์ (Harold. 1964 : 233) ได้กล่าวถึง สภาพแวดล้อมสถานศึกษาหรือสถาบันอุดมศึกษาว่า หมายถึง ระบบการศึกษา ระบบการปกครอง และกิจกรรมต่างๆ ที่ทำให้ผู้เรียนนักศึกษา ได้รับประสบการณ์ตรงในการพัฒนาตนเอง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทักษะและความสนใจ

สรุป สภาพแวดล้อมสถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อนักศึกษาส่งผลต่อการเรียนของนักศึกษา ทั้งทางตรงและทางอ้อม ที่มีมนุษย์และธรรมชาติสร้างขึ้นทำผู้เรียนนักศึกษามีความประทับใจต่อลักษณะแวดล้อมต่างๆ

อุดมศักดิ์ มุณีกานนท์ (2540 : 24) ได้ให้หลักในการเลือกทำเลที่ตั้งสถานศึกษาว่าควรจะได้พิจารณาในประเด็นดังต่อไปนี้

1. มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันระหว่างที่ดินของสถานศึกษากับชุมชนในย่านนั้น
2. มีความสัมพันธ์กับจำนวนประชากร สามารถบริการทางด้านการศึกษาได้อย่าง

ทั่วถึง

3. ระยะทางระหว่างบ้านกับสถานศึกษาไม่ห่างจนเกินไป
4. ต้องคำนึงถึงบริเวณ (Zoning) ในด้านผังเมืองและสิ่งแวดล้อม
5. ต้องคำนึงถึงขนาดสถานศึกษาเมื่อถึงจุดอิ่มตัวสูงสุด
6. คำนึงสวนสาธารณะและบริเวณอื่นๆ
7. คงสภาพต้นไม้และสิ่งที่มีอยู่แล้วให้คงสภาพตามธรรมชาติ
8. ลักษณะดินอยู่ในสภาพดีควรปลูกต้นไม้
9. มีการบริการด้านสาธารณูปโภคอย่างเพียงพอ

สิรินดา วรรณะวิภาค (2541 : 42) ได้ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่เกี่ยวข้องกับอาคารสถานที่ ซึ่งมีลักษณะเด่นๆ อยู่ 8 ประการ คือ

1. ที่นั่งของนักเรียนห่างพอเหมาะสมควรที่จะอ่านอักษรบนกระดานได้
2. ห้องเรียนมีแสงสว่างและการระบายอากาศ
3. มีห้องสมุดและห้องปฏิบัติการต่างๆ ให้นักเรียนใช้ค้นคว้า
4. ขนาดโต๊ะ เก้าอี้ พอเหมาะกับตัวนักเรียน
5. ที่นั่งในห้องเรียนมีครบจำนวนนักเรียน
6. สภาพอากาศในห้องเรียนไม่ร้อนอบอ้าว
7. สภาพห้องเรียนส่วนใหญ่ไม่ร้อนอบอ้าว
8. มีบริการถ่ายเอกสารและการพิมพ์

ดวงเดือน พิพัฒน์ชูเกียรติ (2541 : 24) ได้กล่าวว่า สภาพแวดล้อมของสถาบันอุดมศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนานักศึกษาที่ผู้ศึกษาได้นำเสนอนั้น เป็นเรื่องที่สำคัญในการที่จะส่งเสริมให้นักศึกษาได้พัฒนาความสุขสมบูรณ์และความรู้สึกมีคุณค่าแห่งตนของนักศึกษา ซึ่งถ้าหากสถาบันอุดมศึกษาได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการจัดสภาพแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษาจะทำให้ นักศึกษามีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมในสถาบันสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถาบันขณะกำลังศึกษาอยู่ได้อย่างมีความสุข

แอสติน (Astin : 1968 ; อ้างถึงใน พกาทิพย์ เกษรากุล. 2542 : 11) ได้จัดแบ่งสภาพแวดล้อมในสถาบันการศึกษาที่เป็นสิ่งเร้าให้นักเรียนแสดงพฤติกรรม กิจกรรม หรือลักษณะที่พึงประสงค์ต่างๆ ออกมาเป็น 4 ประเภท คือ

1. สภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่
2. สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน
3. สภาพแวดล้อมด้านกลุ่มเพื่อน
4. สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร

วิระ ค้วงแป้น (2544 : 2) อธิบายว่าสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา หมายถึง ภาวะใดๆ ที่มีผลต่อเรียนของมนุษย์ที่ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม สภาพแวดล้อมที่เป็นธรรม หรือสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ สภาพต่างๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น อาคาร สถานที่ โต๊ะ เก้าอี้ วัสดุอุปกรณ์หรือสื่อต่างๆ รวมทั้งสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ อันได้แก่ ต้นไม้ พืช ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ

อรพินทร์ ประสิทธิ์รัตน์ (2533 : 10 อ้างถึงใน ชีรวัดน์ ยุววรรณ. 2549 : 17)

จำแนกสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนออกเป็น 2 ประเภท คือ สภาพแวดล้อมที่เป็นรูปธรรมและสภาพแวดล้อมที่เป็นนามธรรม สภาพต่างๆ เหล่านี้สามารถสัมผัสได้ตลอดเวลา เช่น โต๊ะ เก้าอี้ อุปกรณ์ต่างๆ สภาพอุณหภูมิภายในห้องเรียนเพื่อนร่วมชั้น ครู กฏ ระเบียบของชั้น ของโรงเรียน ค่านิยม ความรู้สึก ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้จะมีส่วนร่วมในการกำหนดพฤติกรรมของผู้เรียน เป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้

จำลอง โพธิ์บุญ (2550 : 1) กล่าวว่า โครงการสิ่งแวดล้อมเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งใน การแก้ไขปัญหาและพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมให้เกิดประสิทธิผลอย่างมีประสิทธิภาพยั่งยืน นักจัดการสิ่งแวดล้อมจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจ และมีความสามารถในการบริหาร โครงการด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญคือการกำหนดโครงการ นำโครงการไปปฏิบัติ และการประเมินผลโครงการ การจัดการสิ่งแวดล้อมจำเป็นต้องมีการดำเนินการเป็นกระบวนการ เช่นเดียวกับการจัดการในเรื่องอื่นๆ เช่นกันในการจัดการสิ่งแวดล้อมในบรรดตามวัตถุประสงค์ จำเป็นต้องมีองค์ประกอบสำคัญ

สรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อนักศึกษาส่งผลต่อการศึกษาของนักศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม ที่มนุษย์และธรรมชาติสร้างขึ้นทำให้ผู้เรียน นักศึกษามีความประทับใจต่อลักษณะแวดล้อมต่างๆ ลักษณะใดๆ การจัดห้องเรียน ต้องมีความเป็นระเบียบ อยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม ต้องมีต้นไม้ สถานที่ร่มรื่น เป็นการสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนมากขึ้น เช่น สนาม สภาพอาคารเรียน อาคารประกอบ สวนหย่อม สนามกีฬา เครื่องเล่น สนาม ที่พักผ่อน ควรจัดให้เป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด มีความเหมาะสมทั้งที่ตั้ง สถานศึกษาที่เป็นสิ่งเร้าที่มีประสิทธิภาพและมีอิทธิพลต่อนักศึกษา จะส่งผลกระทบต่อการศึกษาของผู้เรียนและนักศึกษา ทั้งทางตรงและทางอ้อม ที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือมนุษย์สร้างขึ้นทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้มีความรู้สึกพอใจส่วนต่างๆ ของมหาวิทยาลัย

ด้านบุคลากร

การพัฒนาอาจารย์ผู้สอนระดับบัณฑิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555) (2555 : 65)

1. การเตรียมการสำหรับอาจารย์ใหม่

1.1 การปฐมนิเทศอาจารย์ใหม่ เพื่อให้เข้าใจบทบาทของอาจารย์ในการจัดการเรียนรู้ระดับบัณฑิตศึกษา

1.2 ชี้แจงปรัชญา วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของหลักสูตร มอบเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น รายละเอียดหลักสูตร คู่มือการศึกษาและหลักสูตร คู่มืออาจารย์ กฎระเบียบต่างๆ

1.3 กำหนดอาจารย์พี่เลี้ยงเพื่อช่วยเหลือ และให้คำแนะนำปรึกษาแก่อาจารย์ใหม่

2. การพัฒนาความรู้และทักษะให้แก่อาจารย์

2.1 จัดอบรมพัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล

2.2 จัดให้มีการศึกษาดูงาน การประชุม อบรม สัมมนา และเข้าร่วมเครือข่าย

พัฒนาวิชาชีพ

2.3 จัดทำเว็บไซต์ เอกสารเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ

2.4 จัดเวทีการนำเสนอผลงานวิจัยทางวิชาการ

2.5 จัดฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการผลิตสื่อการจัดการเรียนรู้

การรับอาจารย์ใหม่

1.1 กำหนดคุณสมบัติอาจารย์ใหม่ตามระเบียบและหลักเกณฑ์ของมหาวิทยาลัย โดยอาจารย์ใหม่จะต้องมีคุณวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกในสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ หรือสาขาที่เกี่ยวข้อง

1.2 ประกาศและคัดเลือกผู้มีคุณสมบัติตามต้องการ

1.3 ทดสอบความสามารถในการสอนและการใช้สื่อการศึกษา

1.4 เสนอแต่งตั้งและประเมินการปฏิบัติงานตามระเบียบของมหาวิทยาลัย

การมีส่วนร่วมของคณาจารย์ในการวางแผนการติดตามและทบทวนหลักสูตร

การมีส่วนร่วมของคณาจารย์ในการวางแผนการติดตามและทบทวนหลักสูตร มีการประชุมของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและคณาจารย์ผู้สอนเป็นครั้งคราว เพื่อติดตามการใช้หลักสูตรและข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการปรับปรุงหลักสูตรในระดับรายวิชาและระดับการปรับปรุงหลักสูตร

การแต่งตั้งคณาจารย์พิเศษ

1.1 จัดจ้างอาจารย์พิเศษตามรายวิชาและความเชี่ยวชาญพิเศษ

1.2 พิจารณาผ่านการกลั่นกรอง จากคณะกรรมการประจำหลักสูตร

1.3 จัดทำแผนการสอนล่วงหน้า และเปิดรับคัดเลือกอาจารย์พิเศษก่อนเปิด

ภาคการศึกษา

1.4 ประเมินผลการสอนของอาจารย์พิเศษทุกภาคการศึกษา

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2550 : 45) กล่าวว่า อาจารย์มักนิยมให้มีการแบ่งเป็นกลุ่มย่อยเพื่อทำงานร่วมกันเป็นทีมไม่เพียงแต่ทำงานเพียงคนเดียวเท่านั้น โดยจะให้ภายในกลุ่มมีโอกาสอภิปรายถกเถียง และหาข้อสรุปบางอย่างร่วมกันถกแถลงกันในกลุ่มย่อย การให้ผู้เรียนผลัดกันเป็นผู้นำกลุ่มย่อยระหว่างสัปดาห์ เพื่อฝึกบริหารภาวะผู้นำ โดยจะมีการผลัดเปลี่ยนให้แต่ละคนเล่นบทบาทผู้นำกลุ่ม มีการเวียนกันนำเสนอกรณีศึกษาของตน ให้เพื่อนในกลุ่มช่วยวิเคราะห์ และในระหว่างที่เพื่อนในกลุ่มวิเคราะห์กรณีศึกษา ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้นำกลุ่มในวันนั้น จะต้องบริหารความเป็นผู้นำ ผ่านทางการควบคุมสถานการณ์ จัดการวาระการประชุมต่างๆ เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการบริการ

คุณภาพบริการ (Service Quality) เป็นแนวคิดด้านการจัดการ ที่เปลี่ยนจากการเน้นความเป็นเลิศด้านคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์มาเป็นการพัฒนาความสัมพันธ์กับลูกค้า เป็นแนวคิดที่เกิดจากความต้องการของภาคธุรกิจที่จะหาทางเพื่อให้องค์กรของตนแข่งขันได้ในตลาด โดยให้ความสำคัญต่อผู้บริโภคมากขึ้น

ความหมายของคุณภาพการบริการ

มีผู้ให้ความหมายของคำว่า คุณภาพบริการ ไว้หลายทัศนะ ดังต่อไปนี้

วีระพงษ์ เถลิณจิระรัตน์ (2542 : 14) ได้ให้ความหมายของคุณภาพบริการไว้ว่า หมายถึง ความสอดคล้องกับความต้องการผู้รับบริการ ระดับความสามารถของบริการในการบำบัดความต้องการของผู้รับบริการ และระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการหลังจากได้รับบริการแล้ว

พิสิทธิ์ พิพัฒน์โกกาลกุล (2546 : 20) ได้ให้ความหมายของคุณภาพบริการไว้ว่า คือ การดำเนินการให้บริการเพื่อสนองความต้องการของลูกค้า หรือเกิดความคาดหวังของลูกค้าในการดำเนินการของคุณภาพการบริการนั้นต้องดำเนินการ ในพื้นที่ที่สำคัญที่สุดขององค์กร ซึ่งก็คือพื้นที่ที่ลูกค้าหรือผู้รับบริการขององค์กร เป็นผู้บอกที่ดีหรือไม่ดี ควรใช้บริการต่อหรือไม่

วรัชยา ศิริวัฒน์ (2547 : 149) ให้ความหมายของคุณภาพบริการ หมายถึง ความรู้ ความเชี่ยวชาญของการให้บริการ ความถูกต้องแม่นยำของการให้บริการ ได้รับความน่าเชื่อถือ และไว้วางใจจากผู้ให้บริการ ให้บริการตรงต่อเวลา ให้บริการที่รวดเร็ว ระบบการให้บริการครบถ้วน และทันสมัยในการบริการ

นิตยาพร เสมอใจ (2549 : 109) ได้กล่าวถึงคุณภาพบริการคือ บริการที่มาจากผู้ให้บริการที่มีความรู้ ทักษะ ความสามารถดี เครื่องมือเครื่องใช้ทันสมัย และมีคุณภาพ จะส่งผลให้บริการนั้นมีคุณภาพดี ซึ่งปัจจัยดังกล่าวส่งผลให้ต้นทุนของการบริการสูงตามไปด้วย

นายิกา เดิขุนทด (2549 : 70-84) ได้ให้ความหมายของคุณภาพบริการว่า หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังต่อบริการของลูกค้ากับการรับรู้บริการที่ได้รับ ซึ่งอาจเป็นการได้รับบริการตามที่คาดหวังหรือสูงกว่าหรือต่ำกว่าที่คาดหวังก็ได้

พิมล เมฆสวัสดิ์ (2550 : 11) ให้ความหมายของคุณภาพบริการ หมายถึง การส่งมอบบริการที่ดี เหมาะสมทั้งเวลา สถานที่ รูปแบบ ลักษณะทางจิตวิทยาโดยใช้แรงงานมนุษย์เพื่อสนองตอบความต้องการ และความคาดหวังของผู้ใช้บริการ ทำให้ผู้ใช้บริการเกิดความพึงพอใจสูงสุดจากการใช้บริการ มีความประทับใจค่านบวก และอยากกลับมาใช้บริการอีก รวมทั้งอยากบอกต่อไปถึงผู้อื่นในทางที่ดี ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของบริการที่ดีด้วย

คอร์รอล และเบเวอร์ตัน (Corral & Brewerton. 1999 : 16) ได้ให้ความหมายของคุณภาพการบริการไว้ว่า หมายถึง ลักษณะหรือคุณสมบัติโดยรวมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับข้อกำหนด หรือความคาดหวัง หรือความต้องการของผู้ใช้บริการอันจะนำมาซึ่งความรู้สึกพอใจทุกครั้งที่มาใช้บริการ

คอตเลอร์ (Kotler. 2000 : 438) กล่าวว่า คุณภาพการบริการเป็นการแข่งขันทางธุรกิจบริการ ผู้ให้บริการต้องสร้างบริการให้เท่าเทียมกันหรือมากกว่าคุณภาพที่ผู้รับคาดหวังต่อคุณภาพบริการของผู้รับบริการมาจากประสบการณ์เดิม เมื่อผู้รับบริการมาบริการจะเปรียบเทียบบริการที่ตนได้รับจริงกับบริการที่คาดหวังไว้

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า ผู้ใช้บริการสามารถสัมผัสหรือวิเคราะห์รู้สึกถึงความต้องการ ในการได้รับบริการคือผู้ให้บริการต้องตรงต่อเวลา ให้บริการที่รวดเร็วทันใจ มีระบบการ ให้บริการที่ดี มีความทันสมัย ตรงกับความต้องการของผู้มาขอใช้บริการ ก่อให้ผู้มาขอใช้บริการเกิดความพึงพอใจกลับมาขอใช้บริการอีกครั้ง การให้บริการเป็นหน้าที่สำคัญของหน่วยงานหรือองค์กร ที่จัดให้ผู้รับบริการอย่างเท่าเทียมกัน

ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ

การให้บริการเป็นหน้าที่สำคัญของหน่วยงาน หรือองค์กรที่จัดให้ผู้รับบริการอย่างเท่าเทียมกัน

อารี พันธุ์ณี (2542 : 12) ความพึงพอใจ คือ ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความรู้สึกพอใจจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อบุคคลได้รับในสิ่งที่ตนเองต้องการ หรือเป็นไปตามที่ตนเองต้องการ ความรู้สึกพอใจจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อบุคคลที่ได้รับในสิ่งที่ตนเองต้องการ หรือเป็นไปตามที่ตนเองต้องการ และความรู้สึกดังกล่าวนี้จะลดลงหรือไม่เกิดขึ้น ถ้าหากความต้องการหรือเป้าหมายนั้นไม่รับการตอบสนอง ซึ่งระดับความพึงพอใจจะแตกต่างกัน ย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของการบริการ

ประสาธ อิศรปริศา (2547 : 300) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึงพลังที่เกิดจากพลังทางจิตที่มีผลไปสู่เป้าหมายที่ต้องการของมนุษย์ และเป็นพฤติกรรมไปสู่จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

พรณี ชูทัยเจนจิต (2550 : 14) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกในทางบวก ความรู้สึกที่ดี ที่ประทับใจต่อสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสินค้าและบริการ ราคา การจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด

แอปเปิลไวท์ (Applewhite. 1965 : 6) กล่าวว่า ความพึงพอใจนั้น เป็นความรู้สึกส่วนตัวของบุคคลในการปฏิบัติงาน ซึ่งมีความหมายรวมไปถึงความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมทางกายภาพในที่ทำงานด้วย ได้แก่ การมีความสุขที่ได้ทำงานกับเพื่อนร่วมงานที่เข้ากันได้ มีทัศนคติที่ดีต่องาน และมีความพึงพอใจกับรายได้ที่รับ

นิงกูเมอร์ (Newcumer. 1995 : 2) ความพึงพอใจเกิดจากการตอบสนองความต้องการ

คูลเลน (Cullen. 2001 : 664) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่าเป็นความรู้ของบุคคลทั้งที่เกิดขึ้นในระยะสั้นและระยะยาวที่มีต่อคุณภาพบริการต่างๆ ทั้งในระดับแคบที่เกี่ยวกับลักษณะบริการที่มีต่อคุณภาพการบริการ เช่น ความรับผิดชอบ ความน่าเชื่อถือน่าไว้วางใจของผู้ให้บริการ เป็นต้น และในระดับกว้างที่เป็นมุมมองของผู้รับบริการที่ได้จากบริการทุกประเภทที่นำไปเป็นข้อสรุปรวมความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อองค์กร

วีเบอร์ (Weber. 1966 : 340 ; อ้างถึงใน อากรกร ธาตุโลหะ และคณะ. 2553 : 10-11)

ได้ชี้ให้เห็นว่าการบริการที่มีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์มากที่สุดคือ การให้บริการโดยไม่คำนึงถึงตัวบุคคล กล่าวคือ เป็นการบริการที่ไม่ใช้อารมณ์ และไม่มีความชอบพอใครเป็นพิเศษ ซึ่งทำให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้ได้รับบริการทุกระดับความพึงพอใจในการบริการมีความสำคัญมากในการดำเนินงานให้เป็นอย่างมีประสิทธิภาพ

ศิริกันยา พัฒนภูทอง (2546 : 9-10) ได้กล่าวไว้ว่ามีลักษณะทั่วไปดังนี้

1. ความพึงพอใจในการแสดงออกทางอารมณ์ และความรู้สึกในทางบวกของบุคคลต่อสิ่งหนึ่ง ซึ่งบุคคลจำเป็นต้องปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมรอบตัว การตอบสนองความต้องการส่วนบุคคลด้วยการโต้ตอบกับบุคคลอื่นๆ และสิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวันทำให้แต่ละบุคคลมีประสบการณ์รับรู้ เรียนรู้ สิ่งที่จะได้รับตอบแทนแตกต่างกันออกไป ในสถานการณ์บริการก็เช่นเดียวกัน บุคคลรับรู้สิ่งต่างๆ เกี่ยวกับการบริการ ไม่ว่าจะเป็นประเภทของการบริการ หรือคุณภาพของการบริการ ซึ่งประสบการณ์ที่ได้รับจากการสัมผัสบริการต่างๆ หากเป็นไปตามความต้องการของผู้รับบริการ ได้รับสิ่งที่คาดหวังทำให้เกิดความรู้สึกที่ดี และพึงพอใจในบริการที่ได้รับ

2. ความพึงพอใจเกิดจากการประเมินความแตกต่างระหว่าง สิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่ได้รับจริงในสถานการณ์หนึ่ง ในสถานการณ์ก่อนที่ผู้ใช้บริการจะมารับบริการก็ตาม มักจะมีมาตรฐานการบริการนั้นอยู่ในใจอยู่แล้ว ซึ่งอาจเป็นแหล่งอ้างอิงคุณค่า หรือเจตคติที่ยึดถือต่อการบริการ ประสบการณ์ดั้งเดิมที่เคยใช้บริการ การบอกเล่าจากผู้อื่น การรับทราบการประกันข้อมูลจากที่ต่างๆ การให้คำมั่นสัญญาของผู้ให้บริการเหล่านี้เป็นปัจจัยพื้นฐานที่ผู้รับบริการใช้เปรียบเทียบกับบริการที่ได้รับในวงจรการให้บริการตลอดช่วงเวลาเผชิญความจริง สิ่งที่ได้รับบริการได้รับรู้เกี่ยวกับบริการก่อนมาใช้บริการ หรือความคาดหวังในสิ่งที่ควรจะได้รับนี้ มีอิทธิพลต่อช่วงเวลาเผชิญความจริง หรือพบปะระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการเป็นอย่างมาก เพราะผู้รับบริการจะเปรียบเทียบกับสิ่งที่ได้รับจริงในกระบวนการที่เกิดขึ้นกับสิ่งที่คาดหวัง หากสิ่งที่รับเป็นไปตามที่คาดหวัง ถือว่าเป็นการยืนยันที่ถูกต้องกับความคาดหวังที่มีอยู่ ผู้รับบริการย่อมพอใจต่อการบริการดังกล่าว แต่ถ้าไม่เป็นตามที่คาดหวัง อาจจะสูงกว่าหรือต่ำกว่านั้นเป็นการยืนยันที่คาดเคลื่อนจากความหวังดังกล่าว ทั้งนี้ ช่วงความแตกต่างที่เกิดขึ้น จะชี้ให้เห็นถึงระดับความพึงพอใจหรือความไม่พอใจมากน้อยได้ ถ้าข้อยืนยันเบี่ยงเบนไปในทางบวก แสดงถึงความพอใจ ถ้าเป็นไปในทางลบแสดงถึงความไม่พอใจ

3. ความพึงพอใจสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาตามปัจจัยแวดล้อม และสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกชอบสิ่งหนึ่งที่ผันแปรได้ตามปัจจัยที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับความคาดหวังไว้ของบุคคลในแต่ละสถานการณ์ ช่วงเวลาหนึ่งที่บุคคลอาจไม่พอใจต่อสิ่งหนึ่งเพราะไม่เป็นตามที่คาดหวังไว้ แต่อีกช่วงหนึ่งหากสิ่งที่คาดหวังไว้ได้รับการตอบสนองอย่างถูกต้อง บุคคลสามารถเปลี่ยนความรู้สึกเดิมต่อสิ่งนั้นได้อย่างทันทีทันใด แม้ว่าจะเป็นการรู้สึกที่ตรงกันข้ามก็ตาม นอกจากนี้ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่สามารถแสดงออกได้ในระดับมากน้อยได้ ขึ้นอยู่กับความแตกต่างของการประเมินสิ่งที่ได้รับจริงกับสิ่งที่คาดหวังไว้ ส่วนใหญ่ลูกค้าจะใช้เวลาเป็นมาตรฐานในการเปรียบเทียบความคาดหวังจากบริการต่างๆ

การศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อการ ใช้บริการ ห้องสมุด พบว่า สามารถจำแนกผลการวิจัย ตามลักษณะเนื้อหาออกเป็นด้านต่างๆ ดังนี้ไปนี้ (นพพร เพียรพิกุล. 2547 : 112-120 ; สุรีย์ บูหงามงคล และคณะ. 2546 : 5361 ; เศษศักดิ์ สานติวิวัฒน์. 2547 : 28-36)

1. ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ประกอบด้วย ความเหมาะสมในเรื่องการจัดและตกแต่งภายใน ความเพียงพอและความสะดวกสบายของที่นั่งอ่านหนังสือ ที่จอครยนต์ และจักรยานยนต์ ที่รับฝากของก่อนเข้าห้องสมุด แสงสว่างภายในอาคารห้องสมุด การถ่ายเทอากาศภายในห้องสมุด อุณหภูมิของเครื่องปรับอากาศ ความเงียบสงบ บรรยากาศเหมาะสมสำหรับ

การศึกษาเรียนรู้ ความพอเพียงและประสิทธิภาพของเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการ จำนวน เครื่องพิมพ์ที่ให้บริการ ความพอเพียงของบริการถ่ายสำเนาเอกสาร ความสะอาดของห้องน้ำ ป้ายประชาสัมพันธ์และบอร์ดข่าวสารต่างๆ และเอกสาร/ แผ่นพับแนะนำการให้บริการห้องสมุด

2. ด้านทรัพยากร ประกอบด้วย ความพอเพียงของทรัพยากรสารสนเทศประเภท สิ่งพิมพ์ ความทันสมัยของทรัพยากรสารสนเทศประเภทสิ่งพิมพ์ ความพอเพียงของทรัพยากร สารสนเทศประเภทสื่อโสตทัศน ความทันสมัยของทรัพยากรสารสนเทศประเภทสื่อโสตทัศน ความเพียงพอของฐานข้อมูลออนไลน์ที่ให้บริการ เนื้อหาของฐานข้อมูลออนไลน์ที่ให้บริการ และ ความทันสมัยของฐานข้อมูลออนไลน์ที่ให้บริการ

3. ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ ประกอบด้วย การสืบค้นจาก Web OPAC การสืบค้น สารสนเทศจากฐานข้อมูลออนไลน์ ข้อมูลที่สืบค้นตรงต่อความต้องการ ความเหมาะสมของเวลา เปิด-ปิดบริการของห้องสมุด

4. ด้านบุคลากรผู้ให้บริการประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจและความสามารถของ บุคลากรผู้ให้บริการ ทำหน้าที่เต็มใจของบุคลากรผู้ให้บริการความกระตือรือร้นในการให้บริการ อธิษาศัยไมตรี ความมีมนุษยสัมพันธ์การพูดจาและมารยาทของผู้ให้บริการ การให้ความสำคัญต่อ คำถามของผู้ใช้บริการ ความอดทนและการพยายามค้นหาคำตอบของผู้ให้บริการ และความสามารถ ในการแนะนำวิธีการสืบค้นสารสนเทศ

5. ด้านการบริการ พบว่า มีการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการในด้านบริการ ต่างๆ ของห้องสมุด เช่น บริการยืม-คืน บริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า บริการซีดรออม บริการ วารสารและหนังสือพิมพ์ บริการสื่อโสตทัศนวัสดุ บริการยืมหนังสือใหม่ระหว่างวิเคราะห์ หมวดหมู่และทำรายการ บริการยืมระหว่างห้องสมุด เป็นต้น

หลักการให้บริการและปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ

พิมล เมฆสวัสดิ์ (2550 : 27) กล่าวว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ประกอบด้วยปัจจัย ดังนี้

1. ผลผลิตบริการ ในการนำเสนอบริการนั้นจะต้องมีผลผลิตบริการที่มีคุณภาพ และระดับการให้บริการที่ตรงกับความต้องการของผู้รับบริการหรือผู้ใช้บริการ โดยผู้ให้บริการ จะต้องแสดงให้ผู้รับบริการหรือผู้ใช่มองเห็นถึงความต้องการของผู้รับบริการถึงความเอาใจใส่ และ ความจริงใจต่อการสร้างเสริมคุณภาพของผลผลิตบริการที่ส่งมอบให้ผู้รับบริการหรือผู้ใช้

2. ราคาค่าบริการ ความพึงพอใจของผู้รับบริการหรือผู้ใช้เกิดจากการประเมินคุณภาพ และรูปแบบการบริการเทียบกับราคาค่าบริการที่ต้องจ่ายออกไป โดยผู้ดำเนินการจะต้องกำหนด ราคาค่าบริการที่เหมาะสมกับคุณภาพของการบริการ และเป็นไปตามความเต็มใจที่จะจ่ายของ ผู้รับบริการหรือผู้ใช้

3. สถานที่บริการ ผู้ดำเนินการจะต้องมองหาสถานที่ในการให้บริการที่ผู้รับบริการหรือ ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวก มีสถานที่กว้างขวางเพียงพอ และต้องคำนึงถึงการอำนวยความสะดวกแก่ผู้รับบริการหรือผู้ใช้ในทุกด้าน

4. การส่งเสริมแนะนำบริการ ผู้ดำเนินการจะต้องให้ข้อมูลข่าวสารในเชิงบวกแก่ ผู้รับบริการหรือผู้ใช้ทั้งในด้านคุณภาพการบริการ และภาพลักษณ์ของการบริการผ่านทางสื่อต่างๆ เพื่อให้ผู้รับบริการหรือผู้ใช้นำข้อมูลเหล่านี้ไปช่วยประเมินเพื่อตัดสินใจซื้อบริการต่อไป

5. ผู้ให้บริการ ผู้ดำเนินการจะต้องตระหนักถึงตนเองว่ามีส่วนสำคัญในการสร้างให้ เกิดความพึงพอใจในการบริการของผู้รับบริการหรือผู้ใช้ โดยในการกำหนดกระบวนการจัดการ วางรูปแบบการบริการจะต้องคำนึงถึงผู้รับบริการหรือผู้ใช้เป็นสำคัญ ทั้งแสดงพฤติกรรม การให้บริการ และนำเสนอบริการที่ลูกค้าต้องการความสนใจ เอาใจใส่อย่างเต็มที่ด้วยจิตสำนึกของ การบริการ

6. สภาพแวดล้อมของการบริการ ผู้ดำเนินการจะต้องสร้างให้เกิดความสวยงามของ อาคารสถานที่ผ่านการออกแบบตกแต่ง การแบ่งพื้นที่ใช้สอยที่เหมาะสมลงตัว ก่อให้เกิดภาพลักษณ์ ที่ดีของกิจการบริการ และสื่อภาพลักษณ์นี้ออกไปสื่อผู้รับบริการหรือผู้ใช้อีกด้วย

7. กระบวนการบริการ ผู้ดำเนินการต่างมุ่งหวังให้เกิดความมีประสิทธิภาพของ การจัดระบบการบริการเพื่อเพิ่มความคล่องตัว และความสามารถในการตอบสนองต่อความต้องการ ของลูกค้าได้อย่างถูกต้อง มีคุณภาพ โดยนำบุคคลกรเทคโนโลยีเข้ามาร่วมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ในการบริการ และประสิทธิผลที่จะเกิดขึ้นต่อผู้รับบริการหรือผู้ใช้

ชวงส์ ฉายะบุตร. (2536 : 11-14 ; อ้างถึงใน น้ำลिन เทียมแก้ว. 2556 : 11) ได้เสนอหลัก การให้บริการที่จะต้องเป็นไปตามหลักการที่เรียกว่า การพัฒนาการเชิงลึกแบบครบวงจร (Package Service) ดังนี้

1. ยึดการตอบสนองความจำเป็นของประชาชนเป็นเป้าหมาย การบริการของรัฐใน เชนรับจะเน้นการให้บริการตามระเบียบแบบแผน และมีลักษณะที่เป็นอุปสรรคต่อการให้บริการ ดังนั้นเป้าหมายแรกของการจัดบริการแบบครบวงจรคือ การมุ่งประ โยชน์ของประชาชนผู้ให้บริการ ทั้งผู้ที่มาติดต่อและมาขอรับบริการ ผู้ที่อยู่ในข่ายที่ควรจะได้รับบริการเป็นสำคัญ ซึ่งมีลักษณะ ดังนี้

1.1 ผู้ให้บริการจะต้องถือว่าการให้บริการเป็นภาระหน้าที่ที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยจะต้องพยายามจัดบริการให้ครอบคลุมผู้ที่อยู่ในข่ายที่ควรจะได้รับบริการทุกคน

1.2 การกำหนดระเบียบ วิธีปฏิบัติและการใช้ดุลยพินิจ จะต้องคำนึงถึงสิทธิประโยชน์ของผู้ใช้บริการอย่างสะดวกและรวดเร็ว

1.3 ผู้ให้บริการจะต้องมองผู้มาใช้บริการว่ามีฐานะและศักดิ์ศรีเท่าเทียมกับตนมีสิทธิที่จะรับรู้ให้ความเห็นหรือโต้แย้งด้วยเหตุผลได้อย่างเต็มที่

2. ความรวดเร็วในการให้บริการ ปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลงต่างๆ อย่างรวดเร็ว และมีการแข่งขันอยู่ตลอดเวลา การพัฒนาให้บริการมีความรวดเร็วมากขึ้นอาจกระทำได้ 3 ลักษณะคือ

2.1 การพัฒนาบุคลากรให้มีทัศนคติ มีความรู้ความสามารถ เพื่อให้เกิดความชำนาญงาน มีความกระตือรือร้น และกล้าตัดสินใจในเรื่องที่ทำอยู่ในอำนาจของตน

2.2 การกระจายอำนาจหรือมอบอำนาจให้มากขึ้น และปรับปรุงระเบียบวิธีการทำงานให้มีขั้นตอนและใช้ระยะเวลาในการให้บริการให้สั้นที่สุด

2.3 การพัฒนาเทคโนโลยีต่างๆ ที่จะทำให้สามารถให้บริการได้รวดเร็วขึ้น

3. การให้บริการจะต้องเสร็จสมบูรณ์ เป้าหมายของการให้บริการเชิงลึกแบบครบวงจร อีกประการหนึ่งก็คือ ความเสร็จสมบูรณ์ของการให้บริการ ซึ่งหมายถึง การเสร็จสมบูรณ์ตามสิทธิประโยชน์ที่ผู้บริการจะต้องได้รับ โดยที่ผู้บริการไม่จำเป็นต้องมาติดต่อบ่อยครั้ง ซึ่งลักษณะที่ดีของการให้บริการที่เสร็จสมบูรณ์ก็คือการบริการที่แล้วเสร็จในการติดต่อเพียงครั้งเดียวหรือไม่เกิน 2 ครั้งนอกจากนี้ยังหมายถึง ความพยายามที่จะให้บริการในเรื่องอื่นๆ ที่ผู้มาติดต่อใช้บริการสมควรจะได้รับด้วย เช่น มีผู้มาขอจดทะเบียนการค้า หากเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการพบว่าผู้มาใช้บริการลืมถ่ายเอกสารบัตรประชาชนมา ก็ดำเนินการถ่ายเอกสารบัตรประชาชนให้โดยทันที

4. ควรกระตือรือร้นในการให้บริการ ซึ่งเป็นเป้าหมายที่สำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาการให้บริการเชิงรุก หากเจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความกระตือรือร้นแล้ว ผู้มาใช้บริการก็จะเกิดทัศนคติที่ดียอมรับฟังเหตุผลและคำแนะนำต่างๆ มากขึ้น และเต็มใจที่จะมารับบริการในเรื่องอื่นๆ อีกและจะนำไปสู่ความเชื่อถือศรัทธาของผู้ใช้บริการ ในที่สุด

5. การให้บริการด้วยความถูกต้องสามารถตรวจสอบได้ การพัฒนาการให้บริการแบบครบวงจรนั้น ไม่เพียงแต่จะต้องให้บริการที่เสร็จสมบูรณ์เท่านั้น แต่จะต้องมีความถูกต้องชอบธรรม ทั้งในแง่ของนโยบาย ระเบียบแบบแผน และถูกต้องในเชิงศีลธรรมจรรยาบรรณ

6. ความสุภาพอ่อนน้อมเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ จะต้องปฏิบัติต่อผู้บริการด้วย

ความสุภาพอ่อนน้อม ซึ่งจะทำให้ผู้ใช้บริการมีทัศนคติที่ดี อันจะส่งผลให้การสื่อสารทำความเข้าใจระหว่างกันเป็นไปได้ง่ายขึ้น

7. ความเสมอภาค และการให้บริการ จะต้องให้บริการแก่ผู้ใช้บริการด้วยความเสมอภาคซึ่งจะต้องเป็นไปภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้

7.1 การให้บริการจะต้องเป็นไปภายใต้ระเบียบแบบแผนเดียวกันและได้รับผลที่สมบูรณ์ภายใต้มาตรฐานเดียวกัน ไม่ว่าผู้ใช้บริการจะเป็นใครก็ตาม หรือเรียกว่า ความเสมอภาคในการบริการ

7.2 การให้บริการจะต้องคำนึงถึงความเสมอภาคในโอกาสที่จะได้รับบริการ เพราะว่าประชาชนบางกลุ่มของประเทศมีข้อจำกัดในการที่จะมาติดต่อขอใช้บริการ เช่น รายได้น้อย ไม่สามารถเข้ามาติดต่อได้ ขาดความเข้าใจ หรือข้อมูลข่าวสารที่เพียงพอ อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ทुरกันดาร เป็นต้น

กฤษณ หนาพงศธร (2533 : 303-304 ; อ้างถึงใน น้าลิน เทียมแก้ว. 2556 : 11)

ได้กล่าวถึงหลักการให้บริการที่สำคัญมี 5 ประการ คือ

1. หลักความสอดคล้องกับความต้องการของบุคคลเป็นส่วนใหญ่
2. หลักความสม่ำเสมอ
3. หลักความเสมอภาค
4. หลักความประหยัด
5. หลักความสะอาด

พาราชูรามาน (Parasuraman. etal. 1990 ; Parasuruman & Grewal. 2000 : 101)

ได้กล่าวไว้ว่าการพัฒนาคุณภาพการบริการให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ โดยจำแนกคุณลักษณะคุณภาพการบริการ 5 ด้าน ดังนี้

1. ความเป็นรูปธรรมของบริการ (Tangibles) คือ สิ่งอำนวยความสะดวกและสถานที่ งานบริการควรมีความเป็นรูปธรรมที่สามารถสัมผัสจับต้องได้ มีลักษณะทางกายภาพที่ปรากฏให้เห็นชัด เช่น สถานที่ เครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ วัสดุ เป็นต้น
2. ความเชื่อมั่นไว้วางใจได้ (Reliability) คือ การให้บริการต้องตรงตามการสื่อสารที่นำเสนอแก่ผู้รับบริการ งานบริการที่มอบหมายให้แก่ผู้รับบริการทุกครั้งต้องมีความถูกต้องเหมาะสม และมีความสม่ำเสมอ ที่สามารถสร้างความเชื่อถือไว้วางใจในงานบริการจากผู้รับบริการ

3. การตอบสนองลูกค้า (Responsive) คือ การให้บริการ ผู้ให้บริการมีหน้าที่ให้บริการผู้รับบริการด้วยความเต็มใจและมีความพร้อมที่จะช่วยเหลือหรือให้บริการผู้รับบริการได้ทันที และผู้รับบริการได้รับบริการที่สะดวกและรวดเร็ว

4. การให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ (Assurance) คือ การบริการจากผู้ให้บริการที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะในการทำงาน ตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถทำให้ผู้รับบริการเกิดความเชื่อถือและสร้างความเชื่อมั่นว่าผู้รับบริการได้รับบริการที่ดี

5. การเข้าใจและรู้จักผู้รับบริการ (Empathy) คือ ผู้ให้บริการที่ให้บริการแก่ผู้รับบริการแต่ละรายด้วยความเอาใจใส่ ศึกษาความต้องการของผู้รับบริการแต่ละรายมีความเหมือนและความแตกต่างในบางเรื่อง ใช้เป็นแนวทางในการให้บริการผู้รับบริการแต่ละรายในการสร้างความพึงพอใจ

แนวทางในการเสริมสร้างความพึงพอใจในการบริการ

พิมล เมฆสวัสดิ์ (2550 : 28) กล่าวว่า ความพึงพอใจในการบริการเป็นสิ่งที่ผู้ดำเนินการจะต้องคำนึงถึงทั้งในฐานะผู้ให้บริการ และจะต้องคาดคิดในฐานะของผู้รับบริการร่วมด้วย เพื่อที่จะสามารถส่งเสริมให้เกิดความพึงพอใจในการบริการขึ้นได้ โดยสามารถกระทำผ่านขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. ตรวจสอบความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้อย่างสม่ำเสมอผ่านการซักถามโดยตรง การสำรวจความคิดเห็น เพื่อศึกษาถึงความคาดหวังและระดับความพึงพอใจในการบริการที่ผู้รับบริการหรือผู้ใช้มีต่อการให้บริการ ร่วมกับการรับฟังความคิดเห็นของผู้ให้บริการที่เป็นผู้ปฏิบัติโดยตรง ทั้งสองสิ่งจะทำให้ผู้ดำเนินการทราบถึงความคาดหวัง และความพึงพอใจในการบริการที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด เพื่อจะได้นำไปพัฒนากระบวนการให้บริการที่มีคุณภาพตรงกับความต้องการของผู้รับบริการหรือผู้ใช้ได้

2. การกำหนดเป้าหมายและทิศทางขององค์กรให้ชัดเจน ซึ่งผู้ดำเนินการจะต้องกำหนดทิศทางและจุดยืนของหน่วยงานให้ชัดเจน นั่นคือ มีเป้าหมายที่จะตอบสนองต่อความคาดหวังของผู้รับบริการหรือผู้ใช้ โดยมีความสอดคล้องต่อแนวโน้มพฤติกรรมของผู้รับบริการหรือผู้ใช้ และความพร้อมของผู้ให้บริการที่จะดำเนินการให้มีคุณภาพ

3. การกำหนดยุทธศาสตร์การบริการที่มีประสิทธิภาพ โดยจะต้องมีการกำหนดฐานะของตนเองในการแข่งขันด้านการบริการ กำหนดกลุ่มผู้รับบริการเป้าหมาย ศึกษาจุดแข็งและจุดอ่อนของตนเอง จากนั้นจึงกำหนดเป็นกลยุทธ์ในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ร่วมกับการนำ

เทคโนโลยีต่างๆ เข้ามาปรับปรุงใช้ เพื่อให้เกิดการบริการที่สะดวก รวดเร็ว ทันสมัย และสามารถเข้าถึงผู้รับบริการหรือผู้ใช้จำนวนมากได้

4. การพัฒนาคุณภาพและความสัมพันธ์ในกลุ่มบุคลากรให้บริการ ให้บริการทุกคนมีความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน รับผิดชอบต่อการสร้างสรรค์ ความเอาใจใส่ ความทุ่มเทในการทำงาน โดยมุ่งเน้นการทำงานเป็นทีม เพื่อสร้างเสริมคุณภาพในการให้บริการ

5. การนำกลยุทธ์การสร้างความพึงพอใจต่อผู้รับบริการหรือผู้ใช้ไปปฏิบัติ และประเมินผลผ่านการสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การที่มุ่งเน้นการทำงานที่มีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพ เพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้รับบริการหรือผู้ใช้ มีการกำหนดเป้าหมายและเกณฑ์วัดที่ชัดเจนรวมถึงผลตอบแทนการปฏิบัติตามเป้าหมาย เพื่อเป็นแรงจูงใจในการปฏิบัติงานบริการตามกลยุทธ์ที่วางไว้

วิธีการวัดความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ

วิธีการวัดความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสามารถทำได้หลายวิธี ในการวัดนั้นอาจใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่ง หรือใช้หลายวิธีประกอบกัน เพื่อให้ผลที่แน่นอนขึ้น นักวิชาการได้ให้เสนอแนวคิดในการวัดความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ไว้ดังนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตร โรจน์ (2547 : 138-140) ได้กล่าวไว้ว่าการวัดความพึงพอใจ แบ่งแบบวัดตามลักษณะข้อความที่ถามออกเป็น 2 ลักษณะคือ

1. แบบสำรวจปรนัย เป็นแบบวัดที่มีคำถามและคำตอบใช้เลือกตอบ โดยที่ผู้ตอบ ตอบตามที่ตนเองมีความคิดเห็นและความรู้สึกเป็นข้อมูลที่มีการวิเคราะห์ด้วยเชิงปริมาณ
2. แบบสำรวจเชิงพรรณนา เป็นแบบสอบถามที่ผู้ตอบ ตอบด้วยคำพูดและข้อเขียนของตนเอง เป็นแบบสัมภาษณ์หรือคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบ โดยอิสระเป็นข้อมูลที่ได้ในเชิงคุณภาพแบบวัด ยังสามารถแบ่งได้ตามคุณลักษณะของงานเป็น 2 ลักษณะคือ

2.1 แบบวัดความพึงพอใจงานโดยทั่วไป เป็นแบบวัดที่วัดความพึงพอใจของบุคคลที่ความสุขอยู่กับงาน โดยส่วนรวม ตัวอย่างแบบวัดชนิดนี้ ได้แก่ แบบวัดของแฮคแมน และโฮมแฮม (Hackman and Oldham. 1975 : unpagged ; อ้างถึงในปรียาพร วงศ์อนุตร โรจน์. 2532 : 138) ซึ่งมีข้อความเพียง 5 ข้อ เป็นลักษณะแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่ามีข้อ 2 และข้อ 5 เป็นคำถามนิเสธ

2.2 แบบวัดความพึงพอใจเฉพาะเกี่ยวกับงานของแบบวัดนี้เป็นการวัดความพึงพอใจในแต่ละด้าน ตัวอย่างแบบวัดชนิดนี้ ได้แก่ แบบวัดของแฮคแมนและโอลแฮม แบบสอบถามเป็นมาตรฐานประมาณค่า มีข้อความคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจในการทำงาน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านรายได้ความมั่นคงในงาน มิตรสัมพันธ์ ผู้บังคับบัญชา และความก้าวหน้า

สาโรช ไสยสมบัติ (2534 : 39) ได้กล่าวไว้ว่าวิธีการวัดความพึงพอใจต่อการบริการอาจกระทำได้หลายวิธีต่อไปนี้

1. การใช้แบบสอบถาม ซึ่งเป็นวิธีที่นิยมกันอย่างแพร่หลายวิธีหนึ่ง โดยการขอร้องหรือขอความร่วมมือจากบุคคลที่ต้องการวัด แสดงความเห็นลงในแบบฟอร์มที่กำหนดคำตอบไว้ให้เลือกตอบ หรือเป็นคำตอบอิสระ โดยคำตอบที่ถามอาจจะถามถึงความพึงพอใจในด้านต่างๆ ที่หน่วยงานกำลังให้บริการอยู่ เช่น ลักษณะของการให้บริการ สถานที่ให้บริการ ระยะเวลาในการให้บริการ บุคลากรที่ให้บริการ เป็นต้น

2. การสัมภาษณ์ เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ได้ทราบถึงระดับความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการ ซึ่งเป็นวิธีการที่ต้องอาศัยเทคนิคและความชำนาญพิเศษของผู้สัมภาษณ์ที่จะช่วยให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบคำถามให้ตรงกับข้อเท็จจริง การวัดความพึงพอใจโดยวิธีสัมภาษณ์นับเป็นวิธีการที่ประหยัดและมีประสิทธิภาพมากอีกวิธีหนึ่ง

3. การสังเกตเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะทำให้ทราบถึงระดับความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการ โดยวิธีการสังเกตจากพฤติกรรม ทั้งก่อนมารับบริการ ขณะรอรับบริการ และหลังจากการได้รับการบริการแล้ว เช่น การสังเกตกิริยาท่าทาง การพูด สีหน้า และความถี่ของการมารับบริการ เป็นต้น การวัดความพึงพอใจโดยวิธีนี้ผู้วัดจะต้องกระทำอย่างจริงจัง และมีแบบแผนที่แน่นอนจึงจะสามารถประเมินถึงระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการได้อย่างถูกต้อง

จิรวรรณ ภักดีบุตร (2540 : 183-184) ได้กล่าวไว้ว่าวิธีการวัดความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสามารถทำได้หลายวิธีต่อไปนี้

1. การศึกษาค้นคว้าวิเคราะห์จากเอกสาร หนังสือ บทความ รายงานการวิจัย และวิทยานิพนธ์ ที่ได้มีการศึกษาวิเคราะห์ไว้แล้ว ผู้ที่ศึกษาต่อ นำเอาข้อมูลเหล่านี้มาศึกษาพิจารณาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่เหมือนและแตกต่างกัน ถ้าต้องการศึกษาใหม่จะใช้วิธีการใดที่เหมาะสมและได้ผลการศึกษาที่เป็นจริงและน่าเชื่อถือได้

2. ศึกษาจากสถิติการใช้บริการสารสนเทศ โดยนำสถิติผู้ใช้บริการของห้องสมุดนั้นๆ วิเคราะห์ เพื่อให้ทราบความพึงพอใจหรือความต้องการ เพื่อจะได้จัดหาและวางแผนให้บริการสารสนเทศตามที่ใช้ต้องการ

3. การสังเกตผู้ใช้ โดยบรรณารักษ์ผู้ให้บริการอาจสังเกตอย่างใกล้ชิด ตั้งแต่ผู้ใช้เข้ามาในสถาบันบริการสารสนเทศแห่งนั้น วิธีการนี้อาจให้ข้อมูลได้ไม่ชัดเจนและผู้ใช้อาจรู้สึกรำคาญที่ถูกสังเกตอยู่ตลอดเวลา

4. การสัมภาษณ์ผู้ใช้โดยตรง อาจแบ่งประเภทเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ประเภทที่เป็นทางการ คือ การสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามเป็นแนว ซึ่งอาจสัมภาษณ์ผู้ใช้แบบตัวต่อตัวหรือแบบกลุ่มก็ได้ ประเภทที่ไม่เป็นทางการ คือการที่ผู้ให้บริการสนทนาพูดคุยซักถามกับผู้ใช้เพื่อถามถึงความต้องการ ความพึงพอใจ ปัญหาที่ประสบ และต้องการให้มีการปรับปรุง

5. การสำรวจและวิจัยตามหลักวิชาการ โดยใช้แบบสอบถามเป็นแนวทางหรืออาจผสมผสานกับรูปแบบและวิธีการข้างต้น ในการศึกษาการใช้และความพึงพอใจของผู้ใช้นั้น ควรมีการวางแผนการสำรวจ ตลอดจนการออกแบบแบบสอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ และสามารถวิเคราะห์นำเอาผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ได้

สรุปได้ว่าวิธีการวัดความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสามารถทำได้หลายวิธีด้วยกัน คือ การศึกษาค้นคว้าจากการวิเคราะห์ สังเกต สัมภาษณ์ สถิติการใช้บริการ การสอบถาม สัมภาษณ์ มีการศึกษาอย่างเป็นระบบแบบแผน เพื่อให้ผู้ใช้บริการเกิดความพึงพอใจและผลความพึงพอใจน่าเชื่อถือได้

ด้านการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอน ถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญเพราะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนตรงตามหลักสูตร หลักเกณฑ์และรูปแบบของหลักสูตรการพิจารณาคำเนินการพัฒนาหลักสูตรระดับปริญญา

จิรพรรณ พินิจ (2542 : 13) กล่าวถึง การประเมินผลการสอนสามารถกระทำได้ดังนี้ คือ ประเมินผลกระบวนการสอน จากผู้สอนและวิธีการสอน เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ หรือประเมินจากการทดสอบ การสอบปากเปล่าจากการปฏิบัติหรือแสดงออกของผู้เรียน รวมทั้งการประเมินจากสื่อและวิธีการสอน โดยให้ผู้เรียนอภิปราย หรือวิจารณ์การใช้สื่อการสอน ตลอดจนเทคนิควิธีการสอนว่า มีความเหมาะสมหรือไม่

ไพฑูรย์ สิ้นลารัตน์ (2543 : 29-30) ซึ่งได้สรุป ความเชื่อมโยงที่สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนสำคัญที่สุด ในบริบทของการเรียนรู้ ซึ่งไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นในห้องเรียน แต่เป็นที่ใดก็ได้ที่มีความพร้อมเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รับ และมีสื่อการเรียนที่เหมาะสม จะเห็นว่าเทคโนโลยีสื่อการสอน มีบทบาทในการพัฒนาการศึกษาให้กว้างไกลโดยไม่มีขีดจำกัด ซึ่งท้ายจะนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษาในรูปแบบต่างๆ ที่มี ความเหมาะสมกับผู้เรียนเป็นการเน้นถึงการให้ความสำคัญสูงสุดแก่ผู้เรียนนั่นเอง

พรทิพย์ คำชาย (2543 : 20) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเลือกสาขาวิชาของ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันราชภัฏราชนครินทร์ พบว่า ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเลือก สาขาวิชาเรียนของนักศึกษา คือ อาจารย์

สุวัฒนา สุวรรณเขตนิกม (2545 : 17) การศึกษาซึ่งเป็นกระบวนการที่ปลูกฝัง ถ่ายทอด ความรู้ เจตคติ คุณลักษณะ ทักษะและคุณค่าต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงามในทุกด้าน การศึกษาจึงเป็นรากฐานและเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของ ประเทศให้เจริญและก้าวหน้าต่อไป

เทคนิควิธีการเหล่านี้ล้วนเป็นวิธีที่ผู้เรียน ได้ลงมือปฏิบัติจริง ได้คิดค้นคว้าศึกษาทดลอง ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้สอนจึงมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกในหลายๆ ลักษณะ ดังนี้ (ชาติ แจ่มนุช และคณะ. 2545 : 42)

1. เป็นผู้จัดการ (Manager) เป็นผู้กำหนดบทบาทให้นักเรียนทุกคน ได้มีส่วนร่วมทำ กิจกรรม แบ่งกลุ่ม หรือจับคู่ เป็นผู้มอบหมายงานหน้าที่ความรับผิดชอบแก่ นักเรียนทุกคน จัดการให้ทุกคนได้ทำงานที่เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของตน
2. เป็นผู้ร่วมทำกิจกรรม (An Active Articipant) เข้าร่วมทำกิจกรรมในกลุ่มจริงๆ พร้อมทั้งให้ ความคิดและความเห็นหรือเชื่อมโยงประสบการณ์ส่วนตัวของนักเรียนขณะทำกิจกรรม
3. เป็นผู้ช่วยเหลือและแหล่งวิทยาการ (Helper and Resource) คอยให้คำตอบ เมื่อนักเรียน ต้องการความช่วยเหลือทางวิชาการ ตัวอย่าง เช่น คำศัพท์หรือไวยากรณ์การให้ข้อมูล หรือความรู้ ในขณะที่นักเรียนต้องการ ซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น
4. เป็นผู้สนับสนุนและเสริมแรง (Supporter and Encourager) ช่วยสนับสนุนด้านสื่อ อุปกรณ์ หรือให้คำแนะนำที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนสนใจเข้าร่วมกิจกรรมหรือฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง
5. เป็นผู้ติดตามตรวจสอบ (Monitor) คอยตรวจสอบงานที่นักเรียนผลิตขึ้นมาก่อนที่จะ ส่งต่อไปให้ นักเรียนผลิตขึ้นมาก่อนที่จะส่งต่อไปให้นักเรียนคนอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้าน ความถูกต้อง ของคำศัพท์ ไวยากรณ์ การแก้คำผิด อาจจะทำได้ทั้งก่อนทำกิจกรรม หรือบางกิจกรรม อาจจะแก้ทีหลังได้

วสันต์ ทองไทย (2548 : 30) ประการสำคัญในการจัดการศึกษานั้นย่อมขึ้นอยู่กับ หลักสูตรเป็นกลไกสำคัญในการจัดการศึกษาและเป็นกลไกที่สำคัญในการปฏิรูปการศึกษาอีก เช่นเดียวกัน

ทิตนา แคมมณี (2548 : 3) กล่าวว่า การสอนเป็นการบอกกล่าว สั่ง อธิบาย ชี้แจง หรือ แสดงให้ดู การสอนเป็นการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และเจตคติต่างๆ โดยผู้สอนและผู้รับหรือครู และ ศิษย์มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกันในกระบวนการเรียนรู้ โดยครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ เป็นผู้จัด

การเรียนรู้ให้เกิดตามความคิดเห็นและความสามารถของตน ผู้เรียนหรือศิษย์เป็นผู้รับการถ่ายทอดตามแต่ครูจะให้ การสอนโดยครูนี้จะเกิดขึ้นได้ทุกแห่ง ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ แล้วแต่สถานการณ์และความพอใจของครู

ดวงกมล สิ้นเพ็ง (2549 : 19-20) ได้สำรวจความคิดเห็นของนิสิตคณะครุศาสตร์ต่อวิชาชีพครูและลักษณะของครูที่นิสิตชอบ พบว่า

1. สอนสนุก ไม่เครียด อารมณ์ดี ใจดี มีเมตตา
2. สอนให้นักเรียนเข้าใจ
3. ครูมีความรู้ ทันสมัย ทันเหตุการณ์
4. มีสื่อการสอนที่ทันสมัย แปลกใหม่ จัดบรรยากาศในการเรียนได้ดี
5. ประเมินผลด้วยวิธีหลากหลาย มีกิจกรรมเก็บคะแนนเป็นช่วงๆ ไม่เน้นการสอบมากเกินไป
6. ตรวจการบ้านและแบบฝึกหัดเป็นรายบุคคลและให้ผลย้อนกลับ (Feedback) กับนักเรียน

นักเรียน

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ครูอาจารย์กับการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูอาจารย์เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งครู อาจารย์จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บทบาทในการจัดการเรียนรู้ ครูอาจารย์จะต้องมีข้อมูลของผู้เรียนแต่ละคน และนำมาวิเคราะห์ผู้เรียนแต่ละคนและจัดการอย่างเหมาะสม เพื่อวางแผนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพ ซึ่งครูอาจารย์แต่ละคน ควรมีบทบาทที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 5-21) ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ถือว่าเป็นความพยายามที่จะทำการปฏิรูปการศึกษาครั้งสำคัญ ซึ่งดำเนินการจัดทำขึ้นด้วยความร่วมมือจากหลายฝ่าย ทั้งฝ่ายการเมือง ข้าราชการ ครู อาจารย์ บุคคลที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประชาชน องค์กร และสถาบันต่างๆ มีการศึกษาปัญหา ประมวลองค์ ความรู้ต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ มีการระดมผู้รู้ นักปราชญ์มาช่วยกันคิด ช่วยกันสร้างเป้าหมายของการศึกษาไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายที่กำหนดขึ้นเพื่อแก้ไขหรือแก้ปัญหาทางการศึกษา และถือได้ว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา สรุปหลักการสำคัญได้ 7 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปราบกฏตามนัย มาตรา 10 วรรค 1 คือ การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปี โดย ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ไม่เก็บค่าใช้จ่าย และมาตรา 8 (1)

การจัดการศึกษาให้ยึดหลักว่าเป็น การศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน 2. ด้านมาตรฐานคุณภาพ การศึกษา ปราบกฏตามมาตรา 9 (3) กำหนดมาตรฐานการศึกษาและ จัดระบบประกันคุณภาพ การศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา และมาตรา 47 กำหนดให้มีระบบประกันคุณภาพ การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบประกันคุณภาพ ภายในและระบบประกันคุณภาพภายนอก 3. ด้านระบบบริหารและการสนับสนุนทางการศึกษา ปราบกฏตามมาตรา 9 (2) การจัดระบบโครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลักดังนี้ (1) มีเอกภาพด้านนโยบายและหลากหลายในการปฏิบัติ (2) มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่ การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (3) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ จัดการศึกษา (4) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชนองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กร วิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นๆ มาตรา 43 การบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชน ให้มีความเป็นอิสระ โดยมีการกำกับ ติดตาม การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจากรัฐ และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การประเมิน คุณภาพและ มาตรฐานการศึกษาเช่นเดียวกับการศึกษาของรัฐ 4. ด้านครู คณาจารย์ และบุคลากร ทางการศึกษา ปราบกฏตาม มาตรา 9 (4) มีหลักการส่งเสริม มาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และ บุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการ ศึกษาอย่างต่อเนื่อง มาตรา 52 ให้กระทรวงฯ ส่งเสริมให้มีระบบกระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากร ทางการศึกษาให้มีคุณภาพ และมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและ ประสานให้ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร 6 สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและมีความ เข้มแข็งในการเตรียมบุคลากร ใหม่และการพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง รัฐพึงจัดสรรงบประมาณและ จัดตั้งกองทุน พัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ 5. ด้านหลักสูตร ปราบกฏตามมาตรา 8 (3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่าง ต่อเนื่อง มาตรา 27 ให้คณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรภาคบังคับกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อ ความเป็นไทย ความเป็น พลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ ให้ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่ง ในส่วนที่ เกี่ยวกับสภาพ ปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็น สมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ มาตรา 28 หลักสูตรสถานศึกษาต่างๆ รวมทั้งหลักสูตรสถานศึกษาสำหรับบุคคลพิการ ต้องมีลักษณะ หลากหลาย ทั้งนี้ให้จัดตามความ เหมาะสมของแต่ละระดับ โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสม แก่วัยและศักยภาพ สาระของหลักสูตรทั้งที่เป็นวิชาการและวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้

ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม สำหรับหลักสูตรการศึกษา ระดับอุดมศึกษา นอกจากคุณลักษณะในวรรคหนึ่งและวรรคสองแล้ว ยังมี ความมุ่งหมายเฉพาะที่จะพัฒนาวิชาการ วิชาชีพชั้นสูง และด้านการค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และ พัฒนาทางสังคม มาตรา 24 (1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัด โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 6. ด้านกระบวนการเรียนรู้ ปราบกฎตามมาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้อง ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มาตรา 24 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการ ดังนี้ (1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา (3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้คิดได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระ ความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้ สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ไว้ใน ทุกวิชา (5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมสื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการ จัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ครูและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและ แหล่งวิทยาการ ประเภทต่างๆ (6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียน ตามศักยภาพ มาตรา 25 รัฐต้องเร่งส่งเสริมการดำเนินงาน และการจัดตั้งแหล่ง การเรียนรู้ตลอดชีวิต ทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และ แหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมี ประสิทธิภาพ มาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมิน ผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความ เหมาะสมของ แต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา มาตรา 8 (1) และ (3) การจัดการศึกษายึดหลักดังนี้ (1) เป็น การศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน (3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไป อย่างต่อเนื่อง 7. ด้านทรัพยากรและการลงทุน เพื่อการศึกษา ปราบกฎตามมาตรา 9 (5) การจัดระบบ โครงสร้างและ กระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้ (5) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ ในการจัดการศึกษา มาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงิน และ

ทรัพย์สิน ทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และต่างประเทศ มาใช้ในการจัดการศึกษา มาตรา 60 ให้รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษา ในฐานะที่มีความสำคัญสูงสุดต่อความ มั่นคงยั่งยืนของประเทศ โดยจัดสรรเป็นเงินงบประมาณเพื่อการศึกษา จากหลักการสำคัญดังกล่าวข้างต้น มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ

1. ด้านหลักสูตร กล่าวถึงการปฏิรูปหลักสูตรให้ต่อเนื่อง เชื่อมโยง มีความสมดุลใน เนื้อหาสาระทั้งที่เป็นวิชาการ วิชาชีพ และวิชาว่าด้วยความเป็นมนุษย์ และให้มีการบูรณาการเนื้อหา หลากหลายที่มีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต ได้แก่

1.1 เนื้อหาเกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสังคม

1.2 เนื้อหาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การบำรุงรักษา ใช้ประโยชน์จากธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม

1.3 เนื้อหาเกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย

1.4 เนื้อหาความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์และภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่าง

ถูกต้อง

1.5 เนื้อหาความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมี

ความสุข

2. ด้านกระบวนการเรียนรู้ กล่าวถึง กระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถ เรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้อง ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถ พัฒนาคตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ และเป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

ความหมายของหลักสูตร

ความหมายของคำว่า หลักสูตร มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้

ทาบา (Taba. 1962 : 415) กล่าวว่า “หลักสูตร คือ แผนการเรียนรู้อันประกอบด้วย วัตถุประสงค์ จุดหมายการคัดเลือกเนื้อหาสาระต่างๆ การจัดการเรียนการสอน ตลอดจนงานวัดและ ประเมินผล”

ทาบา (Taba. 1962 : 422) กล่าวว่า หลักสูตรไม่ว่าจะมีรูปแบบอย่างไรก็ตาม ควรมี องค์ประกอบ 4 ประการด้วยกันคือ

1. วัตถุประสงค์ทั่วไป และวัตถุประสงค์เฉพาะวิชา

2. เนื้อหาวิชาและจำนวนชั่วโมงสอนแต่ละวิชา

3. กระบวนการเรียนการสอน

4. โครงการประเมินผลตามหลักสูตร

เมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่าองค์ประกอบทั้ง 4 นี้ มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันหมด แทนเนอร์ (Tanner. 1980 : 15) “หลักสูตร หมายถึง ความรู้และประสบการณ์ที่สร้างขึ้นและพัฒนาต่อมาอย่างเป็นระบบ ภายใต้การดูแลของโรงเรียน เพื่อช่วยให้เด็กได้รับความรู้และประสบการณ์ที่กว้างขวางมากขึ้น” นอกจากนี้ ยังกล่าวถึงความหมายของหลักสูตรไว้ 3 ประการ คือ

1. Curriculum as Experiences หลักสูตรในรูปของประสบการณ์ หรือความรู้ ความชำนาญ โนทัศน์เกี่ยวกับเรื่องที่มีประสบการณ์ของผู้เรียน โดยผู้เรียนจะได้นำประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้รับเหล่านั้นไปพัฒนาความสามารถในการกระทำกิจกรรมต่างๆ อันเป็นหนทางมุ่งไปสู่การปฏิบัติเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในภายภาคหน้า

2. Curriculum as Objectives หลักสูตรในรูปของวัตถุประสงค์หลักสูตรเมื่อได้รับการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขจากหลักสูตรดั้งเดิมแล้ว นักการศึกษาก็ได้แยกแยะหลักสูตรและหลักการสอนออกจากกัน โดยกล่าวว่า หลักสูตร (Curriculum) ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ในการเรียนการสอน ส่วนการสอน (Instruction) คือ วิธีการที่ไปสู่วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

3. Curriculum as a Plan หลักสูตรในรูปของการวางแผนหลักสูตร คือ แผนที่จัดให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ (Learning Opportunities) เพื่อเกิดผลสัมฤทธิ์ในเป้าประสงค์โดยทั่วไป (Board Goals) และ วัตถุประสงค์เฉพาะที่สัมพันธ์กัน (Related Specific Objectives) สำหรับประชากรในแต่ละกลุ่ม

วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวช (2542 : 44) ได้อธิบายความหมายของหลักสูตรไว้ในหนังสือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต่อท้องถิ่น คือ มวลประสบการณ์ที่จัดให้แก่ผู้เรียน โดยมีการวางแผนไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นขั้นตอนที่กำหนดไว้ในเอกสาร เพื่อเป็นแม่บทในการสอนตามระดับชั้น

สุนีย์ ภูพันธ์ (2546 : 6) ได้กล่าวไว้ในหนังสือเรื่อง แนวคิดพื้นฐาน การสร้างและการพัฒนาหลักสูตร ได้อธิบายความหมายของหลักสูตรไว้ว่า “หลักสูตร” แปลมาจากคำภาษาอังกฤษว่า “Curriculum” มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินคือ “Currere” หมายถึง “Running Course” หรือเส้นทางที่ใช้วิ่งแข่ง การที่เปรียบเทียบหลักสูตรกับสนามหรือเส้นทางที่วิ่งแข่ง เนื่องจากการที่ผู้เรียนจะสำเร็จการศึกษาในระดับใดหรือหลักสูตรใดก็ตามผู้เรียนจะต้องฝ่าฝืนความยากของวิชาหรือประสบการณ์การเรียนรู้ ตามลำดับขั้นตอนที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เช่นเดียวกับนักวิ่งแข่งและฝ่าฝืนฝ่าฝืนไปสู่ชัยชนะและความสำเร็จให้ได้

บุญชม ศรีสะอาด (2546 : 19) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ การพัฒนาหลักสูตร และการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร โดยให้ความหมายหลักสูตรไว้ 4 ประการ กล่าวคือหลักสูตรในระดับชาติ หลักสูตรระดับท้องถิ่น หลักสูตรระดับสถานศึกษา หลักสูตรระดับห้องเรียน

1. หลักสูตรระดับชาติ คือ หลักสูตรแม่บทเป็นหลักสูตรแกนกลางที่เขียนไว้กว้างๆ และบรรจุมสาระที่จำเป็นที่ทุกคนในประเทศต้องเรียนรู้เหมือนกัน
2. หลักสูตรระดับท้องถิ่น คือ หลักสูตรและเหมาะสมกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนนั้น สาระการเรียนรู้จะสอดคล้องและสัมพันธ์กับท้องถิ่น มุ่งการเรียนรู้ที่จะนำมาใช้ได้ในชีวิตจริง
3. หลักสูตรระดับสถานศึกษา คือ หลักสูตรที่สถานศึกษาจัดขึ้น เพื่อนำไปใช้จริงโดยนำหลักสูตรแม่บทมาปรับให้เป็นหลักสูตรสถานศึกษา
4. หลักสูตรระดับห้องเรียน คือ เป็นหลักสูตรที่สำคัญที่สุด ผู้ที่เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรระดับนี้ ได้แก่ ครู ซึ่งจะนำหลักสูตรระดับชาติ ระดับท้องถิ่น ระดับสถานศึกษา มาพิจารณาและมาปรับใช้ให้เหมาะสม เพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้

สุนีย์ ภูพันธ์ (2549 : 30) สรุปแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของหลักสูตรดังนี้

1. หลักสูตรในฐานะที่เป็นวิชาและเนื้อหาสาระที่จัดให้แก่ผู้เรียนหลักสูตรในฐานะที่เป็นวิชาและเนื้อหาสาระ หมายถึง วิชาและเนื้อหาสาระที่กำหนดให้ผู้เรียนต้องเรียนในชั้นและระดับต่างๆ หรือกลุ่มวิชาที่จัดขึ้นด้วยวัตถุประสงค์เฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่ง
2. หลักสูตรในฐานะที่เป็นเอกสารหลักสูตร กลุ่มหนึ่งจัดให้กับคนอีกกลุ่มหนึ่ง ประกอบด้วย จุดหมาย หลักการ โครงสร้างเนื้อหาสาระ ระยะเวลาเรียน กิจกรรม ประสบการณ์ และการประเมินผลการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ มีเจตคติที่ดีในการอยู่ร่วมกัน มีพฤติกรรมตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของหลักสูตร แนวคิดนี้จะเน้นหลักสูตร ในฐานะที่เป็นเอกสารเป็นรูปเล่ม ซึ่งจำแนกเป็น 2 ประเภท คือ เอกสารหลักสูตร และ เอกสารประกอบหลักสูตร
3. หลักสูตรในฐานะที่เป็นกิจกรรมต่างๆ ที่จะให้แก่ผู้เรียน แนวคิดของหลักสูตรในฐานะที่เป็นกิจกรรมต่างๆ ที่จัดให้แก่ผู้เรียนนี้ เป็นการมองหลักสูตรในลักษณะของกิจกรรมต่างๆ ที่ครูและนักเรียนจัดขึ้น หรือ กิจกรรมการเรียนการสอนชนิดต่างๆ ที่เตรียมไว้ และจัดให้แก่นักเรียน โดยโรงเรียนทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้ความรู้ ประสบการณ์ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดกิจกรรมต่างๆ ที่เหมาะสมเป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะจะนำไปสู่ ประสบการณ์ทางด้านความรู้ ความเข้าใจ เจตคติ ทักษะต่างๆ อันแสดงถึงการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

4. หลักสูตรในฐานะแผนสำหรับจัดโอกาสการเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่คาดหวังแก่นักเรียน แนวคิดของหลักสูตรในฐานะแผนสำหรับจัดโอกาสการเรียนรู้ หรือประสบการณ์ที่คาดหวังแก่นักเรียนนี้ จะเป็นแผนในการจัดการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติ โดยมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ และพฤติกรรมที่กำหนด แผนสำหรับจัดโอกาสทางการศึกษาจะเกี่ยวกับจุดหมายหรือจุดประสงค์ของการออกแบบหลักสูตร การนำหลักสูตร ไปใช้และการประเมินผล

5. หลักสูตรในฐานะที่เป็นมวลประสบการณ์แนวคิดของหลักสูตรในฐานะที่เป็นประสบการณ์ของผู้เรียนนั้น หมายถึง ประสบการณ์ทุกอย่างของนักเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบของโรงเรียน รวมถึงเนื้อหาที่โรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียนด้วย

6. หลักสูตรในฐานะที่เป็นจุดหมายปลายทางแนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรในฐานะที่เป็นจุดหมายปลายทางนั้น เป็นสิ่งที่สังคมมุ่งหวังหรือคาดหวังให้เด็กได้รับ กล่าวคือ ผู้ที่ศึกษาจบหลักสูตรไปแล้วจะมีคุณลักษณะอย่างไรบ้าง จะเกิดผลอย่างไร ในตัวผู้เรียนบ้าง แนวคิดนี้มองหลักสูตรในฐานะที่ทำให้เกิดผลการเรียนรู้ตามที่มุ่งหวังที่จะเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ ดังนั้น การจัดหลักสูตร การกำหนดจุดหมายเนื้อหาสาระ กระบวนการเรียนการสอน และการประเมินผล จำต้องศึกษาและวางแผนให้สอดคล้องสัมพันธ์ซึ่งกันและกันด้วย

7. หลักสูตรในฐานะที่เป็นระบบการเรียนการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน แนวคิดของหลักสูตรในฐานะที่เป็นระบบการเรียนการสอนนั้น เป็นการมองหลักสูตรในฐานะที่เป็นแผนการเตรียม โอกาสของการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่จัดขึ้น โดยโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาที่รับผิดชอบเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ เป็นการคาดการณ์ล่วงหน้าโดยรวมเอาแผนย่อยๆ ที่เป็นโอกาสของการเรียนรู้ที่คาดหวังเอาไว้ด้วย ดังนั้น แผนงานจึงถูกกำหนดขึ้น เพื่อผู้เรียน โดยโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาที่รับผิดชอบในการจัดโอกาสทางการศึกษาให้แก่ผู้เรียน

สรุปความหมายของหลักสูตร หมายถึง แผน โครงการที่ประมวล ซึ่งความรู้และประสบการณ์โดยจัดทำขึ้นเพื่อดำเนินการจัดการเรียนการสอน มีส่วนประกอบคือ จุดประสงค์ของหลักสูตร หลักการ จุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหา โครงสร้าง เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามจุดประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้ 3 ด้านด้วยกัน คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย ตรงตามความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

ความสำคัญของหลักสูตร

สมนึก ธาตุทอง (2548 : 5) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้ในหนังสือ เทคนิคการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาไว้ดังนี้

1. หลักสูตรเป็นโครงการแผนปฏิบัติงานข้อกำหนดหรือเครื่องชี้แนวทางปฏิบัติงานของผู้บริหารการศึกษา ครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพราะหลักสูตรจะกำหนดจุดมุ่งหมายเนื้อหาสาระการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผลไว้เป็นแนวทางในการปฏิบัติอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพและได้ควบคุมดูแลติดตามผลให้เป็นไปตามนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐบาลด้วย

2. หลักสูตรสามารถพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะพึงประสงค์ที่สังคมคาดหวังเพราะหลักสูตรมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมความเจริญงอกงามของบุคคลสามารถปลูกฝังพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม และเป็นเครื่องมือที่จะทำให้การจัดการศึกษาบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

3. หลักสูตรทำให้ผู้เรียนสามารถเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม สามารถทำให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความถนัด ที่แท้จริงของตนเองและพัฒนาได้เต็มศักยภาพและวางรากฐานความคิดที่เป็นการสนับสนุนและสอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง

4. หลักสูตรเป็นเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา เพื่อควบคุมการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาระดับต่างๆ และยังเป็นเกณฑ์มาตรฐานอย่างหนึ่งในการจัดสรรงบประมาณ บุคลากร อาคาร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ฯลฯ ของการศึกษาของรัฐให้แก่สถานศึกษาของรัฐบาลด้วย

5. หลักสูตรจะเป็นสิ่งบ่งชี้ถึงความเจริญของประเทศ เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน ประเทศใดจัดการศึกษาโดยมีหลักสูตรที่เหมาะสม ทันสมัย มีประสิทธิภาพ ทันต่อเหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลง ย่อมได้กำลังคนที่มีประสิทธิภาพสูง

บรรพต สุวรรณประเสริฐ (2544 : 26-27) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้ในหนังสือ การพัฒนาหลักสูตร โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

1. หลักสูตรช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมประชาธิปไตย
2. หลักสูตรสามารถพัฒนาศักยภาพและความสามารถของผู้เรียน
3. หลักสูตรพัฒนาร่วมกัน ในสังคมของผู้เรียนให้มากที่สุดและพัฒนาการดำรงชีวิต
4. หลักสูตรช่วยพัฒนาชาติให้ก้าวหน้าทัดเทียมประเทศต่างๆ ในโลก
5. หลักสูตรสามารถตอบสนองความต้องการ ความเข้าใจ และความมุ่งมั่นในตนเอง
6. หลักสูตรพัฒนาความสามารถทางด้านต่างๆ โดยคำนึงถึงความพร้อมของผู้เรียน

ในระดับต่างๆ

สรุป ความสำคัญของหลักสูตร หลักสูตรถือว่าเป็นหัวใจหลักของการจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้ผู้เรียนได้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายตามที่หลักสูตรได้กำหนดไว้

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ดี

สุนีย์ ภูพันธ์ (2546 : 19-20) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ดีไว้ในหนังสือแนวคิดพื้นฐาน การสร้างและการพัฒนาหลักสูตรดังกล่าวคือ หลักสูตรเป็นแนวทางสำคัญในการจัดการเรียนการสอน ลักษณะของหลักสูตรที่ดีจะนำไปสู่การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและเกิดสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา หลักสูตรที่ดีควรมีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

1. ควรตั้งอยู่บนรากฐานของการศึกษาอย่างถูกต้อง เช่น พื้นฐานทางปรัชญา จิตวิทยา สังคมวิทยา ธรรมชาติของการเรียนรู้ และนอกจากนี้ยังต้องตั้งอยู่บนรากฐานของความจริงและสามารถนำไปปฏิบัติได้
2. สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและชีวิตประจำวันของผู้เรียน โดยมุ่งให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์ของส่วนรวมและมีความเสียสละ มีความรู้ลึกซึ้งซึ้งม ภาคภูมิใจ ในชาติ สามารถที่จะสร้างเสริมและมีความศรัทธาในการปกครองระบอบประชาธิปไตยและเป็นผู้รับผิดชอบในฐานะพลเมืองดีของชาติ
3. ตรงตามความมุ่งหมายของการศึกษาและพัฒนาการของเด็กตามหลักจิตวิทยา การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัย เช่น ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นคนกล้าแสดงออกในด้านความคิดเห็น ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ด้านความอบอุ่น การได้รับการยอมรับจากกลุ่ม และตรงตามลักษณะของวัฒนธรรม ประเพณีและเอกลักษณ์ของชาติให้ผู้เรียนรู้จักสร้างสรรค์วัฒนธรรม ให้เจริญก้าวหน้าอีกด้วย
4. เน้นและส่งเสริมคุณสมบัติส่วนบุคคลของผู้เรียน ให้มีความเจริญงอกงามหลายๆ ด้าน ตลอดจนส่งเสริมทักษะเบื้องต้นที่จำเป็นของเด็กและจะต้องเน้นหนักในการเสริมสร้างให้เด็ก รู้จักแก้ปัญหาและจะต้องจัดประสบการณ์ที่มีความหมายต่อชีวิตของผู้เรียน
5. หลักสูตรที่ดีจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการศึกษาให้มากที่สุดไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติ อันจะก่อให้เกิดค่านิยมที่ถูกต้องและมีพฤติกรรมอันพึงประสงค์ของสังคม
6. หลักสูตรที่ดีย่อมส่งเสริมให้เด็กเกิดความรู้ ทักษะ เจตคติ ความริเริ่ม มีความคิดสร้างสรรค์ในการดำเนินชีวิต
7. มีความยืดหยุ่นและเปลี่ยนแปลงไปตามความเหมาะสมของสถานการณ์ในปัจจุบัน
8. หลักสูตรที่ดีย่อมมีการประเมินผลอยู่ตลอดเวลา เพื่อทราบข้อบกพร่องในอันที่จะปรับปรุงให้ดีขึ้น

พิชญ์ พงศ์ศรี (2549 : 135) ได้ให้หลักการเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้

1. สอดคล้องต่อความต้องการของผู้เรียนและสังคม
2. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความชัดเจนมาจากข้อมูลพื้นฐานที่ถูกต้อง
3. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรต้องพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนครบทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านทักษะพิสัยและด้านจิตพิสัย อย่างสมดุลกัน
4. การจัดกิจกรรมต่างๆ สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม
5. มีความยืดหยุ่นได้
6. สามารถประเมินผลได้

สรุป ลักษณะของหลักสูตรที่ดี มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับความสามารถ ความสนใจและความต้องการของผู้เรียนและต้องสอดคล้องกับผู้เรียนทั้งพุทธิพิสัย ทักษะพิสัยและเจตพิสัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนและสังคม

ลักษณะสำคัญของหลักสูตร

ธำรง บัวศรี (2532 : 17) กล่าวถึง ลักษณะสำคัญของหลักสูตร ประกอบด้วย

1. จุดหมายของหลักสูตร มุ่งส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนโดยใช้วิชาต่างๆ เป็นเครื่องมือ ดังนั้น โครงสร้างหลักสูตรจึงประกอบด้วยวิชาต่างๆ หลายวิชา อาจมีส่วนสัมพันธ์กับสังคมหรือไม่ก็ได้
 2. จุดประสงค์ของแต่ละวิชาในหลักสูตร เน้นการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะในวิชานั้นๆ เป็นสำคัญ
 3. โครงสร้างของเนื้อหาวิชา ประกอบด้วยเนื้อหาวิชาของแต่ละวิชาที่มีความเป็นเอกเทศ ไม่เกี่ยวข้องกับวิชาอื่น และจะถูกจัดไว้อย่างเป็นระบบ เป็นขั้นเป็นตอน เพื่อสะดวกแก่การเรียนการสอน
 4. กิจกรรมการเรียนการสอน เน้นเรื่องการถ่ายทอดความรู้ ด้วยการมุ่งให้ผู้เรียนจำเนื้อหาวิชาการส่งเสริมพัฒนาการในด้านอื่นๆ ถือว่าเป็นเรื่องของกิจกรรมนอกหลักสูตรหรือไม่ก็เป็นผลพวงจากการเรียนรู้เนื้อหาวิชา
 5. การประเมินผลการเรียนรู้ มุ่งในเรื่องความรู้และทักษะในวิชาต่างๆ ที่ได้เรียนมา
- นอกจากนี้ องค์ประกอบของหลักสูตร ควรมี 4 องค์ประกอบด้วยกันคือ
1. ความมุ่งหมาย (Objectives)
 2. เนื้อหา (Content)
 3. การนำหลักสูตร ไปใช้ (Curriculum Implementation)
 4. การประเมินผล (Evaluation)

ทัศนีย์ บุญเต็ม และคณะ (2548 : 27) กล่าวว่า การร่างหรือการสร้างหลักสูตรเป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อกำหนดแนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร และจัดทำเอกสารหลักสูตรรวมทั้งเอกสารหรือวัสดุประกอบหลักสูตรตามแนวคิดเหล่านั้น แนวคิดหรือสิ่งกำหนดหลักสูตร หรือข้อมูลพื้นฐานเพื่อ การตัดสินใจในการจัดทำหลักสูตรนั้น มีที่มาจากหลายแหล่ง และวิธีการหรือแนวทางหรือกระบวนการในการตัดสินใจหรือการหาข้อสรุปร่วมกันในกรณีที่หลักสูตรนั้นมี คณะทำงานร่างหลักสูตรหลายคน ก็มีหลากหลายเช่นกัน

ชรินทร์ มั่งคั่ง (2551 : 32) กล่าวถึง หลักสูตรที่ดีควรมีจุดมุ่งหมายและแนวทางในการนำไปใช้อย่างชัดเจน และเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้ง 3 ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านเจตคติ โดยหลักสูตรต้องมีลักษณะดังนี้

1. โดยสนองความต้องการของสังคมเป็นเป้าหมายสูงสุดมีการรวบรวมความคิดจากหลายฝ่าย ถ้ามองว่าอะไรเป็นปัญหาก็ต้องจัดเข้าไปในหลักสูตร เพื่อป้องกันและแก้ไขสิ่งเหล่านั้น
 2. สนองความต้องการของผู้เรียน
 3. เหมาะสมและสนองความต้องการด้านสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ
 4. เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน
 5. สามารถนำมาใช้โดยสะดวก เข้าใจได้ง่าย
 6. ต้องมีความยืดหยุ่น โรงเรียนสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการสอนให้เหมาะสมกับเด็ก
- หลักสูตรสังคมศึกษาจึงเป็นหลักสูตรที่ต้องเตรียมพลเมืองในอนาคตให้สามารถปรับตัวได้ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงของระบบโลก และทักษะการเป็นพลโลกที่สมบูรณ์ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้บนพื้นฐานของการตระหนักและเห็นคุณค่าวัฒนธรรมตนเอง

องค์ประกอบการประเมินหลักสูตร

ฉัตรนภา พรหมมา (2542 : 33) ได้พัฒนาเกณฑ์ประเมินหลักสูตรสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ของสถาบันราชภัฏ โครงสร้างเกณฑ์ประเมินหลักสูตร จำแนกตามองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตร และจัดทำร่างเกณฑ์เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามสำหรับเทคนิคเคลฟาย และตรวจสอบเกณฑ์โดยใช้เทคนิคเคลฟาย นอกจากนี้ยังทดลองใช้เกณฑ์ประเมินหลักสูตรวิทยาการคอมพิวเตอร์ และหลักสูตรวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอาหาร ซึ่งจากผลการวิจัยได้เกณฑ์ประเมินหลักสูตรสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ของสถาบันราชภัฏที่ผ่านการยอมรับของผู้เชี่ยวชาญรวมทั้งสิ้น 97 รายการ จำแนกตามองค์ประกอบของหลักสูตร เป็น 7 ด้าน ดังนี้

1. ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
2. ด้านโครงสร้างหลักสูตร และรายวิชา
3. ด้านปัจจัยสนับสนุน

4. ด้านบริหารหลักสูตร
5. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน
6. ด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
7. ด้านคุณภาพบัณฑิต

ขั้นตอนการประเมินหลักสูตร มี 8 ขั้นตอน ดังนี้

1. ทำความเข้าใจหลักสูตร
2. กำหนดผู้ตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตร
3. กำหนดประเด็นที่ต้องการประเมิน
4. กำหนดตัวบ่งชี้ของสิ่งที่ประเมิน
5. กำหนดคำถามในการประเมิน
6. กำหนดเกณฑ์หรือมาตรฐานสำหรับการประเมิน
7. สร้างเครื่องมือและรวบรวมข้อมูล
8. เขียนรายงานและเผยแพร่

บุญชม ศรีสะอาด (2546 : 11) ได้กล่าวไว้ในหนังสือการพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร กล่าวถึงองค์ประกอบพื้นฐานของหลักสูตร มี 4 ประการคือ

1. จุดประสงค์หรือความมุ่งหมายซึ่งจะเป็นตัวกำหนดทิศทางและขอบเขตในการให้การศึกษา
2. การจัดเนื้อหาสาระและประมวลประสบการณ์
3. กระบวนการเรียนการสอน
4. การประเมินผล

ไทเลอร์ (Ralph Tyler. 1968 : 32 ; อ้างถึงใน รุจิร ภู่อาระ. 2546 : 8) กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตรตามแนวคิดของนักการศึกษา ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร (Education purpose) หมายถึง ความตั้งใจหรือความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้ที่จะผ่านหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่มีความสำคัญเพราะเป็นตัวกำหนดทิศทางและขอบเขตในการให้การศึกษาแก่เด็ก ช่วยในการเลือกเนื้อหาและกิจกรรมตลอดจนใช้เป็นมาตรการหนึ่งในการประเมินผล
2. ประสบการณ์ (Education Experience) โดยการเลือกเนื้อหา ประสบการณ์เรียนรู้ต่างๆ ที่คาดว่าจะให้ผู้เรียนพัฒนาไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยดำเนินการเลือกเนื้อหาและประสบการณ์ การเรียงลำดับเนื้อหาสาระ พร้อมทั้งการกำหนดเวลาเรียนที่เหมาะสม

3. วิธีการจัดประสบการณ์ (Organization of Education Experience) เป็นการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ เช่น การจัดทำวัสดุหลักสูตร ได้แก่ ครู คู่มือครู เอกสารหลักสูตร แผนการสอน แนวการสอน และแบบเรียน ซึ่งการดำเนินการสอนเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดในขั้นการนำหลักสูตรไปใช้ เพราะหลักสูตรจะได้ผลหรือไม่ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการสอนของครู ครูผู้สอนต้องมีความรู้ในด้านการถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ การวัดและประเมินผล จิตวิทยาการสอน ตลอดจนปรัชญาการศึกษาของแต่ละระดับ จึงทำให้การเรียนของผู้เรียนบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร

4. การประเมินผลหลักสูตร (Evaluation) คือ การหาคำตอบว่าหลักสูตรสัมฤทธิ์ผลตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายหรือไม่มากนักน้อยเพียงใดและอะไรเป็นสาเหตุ

สรุป องค์ประกอบของหลักสูตร คือ แนวทางในการสร้างหลักสูตรเพื่อให้ถึงจุดมุ่งหมายที่ตั้งใจและคาดหวังไว้ องค์ประกอบของหลักสูตรที่ดีจะประกอบด้วย จุดประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหารายวิชา สื่อการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล การจัดการเรียนการสอนจะบรรลุได้ทั้งผู้เรียนและผู้สอนจะต้องมีสิ่งที่จะช่วยกำหนดแนวทาง เพื่อให้แต่ละฝ่ายสามารถถึงจุดมุ่งหมายที่คาดหวังได้

พิสนุ พงศ์ศรี (2549 : 134-135) กล่าวถึงทัศนะขององค์ประกอบหลักสูตรไว้ในหนังสือ การประเมินทางการศึกษาแนวคิดสู่การปฏิบัติไว้ 4 ประการ กล่าวคือ จุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ เนื้อหาวิชาหรือสาระการเรียนรู้ การนำหลักสูตรไปใช้หรือจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การประเมิน ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ เป็นการกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ซึ่งจะกำหนดให้ครบทั้ง 3 ด้าน คือ พุทธพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย
2. เนื้อหาวิชาหรือสาระการเรียนรู้เป็นเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องจัดไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อเอื้อต่อการบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยทั่วไปถ้าเป็นหลักสูตรระดับอุดมศึกษามักจะเรียกเนื้อหาวิชา แต่ถ้าหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นหลักสูตรแกนกลางจะเรียกว่า สาระการเรียนรู้
3. การนำหลักสูตรไปใช้หรือจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นหน้าที่ของครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง ที่จะต้องจัดส่วนประกอบต่างๆ เช่น คู่มือครู แผนการสอน สื่อต่างๆ ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้หลักสูตรบรรลุจุดมุ่งหมายได้
4. การประเมินเป็นการพิจารณาตัดสินว่ามีคุณค่าบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด

สวินีย์ ภูพันธ์ (2549 : 35) ได้มีการจำแนกองค์ประกอบของหลักสูตร ที่สำคัญประกอบด้วย

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร หมายถึง ความตั้งใจหรือความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้ที่จะผ่านหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีความสำคัญเพราะเป็นตัวกำหนดทิศทางและขอบเขตในการให้การศึกษาแก่เด็ก ช่วยในการเลือกเนื้อหาและกิจกรรม ตลอดจนใช้เป็นมาตรการอย่างหนึ่งในการประเมินผล

2. เนื้อหา เมื่อกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแล้ว กิจกรรมขั้นต่อไป คือ การเลือกเนื้อหา ประสบการณ์ในการเรียนรู้ต่างๆ ที่คาดว่าจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยดำเนินการตั้งแต่การเลือกเนื้อหาและประสบการณ์ การเรียงลำดับเนื้อหาสาระ พร้อมทั้งการกำหนดเวลาเรียนที่เหมาะสม

3. การนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ เช่น การจัดทำวัสดุหลักสูตร ได้แก่ คู่มือครู เอกสารหลักสูตร แผนการสอน และแบบเรียน เป็นต้น

การจัดเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรและสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดโต๊ะเก้าอี้ ห้องเรียน วัสดุอุปกรณ์ในการเรียน จำนวนครูและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ การดำเนินการสอน เป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดในขั้นการนำหลักสูตรไปใช้ เพราะหลักสูตรจะได้ผลหรือไม่ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการสอนของครู ครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ในด้านการถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ การวัดและประเมินผล จิตวิทยา การสอน ตลอดจนทั้งปรัชญาการศึกษาของแต่ละระดับ จึงทำให้การเรียนของผู้เรียนบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร

4. การประเมินผลหลักสูตร คือ การหาคำตอบว่า หลักสูตรสัมฤทธิ์ตามผลที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายหรือไม่ มากน้อยเพียงใด และอะไรเป็นสาเหตุการประเมินผลหลักสูตรเป็นงานใหญ่ และมีขอบเขตกว้างขวาง ผู้ประเมินจำเป็นต้องวางโครงการประเมินผลไว้ล่วงหน้า

ดังนั้น ส่วนใหญ่หลักสูตรทั่วไปจะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ครบทั้ง 4 ด้าน ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นตามข้อกำหนด อีกทั้งยังสามารถช่วยให้การจัดทำหลักสูตรสามารถครอบคลุมในส่วนของกิจกรรมการเรียนการสอนที่ครบถ้วนสมบูรณ์ หลักสูตรทุกหลักสูตรจะมีลักษณะสมบูรณ์ต้องมีองค์ประกอบครบถ้วน และองค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตรจะประกอบด้วย วัตถุประสงค์ เนื้อหาวิชา วิธีการสอนและจัดดำเนินการ การประเมินผลตามหลักสูตร เมื่อนำหลักสูตรไปใช้

ลักษณะของหลักสูตรระดับอุดมศึกษา

(Bergquist, Gould & Miller, 1981 ; อ้างถึงใน ทศนีย์ บุญเต็ม และคณะ. 2548 : 38)

หลักสูตรอุดมศึกษาของสหรัฐอเมริกาสามารถจำแนกออกได้เป็น 8 ลักษณะ ได้แก่

1. หลักสูตรอิงรากเหง้า (Heritage – Baser) คือ หลักสูตรถูกออกแบบ เพื่อให้ให้นักศึกษาได้รับความรู้สึกที่มีความหมายและชัดเจนเกี่ยวกับวัฒนธรรมและพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ของตนเอง รวมทั้งความรู้และทักษะในการจัดการปัญหาปัจจุบันและอนาคตที่เกี่ยวกับบรรพบุรุษ

2. หลักสูตรอิงประเด็นเฉพาะ (Thematic - Baser) เมื่อมีการเสนอปัญหาหรือประเด็นเฉพาะของสังคมปัจจุบันเกี่ยวข้องกับศาสตร์เชิงวิชาการที่หลากหลาย ก็มีการออกแบบ โปรแกรมการศึกษา ซึ่งเป็นแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ที่จำเป็นในการแก้ปัญหาทำนองนี้แก่นักศึกษา

3. หลักสูตรอิงสมรรถนะ (Competency - Based) โดยการกำหนดชุดของความสามารถเฉพาะที่นักศึกษาต้องแสดงออกก่อนสำเร็จการศึกษา พัฒนาแหล่งทรัพยากรทางการศึกษา (รวมทั้งรายวิชาเรียน) รวบรวมหรือกำหนด เพื่อที่ให้นักศึกษาได้วินิจฉัยทราบระดับความสามารถปัจจุบันและบรรลุระดับความสามารถที่ต้องการ

4. หลักสูตรอิงอาชีพ (Career - Based) โปรแกรมได้รับการออกแบบ โดยเฉพาะเพื่อเตรียมนักศึกษาสำหรับอาชีพที่แน่นอน เป็นการเข้าสู่โปรแกรมฝึกความเป็นมืออาชีพหรือกระบวนการตัดสินใจเชิงอาชีพ

5. หลักสูตรอิงประสบการณ์ (Experience - Based) ประสบการณ์ทั้งในและนอกสถาบัน ซึ่งได้รับการออกแบบหรือจัดการในเชิงการศึกษา สถาบันมีความรับผิดชอบในการควบคุมคุณภาพของประสบการณ์เหล่านี้เข้าสู่หลักสูตรที่ได้เคยสอนกันไปโดยวิธีดั้งเดิม เช่น การบรรยาย อภิปราย สัมมนา

6. หลักสูตรอิงผู้เรียน (Student - Based) นักศึกษาได้รับการยอมรับว่ามีบทบาทสำคัญในการกำหนด (ก) ธรรมชาติของประสบการณ์การศึกษาที่ได้รับมาก่อน (ข) วิธีที่ประสบการณ์เหล่านี้ถูกตีความ และ (ค) เกณฑ์และวิธีการที่ประสบการณ์ถูกประเมิน

7. หลักสูตรอิงค่านิยม (Values – Based) นักศึกษาได้รับการเรียนรู้และประสบการณ์ทางการศึกษา เพื่ออธิบายหรือเพิ่มค่านิยมปัจจุบัน หรือเพื่อให้ได้ค่านิยมใหม่ ค่านิยมเหล่านี้เกี่ยวข้องกับประเด็นปัจจุบันทางสังคม การเมือง ศาสนา หรือชีวิต และแผนการอาชีพของนักศึกษา

8. หลักสูตรอิงอนาคต (Future - Based) เจาะใจถูกสร้างเพื่อให้ได้ความรู้ทักษะ และเจตคติที่เหมาะสมกับการสร้างอนาคตที่พึงปรารถนา หรือสามารถปรับให้เข้ากับสังคมอนาคตที่คาดคะเนไว้

สิ่งกำหนดหลักสูตร

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2543 : 3) สิ่งที่จะนำมากำหนดเป็นหลักสูตร ต้องการเตรียมการศึกษา ข้อมูลพื้นฐานทางด้านต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ เป้าหมายและอุดมการณ์ของชาติ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิชาการ วิทยาศาสตร์และ

เทคโนโลยี จิตวิทยา และคุณธรรม จริยธรรม ในการเริ่มสร้างหลักสูตรว่าอาจจะมีคณะกรรมการ

ชุดหนึ่งศึกษาวิจัย เพื่อต้องการทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความต้องการในการจัดการศึกษาทั้งที่
เกี่ยวข้องโดยตรง และโดยอ้อม เช่น ต้องการทราบสภาพของสังคมที่ต้องการจัดการศึกษาใน
ปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต เพื่อได้บันทึกออกไปบริการและสร้างสรรค์สังคมในแต่ละส่วน
ของสังคมที่หลากหลายและแตกต่างกัน ข้อมูลเหล่านี้จะต้องได้มาจากการศึกษาวิจัยมากกว่า
ประสบการณ์ของคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร

ผู้ที่ป็นนักพัฒนาหลักสูตรจะต้องมีวิสัยทัศน์เกี่ยวกับแนวโน้มสังคมและการจัดการ
อุดมศึกษา เป็นการสร้างโอกาสและทางเลือกสำหรับผู้เรียน และเตรียมตัวสู่ออนาคตได้อย่างมีทิศทาง
สิ่งกำหนดหลักสูตรจะเป็นฐานข้อมูลที่สำคัญสำหรับคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรใช้ตัดสินใจ
และวางแผนหลักสูตรได้อย่างชัดเจน เหมาะกับความต้องการความสนใจของผู้เรียน และสอดคล้อง
กับความต้องการของสังคมดังกล่าว

เนื้อหาวิชาในหลักสูตร

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 35) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกเนื้อหาวิชา
ในการพิจารณาคัดเลือกเนื้อหาวิชานั้น ก่อนอื่นนักพัฒนาหลักสูตรควรจะต้องวิเคราะห์จุดประสงค์
แต่ละข้อว่าควรประกอบด้วยเนื้อหาอะไร ซึ่งเนื้อหาดังกล่าวควรจะให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะ
ที่จะพัฒนาระบบความคิด และเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์
อย่างไรก็ตาม นักพัฒนาหลักสูตรพึงต้องระวังด้วยว่ามีเนื้อหาต่างๆ มากมายที่สามารถบรรลุตาม
จุดประสงค์ในข้อหนึ่งๆ โดยเฉพาะในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วทั้งในเรื่องข้อมูล
สารสนเทศและเทคโนโลยี ดังนั้น หากนักพัฒนาหลักสูตร ไม่มีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกเนื้อหา
ก็อาจจะบรรจุเนื้อหาที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน หรือเรียนรู้ได้ผิวเผินไม่ลึกซึ้ง และอาจสอนไม่ทัน
ได้ในที่สุด ซึ่งจะเป็ผลเสียทั้งต่อผู้สอนและผู้เรียนในเรื่องหลักเกณฑ์ของการเลือกเนื้อหาวิชา
มีนักการศึกษาเสนอแนวทางไว้หลายท่านในที่นี้จะขอสรุปหลักเกณฑ์ที่สำคัญที่นักพัฒนาหลักสูตร
จำเป็นต้องคำนึงถึงในการเลือกเนื้อหาวิชาทั้งในระดับหลักสูตร ระดับชั้นเรียน และระดับรายวิชา
ดังนี้

1. มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ (Significance) นักพัฒนาหลักสูตรควรมีการเรียน
วิชานั้นๆ หรือวิชาอื่นๆ ในระดับสูงขึ้นไป หรือประกอบอาชีพต่อไป ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้
พัฒนาความรู้ ทักษะพื้นฐานที่จำเป็น และเจตคติที่ดี

2. ความถูกต้องทันสมัย (Validity) เนื้อหาวิชาควรมีความถูกต้อง ทันสมัย
เนื่องจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ประกอบกับ
การศึกษาวิจัย เพื่อหาองค์ความรู้ในศาสตร์ต่างๆ มีมากขึ้น ทำให้ความรู้ใหม่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

ความรู้ที่เคยคิดว่าถูกต้องและดีในสมัยหนึ่ง อาจจะเป็นเรื่องล้าสมัยในระยะต่อมาได้ นักพัฒนาหลักสูตรจึงต้องพิจารณาเลือกเนื้อหาวิชาที่ถูกต้องและทันสมัย

3. มีความน่าสนใจ (Interest) เนื้อหาวิชาควรมีความรู้หลายๆ ประเภท มีความสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้และสร้างความเข้าใจในการเรียนมากขึ้น นักพัฒนาหลักสูตรยังควรเลือกเนื้อหาวิชาที่มีความหมายต่อผู้เรียน กล่าวคือ ควรให้ผู้เรียน ได้เห็นถึงประโยชน์และความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาวิชาต่างๆ ด้วย ผู้เรียนจะ ได้เกิดความสนใจในสิ่งที่เรี้นรู้มากขึ้น

4. เป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้ (Learn Ability) นักพัฒนาหลักสูตรควรกำหนดเนื้อหาวิชาที่มีความยากง่ายและสอดคล้องเหมาะสมกับวัยหรือลำดับขั้นของการพัฒนาการทั้งร่างกาย สมอง และจิตใจ รวมทั้งประสบการณ์เดิมของผู้เรียน เพื่อไม่ให้เกินความสามารถของผู้เรียน และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการพัฒนาทุกด้านอย่างเต็มที่และต่อเนื่อง ซึ่งจะทำให้ประหยัดเวลาเรียนได้ด้วย

5. สอดคล้องกับจุดประสงค์ (Appropriateness to Objectives) เนื้อหาวิชาการจะมีความสอดคล้องและตอบสนองจุดประสงค์

6. เป็นสิ่งที่มีประโยชน์แก่ผู้เรียน (Usefulness) เนื้อหาวิชาควรมีประโยชน์ที่จะนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน มีประโยชน์ต่อผู้เรียน และพัฒนาสังคมทั้งในปัจจุบันและอนาคต เช่น ในยุคโลกาภิวัตน์ วิชาคอมพิวเตอร์อาจเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนในการประกอบอาชีพต่อไปภายหน้า เป็นต้น

7. เป็นสิ่งที่สามารถจัดให้ผู้เรียนได้ (Feasibility) นักพัฒนาหลักสูตรควรเลือกเนื้อหาสามารถจัดให้ผู้เรียนได้เมื่อพิจารณาในแง่ความพร้อมด้านเวลา บุคลากรผู้สอน วัสดุและอุปกรณ์ต่างๆ

นิรมล ศตวุฒิ (2548 : 9-10) กล่าวถึงส่วนประกอบของหลักสูตร ว่ามีอยู่ 7 องค์ประกอบดังนี้

1. หลักการเป็นเป้าหมายปลายทางของหลักสูตรนั้น ซึ่งจะกำหนดไว้ในลักษณะเชิงปรัชญาของหลักสูตร

2. จุดมุ่งหมายแสดงความคาดหวังของหลักสูตรว่าผู้ที่เรียนจบหลักสูตรนี้แล้วจะมีคุณลักษณะอย่างไร

3. จุดมุ่งหมายเฉพาะหรือจุดประสงค์ของกลุ่มวิชา และรายวิชา ระบุเฉพาะเจาะจงถึงคุณลักษณะของผู้เรียนเมื่อเรียนจบ

4. โครงสร้างของหลักสูตร แสดงภาพรวมของทั้งหลักสูตร

5. เนื้อหาหลักสูตร ประกอบด้วยขอบเขตเนื้อหาความรู้และกิจกรรมการเรียนการสอน

6. การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประกอบด้วยแนวทางหรือวิธีการวัดผลและประเมินผล

7. แนวทางการใช้หลักสูตร ให้คำแนะนำแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร ให้ใช้หลักสูตรได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร

สื่อ วัสดุ อุปกรณ์

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสื่อการสอน

สื่อการสอนถือได้ว่าเป็นสิ่งที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากในการเรียนการสอน สื่อเป็นตัวกลางที่จะช่วยให้การสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจความหมายของเนื้อหาบทเรียนได้ตรงกับผู้สอนต้องการ เนื่องจากมีแนวคิดของนักวิชาการบางกลุ่มพิจารณาว่า สื่อการสอนเป็นลักษณะที่ผู้สอนนำสื่อไปใช้ และบางครั้งก็ให้ผู้เรียนเป็นผู้ใช้ ดังนั้นจึงมีการใช้คำสื่อการสอน เป็นสื่อการเรียนการสอน ในบทนี้จะใช้คำว่าสื่อการสอน ในความหมายเดียวกันกับสื่อการเรียนการสอน โดยจะพิจารณาว่า ไม่ว่าใครจะเป็นผู้ใช้สื่อต่างๆ ก็มีหน้าที่ส่งผ่านความรู้ไปยังผู้เรียนเหมือนกัน ทั้งนี้มีนักวิชาการได้กล่าวถึงสื่อการเรียนการสอนไว้ในประเด็นต่างๆ มีรายละเอียดดังนี้

ความหมายของสื่อการสอน

นักวิชาการด้านเทคโนโลยีการศึกษา ได้ให้ความหมายสื่อการสอนไว้ ดังนี้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2543ก : 111) ได้ให้ความหมายว่า สื่อการสอนหมายถึง วัสดุ (สิ่งเปลือย) อุปกรณ์ (เครื่องมือที่ไม่ผู้พั่งได้ง่าย) และวิธีการ (กิจกรรม ละคร เกม การทดลอง ฯลฯ) ที่ใช้เป็นตัวกลางให้ผู้สอนสามารถส่งหรือถ่ายทอดความรู้ เจตคติ (อารมณ์ ความรู้สึก ความสนใจ ทศนคติ และค่านิยม) และทักษะไปยังผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์ (2545 : 239) ได้ให้ความหมายว่า สื่อการสอน คือ ตัวกลางหรือสิ่งต่างๆ ที่ใช้ในกระบวนการเรียนการสอน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทาง สำหรับทำให้การถ่ายทอดความรู้ของครูถึงผู้เรียนและทำให้ผู้เรียน เรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่วางไว้เป็นอย่างดี กล่าวอีกนัยหนึ่งคือสื่อการเรียนการสอน คือ วัสดุ อุปกรณ์ วิธีการ หรือเทคนิคที่ใช้เป็นตัวกลางให้ผู้สอนส่งหรือถ่ายทอดความรู้ เจตคติ หรือทักษะไปยังผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กิดานันท์ มลิทอง (2546 : 26) ได้ให้ความหมายสื่อการสอน หมายถึง สื่อชนิดใดก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นเทปบันทึกเสียง สไลด์ วิดีโอ โทรทัศน์ วีดิทัศน์ แผ่นภูมิ ภาพนิ่ง คอมพิวเตอร์ ฯลฯ ซึ่งบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับบทเรียนในหลักสูตร สิ่งเหล่านี้เป็นวัสดุอุปกรณ์ทางกายภาพที่นำมาใช้ในเทคโนโลยีการศึกษา และเป็นสิ่งที่ใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางสำหรับการสอนของผู้สอน

ส่งไปถึงผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ผู้สอนวางไว้ได้เป็นอย่างดี

รสริน พิมลบรรยงก์ (2547 : 21) ได้ให้ความหมายสื่อการสอน หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่ใช้เป็นเครื่องมือ หรือช่องทางสำหรับการสอนของครู ไปถึงผู้เรียนและทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ตามจุดประสงค์ หรือจุดมุ่งหมายที่วางไว้เป็นอย่างดี สื่อที่ใช้การสอนนี้ อาจจะเป็นวัตถุสิ่งของที่มีตัวตน หรือไม่มีตัวตนก็ได้ เช่น วัตถุสิ่งของตามธรรมชาติปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ วัตถุสิ่งของที่คิดประดิษฐ์หรือกระบวนการถ่ายทอดความรู้ต่างๆ

รัฐกรณ์ ทิดการ (2547 : 78) ได้ให้ความหมายสื่อการสอน หมายถึง ตัวกลางที่จะช่วยนำ และถ่ายทอดข้อมูลความรู้จากครูผู้สอนหรือจากแหล่งความรู้ไปยังผู้เรียน อีกทั้งยังเป็นสิ่งช่วยอธิบายและขยายเนื้อหาบทเรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น และบรรลุถึงวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้

รุ่งโรจน์ พงศ์กิจวิฑูร (2550 : 74) สื่อการสอน หมายถึง สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ วิธีการ และสิ่งต่างๆ ที่ใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางหรือเป็นตัวกลาง ในการเรียนการสอน สำหรับถ่ายทอดหรือส่งผ่านความรู้ ทักษะและเจตคติ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ตั้งไว้

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 117-118) ได้แบ่งสื่อการเรียนการสอนออกเป็น 4 ประเภทคือ

1. ประเภทวัสดุ ได้แก่ ซอส์ก สี่ แผ่นภาพ แผนภูมิ ภาพถ่าย สไลด์ แถบบันทึกภาพและเสียง ฯลฯ
2. ประเภทอุปกรณ์ ได้แก่ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องฉายภาพยนตร์ กล้องถ่ายรูป วิทยุ โทรทัศน์ เครื่องคอมพิวเตอร์ ฯลฯ
3. ประเภทสิ่งพิมพ์ ได้แก่ เอกสารตำราเรียน แบบเรียน แบบฝึกหัด ใบความรู้ ชุดการเรียน วารสาร หนังสือพิมพ์ ฯลฯ
4. ประเภทเทคนิควิธี ได้แก่ วิธีการสอนแบบต่างๆ

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2550 ก : 57) อุปกรณ์การสอนครบ อาจารย์สามารถใช้สื่อการสอนได้หลากหลายรูปแบบ ไม่ถูกจำกัดในแต่ละห้องนั้นได้จัดเตรียมอุปกรณ์ต่างๆ ให้ใช้ได้อย่างสะดวกสามารถฉายวิดีโอได้ ฉายแผ่นใสได้ ฉาย Power Point ก็ได้ สะดวกไปหมด ในวิชาที่ว่าด้วยการฝึกฝนภาวะผู้นำซึ่งผมได้เข้าร่วมฟังการบรรยายในหลายครั้งมักจะนำวิดีโอที่ตัดต่อมาอย่างเหมาะสม เปิดให้ดู 5-10 นาที บางครั้งนำภาพยนตร์มาฉายให้ดูเลย เช่น ให้ดูภาพยนตร์เรื่อง Lean on me แล้วมีคำถามให้นักศึกษาวิเคราะห์ภาวะผู้นำและการตอบสนองต่อสถานการณ์ของผู้นำประเทศ

ต่างๆ อุปกรณ์ที่สะดวกและมีหลากหลายประเภทช่วยให้การเรียน การสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้เรียนมีความสุขสนุกสนานในการเรียน ไม่ซ้ำซากจำเจอยู่กับการฟังอาจารย์บรรยายเพียงอย่างเดียว

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2550 : 57-58) ขนาดห้องเรียนเหมาะกับนักศึกษา การเรียนการสอนจะคำนึงถึงความเหมาะสมในสัดส่วนระหว่างผู้เรียน ผู้สอน และขนาดของห้องที่จะเรียน โดยหากวิชาใดมีนักศึกษาต้องการเข้าห้องเรียนจำนวนมากเกินกว่าขนาดห้องเดิมที่กำหนดไว้ ทางเจ้าหน้าที่จะไม่ละเลย แต่จะจัดการหาห้องที่มีขนาดใหญ่ขึ้นทันที เพื่อให้ขนาดของห้องเหมาะสม ผู้สอนสามารถสอนได้ และผู้เรียนมีที่เรียนที่สามารถทำให้การเรียนวิชานั้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่แออัดจนทำลายบรรยากาศ การเรียนการสอน การใส่ใจในรายละเอียดของเจ้าหน้าที่ที่นี้ไม่ละเลยแม้เรื่องปลีกย่อย ทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 6-7) ได้เสนอหลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไว้คือ

1. หลักการสำคัญของผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

1.1 ผู้เรียนมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน

ผู้เรียนเป็นเจ้าของการเรียนรู้ บทบาทของครูเป็นผู้สนับสนุน (Supporter) และเป็นแหล่งความรู้ (Resource Person) ของผู้เรียน ผู้เรียนจะรับผิดชอบตั้งแต่เลือกและวางแผน สิ่งที่จะเรียนหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือก และจะเริ่มต้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยการศึกษา ค้นคว้า รับผิดชอบการเรียนรู้ตลอดจนประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.2 เนื้อหาวิชามีความสำคัญและมีความหมายต่อการเรียนรู้

ความสำเร็จของหลักการขึ้นอยู่กับที่การให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเลือกสิ่งที่จะเรียนในการออกแบบกิจกรรมแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ปัจจัยสำคัญที่จะต้องมาพิจารณาประกอบด้วย เนื้อหาวิชาประสบการณ์เดิม ของผู้เรียนและความต้องการของผู้เรียน การเรียนรู้ที่สำคัญและมีความหมายจึงขึ้นอยู่กับ “สิ่งที่จะสอนและวิธีที่จะสอน” การเรียนรู้จะประสบผลสำเร็จหากผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน สัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้เรียน การปฏิสัมพันธ์กันอย่างมีคุณภาพระหว่างผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญสำคัญ ครู คือ ผู้อำนวยการความสะดวกและเป็นแหล่งความรู้ ผู้เรียนมีโอกาสเห็นตนเองในแง่มุมที่แตกต่างจากเดิม การศึกษา คือ การพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนหลายๆ ด้านพร้อมกันไป

2. หลักการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ควรยึดหลักดังนี้ คือ

การเรียนรู้ควรเป็นกระบวนการที่เป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา การเรียนควรเกิดขึ้นได้จากแหล่งต่างๆ กัน การเรียนรู้ที่ดีจะต้องเป็นการเรียนรู้ที่เกิดความเข้าใจ จึงจะช่วยให้ผู้เรียนจดจำและสามารถใช้

การเรียนรู้นั้นให้เป็นประโยชน์ได้ ในการเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้จะมีความสำคัญ เพราะหากผู้เรียนเข้าใจและมีทักษะในเรื่องนี้แล้ว จะสามารถใช้เครื่องมือในการแสวงหาความรู้ และคำตอบต่างๆ ที่ตนต้องการได้ และการเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียน คือ การเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

3. หลักการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์แก่ผู้เรียน จะยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ที่นำเสนอมาข้างต้น สรุปได้ว่า หลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้มุ่งให้ผู้เรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ ในกระบวนการเรียนรู้ มีเสรีภาพมีปฏิสัมพันธ์และส่วนร่วมจากการเรียนรู้ ให้ผู้เรียน ได้คิด ค้นคว้า เป็นผู้สร้างความรู้ที่มีความหมายกับตัวผู้เรียนเอง และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อพัฒนาตนเองตามศักยภาพ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 120-121) กล่าวว่า แผนการสอน หมายถึง แผนการหรือโครงการที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้ในการปฏิบัติการสอนในรายวิชาใด รายวิชาหนึ่งเป็นการเตรียมการสอนอย่างมีระบบและเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนไปสู่จุดประสงค์การเรียนรู้ และจุดหมายของหลักสูตร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของแผนการสอนว่าประกอบด้วยสาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหากิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และกิจกรรมเสนอแนะ โดยสามารถสรุปได้เป็น องค์ประกอบที่สำคัญของแผนการสอนอยู่ 3 ส่วนด้วยกันคือ

1. จุดประสงค์การเรียนรู้ (Objective) เป็นสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ซึ่งการเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้นั้นต้องให้ครอบคลุมพฤติกรรมทั้งสามด้าน

1.1 พุทธิพิสัย (Cognitive) คือจุดประสงค์การเรียนรู้ที่เน้นความสามารถทางสมองหรือความรอบรู้ในเนื้อหาวิชา

1.2 ทักษะ (Skill) คือ จุดประสงค์การเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติที่ต้องลงมือ

1.3 จิตพิสัย (Affective) คือ จุดประสงค์การเรียนรู้ที่เน้นคุณธรรม หรือ เจตคติ หรือความรู้สึกในจิตใจ

การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้จะแบ่งเป็น 2 ระดับคือ

1. จุดประสงค์ปลายทาง คือจุดประสงค์ที่เป็นเป้าหมายสำคัญ ที่มุ่งหวังให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในการเรียน

2. จุดประสงค์นำทาง คือจุดประสงค์ที่วิเคราะห์หรือออกจากจุดประสงค์ปลายทางเป็นจุดประสงค์ย่อยโดยกำหนดพฤติกรรมสำคัญที่คาดหวังให้เกิดแก่ผู้เรียน

2. การเรียนการสอน (Learning) ประกอบด้วย

2.1 สาระสำคัญ หมายถึง ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเนื้อหา หลักการ วิธีที่
ต้องการ ให้ผู้เรียนได้รับหลังจากการเรียนรู้เรื่องนั้นๆ แล้วทั้งทาง ด้านความรู้ ความสามารถ เจตคติ

2.2 เนื้อหา

2.3 กิจกรรมการเรียนการสอน คือ สภาพการเรียนรู้ที่กำหนดขึ้นเพื่อนำไปสู่
เป้าหมาย หรือจุดประสงค์การเรียนการสอนที่กำหนด

รชนีกร ทองสุขดี (2543 : 31) ได้กล่าวถึง วิธีการใช้สื่อในการเรียนการสอนดังนี้คือ

1. ใช้เป็นสิ่งนำเพื่อเร้าความสนใจผู้เรียนในขั้นนำเข้าสู่บทเรียน
2. ใช้อธิบายบทเรียน เป็นการใช้อุปกรณ์การเรียนการสอนประกอบการอธิบาย

เนื้อหาวิชาที่สอน

3. ใช้ช่วยขยายความรู้ เป็นการช่วยสร้างเสริมความรู้ และประสบการณ์ให้
กว้างขวาง ยิ่งไปกว่าที่เรียนในชั้นเรียนปกติ เช่นอาจให้ผู้เรียนชมสไลด์หรือวีดิทัศน์ เกี่ยวกับ
ประเพณีทั้งในประเทศและต่างประเทศ

4. ใช้ช่วยสรุปเนื้อหาวิชาที่เรียน

5. ใช้ทดสอบความรู้ของผู้เรียน

สรุปได้ว่า สื่อการสอน หมายถึง วัสดุอุปกรณ์ วิธีการต่างๆ ที่ใช้ประกอบ
การเรียนรู้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาที่เรียน ได้ง่ายขึ้นและถึงวัตถุประสงค์การเรียน
ที่ตั้งไว้

การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ (2558 : 4-5) การศึกษาเป็นกระบวนการที่
สำคัญยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ทั้งความรู้ ความสามารถ และสติปัญญา เพียงพอที่จะเป็น
กำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า โดยเฉพาะการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาและ
คุชฎีบัณฑิต ซึ่งจัดเป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ ทักษะ นำความรู้ที่ได้ไป
พัฒนางาน พัฒนาตนเอง พัฒนาสังคมและประเทศชาติให้เจริญมากยิ่งขึ้น โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏ
บุรีรัมย์มีการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ดังนี้

ประวัติการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ได้มี “สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย” ตั้งแต่ พ.ศ. 2541 เนื่องจาก
พระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พ.ศ. 2538 ได้ บัญญัติข้อความเกี่ยวกับบัณฑิตวิทยาลัยไว้ในมาตรา
10 ว่า “มหาวิทยาลัยอาจแบ่งส่วนราชการ เป็น สำนักงานอธิการบดี และบัณฑิตวิทยาลัย และ

เนื่องจากพระราชบัญญัตินี้สถาปนาราชภัฏทั่วประเทศจึงเปิดสอนระดับสูงกว่าปริญญาตรีได้
 สถาปนาราชภัฏบุรีรัมย์ได้กำหนดข้อบังคับสภาประจำสถาปนาราชภัฏบุรีรัมย์ ว่าด้วยการจัด
 การศึกษาระดับบัณฑิต พ.ศ. 2541 ลงวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2541 ขึ้นใช้ในข้อบังคับนี้ ให้มี “บัณฑิต
 วิทยาลัย” โดยให้เป็นหน่วยงานเลขานุการของคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มีหน้าที่ประสาน
 ด้านการบริหารวิชาการและสนับสนุนการเรียนการสอน เพื่อให้งานทุกด้านมีประโยชน์ ต่อชุมชน
 อย่างแท้จริง สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัยตั้งอยู่ที่ 439 ถนน จิระ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัด
 บุรีรัมย์ 31000 อาคาร 15 ชั้น 8 โทรศัพท์ (044) 611221 ต่อ 3806 โทรสาร (044) 612858

บัณฑิตวิทยาลัย เริ่มเปิดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2541
 จนถึงปัจจุบัน โดยในขณะนั้นมหาวิทยาลัยมีฐานะเป็นสถาปนาราชภัฏบุรีรัมย์ โดยเปิดรับนักศึกษา
 เพียงหลักสูตรเดียว คือ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หลังจากนั้น
 ปี 2542 เปิดรับนักศึกษาเพิ่มในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู จนกระทั่งในปี
 2545 บัณฑิตวิทยาลัยได้พัฒนาหลักสูตรเพิ่มเติม และรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ในปี 2547 สถาปนาราชภัฏบุรีรัมย์ได้รับการยกฐานะเป็น
 มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ภายใต้พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 และบัณฑิต
 วิทยาลัย ได้ปรับปรุงระเบียบการจัดการศึกษาขึ้นใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงฐานะ
 ของมหาวิทยาลัย โดยได้ทำการปรับปรุงหลักสูตรเดิมให้เป็นหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
 บุรีรัมย์ แต่ยังคงรับนักศึกษาในหลักสูตรเดิมที่เปิดสอนระหว่าง 2541 – 2546 ในปี 2547 ได้พัฒนา
 หลักสูตรใหม่เพิ่มเติม จำนวน 3 หลักสูตร คือ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต หลักสูตร
 บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทั่วไป และหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น ในปี 2548 บัณฑิตวิทยาลัย ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรเดิมให้
 ทันสมัยและเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการ
 การอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในปี 2550 บัณฑิตวิทยาลัย ได้พัฒนาหลักสูตรขึ้นมาใหม่
 จำนวน 1 หลักสูตร คือหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ปี 2551 พัฒนา
 หลักสูตรขึ้นมาใหม่อีกจำนวน 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำ
 เพื่อการพัฒนาวิชาชีพ และหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ปัจจุบัน
 บัณฑิตวิทยาลัยเปิดรับนักศึกษา 2 ระดับ คือ ระดับปริญญาโท จำนวน 5 หลักสูตรคือ หลักสูตร
 ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา และสาขาวิชาหลักสูตรและการจัด
 การเรียนรู้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศส.ม.) สาขาวิชาภาษาอังกฤษ และหลักสูตรเศรษฐศาสตร
 มหาบัณฑิต (ศ.ม.) สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหาร ระดับปริญญาเอก จำนวน

2 หลักสูตร คือ หลักสูตรปรัชญาคุษฎีบัณฑิต (ปร.ค.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา และหลักสูตร ปรัชญาคุษฎีบัณฑิต (ปร.ค.) สาขาวิชาภาวะผู้นำเพื่อการพัฒนาวิชาชีพ บัณฑิตวิทยาลัยเป็นหน่วยงานที่สำคัญในการดำเนินการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษากับคณะที่มีหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาและดำเนินงานตามนโยบายของมหาวิทยาลัย

ปรัชญา : บัณฑิตวิทยาลัยมีปรัชญาในการจัดการศึกษาดังนี้ คือ ผลิตบัณฑิต เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการในระดับสากล ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น

วิสัยทัศน์ : บัณฑิตสามารถพัฒนาหลักวิชาการ และองค์ความรู้ใหม่ เชื่อมโยงระหว่าง องค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นถึงศาสตร์ที่เป็นสากล ขยายเครือข่ายสู่ความเป็นองค์การระดับนานาชาติ และนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการศึกษา

พันธกิจ : ผลิตบัณฑิต วิจัย และบริการทางวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม

ประเด็นยุทธศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พ.ศ. 2552-2555

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาการเรียนการสอน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมและสนับสนุนการทำวิจัย

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาการบริหารงานบัณฑิตศึกษา

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาบุคลากรนักศึกษาศึกษา

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 6 การส่งเสริมความร่วมมือกับท้องถิ่น องค์การระดับชาติ และ

ระดับสากล

ตาราง 2.1 ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
1. การพัฒนาหลักสูตร	เพื่อพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาวะสังคม	1. ประเมินและพัฒนาหลักสูตรที่มีอยู่แล้ว 2. สร้างหลักสูตรใหม่ให้สอดคล้องกับเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาแห่งชาติ และเกณฑ์บังคับการประกันคุณภาพ
2. การพัฒนาการเรียนการสอน	1. เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพกระบวนการเรียนการสอนและการทำวิทยานิพนธ์ 2. เพื่อพัฒนาคุณภาพของอาจารย์ด้านความรู้ความสามารถ และเจตคติ	1. พัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอน 2. พัฒนาศักยภาพของอาจารย์ให้ได้คุณภาพและมาตรฐานตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)
3. การส่งเสริมและสนับสนุนการทำวิจัย	1. เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ 2. เพื่อสร้างนักวิจัยและงานวิจัยที่มีคุณภาพ	1. แสวงหาแหล่งทุน 2. ส่งเสริม ฝึกอบรม ความรู้ และทักษะการทำวิจัย 3. สร้างโอกาส ให้อาจารย์และนักศึกษา ได้เผยแพร่ผลงานวิจัยในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และนานาชาติ

ตาราง 2.1 (ต่อ)

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
4. การพัฒนา การบริหารงาน บัณฑิตศึกษา	เพื่อพัฒนาระบบการบริหาร และการจัดการให้มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล	1. ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในการบริหารจัดการให้มากขึ้น 2. ลดรอบการทำงานให้สั้นลง 3. สร้างความเข้าใจในบทบาท หน้าที่ และงานของแต่ละฝ่ายให้ตรงกัน ปรับการบริการให้เป็นแบบ One Stop Service 4. พัฒนาระบบการประชาสัมพันธ์ เชิงรุก (Proactive Republic Relation)
5. การพัฒนาบุคลิกภาพ นักศึกษา	เพื่อให้ได้บัณฑิตที่มีภูมิรู้ ภูมิธรรม และภูมิฐาน	1. จัดกิจกรรมเสริมสร้าง บุคลิกภาพนักศึกษา 2. จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อ การพัฒนาบุคลิกภาพในด้านต่างๆ
6. การส่งเสริมความ ร่วมมือ กับท้องถิ่น องค์กร ระดับชาติ และระดับสากล	1. เพื่อสร้างเครือข่าย ทางการศึกษา 2. เพื่อจัดโอกาสให้มี การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ร่วมกัน 3. เพื่อระดมทรัพยากรเข้ามาใช้ในการ การจัดการศึกษาของบัณฑิตวิทยาลัย	สร้างความร่วมมือกับหน่วยงาน ในท้องถิ่นมหาวิทยาลัย ใน ประเทศ และต่างประเทศ

เป้าหมาย : ผลิตบัณฑิตสาขาต่างๆ เพื่อสนองความต้องการของสังคม โดยขยายสาขาวิชาใหม่ให้ได้อย่างน้อย 3 สาขา ภายในปีการศึกษา 2556

อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย : เนื่องจากบัณฑิตวิทยาลัย ไม่มีอาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย เพียงแต่มีอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ฉะนั้นบัณฑิตวิทยาลัยจะมีแต่อาจารย์ประจำหลักสูตร

ระเบียบมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ว่าด้วยการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

พ.ศ. 2558

ระเบียบมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ว่าด้วยการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2558 การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ให้จัดการบริหารงานระดับบัณฑิตศึกษา ประกอบด้วยคณะกรรมการ ดังต่อไปนี้ (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. 2558 : 46-50)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา

คณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการบัณฑิตวิทยาลัยประจำคณะ

คณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสหสาขาวิชา/

พหุสาขาวิชา

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา ประกอบด้วย อธิการบดี รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ รองอธิการบดีหรือผู้ช่วยอธิการบดีที่อธิการบดีเห็นชอบไม่เกิน 3 คน คณบดีของคณะที่เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษา ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกไม่เกิน 3 คน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย และหัวหน้าสำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย โดยมีหน้าที่ อำนวยการสนับสนุน ส่งเสริม กำกับและดูแลการดำเนินงานระดับบัณฑิตศึกษาให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน แนวปฏิบัติ ระเบียบ ข้อบังคับ และนโยบาย กำหนดนโยบายและแผนงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการระดับบัณฑิตศึกษา ให้สอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัย กำหนดบทบาทหน้าที่ ภาระงานของคณะกรรมการต่างๆ และอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา และกำกับดูแลการประเมินผลการศึกษา พิจารณาหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา และการรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พิจารณาให้ความเห็นชอบการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พิจารณาโครงการและงบประมาณของบัณฑิตวิทยาลัย และแต่งตั้งอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หรือการค้นคว้าอิสระ คณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

คณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย ประกอบด้วย คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยฝ่ายวิชาการ รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย รองคณบดีที่รับผิดชอบฝ่ายวิชาการจากคณะที่มีหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร สหสาขาวิชา/พหุสาขาวิชา ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกไม่เกิน 3 คน และหัวหน้าสำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย โดยมีอำนาจและหน้าที่ เสนออนุญาตรายและแผนงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัย พิจารณาการออกระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จัดทำคำของบประมาณ เสนอขอจัดสรรงบประมาณ และติดตามงบประมาณของบัณฑิตวิทยาลัย กำหนดนโยบาย และแผนงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สหสาขาวิชา/พหุสาขาวิชา กำหนดนโยบาย และแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ส่งเสริมและพัฒนางานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ส่งเสริมการให้ความรู้แก่คณาจารย์และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่อธิการบดีมอบหมาย

คณะกรรมการบัณฑิตวิทยาลัยประจำคณะ ประกอบด้วย คณบดี รองคณบดีที่คณบดีเห็นชอบหนึ่งคน หัวหน้าสาขาที่เปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษา รองคณบดีฝ่ายวิชาการ โดยมีอำนาจและหน้าที่พัฒนาและนำเสนอหลักสูตร บริหารงานวิชาการ พิจารณาอนุมัติผลการเรียนดำเนินการตามมาตรฐานประกันคุณภาพ บริหารงานตามนโยบาย จากคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสหสาขาวิชา/พหุสาขาวิชา ประกอบด้วย ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร รองประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรกรรมการไม่เกิน 3 คน ประธานคณะกรรมการและกรรมการ ให้แต่งตั้งจากอาจารย์ ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ประจำหลักสูตร และให้คณะกรรมการดังกล่าวเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นเลขานุการกรรมการบริหารหลักสูตรและกรรมการบริหารหลักสูตร สหสาขาวิชา/พหุสาขาวิชาจะเป็นกรรมการบริหารหลักสูตรเกินกว่า 1 หลักสูตร ในเวลาเดียวกันไม่ได้ เว้นแต่การเป็นกรรมการบริหารหลักสูตรของสาขาวิชาเดียวกันในระดับปริญญาโท และระดับปริญญาเอก ให้คณะกรรมการบริหารหลักสูตร มีวาระการดำรงตำแหน่ง คราวละ 5 ปี คณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสหสาขาวิชา/พหุสาขาวิชา โดยมีอำนาจและหน้าที่ บริหารหลักสูตรให้เป็นไปตามนโยบายของคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา และเป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ อนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ หรือค้นคว้าอิสระและเสนอแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ และอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไปต่อคณบดีที่หลักสูตรนั้นสังกัดหรือคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยกรณีที่เป็น

หลักสูตรสหสาขาวิชา หรือพหุสาขาวิชาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรให้เกิด ประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ควบคุมดูแลการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตาม ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2548 และ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิหลักสูตรระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และบริหารงานตามนโยบายหรือ ตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา หรือมหาวิทยาลัย ให้หลักสูตรหรือสาขาวิชา ที่เปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษา และคณะกรรมการบริหารหลักสูตรอยู่ภายใต้การกำกับดูแล ประสานงาน ของคณบดี และคณะกรรมการประจำคณะที่หลักสูตรหรือสาขานั้นสังกัดอยู่ เว้นหลักสูตร หรือสาขาวิชาที่เป็นสหสาขาวิชา/พหุสาขาวิชา และคณะกรรมการบริหารหลักสูตร นั้น ให้อยู่ภายใต้การกำกับดูแล ประสานงาน ของคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ระบบการจัดการศึกษา รายวิชาภาคทฤษฎีที่ใช้เวลาบรรยายหรืออภิปรายปัญหาไม่น้อย กว่า 15 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต รายวิชาภาคปฏิบัติที่ใช้เวลาฝึกหรือ ทดลองไม่น้อยกว่า 30 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต การค้นคว้าอิสระใช้ เวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 45 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต วิทยานิพนธ์ที่ใช้ เวลาศึกษาค้นคว้าไม่น้อยกว่า 45 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต หลักสูตร ปริญญาโท ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต แบ่งการศึกษาเป็น 2 แผน คือ แผน ก1 ทำเฉพาะวิทยานิพนธ์ ซึ่งมีค่าเทียบได้ไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต มหาวิทยาลัยอาจ กำหนดให้เรียนรายวิชาเพิ่มเติมหรือทำกิจกรรมทางวิชาการอื่นเพิ่มก็ได้โดยไม่นับหน่วยกิต แต่ จะต้องมีผลสัมฤทธิ์ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด แผน ก2 ทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งมีค่าเทียบได้ไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิตและศึกษางานรายวิชาอีกไม่น้อยกว่า 24 หน่วยกิต แผน ข เป็นแผนการศึกษาที่เน้น การศึกษางานรายวิชา โดยไม่ต้องทำวิทยานิพนธ์ แต่ต้องทำการค้นคว้าอิสระไม่น้อยกว่า 3 หน่วย กิต และไม่เกิน 6 หน่วยกิต หลักสูตรใดที่เปิดแผน ข ต้องเปิดแผน กควบคู่กันไปด้วย ระดับ ปริญญาโทใช้ระยะเวลาศึกษาไม่เกิน 5 ปีการศึกษา (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. 2558 : 51)

อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์ประจำ หมายถึง บุคลากรในสังกัดมหาวิทยาลัยที่มี หน้าที่หลักทางการสอนและการวิจัย และปฏิบัติหน้าที่เต็มระยะเวลาตามภาระงานที่รับผิดชอบใน หลักสูตรที่เปิดสอน อาจารย์ประจำหลักสูตร หมายถึง อาจารย์ประจำที่มีคุณวุฒิเป็นไปตามประกาศ กระทรวงศึกษาธิการ อาจารย์ผู้สอน หมายถึง อาจารย์ประจำ ผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะที่มี คุณวุฒิเป็นไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2548 ที่ได้รับมอบหมายหรือแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ในการสอนในรายวิชาหรือบางหัวข้อในแต่ละ รายวิชา

อาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป หมายถึง อาจารย์ประจำที่ได้รับแต่งตั้ง เพื่อทำหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านการศึกษาและการจัดแผนการเรียนของนักศึกษา โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไปทำหน้าที่จนกระทั่งนักศึกษามีอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หรือคั่นคว้าอิสระ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักหรือการคั่นคว้าอิสระ หมายถึง อาจารย์ประจำที่ได้รับการแต่งตั้งให้รับผิดชอบกระบวนการเรียนรู้เพื่อทำวิทยานิพนธ์หรือการคั่นคว้าอิสระของนักศึกษา เฉพาะราย เช่น การพิจารณาเค้าโครงวิทยานิพนธ์ การให้คำแนะนำและดูแล รวมทั้งการประเมินความก้าวหน้าและการสอบวิทยานิพนธ์หรือการคั่นคว้าอิสระของนักศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หรือการคั่นคว้าอิสระร่วม หมายถึง อาจารย์ประจำ หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะที่ได้รับการแต่งตั้งเพื่อทำหน้าที่ร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักหรือการคั่นคว้าอิสระในการพิจารณาเค้าโครงวิทยานิพนธ์ รวมทั้งช่วยเหลือให้คำแนะนำและควบคุมดูแลวิทยานิพนธ์หรือการคั่นคว้าอิสระของนักศึกษา

คุณสมบัติอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปริญญาโท อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรต้องเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตรมีคุณสมบัติปริญญาเอกหรือเทียบเท่า หรือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์ในสาขาวิชานั้นหรือสาขาวิชาที่สัมพันธ์กัน จำนวนอย่างน้อย 3 คน

อาจารย์ผู้สอน ต้องเป็นอาจารย์ประจำหรือทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาโทหรือเทียบเท่า หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ในสาขาวิชานั้นหรือสาขาวิชาที่สัมพันธ์กัน และต้องมีประสบการณ์ด้านการสอนและการทำวิจัยที่มีใช้ส่วนหนึ่งของการศึกษา เพื่อรับปริญญา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หรือการคั่นคว้าอิสระแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักหรือการคั่นคว้าอิสระ ต้องเป็นอาจารย์ประจำมีคุณวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า หรือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์ในสาขาวิชานั้นหรือสาขาวิชาสัมพันธ์กัน และต้องมีประสบการณ์ในการทำวิจัยที่มีใช้ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญา

2. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หรือการคั่นคว้าอิสระร่วม(ถ้ามี) ต้องเป็นอาจารย์ประจำหรือผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย มีคุณวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่าหรือเป็นผู้ดำรงทางวิชาการไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์ในสาขาวิชานั้นหรือสาขาวิชาที่สัมพันธ์กันและต้องมีประสบการณ์ในการทำวิจัยที่มีใช้ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญา

ในกรณีที่มีความจำเป็นและเหมาะสม อาจแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หรือการคั่นคว้าอิสระร่วมได้ ทั้งนี้ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภามหาวิทยาลัย

อาจารย์ผู้สอบเข้าโครงการวิทยานิพนธ์ ต้องประกอบด้วยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และอาจารย์ประจำที่บัณฑิตวิทยาลัยเสนอแต่งตั้ง โดยต้องมีคุณสมบัติปริญญาเอกหรือเทียบเท่า หรือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะในสาขาวิชานั้นหรือสาขาวิชาที่สัมพันธ์กัน และต้องมีประสบการณ์ในการทำวิจัยที่มีส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญา

อาจารย์ผู้สอบวิทยานิพนธ์ ต้องประกอบด้วยอาจารย์ประจำและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย อาจารย์ประจำและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกดังกล่าวต้องมีคุณสมบัติปริญญาเอกหรือเทียบเท่า หรือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์หรือผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้นหรือสาขาวิชาที่สัมพันธ์กัน และต้องมีประสบการณ์ในการทำวิจัยที่มีส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญา อนึ่ง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมอาจเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ แต่ต้องไม่เป็นประธานกรรมการและต้องเข้าสอบวิทยานิพนธ์ด้วยทุกครั้ง

การสำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญาโท แผน ก แบบ ก1 เสนอวิทยานิพนธ์และสอบผ่านการสอบปากเปล่าขั้นสุดท้ายโดยคณะกรรมการที่มหาวิทยาลัยแต่งตั้งและผลงานวิทยานิพนธ์จะต้องได้รับการตีพิมพ์หรืออย่างน้อยดำเนินการให้ผลงานหรือส่วนหนึ่งของผลงานได้รับการยอมรับให้ตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งตีพิมพ์ทางวิชาการ หรือเสนอต่อที่ประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม(Proceeding) แผน ก แบบ ก2 ศึกษาวิจัยครบถ้วนตามที่กำหนดในหลักสูตร โดยต้องได้ระดับคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3.00 จากระบบ 4 ระดับคะแนนหรือเทียบเท่า พร้อมทั้งเสนอวิทยานิพนธ์และสอบผ่านการสอบปากเปล่าขั้นสุดท้ายโดยคณะกรรมการมหาวิทยาลัยแต่งตั้งและผลงานวิทยานิพนธ์จะต้องได้รับการตีพิมพ์ หรืออย่างน้อยดำเนินการให้ผลงานหรือส่วนหนึ่งของผลงานได้รับการยอมรับให้ตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งตีพิมพ์ทางวิชาการที่มีรายงานการประชุม(Proceeding) แผน ข ศึกษาวิจัยครบถ้วนตามที่กำหนดในหลักสูตร โดยจะต้องได้ระดับคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3.00 จากระบบ 4 ระดับคะแนนหรือเทียบเท่า และสอบผ่านการสอบประมวลความรู้(Comprehensive Examination) ด้วยข้อเขียนและ/หรือปากเปล่า ผ่านข้อกำหนดอื่นๆ ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. 2558 : 54-57)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามีผู้ศึกษาค้นคว้าไว้หลายท่าน ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะนำเสนองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการศึกษาต่อในสถาบันต่างๆ ดังจะนำเสนอในรายละเอียดตามลำดับต่อไปนี้

งานวิจัยในประเทศ

ทองวรรณ ศิริวรรณ (2543 : 86) ได้ศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตร เศรษฐศาสตร์และการจัดการของนักศึกษามหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตร เศรษฐศาสตร์และการจัดการของนักศึกษา ในคณะ เศรษฐศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว ในด้านแรงจูงใจ ด้านส่วนตัว แรงจูงใจ ในด้านอาชีพและแรงจูงใจด้านสังคม เปรียบเทียบแรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตร เศรษฐศาสตร์ และการจัดการของนักศึกษา ในคณะ เศรษฐศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว โดยจำแนกตามตัวแปรเพศ อาชีพ ผู้ปกครอง ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามีแรงจูงใจในการเลือก เรียนหลักสูตร เศรษฐศาสตร์และการจัดการ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก นักศึกษาที่มีเพศ ต่างกัน ผู้ปกครองประกอบอาชีพต่างกัน คะแนนเฉลี่ยสะสมต่างกัน และภูมิลำเนาต่างกัน มี แรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตร เศรษฐศาสตร์และการจัดการ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

รุ่งทิศา ประสพสันต์ (2543 : 109-112) ได้ศึกษาเรื่องตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ ในการเลือกเรียนในสาขาจิตวิทยาการศึกษาของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ในบัณฑิตวิทยาลัยของ สถาบันการศึกษาของรัฐ จุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเลือกเรียน ในสาขาจิตวิทยาการศึกษาของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาในบัณฑิตวิทยาลัยของสถาบันการศึกษา ของรัฐ ตามตัวแปรด้านส่วนตัวและด้านสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ ทางบวกกับแรงจูงใจในการเลือกเรียนในสาขาจิตวิทยาการศึกษา คือ เพศหญิง จากตัวแปรที่ส่งผล มากที่สุดไปน้อยที่สุด คือ ลักษณะมุ่งอนาคต เพศชาย ที่ตั้งของสถาบันส่วนกลาง

อโนทัย พึ่งทองหล่อ (2543 : 1) การศึกษาระดับมหาบัณฑิตได้รับความสนใจจากบุคคล ทั่วไปอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือพนักงานองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เนื่องจากต่างก็ตระหนักว่าการมีโอกาสได้ศึกษา ในระดับที่สูงขึ้นย่อมจะ เป็นแนวทางที่จะนำไปสู่ความก้าวหน้า ในหน้าที่การงานเป็นเกียรติประวัติต่อตนเองและองค์กร หรือหน่วยงาน อีกทั้งตัวองค์กรต่างๆ ก็ต้องการบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ เพื่อเพิ่มศักยภาพของ องค์กรให้มีความแข็งแกร่งมากยิ่งขึ้น

รังสรรค์ แสงสุข และคณะ (2544 : 74) ได้ศึกษาเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับ บัณฑิตศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ด้านลักษณะสถาบันอยู่ในระดับมากที่สุด คือ เปิดสอนระดับปริญญาโท ภาคพิเศษ (นอกเวลา ราชการ) จัดการเรียนการสอนขยายโอกาสทางการศึกษาไปสู่ภูมิภาค มีความภูมิใจในชื่อเสียงและ มาตรฐานการศึกษาของมหาวิทยาลัย เป็นสถาบันที่อบรมให้เป็นผู้มีความรู้คู่คุณธรรม เปิดสอน

สาขาที่ตรงกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน ศิษย์เก่าของมหาวิทยาลัยมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของสังคม และการสมัครสอบเข้าศึกษาไม่จำกัดสาขาความรู้ในระดับปริญญาตรี

มาริสสา ธรรมมะ (2545 : 31) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยบูรพาวิทยาเขต สารสนเทศสระแก้ว ในทัศนคติ พบว่า สภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ นิสิตส่วนใหญ่เห็นว่า ห้องเรียนไม่สะอาดแอดมิคการใช้ประโยชน์ห้องเรียนในการเรียนปานกลาง แต่ที่นั่งพักผ่อน สถานที่เล่นกีฬาและอุปกรณ์มีน้อย โรงอาหารและสถานที่รับประทานอาหารยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของนิสิตการให้บริการของห้องสมุดอยู่ในระดับปานกลาง สภาพแวดล้อมด้าน ห้องเรียน นิสิตส่วนใหญ่เห็นว่าอาจารย์มีความเป็นกันเองมาก อาจารย์มีความตั้งใจในการสอน มีการเตรียมการสอนและมีความรู้ในเนื้อหาวิชาดีแต่อาจารย์ยังเปิดโอกาสให้นิสิตที่มีความสนใจ และเอาใจใส่ในการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง สภาพแวดล้อมด้านกลุ่มเพื่อน นิสิต ส่วนใหญ่เห็นว่า การเข้าร่วมกิจกรรมและการพบปะสังสรรค์ ระหว่างนิสิตต่างคณะและชั้นปี มีน้อย นิสิตสนใจเข้าร่วมในองค์กร หรือ สโมสรนิสิต ในระดับปานกลางและพบว่ามีความอบอุ่น ในกลุ่มเพื่อนมาก

ทิพย์มณฑา ดอกไม้ (2546 : 72-74) ที่ศึกษาเรื่องความต้องการในการศึกษาต่อของ บุคลากรบริษัทโกลด์แอสอะควอเท็ท จำกัด พบว่า ในการศึกษาต่อของบุคลากรส่วนใหญ่มีความมุ่งหวังระดับมากที่สุดเป็นเรื่องของความมั่นคงในหน้าที่การงาน การมีรายได้ที่สูงขึ้น การเพิ่มทักษะการพัฒนาคความรู้ มีความคาดหวังจากสถาบันที่เลือกศึกษามากที่สุดคือมีเนื้อหา หลักสูตรที่เหมาะสมกับยุคสมัยและการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ความมีประสิทธิภาพ ในการถ่ายทอดความรู้ของคณาจารย์ ผู้สอนกับความสามารถในการพัฒนาคความรู้และเทคโนโลยีของอาจารย์ผู้สอน และเครื่องมืออุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนที่เน้นความทันสมัย ด้วยระบบ เทคโนโลยี ซึ่งบุคคลที่มีอายุ และรายได้ต่างกันมีความต้องการศึกษาต่อไม่แตกต่างกัน

นรงค์ฤทธิ์ สุรชิต (2547 : 63) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการเลือกเรียนสาขาพาณิชยการของ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพโรงเรียนพาณิชยการหัวหิน จุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาแรงจูงใจ ในการเลือกเรียนสาขาพาณิชยการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในด้านเหตุผลส่วนตัว ด้านการประกอบอาชีพ ด้านสังคมและด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง เปรียบเทียบระดับแรงจูงใจโดย จำแนกตามระดับชั้นปี สาขา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพของผู้ปกครอง และบุคคลที่แนะนำ ให้เรียนสาขานี้ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนในสาขาพาณิชยกรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเหตุผลส่วนตัว การประกอบอาชีพ และด้านสังคมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการประกอบ อาชีพและด้านเหตุผลส่วนตัวมีความแตกต่างกัน ส่วนด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องไม่มีความแตกต่างกัน

อังสนา สารเนวตร (2547 : 87) ได้ศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการเลือกเรียน

ในคณะครุศาสตร์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏจันทรเกษม กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเลือกเรียนในคณะครุศาสตร์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏจันทรเกษม กรุงเทพมหานคร ในด้านส่วนตัว ด้านครอบครัวและด้านสิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยพบว่า มีแรงจูงใจในการเลือกเรียนในคณะครุศาสตร์มาก ทั้งนี้เพราะการเลือกเรียนในสาขาต่างๆ เหตุผลหนึ่งที่สำคัญในการเลือกเรียนก็คือเมื่อจบการศึกษาออกไปแล้วสามารถหางานทำหรือมีงานรองรับอยู่แล้ว นักศึกษามีทัศนคติต่อการเรียนในคณะครุศาสตร์ทางบวก เพราะนักศึกษารู้สึกชอบ สนใจ และศรัทธาในวิชาชีพครู โดยคิดว่าเป็นอาชีพที่มีเกียรติมีประโยชน์ต่อสังคม ลักษณะมุ่งอนาคต เพราะนักศึกษาที่มีความศรัทธาต่อสถาบันมาก จึงคิดที่จะเข้ามาเรียนในสถาบันด้วยความรู้ที่ว่าสถาบันมีชื่อเสียง ด้านคุณวุฒิของอาจารย์ รวมถึงสภาพแวดล้อม

สิทธิ์ประกอบ วินยางค์กุล (2547 : 72) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พบว่าปัจจัยในการศึกษาต่อระดับระดับบัณฑิตศึกษา ทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านคุณภาพของอาจารย์ ด้านอาชีพ ด้านการปรับตัวเข้ากับสังคม ด้านความต้องการของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้านสถาบัน ด้านหลักสูตรการเรียนการสอน ด้านทุนทรัพย์ในการศึกษาต่อ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์แรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยสุด จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านการปรับตัวเข้ากับสังคม ด้านสถาบัน และด้านคุณภาพของอาจารย์

ผ่องใส ดาวจรจักร และคณะ (2551 : 38) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความพึงพอใจของนักศึกษาวิทยาลัยราชพฤกษ์ต่อการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอนของวิทยาลัยราชพฤกษ์ ในด้านการสอนของอาจารย์ ด้านสื่อการสอนและอุปกรณ์การสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านคุณลักษณะของอาจารย์ในแต่ละคณะ/สาขา และด้านผลสัมฤทธิ์ที่นักศึกษาได้รับการเรียนรายวิชา และเพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาวิทยาลัยราชพฤกษ์ต่ออาจารย์ในคณะบริหารธุรกิจ คณะบัญชี คณะนิติศาสตร์ และหมวดศึกษาทั่วไป ผลการวิจัยพบว่า การประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่ออาจารย์ผู้สอนทั้ง 5 ด้าน ตามรายคณะ/สาขา นักศึกษาส่วนใหญ่ในคณะ/สาขามีความพึงพอใจต่ออาจารย์ที่สอนในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับพอใจมาก และนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจสาขาการจัดการ โรงแรมและการท่องเที่ยว มีความพึงพอใจต่ออาจารย์

ในด้านการใช้สื่อการสอนและอุปกรณ์การสอน และด้านคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนอยู่ในระดับพอใจมากที่สุด แต่สำหรับนักศึกษาในคณะบริหารธุรกิจ สาขาการโรงแรมและการท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่ออาจารย์ผู้สอนในด้านการสอนอยู่ในระดับพอใจปานกลาง

รังรอง สีสองคี (2535 : 253-262 ; อ้างถึงใน เจริญ โสภกา. 2551 : 99) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการศึกษาต่อของนิสิตปริญญาโท ภาคพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร พบว่ามีระดับแรงจูงใจสูงในการเข้าศึกษาต่อด้านการเรียนเพื่อรู้ คือ มาเรียนเพราะต้องการเป็นพื้นฐานในการเรียนชั้นสูงต่อไป การเรียนเพื่อให้ได้รับปริญญา และการต้องการรู้ลักษณะของวิชาที่เรียนอยู่ จากค่านิยมสังคมไทยที่เน้นความสำคัญที่การศึกษา มีความต้องการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ ทำให้บุคคลต้องเรียนสูงขึ้นและพัฒนาตนเองในด้านความรู้มากขึ้น ซึ่งนิสิตที่มีอายุต่างกันมีแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อไม่แตกต่างกัน

ธนฉัตร แก้วใจเพชร (2551 : 75) ได้ศึกษาการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชนของนักศึกษาในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ปัจจัยด้านสถาบันและหลักสูตร นักศึกษาให้ความสำคัญกับความมีชื่อเสียงของสถาบันมากที่สุด ปัจจัยด้านสถานที่ นักศึกษาให้ความสำคัญกับการที่ภายในสถาบันมีสภาพแวดล้อมที่ดีมากที่สุด นั้นแสดงถึงการที่นักศึกษาจะเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเอกชนที่ใดนั้น จะคำนึงถึงความสะอาดสบายในการเรียนที่มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งนั้นมากกว่าที่จะคำนึงถึงค่าใช้จ่ายทางการศึกษา ดังนั้นผู้บริหารของมหาวิทยาลัยเอกชนจึงควรให้ความสำคัญกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้วย

สุเมธ ใจเย็น (2551 : 78) ได้ศึกษาการวิเคราะห์องค์ประกอบที่มีต่อการเลือกศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า โดยรวมมีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าระดับของการตัดสินใจที่มีผลต่อการตัดสินใจในระดับปานกลางทุกตัวแปร เช่น มีสนามกีฬากลางแจ้ง มีอาคารเรียนกว้างขวาง และพบว่า ทุกตัวแปร ในองค์ประกอบด้านนี้ มีความคิดเห็นของผู้เรียนที่ไม่แตกต่างกัน

อากรณ์ เชี่ยวชาญเกษตร (2551 : 57-58) ได้ศึกษาเหตุจูงใจในการเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษาปริญญาโท คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี พบว่า นักศึกษาปริญญาโทที่มีเหตุจูงใจในการเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ในแต่ละด้านและโดยรวมอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่นที่นักศึกษามีเหตุจูงใจอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนักศึกษาปริญญาโทที่มีเพศ อายุ ประสบการณ์ และรายได้ต่างกันมีเหตุจูงใจ

ในการเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษาปริญญาโท คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ในแต่ละด้านและโดยรวมไม่แตกต่างกัน

อัมพร ฌ สงขลา (2539 : 76-80 ; อ้างถึงใน เจริญ โสภกา. 2551 : 99) ได้ศึกษาเหตุ
 จูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ พบว่า
 เหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญรวม
 ทุกด้านเป็นเหตุจูงใจปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายได้ ด้านการประกอบอาชีพเป็นเหตุจูงใจระดับมาก
 ส่วนด้านลักษณะของสถาบันและด้านบริบทของสังคมเป็นเหตุจูงใจระดับปานกลาง ซึ่งนักศึกษา
 ปริญญาโท มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญมีความแตกต่างทางด้าน อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และ
 รายได้ปัจจุบัน มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาไม่แตกต่างกัน

ดวงกมล ทรัพย์แสงส่ง (2552 : 114) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับ
 บัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า ด้านชื่อเสียง
 มหาวิทยาลัย หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย
 รามคำแหง มีแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ของนักศึกษาปริญญา
 โทในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก
 ได้แก่ หลักสูตรและสาขาวิชาที่เปิดสอนตรงกับความต้องการของตนเอง ค่าใช้จ่ายในการศึกษา
 ได้แก่ ค่าหน่วยกิต ค่าธรรมเนียมการศึกษา ค่าอุปกรณ์การศึกษา ฯลฯ

ฉัตรชัย อินทสังข์ และคณะ (2552 : 114) ได้ศึกษาความต้องการศึกษาต่อและปัจจัยที่มี
 อิทธิพลต่อการตัดสินใจศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตของนักศึกษา
 จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ด้านสถาบันการศึกษาคณะอาจารย์มีความรู้ ความชำนาญ และเทคนิค
 การสอน มีห้องเรียนห้องปฏิบัติการ เครื่องมืออุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย อาคารสถานที่
 ในมหาวิทยาลัยกว้างขวาง สวยงาม สะอาดและปลอดภัย

สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดชัยภูมิ (2553 : 37) ศึกษาเหตุจูงใจในการเข้า
 ศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัด
 ชัยภูมิ ปีการศึกษา 2553 พบว่ากลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้สมัครเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี มีเหตุจูงใจ
 ในการเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเหตุจูงใจในการเข้าศึกษา
 มากที่สุดคือเป็นเพราะอัตราค่าลงทะเบียนเรียนที่เหมาะสม

ปิยรัตน์ บุตรศรี (2554 : 81-82) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา
 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครพนม ที่มีอายุต่างกัน มีระดับแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา
 ไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจาก อายุ ของนักศึกษาไม่มีผลต่อแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับ
 บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยนครพนม ด้านบริการการศึกษา ด้านสังคม ด้านการประกอบอาชีพและ

ด้านการเรียนเพื่อรู้ ที่มีรายได้ต่างกัน มีระดับแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากรายได้ของนักศึกษาไม่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยนครพนม ด้านบริการการศึกษา ด้านสังคม ด้านการประกอบอาชีพและด้านการเรียนเพื่อรู้

ทรงธรรม ชีระกุล และคณะ (2554 : 66) ได้ศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยทักษิณ พบว่า นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาในหลักสูตรการศึกษา ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของ มหาวิทยาลัยทักษิณ โดยภาพรวมและด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา ด้านช่องทางการให้บริการ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ด้านอาจารย์และบุคลากร และด้านกายภาพไม่แตกต่างกัน

งานวิจัยต่างประเทศ

เจมี (Jaime. 1972 : 6785-A) ได้ศึกษาทัศนคติของนิสิตที่มีต่อสภาพแวดล้อมของวิทยาลัย ครุบุคิดอน (Bukidon Moral College) ฟิลิปปีนส์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 ที่ลงทะเบียนเรียนระหว่างปีการศึกษา 1970 – 1971 จำนวน 549 คน พบว่า ทัศนคติ ชั้นปีที่ 1 ถึงปีที่ 4 ที่มีต่อสภาพแวดล้อมของวิทยาลัยในด้านต่างๆ ไม่แตกต่างกันและการรับรู้ต่อ สภาพแวดล้อมในทางลบมีแนวโน้มก่อให้เกิดลักษณะก้าวร้าวในทำนองเดียวกัน การรับรู้ต่อ สภาพแวดล้อมในทางบวกจะก่อให้เกิดความรู้สึกพอใจ นอกจากนี้ยังพบว่า นิสิตใช้เวลาศึกษา อยู่ในสถาบันมีการประเมินสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับต่ำและเมื่อพิจารณาตามวัย ตามเพศปรากฏว่า นิสิตชายประเมินสภาพแวดล้อมของวิทยาลัยอยู่ในระดับต่ำกว่านิสิตหญิงขณะเดียวกันยังได้ข้อสรุป การรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมของวิทยาลัยในทางลบนั้นมีความสัมพันธ์กับลักษณะความเป็นวิชาการ และบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนิสิตด้วย

มอร์สเตนและสมาร์ท (Morstain & Smart. 1974 : 83-89) ได้ศึกษาเหตุจูงใจที่ทำให้ ผู้ใหญ่ในสหรัฐอเมริกาเข้าเรียนในสถานศึกษา พบว่า ผู้มีอายุน้อยจะมีเหตุจูงใจในการเข้าเรียนด้าน การติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นสูง โดยสรุปได้ว่าเหตุจูงใจในการเรียนของผู้ใหญ่นั้นแบ่งได้เป็นหลาย ประการ หลายด้าน หลายประเภทโดยเฉพาะอาจแบ่งกว้างๆ ได้ 6 ด้านคือ ด้านการทำตามความ ต้องการของผู้อื่น ด้านการประกอบอาชีพ ด้านการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น ด้านการหลีกเลี่ยงจาก สภาพที่เป็นอยู่ ด้านการเรียนเพื่อรู้และด้านการนำความรู้ไปช่วยเหลือคนอื่น

ไรซ์ (Rice. 1975 : 744-A) ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อม ในมหาวิทยาลัยเปอร์ดู จากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาคณะต่างๆ พบว่า การรับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม เป้าหมายในการศึกษา กิจกรรมต่าง บุคลิกภาพและความพึงพอใจมีความสัมพันธ์กันอย่างนัยสำคัญ

และยังพบว่านักศึกษาพอใจในมหาวิทยาลัยของตนและมั่นใจว่าตนจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายทางการศึกษาที่ตั้งไว้ โดยเฉพาะนักศึกษาหญิงมีความพึงพอใจมากกว่านักศึกษาชาย

โคห์น (Kohn, 2000 : 115) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านการอาชีพสาขาวิชาชีพและการเลือกวิทยาลัยศึกษาต่อ พบว่า เหตุผลที่ทำให้นักศึกษาเลือกศึกษาต่อในสายวิชาชีพ คือ ชื่อเสียงของสถาบัน และคณะครู-อาจารย์มีความเชี่ยวชาญ

แอสติน (Astin, 1996 : 338-375 ; อ้างถึงใน วรรณมล ยินดีจันทร์, 2549 : 29-30) ได้ศึกษาผลกระทบของสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยที่มีต่อการพัฒนานักศึกษา พบว่า ตัวแปรสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยที่มีผลต่อการพัฒนานักศึกษา ได้แก่ ลักษณะของสถาบัน ได้แก่ ขนาดของสถาบัน ประเภทของสถาบันบรรยากาศทางวิชาการ คุณวุฒิของอาจารย์ อัตราส่วนระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา งบประมาณที่ใช้ในการผลิตนักศึกษา การจัดสวัสดิการให้นักศึกษา หลักสูตร ได้แก่การจัดเนื้อหาสาระของวิชาและการจัดวิธีการสอน รวมทั้งการประเมินผลอาจารย์ ได้แก่ อายุ บุคลิกลักษณะของอาจารย์ พฤติกรรมการสอนและการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา ขวัญและกำลังใจในการทำงาน อัตราเงินเดือน ทักษะคิดต่อการเป็นอาจารย์ กลุ่มเพื่อน ได้แก่ ความสามารถและความสนใจทางวิชาการ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม นิสัยส่วนตัว การมีส่วนร่วมของนักศึกษา หมายถึง การที่นักศึกษาเข้าไปใช้เวลาในเรื่องต่างๆ เพื่อประโยชน์จากสิ่งนั้น เช่น การมีส่วนร่วมหรือเกี่ยวข้องกับอาจารย์ เพื่อนและกิจกรรม ซึ่งสรุปผลจากการศึกษาของ Astin พบว่า กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลโดยตรงต่อนิสิตนักศึกษา ที่จะทำให้เกิดแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงค่านิยม พฤติกรรม และแผนการเรียน ค่านิยม ทักษะคิด ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มเพื่อน มีอิทธิพลต่อการพัฒนานักศึกษามากกว่าความสามารถ ศาสนา และเชื้อชาติ ลักษณะและพฤติกรรมของอาจารย์ มีอิทธิพลต่อการพัฒนานักศึกษา โดยเฉพาะอาจารย์ที่มีลักษณะเป็นนักวิจัยจะมีอิทธิพลต่อทางลบ ในขณะที่อาจารย์ที่ให้ความสำคัญกับนักศึกษาในการเรียนการสอนจะมีอิทธิพลทางบวก แต่ทั้ง 2 ลักษณะนี้ไม่มีอิทธิพลซึ่งกันและกัน ผลที่เกิดจากอิทธิพลของอาจารย์ ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย ระดับความตั้งใจ การจบการศึกษาด้วยปริญญาเกียรตินิยม การศึกษาต่อในระดับสูงและความพึงพอใจในอาชีพ ลักษณะของสถาบันมีอิทธิพลต่อนักศึกษา แต่เมื่อนำลักษณะอาจารย์ และกลุ่มเพื่อนมาพิจารณาจะทำให้ลักษณะของสถาบันมีอิทธิพลน้อยลง ในด้านการจัดหลักสูตรวิชาการศึกษาทั่วไป พบว่า การจัดให้นักศึกษาเรียนวิชาการศึกษาทั่วไปแบบบังคับมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการด้านความเป็นผู้นำ และทำให้นักศึกษา มีความพึงพอใจมากกว่า การมีส่วนร่วมของนักศึกษาเป็นตัวที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาสติปัญญา การมีส่วนร่วมทางวิชาการ การมีส่วนร่วมกับอาจารย์ และการมีส่วนร่วมกับกลุ่มเพื่อนจะส่งผลทางบวกต่อการเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการคงอยู่ในสถาบัน การพัฒนาวิชาการขึ้นอยู่กับเวลาที่อุทิศให้กับการเรียน ในขณะที่

ความเจริญงอกงามทางสติปัญญาเป็นสัดส่วนที่ได้จากจำนวนวิชาที่ศึกษา นอกจากนี้การแยกตัวออกจากกลุ่มเพื่อน การอาศัยอยู่บ้าน การทานเต็มเวลา และการดูโทรทัศน์จะส่งผลทางลบต่อการพัฒนาสติปัญญา

โบเชียร์ (Boshier. 1971 : 3-26) ได้ทำการศึกษาแรงจูงใจในการเข้าเรียนต่อของผู้ใหญ่ในประเทศแคนาดา นิวซีแลนด์และสหรัฐอเมริกา โดยได้สร้างเครื่องมือหรือแบบวัดการเข้าเรียนต่อ (Education Participation Scale หรือ EPS) และนำไปศึกษาเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเข้าเรียนของผู้ใหญ่ในประเทศดังกล่าว โดยแบ่งแรงจูงใจออกเป็น 14 ด้าน คือ เหตุจูงใจด้านความต้องการช่วยเหลือสังคม เหตุจูงใจด้านการติดต่อทางสังคม เหตุจูงใจด้านการเพิ่มพูนความรู้ตามการชักนำของผู้อื่น เหตุจูงใจด้านการประเทืองปัญญา เหตุจูงใจเพื่อเพิ่มพูนด้านความรู้ทางวิชาชีพทางการชักนำของตนเอง เหตุจูงใจด้านการทำตามระเบียบสังคม เหตุจูงใจด้านการเตรียมตัวทางด้านการศึกษา เหตุจูงใจด้านความอยากรู้ทางวิชาการ เหตุจูงใจด้านการทดแทนทางสังคม เหตุจูงใจด้านการอยากมีส่วนร่วมในสังคม เหตุจูงใจด้านการหลบเลี่ยงรายการโทรทัศน์ เหตุจูงใจด้านการพัฒนาตนเองและหลีกเลี่ยงความเบื่อหน่าย เหตุจูงใจด้านการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และเหตุจูงใจด้านการเสริมความรู้ในส่วนที่ขาดอยู่

ดาเคนวัต และเมอร์เรียม (Darken & Merriam. 1982 : 128-130) ได้ศึกษาเหตุผลในการเข้าเรียนต่อของผู้ใหญ่ ทั้งที่กำลังจะเข้าเรียนและที่กำลังเรียนอยู่ โดยได้แบ่งเหตุผลในการเข้าเรียนต่อของผู้ใหญ่ ออกเป็น 9 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านส่วนตัว ด้านชุมชน ด้านศาสนา ด้านสังคม ด้านการหนีความจำเจ ด้านการทำตามกฎระเบียบ ด้านการทำหน้าที่ให้ดีขึ้น และด้านเพื่อความรู้เชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาผลงานวิจัยต่างประเทศพบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเลือกศึกษาต่อคือ ความตั้งใจ ความต้องการได้รับการยอมรับ ความก้าวหน้าในอาชีพการงาน ความสะดวกสบาย ด้านสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัย ด้านสถานะทางการศึกษา การคาดหวังด้านอาชีพ และที่สำคัญที่เป็นเหตุจูงใจในการเลือกคณะคือรายได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ซึ่งดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2557 จำนวน 142 คน

กลุ่มตัวอย่าง ใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏดังตาราง 3.1 ดังนี้

ตาราง 3.1 จำนวนประชากรนักศึกษาระดับมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2557 จำแนกตามสาขาวิชาที่เลือกเข้าศึกษา ระดับมหาบัณฑิต

สาขาวิชาที่เลือกเข้าศึกษา	ประชากรนักศึกษา
การบริหารการศึกษา (รุ่น21ม.1=29+รุ่น21ม.2=21)	50
หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (รุ่น2=20+รุ่น3ม.1=15+ม.2=8)	43
ภาษาอังกฤษ (รุ่น7ม.1=21+รุ่น7ม.2=2)	23
รัฐประศาสนศาสตร์ (รุ่น16 ม.1=19)	19
เศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหาร (รุ่น2=7)	7
รวม	142

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check Lists)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้น้ำหนักคะแนนดังนี้

5	หมายถึง	มีเหตุจูงใจมากที่สุด
4	หมายถึง	มีเหตุจูงใจมาก
3	หมายถึง	มีเหตุจูงใจปานกลาง
2	หมายถึง	มีเหตุจูงใจน้อย
1	หมายถึง	มีเหตุจูงใจน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open-Ended Form) เกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ นอกเหนือจากที่ได้กล่าวมาแล้ว

2. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

- 2.1 ศึกษาเอกสาร ตำราแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา
- 2.2 นำข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างแบบสอบถาม
- 2.3 นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้อง ด้านเนื้อหา โครงสร้าง และภาษา เพื่อให้ได้ข้อคำถามที่ครอบคลุม
- 2.4 ปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถาม ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) จำนวน 3 ท่าน ดังนี้

2.4.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา วุฒิการศึกษา Ph.D. (Veterinary Microbiology) ตำแหน่ง คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหาร

2.4.2 อาจารย์ ดร.กระพั่น ศรีงาน วุฒิการศึกษา ปริญญาโท (วิจัยวัดผลและสถิติ การศึกษา) ตำแหน่ง คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติ

2.4.3 อาจารย์ ดร.สายรุ้ง สอนสุภาพ วุฒิการศึกษา ปริญญาโท (ชีววิทยา) ตำแหน่ง รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา

2.5 นำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พิจารณาอีกครั้ง เพื่อที่จะได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.6 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยทดลองกับนักศึกษาที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา 2555 - 2556

2.7 นำแบบสอบถามมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ถ้า r มีค่า 0.80 ขึ้นไป สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยได้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 227) ผลปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.982

2.8 พิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ส่งถึงอาจารย์ที่ปรึกษานักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2555 – 2556 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม จากนั้นขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ส่งถึงอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อแจกแบบสอบถามและตอบแบบสอบถามให้กับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2557
2. ตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับคืนและส่วนที่ยังไม่ได้ส่งคืน
3. กรณีไม่ได้รับแบบสอบถามคืนภายในกำหนด ผู้วิจัยจะติดตามด้วยตนเอง เพื่อให้ได้แบบสอบถามคืนทั้งหมด ผลปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 142 ฉบับ จากจำนวนทั้งหมด 142 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100
4. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ในการจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
2. กรอกรหัสแบบสอบถาม
3. กำหนดตัวเลขแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อ แล้วบันทึกข้อมูล
4. ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อหาค่า

ที่ต้องการ ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอเป็นรูปตารางประกอบความเรียง

4.2 ความคิดเห็น ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา วิเคราะห์โดยวิธีหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายชื่อ เสนอเป็นรูปตารางประกอบความเรียง

เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย (Mean) โดยกำหนดขอบเขตของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 100)

ค่าเฉลี่ย	4.51-5.00	หมายถึง	มีเหตุจูงใจอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51-4.50	หมายถึง	มีเหตุจูงใจอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51-3.50	หมายถึง	มีเหตุจูงใจอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51-2.50	หมายถึง	มีเหตุจูงใจอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.50	หมายถึง	มีเหตุจูงใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เกี่ยวกับองค์ประกอบเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยการวิเคราะห์ ค่า t-test Independent กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

4.4 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา จำแนกตาม อายุ และรายได้ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) หรือ F-test กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะใช้วิธีการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ตามวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe' Method)

4.5 แบบสอบถามตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบเป็นประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) เสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงจำนวนและร้อยละ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม

1.1 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการหาอัตราส่วน วิกฤต t ตามวิธีการของ t-test โดยใช้สูตรดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 260)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2 + S_L^2}{n}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม
	\bar{x}_H	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มได้คะแนนสูง
	\bar{x}_L	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มได้คะแนนต่ำ
	S_H^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มได้คะแนนสูง
	S_L^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มได้คะแนนต่ำ
	n	แทน	จำนวนของข้อมูล

1.2 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สูตรดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 261)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right\}$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	k	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	$\sum s_i^2$	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
	s_t^2	แทน	ความแปรปรวนของข้อสอบทั้งฉบับ

2. สถิติพื้นฐาน

2.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

2.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) คำนวณโดยใช้สูตรดังนี้

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ	\bar{x}	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	n	แทน	จำนวนของข้อมูล

2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สูตรดังนี้

(บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 106)

$$SD. = \sqrt{\frac{n\sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	SD.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum x^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	$(\sum x)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
	n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

3.1 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample) ในการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงานโดยใช้การทดสอบค่าที (Independent Sample t-test) ใช้สูตรดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 227)

$$t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาในการแจกแจง t
	\bar{x}_1	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	\bar{x}_2	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 2
	S_1^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	S_2^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 2
	n_1	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	n_2	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างที่ 2

3.2 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่ม ในการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา จำแนกตาม อายุและรายได้ โดยทดสอบค่าเอฟ (F-test) ใช้สูตรดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 328)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าแจกแจงของ F-distribution
	MS_b	แทน	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
	MS_w	แทน	ความแปรปรวนในกลุ่ม

3.3 เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แล้วจะใช้วิธีการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ตามวิธีการของเซฟเฟ้ (Scheffe' Method) ใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 346)

$$CV_d = \sqrt{(k - 1)(F_\alpha)(MS_w) \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}$$

เมื่อ k แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
 F_α แทน ค่าวิกฤต F ที่ระดับนัยสำคัญ α ซึ่งเปิดจากรางค่าวิกฤต F
 MS_W แทน ความแปรปรวนภายในกลุ่ม ที่คำนวณไว้แล้วในการวิเคราะห์
 ความแปรปรวน
 n_1, n_2 แทน จำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม
 CV_d แทน ค่าที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจตัดสินความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย
 แต่ละคู่ กล่าวคือ ค่าเฉลี่ย 2 ค่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติก็ต่อเมื่อค่าเฉลี่ย 2 ค่านั้น
 มีค่าความแตกต่างมากกว่าหรือเท่ากับค่า CV_d

มหาวิทยาลัยราชภัฏบรไน University
 BUNIPRIMA วิทยาลัยบรไน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย ที่จะนำเสนอตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ลักษณะที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิจัยในครั้งนี้ กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

\bar{X}	แทนค่า	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทนค่า	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทนค่า	สถิติที่ใช้ในการพิจารณาใน t-distribution
F	แทนค่า	สถิติที่ใช้ในการพิจารณาใน F-distribution
*	แทนค่า	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทนค่า	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลตามเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 รายละเอียดของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตามอายุ

ตอนที่ 5 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตามรายได้

ตอนที่ 6 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 รายละเอียดของผู้ตอบแบบสอบถามข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งปรากฏดังตาราง 4.1 ดังนี้

ตาราง 4.1 จำนวนและร้อยละรายละเอียดของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะของตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มตัวอย่าง	142	100
1. อายุ		
() อายุ 21 – 30 ปี	60	42.30
() อายุ 31 – 40 ปี	60	42.30
() อายุ 40 ปีขึ้นไป	22	15.50
2. ประสบการณ์ในการทำงาน		
() ต่ำกว่า 10 ปี	98	69.00
() ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป	44	31.00
3. รายได้		
() ต่ำกว่า 10,000 บาท	7	4.90
() ตั้งแต่ 10,000 – 20,000 บาท	96	67.60
() ตั้งแต่ 20,001 – 30,000 บาท	31	21.80
() ตั้งแต่ 30,001 บาท ขึ้นไป	8	5.60

จากตาราง 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 142 คน เมื่อจำแนกตามอายุ อายุ 21 – 30 ปี และ อายุ 31 – 40 ปี จำนวน 60 คน เท่ากันคิดเป็นร้อยละ 42.30 รองลงมา อายุ 40 ปีขึ้นไปจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 15.50 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

พบว่า ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 69 และตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 31 เมื่อจำแนกตามรายได้ พบว่า ที่มีรายได้มากที่สุด คือ ตั้งแต่ 10,000 – 20,000 บาท จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 67.60 รองลงมาคือ ตั้งแต่ 20,001 – 30,000 บาท จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 21.80 ตั้งแต่ 30,001 บาท ขึ้นไป จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 5.60 และน้อยที่สุดคือ ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 4.90

ตอนที่ 2 ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ซึ่งปรากฏดังตาราง 4.2 ถึงตาราง 4.6 ดังนี้

ตาราง 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	ลำดับที่
1	ด้านส่วนตัว	4.47	0.95	มาก	4
2	ด้านสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัย	4.51	0.55	มากที่สุด	3
3	ด้านบุคลากร	4.52	0.57	มากที่สุด	2
4	ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.53	0.51	มากที่สุด	1
รวมเฉลี่ย		4.51	0.54	มากที่สุด	

จากตาราง 4.2 พบว่า เหตุจูงใจโดยรวมตามความคิดเห็นของนักศึกษามีผลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน และระดับมาก 1 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.53$) รองลงมาคือ ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 4.52$) ด้านสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัย ($\bar{X} = 4.51$) และด้านส่วนตัว ($\bar{X} = 4.47$) ตามลำดับ

สำหรับรายละเอียดการวิเคราะห์เป็นรายข้อในแต่ละด้าน ปรากฏดังตาราง 4.3 – 4.6 ดังนี้

ตาราง 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา
ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ด้านส่วนตัว โดยรวมและรายชื่อ

ข้อ	เหตุจูงใจ	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	ลำดับที่
	ด้านส่วนตัว				
1	ต้องการเพิ่มวุฒิการศึกษาให้สูงขึ้น	4.79	0.53	มากที่สุด	1
2	ต้องการเพิ่มพูนความรู้และความสามารถของ ตนเองให้เพิ่มมากขึ้น	4.70	0.85	มากที่สุด	2
3	สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพได้ หลากหลาย	4.67	0.91	มากที่สุด	3
4	เพื่อนำความรู้ที่ได้รับมาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ทั้งในด้านการงานและการดำเนินชีวิตได้อย่างเป็น ระบบ	4.57	0.97	มากที่สุด	5
5	เพื่อพัฒนาและสร้างความมั่นใจความภาคภูมิใจ ให้กับตนเองให้มีความสามารถเป็นผู้นำ	4.63	0.94	มากที่สุด	4
6	ขยายโลกทัศน์ของตนเองเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้ดีขึ้น	4.55	1.03	มากที่สุด	7
7	ต้องการเป็นที่ยอมรับแก่บุคคลรอบข้าง และได้รับ การยกย่องจากบุคคลในสังคม	4.56	1.02	มากที่สุด	6
8	ต้องการยกระดับสถานภาพทางสังคมให้สูงขึ้น	4.52	1.08	มาก	8
9	ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือความรู้	4.46	1.12	มาก	10
10	สร้างชื่อเสียงให้แก่วงศ์ตระกูล	4.49	1.08	มาก	9
11	เพิ่มความมั่นใจและบุคลิกภาพที่ดีในการเข้าสังคม	4.45	1.08	มาก	11
12	เพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	4.38	1.12	มาก	13
13	เพื่อเพิ่มวุฒิทางการศึกษาเป็นพื้นฐานในการศึกษา ต่อในระดับปริญญาเอก	4.42	1.08	มาก	12
14	เพื่อให้มีความรู้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทาง สังคมและสภาพความเป็นจริงของสังคม	4.29	1.15	มาก	15
15	เพื่อยกระดับสถานภาพของตนเองและเปลี่ยน ตำแหน่งสายงานที่สูงขึ้น	4.31	1.15	มาก	14

ตาราง 4.3 (ต่อ)

ข้อ	เหตุจูงใจ	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	ลำดับที่
	ด้านส่วนตัว				
16	นำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้เพื่อมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่นของตนเอง	4.17	1.17	มาก	16
17	เป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถและสติปัญญาของตนเอง	4.08	0.99	มาก	17
	รวมเฉลี่ย	4.47	0.95	มาก	

จากตาราง 4.3 พบว่า เหตุจูงใจด้านส่วนตัวโดยรวมตามความคิดเห็นของนักศึกษามีผลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 1 – ข้อ 7 อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้ออื่นๆ อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือข้อ 1 ต้องการเพิ่มวุฒิการศึกษาให้สูงขึ้น ($\bar{X} = 4.79$) รองลงมาคือ ข้อ 2 ต้องการเพิ่มพูนความรู้และความสามารถของตนเองให้เพิ่มมากขึ้น ($\bar{X} = 4.70$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 17 เป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถและสติปัญญาของตนเอง ($\bar{X} = 4.08$)

ตาราง 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ด้านสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัยโดยรวมและรายข้อ

ข้อ	เหตุจูงใจ	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	ลำดับที่
	ด้านสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัย				
18	ทำเลที่ตั้งมหาวิทยาลัยอยู่ในแหล่งชุมชนเมืองใกล้ตลาดมีความเจริญทันสมัย	4.61	0.48	มากที่สุด	1
19	เป็นสถาบันที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของสังคม	4.58	0.52	มากที่สุด	2
20	การคมนาคมเดินทางสัญจรสะดวกสบาย	4.56	0.54	มากที่สุด	3
21	อัตราค่าเล่าเรียนเหมาะสมไม่แพงเกินไป เมื่อเทียบกับสถาบันอื่น	4.52	0.54	มากที่สุด	7

ตาราง 4.4 (ต่อ)

ข้อ	เหตุจูงใจ	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	ลำดับที่
22	ด้านสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัย มีโรงอาหารที่สะอาดถูกสุขลักษณะและมีรสชาติ อาหารอร่อยน่ารับประทาน	4.43	0.75	มาก	10
23	สภาพแวดล้อมบรรยากาศร่มรื่นมีไม้ดอกไม้ ประดับตกแต่งอย่างสวยงาม	4.55	0.54	มากที่สุด	4
24	มีอาคารเรียนจำนวนห้องเรียนมีความ สะดวกสบายสวยงามและมีขนาดที่เหมาะสม เพียงพอ	4.54	0.55	มากที่สุด	5
25	มีศูนย์คอมพิวเตอร์ หอประชุม ศูนย์วิทยบริการ สนามกีฬาเครื่องออกกำลังกาย ลู่วิ่งยางที่เพียงพอ ต่อการให้บริการ	4.47	0.75	มาก	9
26	มีโรงแรมพนักพินานและที่พักรอบๆ มหาวิทยาลัยให้เข้าพักอาศัย	4.51	0.62	มากที่สุด	8
27	สถานที่จอดรถมีพื้นที่เพียงพอในการให้บริการ	4.33	0.89	มาก	11
28	สภาพแวดล้อมและบรรยากาศของห้องเรียน เช่น อุณหภูมิ เสียง ความสะอาดของห้องเรียน ห้องน้ำ มีความเหมาะสม	4.53	0.54	มากที่สุด	6
รวมเฉลี่ย		4.51	0.55	มากที่สุด	

จากตาราง 4.4 พบว่า เหตุจูงใจด้านสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัยโดยรวมตามความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีผลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ 22 ข้อ 25 และข้อ 27 อยู่ในระดับมากที่สุดข้ออื่นๆ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 18 ท่าเลที่ตั้งมหาวิทยาลัยอยู่ในแหล่งชุมชนเมืองใกล้ตลาดมีความเจริญทันสมัย ($\bar{X} = 4.61$) รองลงมาคือ ข้อ 19 เป็นสถาบันที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของสังคม ($\bar{X} = 4.58$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 27 สถานที่จอดรถมีพื้นที่เพียงพอในการให้บริการ ($\bar{X} = 4.33$)

ตาราง 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา
ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ด้านบุคลากร โดยรวมและรายชื่อ

ข้อ	เหตุจูงใจ	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	ลำดับที่
	ด้านบุคลากร				
29	มีอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถ ในเนื้อหาวิชา และความสามารถเป็นที่ยอมรับ	4.63	0.48	มากที่สุด	1
30	อาจารย์ผู้สอนจบการศึกษาระดับปริญญาเอก	4.62	0.50	มากที่สุด	2
31	อาจารย์ผู้สอนมีตำแหน่งทางวิชาการ ผศ. รศ.	4.61	0.54	มากที่สุด	4
32	อาจารย์มีจำนวนเพียงพอ สอนตรงตามสาขาวิชา	4.60	0.58	มากที่สุด	6
33	อาจารย์สามารถถ่ายทอดความรู้ได้เป็นอย่างดี	4.58	0.64	มากที่สุด	8
34	อาจารย์เข้าสอนครบคลุมตรงเนื้อหาวิชานั้นๆ	4.42	0.84	มาก	13
35	อาจารย์ให้คะแนน ประเมินผลการเรียนอย่าง เป็นธรรม	4.59	0.57	มากที่สุด	5
36	อาจารย์แต่งกายเหมาะสม มีบุคลิกที่ดีเป็น แบบอย่าง	4.60	0.49	มากที่สุด	6
37	อาจารย์ให้ความใกล้ชิดสนิทสนมและเป็น กันเองกับนักศึกษา	4.58	0.49	มากที่สุด	8
38	อาจารย์มีความเสียสละเวลาในการให้คำปรึกษา กับนักศึกษา	4.56	0.49	มากที่สุด	10
39	ผู้สอนมีการเข้าและออกในการสอนที่ตรงต่อ เวลา	4.47	0.71	มาก	15
40	ผู้สอนใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลายและ เหมาะสมกับ เนื้อหาวิชา	4.33	1.06	มาก	21
41	ผู้สอนมีการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนอย่าง เหมาะสมและน่าเรียน	4.62	0.48	มากที่สุด	2
42	เปิดโอกาสให้ท่านสามารถซักถามโต้ตอบได้ใน ขณะที่สอน	4.36	0.95	มาก	20

ตาราง 4.5 (ต่อ)

ข้อ	เหตุจูงใจ	\bar{x}	S.D.	ความหมาย	ลำดับที่
43	ด้านบุคลากร ผู้สอนมีการวัดและประเมินผลการเรียนของ ท่านที่เป็นธรรมและเป็นระบบ	4.56	0.50	มากที่สุด	10
44	ขั้นตอนการให้บริการของเจ้าหน้าที่เป็นระบบมี ความรวดเร็ว	4.53	0.52	มากที่สุด	12
45	การอยู่ประจำของเจ้าหน้าที่ให้บริการ	4.48	0.69	มาก	13
46	การให้บริการถูกต้องสะดวกรวดเร็วแก่ผู้มารับ บริการตามลำดับก่อน-หลัง ด้วยความเสมอภาค ยุติธรรม	4.47	0.71	มาก	15
47	เจ้าหน้าที่มีความกระตือรือร้น เอาใจใส่ใน การให้บริการ	4.41	0.86	มาก	18
48	เจ้าหน้าที่แต่งกายสภาพพูดจาสุภาพ ยิ้มแย้ม แจ่มใส มีความเป็น กันเอง	4.49	0.68	มาก	14
49	เจ้าหน้าที่มีความรู้ ความสามารถ ให้คำแนะนำ คำปรึกษาตอบข้อซักถามและช่วยเหลือได้เป็น อย่างดีได้ดี	4.42	0.84	มาก	17
เฉลี่ยรวม		4.52	0.57	มากที่สุด	

จากตาราง 4.5 พบว่า เหตุจูงใจด้านบุคลากร โดยรวมตามความคิดเห็นของนักศึกษามีผลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรรัมย์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.52$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 34 ข้อ 39 ข้อ 40 ข้อ 42 ข้อ 45 ข้อ 46 ข้อ 47 ข้อ 48 และข้อ 49 อยู่ในระดับมาก ส่วนข้ออื่นๆ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 29 มีอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถในเนื้อหาวิชาและความสามารถเป็นที่ยอมรับ ($\bar{x} = 4.63$) รองลงมาคือ ข้อ 30 อาจารย์ผู้สอนจบการศึกษาระดับปริญญาเอก ($\bar{x} = 4.62$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 40 ผู้สอนใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับ เนื้อหาวิชา ($\bar{x} = 4.33$)

ตาราง 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา
ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมและ
รายข้อ

ข้อ	เหตุจูงใจ	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	ลำดับที่
	ด้านการจัดการเรียนการสอน				
50	มีจำนวนโต๊ะ เก้าอี้ เพียงพอสำหรับนักศึกษา	4.48	0.61	มาก	8
51	มีห้องแอร์ พัดลม เพียงพอ	4.46	0.67	มาก	11
52	มีโปรเจกเตอร์ติดตั้งไว้ทุกห้องเรียนเพื่อใช้ในการเรียนการสอน	4.93	0.25	มากที่สุด	1
53	มีห้องปฏิบัติการทางคอมพิวเตอร์และมีระบบเครือข่าย อินเทอร์เน็ต สัญญาณ Wifi ที่มีความแรงและให้บริการนักศึกษาฟรี	4.42	0.70	มาก	16
54	มีสื่อวัสดุ อุปกรณ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการสอนที่เพียงพอและเหมาะสม	4.48	0.61	มาก	9
55	หลักสูตรที่เรียนเป็นหลักสูตรที่ทันสมัย ตรงกับความต้องการ	4.51	0.56	มากที่สุด	6
56	มีการจัดหาดูแลและซ่อมแซมสื่อการเรียนการสอนให้อยู่ในสภาพ พร้อมใช้งานเสมอ	4.49	0.60	มาก	8
57	มีคณะกรรมการบริหารหลักสูตร ในแต่ละสาขาวิชาที่ให้คำปรึกษาแนะนำดูแลเป็นอย่างดี	4.46	0.64	มาก	11
58	หลักสูตรที่เรียนตรงกับสายงานและสามารถนำไปพัฒนางานและตนเองได้	4.51	0.55	มากที่สุด	6
59	การจัดเวลาและตารางเรียนเฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์	4.52	0.55	มากที่สุด	5
60	การจัดตารางเรียนให้จบในแต่ละรายวิชา (Block Course)	4.58	0.49	มากที่สุด	4
61	ระยะเวลาในการศึกษาตลอดหลักสูตร	4.63	0.48	มากที่สุด	3
62	มีแผนการเรียนการสอนที่ชัดเจน	4.68	0.46	มากที่สุด	2

ตาราง 4.6 (ต่อ)

ข้อ	เหตุจูงใจ	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	ลำดับที่
63	ด้านการจัดการเรียนการสอน มีอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และที่ปรึกษาร่วม อย่างเพียงพอ	4.46	0.67	มาก	9
64	มีห้องสมุดให้บริการค้นคว้าเอกสาร ตำรา งานวิจัยต่างๆ อย่างเพียงพอ	4.44	0.69	มาก	14
65	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และที่ปรึกษาร่วม ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ช่วยเหลือ และเป็น กันเองกับนักศึกษาอย่างใกล้ชิด	4.43	0.69	มาก	15
เฉลี่ยรวม		4.53	0.51	มากที่สุด	

จากตาราง 4.6 พบว่า เหตุจูงใจด้านการจัดการเรียนการสอนโดยรวมตามความคิดเห็นของนักศึกษามีผลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 50 ข้อ 51 ข้อ 53 ข้อ 54 ข้อ 56 ข้อ 57 ข้อ 63 ข้อ 64 และข้อ 65 อยู่ในระดับมากที่สุดส่วนข้ออื่นๆ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 52 มีโปรเจกเตอร์ติดตั้งไว้ทุกห้องเรียนเพื่อใช้ในการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.93$) รองลงมาคือ ข้อ 62 มีแผนการเรียนการสอนที่ชัดเจน ($\bar{X} = 4.68$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 53 มีห้องปฏิบัติการทางคอมพิวเตอร์และมีระบบเครือข่าย อินเทอร์เน็ต สัญญาณ Wifi ที่มีความแรงและให้บริการนักศึกษาฟรี ($\bar{X} = 4.42$)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ตาราง 4.7 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้าน

ข้อ	ประสบการณ์ในการทำงาน	ต่ำกว่า 10 ปี		ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป		t
		\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	
1.	ด้านส่วนตัว	4.39	1.01	4.65	0.78	1.530
2.	ด้านสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัย	4.47	0.57	4.61	0.48	1.373
3.	ด้านบุคลากร	4.48	0.60	4.61	0.49	1.299
4.	ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.49	0.52	4.62	0.48	1.347
รวมเฉลี่ย		4.46	0.57	4.62	0.45	1.675

จากตาราง 4.7 พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษามีผลต่อเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.8 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ด้านส่วนตัว โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	รายการ	ต่ำกว่า 10 ปี		ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป		t
		\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	
1	ต้องการเพิ่มวุฒิการศึกษาให้สูงขึ้น	4.79	0.54	4.80	0.50	0.101
2	ต้องการเพิ่มพูนความรู้และความสามารถของตนเองให้เพิ่มมากขึ้น	4.65	0.96	4.80	0.50	0.922

ตาราง 4.8 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ต่ำกว่า 10 ปี		ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป		t
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
3	สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพได้	4.63	0.99	4.75	0.68	0.707
4	หลากหลาย เพื่อนำความรู้ที่ได้รับมาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ทั้งในด้านการงานและการดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นระบบ	4.49	1.07	4.75	.68	1.473
5	เพื่อพัฒนาและสร้างความมั่นใจความภาคภูมิใจให้กับตนเองให้มีความสามารถเป็นผู้นำ	4.57	1.03	4.75	0.68	1.045
6	ขยายโลกทัศน์ของตนเองเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น	4.48	1.09	4.70	0.87	1.199
7	ต้องการเป็นที่ยอมรับแก่บุคคลรอบข้างและได้รับการยกย่องจากบุคคลในสังคม	4.49	1.07	4.70	0.87	1.160
8	ต้องการยกระดับสถานภาพทางสังคมให้สูงขึ้น	4.44	1.15	4.70	0.87	1.356
9	ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือความรู้	4.38	1.21	4.66	0.88	1.380
10	สร้างชื่อเสียงให้แก่วงศ์ตระกูล	4.42	1.15	4.66	0.88	1.227
11	เพิ่มความมั่นใจและบุคลิกภาพที่ดีในการเข้าสังคม	4.36	1.15	4.66	0.88	1.545
12	เพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	4.28	1.19	4.61	0.92	1.671
13	เพื่อเพิ่มวุฒิทางการศึกษาเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก	4.33	1.15	4.64	0.89	1.579
14	เพื่อให้มีความรู้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและสภาพความเป็นจริงของสังคม	4.16	1.22	4.57	0.95	1.945
15	เพื่อยกระดับสถานภาพของตนเองและเปลี่ยนตำแหน่งสายงานที่สูงขึ้น	4.19	1.21	4.57	0.95	1.808

ตาราง 4.8 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ต่ำกว่า 10 ปี		ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป		t
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
16	นำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้เพื่อมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่นของตนเอง	4.05	1.22	4.43	1.02	1.803
17	เป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถและสติปัญญาของตนเอง	3.94	1.03	4.41	0.81	2.666
รวมเฉลี่ย		4.39	1.01	4.65	0.78	1.530

จากตาราง 4.8 ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ด้านส่วนตัว โดยรวมและรายข้อไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.9 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ด้านสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัย โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	รายการ	ต่ำกว่า 10 ปี		ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป		t
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
18	ทำเลที่ตั้งมหาวิทยาลัยอยู่ในแหล่งชุมชนเมืองใกล้ตลาดมีความเจริญทันสมัย	4.59	0.49	4.66	0.47	0.757
19	เป็นสถาบันที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของสังคม	4.54	0.54	4.66	0.47	1.247
20	การคมนาคมเดินทางสัญจรสะดวกสบาย	4.53	0.56	4.61	0.49	0.847
21	อัตราค่าเล่าเรียนเหมาะสมไม่แพงเกินไปเมื่อเทียบกับสถาบันอื่น	4.48	0.56	4.61	0.49	1.367
22	มีโรงอาหารที่สะอาดถูกสุขลักษณะและมีรสชาติอาหารอร่อยน่ารับประทาน	4.35	0.83	4.61	0.49	1.961

ตาราง 4.9 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ต่ำกว่า 10 ปี		ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป		t
		\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	
23	สภาพแวดล้อมบรรยากาศร่มรื่นมี ไม้ดอกไม้ประดับตกแต่งอย่างสวยงาม	4.52	0.54	4.61	0.53	0.951
24	มีอาคารเรียนจำนวนห้องเรียนมีความ สะดวกสบายสวยงามและมีขนาดที่ เหมาะสมเพียงพอ	4.50	0.57	4.61	0.49	1.131
25	มีศูนย์คอมพิวเตอร์ หอประชุม ศูนย์วิทย บริการ สนามกีฬาเครื่องออกกำลังกาย ลู่วิ่งยางที่เพียงพอต่อการให้บริการ	4.41	0.83	4.61	0.49	1.516
26	มีโรงแรมพนักพิมานและที่พักรอบๆ มหาวิทยาลัยให้เช่าพักอาศัย	4.46	0.67	4.61	0.49	1.361
27	สถานที่จอดรถมีพื้นที่เพียงพอในการ ให้บริการ	4.29	0.93	4.43	0.81	0.897
28	สภาพแวดล้อมและบรรยากาศของ ห้องเรียน เช่น อุณหภูมิ เสียง ความสะอาด ของห้องเรียน ห้องน้ำ มีความเหมาะสม	4.49	0.56	4.61	0.49	1.262
	รวมเฉลี่ย	4.47	0.57	4.61	0.48	1.373

จากตาราง 4.9 พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจ
ในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์
ในการทำงาน ด้านสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัย โดยรวมและรายข้อไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.10 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือก
เข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์
ในการทำงาน ด้านบุคลากร โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	รายการ	ต่ำกว่า 10 ปี		ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป		t
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
29	มีอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถ ใน เนื้อหาวิชาและความสามารถเป็นที่ยอมรับ	4.61	0.49	4.66	0.47	0.530
30	อาจารย์ผู้สอนจบการศึกษาระดับ					
31	ปริญญาเอก	4.60	0.51	4.66	0.47	0.625
	อาจารย์ผู้สอนมีตำแหน่งทางวิชาการ ผศ. รศ.	4.58	0.57	4.66	0.47	0.782
32	อาจารย์มีจำนวนเพียงพอ สอนตรงตาม สาขาวิชา	4.57	0.62	4.66	0.47	0.826
33	อาจารย์สามารถถ่ายทอดความรู้ได้เป็น อย่างดี	4.55	0.70	4.66	0.47	0.924
34	อาจารย์เข้าสอนครอบคลุมตรงเนื้อหาวิชา นั้นๆ	4.35	0.92	4.57	0.62	1.450
35	อาจารย์ให้คะแนน ประเมินผลการเรียน อย่างเป็นธรรม	4.56	0.61	4.66	0.47	0.941
36	อาจารย์แต่งกายเหมาะสม มีบุคลิกที่ดีเป็น แบบอย่าง	4.57	0.49	4.66	0.47	0.982
37	อาจารย์ให้ความใกล้ชิดสนิทสนมและเป็น กันเองกับนักศึกษา	4.57	0.49	4.61	0.49	0.469
38	อาจารย์มีความเสียสละเวลาในการให้ คำปรึกษากับนักศึกษา	4.54	0.50	4.61	0.49	0.805
39	ผู้สอนมีการเข้าและออกในการสอนที่ตรง ต่อเวลา	4.41	0.78	4.61	0.49	1.600
40	ผู้สอนใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย และเหมาะสมกับ เนื้อหาวิชา	4.27	1.06	4.48	0.90	1.151

ตาราง 4.10 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ต่ำกว่า 10 ปี		ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป		t
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
41	ผู้สอนมีการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน อย่างเหมาะสมและน่าเรียน	4.60	0.49	4.66	0.47	0.664
42	เปิดโอกาสให้ท่านสามารถซักถามได้ตอบ ได้ในขณะที่สอน	4.29	1.03	4.52	0.73	1.371
43	ผู้สอนมีการวัดและประเมินผลการเรียน ของท่านที่เป็นธรรมและเป็นระบบ	4.51	0.50	4.61	0.49	1.141
44	ขั้นตอนการให้บริการของเจ้าหน้าที่เป็น ระบบมีความรวดเร็ว	4.49	0.54	4.61	0.49	1.294
45	การอยู่ประจำของเจ้าหน้าที่ให้บริการ	4.44	0.71	4.57	0.62	1.031
46	การให้บริการถูกต้องสะดวกรวดเร็วแก่ผู้ มารับบริการตามลำดับก่อน-หลัง ด้วย ความเสมอภาคยุติธรรม	4.41	0.78	4.61	0.49	1.600
47	เจ้าหน้าที่มีความกระตือรือร้น เอาใจใส่ใน การให้บริการ	4.35	0.92	4.55	0.73	1.262
48	เจ้าหน้าที่แต่งกายสภาพพุดจาสุภาพ ยิ้ม แย้มแจ่มใส มีความเป็น กันเอง	4.43	0.74	4.61	0.49	1.503
49	เจ้าหน้าที่มีความรู้ ความสามารถ ให้ คำแนะนำ คำปรึกษาตอบข้อซักถามและ ช่วยเหลือได้เป็นอย่างดีได้ดี	4.34	0.95	4.61	0.49	1.821
รวมเฉลี่ย		4.48	0.60	4.61	0.49	1.299

จากตาราง 4.10 พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจ
ในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์
ในการทำงาน ด้านบุคลากร โดยรวมและรายข้อไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.11 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือก
เข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์
ในการทำงาน ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	รายการ	ต่ำกว่า 10 ปี		ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป		t
		\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	
50	มีจำนวนโต๊ะ เก้าอี้ เพียงพอสำหรับ นักศึกษา	4.43	0.64	4.59	0.54	1.459
51	มีห้องแอร์ พัดลม เพียงพอ	4.41	0.68	4.57	0.62	1.320
52	มีโปรเจกเตอร์ติดตั้งไว้ทุกห้องเรียนเพื่อใช้ ในการเรียนการสอน	4.95	0.22	4.89	0.32	1.348
53	มีห้องปฏิบัติการทางคอมพิวเตอร์และมี ระบบเครือข่าย อินเทอร์เน็ต สัญญาณ Wifi ที่มีความแรงและให้บริการนักศึกษาฟรี	4.38	0.71	4.52	0.69	1.131
54	มีสื่อวัสดุ อุปกรณ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในการสอนที่เพียงพอและเหมาะสม	4.42	0.65	4.61	0.49	1.761
55	หลักสูตรที่เรียนเป็นหลักสูตรที่ทันสมัย ตรงกับความต้องการ	4.46	0.59	4.61	0.49	1.505
56	มีการจัดหาดูแลและซ่อมแซมสื่อการเรียน การสอนให้อยู่ในสภาพ พร้อมใช้งานเสมอ	4.43	0.64	4.61	0.49	1.699
57	มีคณะกรรมการบริหารหลักสูตรในแต่ละ สาขาวิชาที่ให้คำปรึกษาแนะนำดูแลเป็น อย่างดี	4.42	0.64	4.55	0.66	1.081
58	หลักสูตรที่เรียนตรงกับสายงานและ สามารถนำไปพัฒนางานและตนเองได้	4.46	0.57	4.61	0.49	1.540
59	การจัดเวลาและตารางเรียนเฉพาะวันเสาร์- อาทิตย์	4.47	0.57	4.64	0.48	1.668

ตาราง 4.11 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ต่ำกว่า 10 ปี		ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป		t
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
60	การจัดตารางเรียนให้จบในแต่ละรายวิชา (Block Course)	4.54	0.50	4.66	0.47	1.318
61	ระยะเวลาในการศึกษาตลอดหลักสูตร	4.60	0.49	4.68	0.47	0.905
62	มีแผนการเรียนการสอนที่ชัดเจน	4.68	0.46	4.68	0.47	0.022
63	มีอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และที่ปรึกษาร่วมอย่างเพียงพอ	4.42	0.67	4.55	0.66	1.046
64	มีห้องสมุดให้บริการค้นคว้าเอกสาร ตำรา งานวิจัยต่างๆ อย่างเพียงพอ	4.39	0.71	4.55	0.66	1.245
65	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และที่ปรึกษาร่วมให้คำปรึกษา คำแนะนำ ช่วยเหลือ และเป็นกันเองกับนักศึกษาอย่างใกล้ชิด	4.39	0.69	4.52	0.69	1.065
รวมเฉลี่ย		4.49	0.52	4.62	0.48	1.347

จากตาราง 4.11 พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมและรายข้อไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตามอายุ โดยรวมและรายด้าน ซึ่งปรากฏดังตาราง 4.12 ถึง 4.16

ตาราง 4.12 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตามอายุ โดยรวมและรายด้าน

ข้อ	เหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษา	อายุ 21 – 30 ปี		อายุ 31 – 40 ปี		อายุ 40 ปีขึ้นไป		F
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1	ด้านส่วนตัว	4.37	1.01	4.52	0.95	4.59	0.79	0.540
2	ด้านสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัย	4.47	0.58	4.52	0.53	4.59	0.51	0.345
3	มหาวิทยาลัยด้านบุคลากร	4.49	0.54	4.52	0.63	4.59	0.50	0.275
4	ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.51	0.50	4.53	0.52	4.59	0.51	0.192
รวมเฉลี่ย		4.46	0.56	4.53	0.54	4.59	0.48	0.497

จากตาราง 4.12 พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีผลต่อเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตามอายุ โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.13 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตามอายุ ด้านส่วนตัว โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	รายการ	อายุ 21-30 ปี		อายุ 31-40 ปี		อายุ 40 ปีขึ้นไป		F
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1	ต้องการเพิ่มวุฒิการศึกษาให้สูงขึ้น	4.83	0.45	4.75	0.60	4.77	0.52	0.379
2	ต้องการเพิ่มพูนความรู้และความสามารถของตนเองให้เพิ่มมากขึ้น	4.70	0.92	4.67	0.87	4.77	0.52	0.124

ตาราง 4.13 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	อายุ 21-30 ปี		อายุ 31-40 ปี		อายุ 40 ปีขึ้นไป		F
		\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	
3	สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพได้	4.67	0.98	4.65	0.91	4.73	0.70	0.057
4	หลากหลาย เพื่อนำความรู้ที่ได้รับมาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ทั้งในด้าน การงานและการดำเนินชีวิตได้ อย่างเป็นระบบ	4.43	1.11	4.65	0.91	4.73	0.70	1.073
5	เพื่อพัฒนาและสร้างความมั่นใจความภาคภูมิใจให้กับตนเองให้มี ความสามารถเป็นผู้นำ	4.57	1.04	4.65	0.91	4.73	0.70	0.263
6	ขยายโลกทัศน์ของตนเองเพื่อพัฒนา คุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น	4.43	1.11	4.62	1.01	4.68	0.89	0.680
7	ต้องการเป็นที่ยอมรับแก่บุคคลรอบข้าง และได้รับการยกย่องจากบุคคล ในสังคม	4.43	1.11	4.63	0.97	4.68	0.89	0.769
8	ต้องการยกระดับสถานภาพทางสังคม ให้สูงขึ้น	4.40	1.16	4.58	1.06	4.68	0.89	0.713
9	ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ หรือความรู้	4.35	1.16	4.52	1.17	4.64	0.90	0.626
10	สร้างชื่อเสียงให้แก่วงศ์ตระกูล	4.37	1.16	4.57	1.06	4.64	0.90	0.737
11	เพิ่มความมั่นใจและบุคลิกภาพที่ดีใน การเข้าสังคม	4.32	1.15	4.53	1.06	4.59	0.90	0.818
12	เพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	4.27	1.20	4.48	1.08	4.41	1.00	0.865
13	เพื่อเพิ่มวุฒิทางการศึกษาเป็นพื้นฐาน ในการศึกษาคือในระดับปริญญาเอก	4.30	1.16	4.50	1.06	4.55	0.91	0.671

ตาราง 4.13 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	อายุ 21-30 ปี		อายุ 31-40 ปี		อายุ 40 ปีขึ้นไป		F
		\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	
14	เพื่อให้มีความรู้สอดคล้องกับ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและสภาพ ความเป็นจริงของสังคม	4.15	1.24	4.38	1.12	4.41	1.00	0.747
15	เพื่อยกระดับสถานภาพของตนเอง และเปลี่ยนตำแหน่งสายงานที่สูงขึ้น นำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้	4.18	1.24	4.38	1.12	4.45	0.96	0.657
16	เพื่อมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน หรือท้องถิ่นของตนเอง	4.10	1.23	4.18	1.17	4.32	1.04	0.283
17	เป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถและ สติปัญญาของตนเอง	4.00	1.00	4.08	1.03	4.32	0.83	0.825
รวมเฉลี่ย		4.37	1.01	4.52	0.95	4.59	0.79	0.540

จากตาราง 4.13 พบว่าความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจ
ในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ด้านส่วนตัว โดยรวมและ
รายข้อ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.14 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือก
เข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ด้านสิ่งแวดล้อมของ
มหาวิทยาลัย โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	รายการ	อายุ 21-30 ปี		อายุ 31-40 ปี		อายุ 40 ปีขึ้นไป		F
		\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	
18	ทำเลที่ตั้งมหาวิทยาลัยอยู่ในแหล่ง ชุมชนเมืองใกล้ตลาดมีความเจริญ ทันสมัย	4.57	0.50	4.65	0.48	4.64	0.49	0.463

ตาราง 4.14 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	อายุ 21-30 ปี		อายุ 31-40 ปี		อายุ 40 ปีขึ้นไป		F
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
19	เป็นสถาบันที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับ	4.57	0.50	4.57	0.56	4.64	0.49	0.163
20	การคมนาคมเดินทางสัญจรสะดวกสบาย	4.57	0.50	4.53	0.59	4.59	0.50	0.109
21	อัตราค่าเล่าเรียนเหมาะสมไม่แพงเกินไป เมื่อเทียบกับสถาบันอื่น	4.48	0.53	4.53	0.56	4.59	0.50	0.340
22	มีโรงอาหารที่สะอาดถูกสุขลักษณะ และมีรสชาติอาหารอร่อยน่ารับประทาน	4.32	0.93	4.48	0.62	4.59	0.50	1.324
23	สภาพแวดล้อมบรรยากาศร่มรื่นมีไม้ดอกไม้ประดับตกแต่งอย่างสวยงาม	4.53	0.50	4.57	0.56	4.55	0.59	0.057
24	มีอาคารเรียนจำนวนห้องเรียนมีความสะดวกสบายสวยงามและมีขนาดที่เหมาะสมเพียงพอ	4.50	0.56	4.55	0.56	4.59	0.50	0.251
25	มีศูนย์คอมพิวเตอร์ หอประชุม ศูนย์วิทยบริการ สนามกีฬาเครื่องออกกำลังกาย ลู่วิ่งยางที่เพียงพอต่อการให้บริการ	4.40	0.86	4.50	0.70	4.59	0.50	0.591
26	มีโรงแรมพนักพิมานและที่พักรอบๆมหาวิทยาลัยให้เช่าพักอาศัย	4.45	0.67	4.53	0.62	4.59	0.50	0.494
27	สถานที่จอดรถมีพื้นที่เพียงพอในการให้บริการ	4.33	0.93	4.27	0.91	4.50	0.74	0.541
28	สภาพแวดล้อมและบรรยากาศของห้องเรียน เช่น อุณหภูมิ เสียง ความสะอาดของห้องเรียน ห้องน้ำ มีความเหมาะสม	4.50	0.53	4.53	0.56	4.59	0.50	0.229
รวมเฉลี่ย		4.47	0.58	4.52	0.53	4.59	0.51	0.345

จากตาราง 4.14 พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัย ราชภัฏบุรีรัมย์ ด้านสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัย โดยรวมและรายข้อ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.15 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ด้านบุคลากร โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	รายการ	อายุ 21-30 ปี		อายุ 31-40 ปี		อายุ 40 ปีขึ้นไป		F
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
29	มีอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถ ในเนื้อหาวิชาและความสามารถเป็นที่ยอมรับ	4.60	0.49	4.65	0.48	4.64	0.49	0.162
30	อาจารย์ผู้สอนจบการศึกษาระดับปริญญาเอก	4.58	0.53	4.65	0.48	4.64	0.49	0.277
31	อาจารย์ผู้สอนมีตำแหน่งทางวิชาการ ผศ. รศ.	4.60	0.49	4.60	0.61	4.64	0.49	0.041
32	อาจารย์มีจำนวนเพียงพอ สอนตรงตามสาขาวิชา	4.60	0.49	4.58	0.69	4.64	0.49	0.066
33	อาจารย์สามารถถ่ายทอดความรู้ได้เป็นอย่างดี	4.60	0.49	4.55	0.81	4.64	0.49	0.173
34	อาจารย์เข้าสอนครอบคลุมตรงเนื้อหาวิชานั้นๆ	4.33	0.91	4.43	0.87	4.59	0.50	0.770
35	อาจารย์ให้คะแนน ประเมินผลการเรียนอย่างเป็นธรรม	4.57	0.50	4.60	0.66	4.64	0.49	0.129
36	อาจารย์แต่งกายเหมาะสม มีบุคลิกที่ดี เป็นแบบอย่าง	4.53	0.50	4.65	0.48	4.64	0.49	0.919
37	อาจารย์ให้ความใกล้ชิดสนิทสนมและเป็นกันเองกับนักศึกษา	4.53	0.50	4.63	0.48	4.59	0.50	0.612

ตาราง 4.15 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	อายุ 21-30 ปี		อายุ 31-40 ปี		อายุ 40 ปีขึ้นไป		F
		\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	
38	อาจารย์มีความเสียสละเวลาในการให้คำปรึกษากับนักศึกษา	4.53	0.50	4.58	0.49	4.59	0.50	0.189
39	ผู้สอนมีการเข้าและออกในการสอนที่ตรงต่อเวลา	4.50	0.50	4.40	0.92	4.59	0.50	0.658
40	ผู้สอนใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา	4.33	0.91	4.28	1.15	4.45	0.91	0.226
41	ผู้สอนมีการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนอย่างเหมาะสมและน่าเรียน	4.58	0.49	4.65	0.48	4.64	0.49	0.293
42	เปิดโอกาสให้ท่านสามารถซักถามโต้ตอบได้ในขณะที่สอน	4.30	1.01	4.37	0.97	4.50	0.74	0.353
43	ผู้สอนมีการวัดและประเมินผลการเรียนของท่านที่เป็นธรรมชาติและเป็นระบบ	4.50	0.50	4.57	0.50	4.59	0.50	0.387
44	ขั้นตอนการให้บริการของเจ้าหน้าที่เป็นระบบมีความรวดเร็ว	4.50	0.50	4.53	0.56	4.59	0.50	0.240
45	การอยู่ประจำของเจ้าหน้าที่ให้บริการ	4.48	0.53	4.47	0.81	4.50	0.74	0.021
46	การให้บริการถูกต้องสะดวกรวดเร็วแก่ผู้มารับบริการตามลำดับก่อน-หลังด้วยความเสมอภาคยุติธรรม	4.43	0.67	4.47	0.81	4.59	0.50	0.394
47	เจ้าหน้าที่มีความกระตือรือร้น เอาใจใส่ในการให้บริการ	4.33	0.91	4.42	0.92	4.59	0.50	0.710
48	เจ้าหน้าที่แต่งกายสภาพพุดจาสุภาพ ยิ้มแย้มแจ่มใส มีความเป็น กันเอง	4.47	0.59	4.47	0.81	4.59	0.50	0.306

ตาราง 4.15 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	อายุ 21-30 ปี		อายุ 31-40 ปี		อายุ 40 ปีขึ้นไป		F
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
49	เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ความสามารถ ให้คำแนะนำ คำปรึกษาตอบข้อซักถาม และช่วยเหลือได้เป็นอย่างดีได้ดี	4.32	0.96	4.47	0.81	4.59	0.50	0.990
	รวมเฉลี่ย	4.49	0.54	4.52	0.63	4.59	0.50	0.275

จากตาราง 4.15 พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ด้านบุคลากร โดยรวมและรายข้อไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.16 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	รายการ	อายุ 21-30 ปี		อายุ 31-40 ปี		อายุ 40 ปีขึ้นไป		F
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
50	มีจำนวนโต๊ะ เก้าอี้ เพียงพอสำหรับนักศึกษา	4.47	0.56	4.47	0.67	4.55	0.59	0.150
51	มีห้องแอร์ พัดลม เพียงพอ	4.47	0.56	4.43	0.74	4.50	0.74	0.088
52	มีโปรเจกเตอร์ติดตั้งไว้ทุกห้องเรียน เพื่อใช้ในการเรียนการสอน	4.93	0.25	4.95	0.22	4.86	0.35	0.921
53	มีห้องปฏิบัติการทางคอมพิวเตอร์และมีระบบเครือข่าย อินเทอร์เน็ต สัญญาณ Wifi ที่มีความแรงและให้บริการนักศึกษาฟรี	4.40	0.69	4.43	0.69	4.45	0.80	0.059
54	มีสื่อวัสดุอุปกรณ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการสอนที่เพียงพอและเหมาะสม	4.47	0.56	4.45	0.69	4.59	0.50	0.439

ตาราง 4.16 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	อายุ 21-30 ปี		อายุ 31-40 ปี		อายุ 40 ปีขึ้นไป		F
		\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	
55	หลักสูตรที่เรียนเป็นหลักสูตรที่ทันสมัย ตรงกับความต้องการ	4.47	0.56	4.52	0.59	4.59	0.50	0.397
56	มีการจัดหาดูแลและซ่อมแซมสื่อการเรียนการสอนให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานเสมอ	4.47	0.56	4.47	0.67	4.59	0.50	0.390
57	มีคณะกรรมการบริหารหลักสูตรในแต่ละสาขาวิชาที่ให้คำปรึกษาแนะนำดูแลเป็นอย่างดี	4.47	0.56	4.45	0.67	4.45	0.80	0.010
58	หลักสูตรที่เรียนตรงกับสายงานและสามารถนำไปพัฒนางานและตนเองได้	4.47	0.56	4.52	0.56	4.59	0.50	0.415
59	การจัดเวลาและตารางเรียนเฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์	4.47	0.56	4.52	0.56	4.68	0.47	1.217
60	การจัดตารางเรียนให้จบในแต่ละรายวิชา(Block Course)	4.52	0.50	4.60	0.49	4.68	0.47	1.001
61	ระยะเวลาในการศึกษาตลอดหลักสูตร	4.60	0.49	4.62	0.49	4.73	0.45	0.572
62	มีแผนการเรียนการสอนที่ชัดเจน	4.68	0.46	4.65	0.48	4.77	0.42	0.553
63	มีอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และที่ปรึกษาร่วมอย่างเพียงพอ	4.43	0.62	4.48	0.67	4.45	0.80	0.083
64	มีห้องสมุดให้บริการค้นคว้าเอกสารตำรางานวิจัยต่างๆ อย่างเพียงพอ	4.42	0.67	4.45	0.69	4.45	0.80	0.042
65	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และที่ปรึกษาร่วมให้คำปรึกษา คำแนะนำช่วยเหลือ และเป็นกันเองกับนักศึกษาอย่างใกล้ชิด	4.42	0.67	4.43	0.69	4.45	0.80	0.025
	รวมเฉลี่ย	4.51	0.50	4.53	0.52	4.59	0.51	0.192

จากตาราง 4.16 พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมและรายข้อ ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 5 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตามรายได้

ตาราง 4.17 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตามรายได้โดยรวมและรายด้าน

ข้อ	รายได้	ต่ำกว่า 10,000 บาท		ตั้งแต่ 10,000-20,000 บาท		ตั้งแต่ 20,001-30,000 บาท		ตั้งแต่ 30,001 บาทขึ้นไป		F
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1.	ด้านส่วนตัว	2.98	1.55	4.49	0.86	4.72	0.69	4.47	1.24	7.232
2.	ด้านสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัย	4.08	0.41	4.47	0.57	4.77	0.40	4.39	0.50	4.427
3.	ด้านบุคลากร	3.90	0.31	4.49	0.59	4.77	0.43	4.38	0.51	5.333
4.	ด้านการจัดการเรียนการสอน	3.90	0.24	4.50	0.51	4.79	0.37	4.34	0.57	7.525
รวมเฉลี่ย		3.72	0.42	4.49	0.53	4.77	0.39	4.40	0.59	8.658

จากตาราง 4.17 พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีผลต่อเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจำแนกตามรายได้ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.18 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือก
เข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตามรายได้
ด้านส่วนตัว โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	รายการ	ต่ำกว่า 10,000 บาท		ตั้งแต่ 10,000-20,000 บาท		ตั้งแต่ 20,001-30,000 บาท		ตั้งแต่ 30,001 บาทขึ้นไป		F
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1	ต้องการเพิ่มวุฒิการศึกษาให้สูงขึ้น	4.43	0.53	4.80	0.53	4.84	0.45	4.75	0.70	1.208
2	ต้องการเพิ่มพูนความรู้และความสามารถของตนเองให้เพิ่มมากขึ้น	3.57	1.81	4.73	4.81	4.84	0.45	4.75	0.70	4.787
3	สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพได้	3.29	1.89	4.73	0.81	4.81	0.60	4.63	1.06	6.399
4	หลากหลาย เพื่อนำความรู้ที่ได้รับมาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ทั้งในด้านการงานและการดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นระบบ	3.29	1.89	4.58	0.92	4.81	0.60	4.63	1.06	5.044
5	เพื่อพัฒนาและสร้างความมั่นใจความภาคภูมิใจให้กับตนเอง ให้มีความสามารถเป็นผู้นำ	3.29	1.89	4.67	0.86	4.81	0.60	4.63	1.06	5.671
6	ขยายโลกทัศน์ของตนเองเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น	3.29	1.89	4.57	0.94	4.77	0.76	4.50	1.41	4.262

ตาราง 4.18 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ต่ำกว่า 10,000 บาท		ตั้งแต่ 10,000-20,000 บาท		ตั้งแต่ 20,001-30,000 บาท		ตั้งแต่ 30,001 บาทขึ้นไป		F
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
7	ต้องการเป็นที่ยอมรับแก่บุคคลรอบข้าง และได้รับการยกย่องจากบุคคลในสังคม	3.29	1.89	4.58	0.92	4.77	0.76	4.50	4.41	4.411
8	ต้องการยกระดับสถานภาพทางสังคมให้สูงขึ้น	3.00	1.91	4.55	0.99	4.77	0.76	4.50	1.41	5.713
9	ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือความรู้	2.86	1.77	4.50	1.06	4.74	0.77	4.38	1.40	5.989
10	สร้างชื่อเสียงให้แก่วงศ์ตระกูล	3.00	1.91	4.53	0.99	4.74	0.77	4.38	1.40	5.536
11	เพิ่มความมั่นใจและบุคลิกภาพที่ดีในการเข้าสังคม	2.71	1.60	4.49	0.99	4.74	0.77	4.38	1.40	7.793
12	เพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	2.43	1.51	4.44	1.02	4.65	0.83	4.38	1.40	9.042
13	เพื่อเพิ่มวุฒิทางการศึกษาเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก	2.57	1.51	4.47	0.99	4.71	0.78	4.38	1.40	8.802

ตาราง 4.18 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ต่ำกว่า 10,000 บาท		ตั้งแต่ 10,000-20,000 บาท		ตั้งแต่ 20,001-30,000 บาท		ตั้งแต่ 30,001 บาทขึ้นไป		F
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
14	เพื่อให้มีความรู้ สอดคล้องกับ การเปลี่ยนแปลงทาง สังคมและสภาพความเป็นจริงของสังคม	2.43	1.51	4.30	1.08	4.65	0.83	4.38	1.40	8.071
15	เพื่อยกระดับสถานภาพ ของตนเองและเปลี่ยน ตำแหน่งสายงานที่สูงขึ้น	2.43	1.51	4.32	1.08	4.68	0.79	4.38	1.40	8.482
16	นำความรู้ที่ได้รับไป ประยุกต์ใช้เพื่อมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน หรือท้องถิ่นของตนเอง	2.43	1.51	4.16	1.09	4.55	0.92	4.38	1.40	7.128
17	เป็นสิ่งท้าทาย ความสามารถและ สติปัญญาของตนเอง	3.14	1.06	3.99	1.00	4.52	0.76	4.38	0.91	4.958
รวมเฉลี่ย		2.98	1.55	4.49	0.86	4.72	0.69	4.47	1.24	7.323

จากตาราง 4.18 พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีผลต่อเหตุจูงใจ ในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตามรายได้ ด้านส่วนตัว โดยรวมและรายข้อ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.19 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือก
เข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตามรายได้
ด้านสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัย โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	รายการ	ต่ำกว่า 10,000 บาท		ตั้งแต่ 10,000-20,000 บาท		ตั้งแต่ 20,001-30,000 บาท		ตั้งแต่ 30,001 บาทขึ้นไป		F
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
18	ทำเลที่ตั้งมหาวิทยาลัย อยู่ในแหล่งชุมชนเมือง ใกล้ตลาดมีความเจริญ ทันสมัย	4.43	0.53	4.57	0.49	4.81	0.40	4.50	0.53	2.375
19	เป็นสถาบันที่มีชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับของสังคม	4.43	0.53	4.52	0.54	4.81	0.40	4.50	0.53	2.692
20	การคมนาคมเดินทาง สัญจรสะดวกสบาย	4.43	0.53	4.51	0.56	4.77	0.42	4.38	0.51	2.419
21	อัตราค่าเล่าเรียน เหมาะสมไม่แพงเกินไป เมื่อเทียบกับสถาบันอื่น	3.86	0.37	4.50	0.54	4.77	0.42	4.38	0.51	6.725
22	มีโรงอาหารที่สะอาดถูก สุขลักษณะและมีรสชาติ อาหารอร่อยน่า รับประทาน	4.00	0.81	4.35	0.82	4.77	0.42	4.38	0.51	3.388
23	สภาพแวดล้อม บรรยากาศร่มรื่นมีไม้ ดอกไม้ประดับตกแต่ง อย่างสวยงาม	4.14	0.37	4.52	0.54	4.81	0.40	4.25	0.70	6.294

ตาราง 4.19 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ต่ำกว่า 10,000 บาท		ตั้งแต่ 10,000-20,000 บาท		ตั้งแต่ 20,001-30,000 บาท		ตั้งแต่ 30,001 บาทขึ้นไป		F
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
24	มีอาคารเรียนจำนวนห้องเรียนมีความสะดวกสบายสวยงามและมีขนาดที่เหมาะสมเพียงพอ	3.86	0.69	4.52	0.54	4.77	0.42	4.38	0.51	4.953
25	มีศูนย์คอมพิวเตอร์ หอประชุม ศูนย์วิทยบริการ สนามกีฬาเครื่องออกกำลังกาย ลู่วิ่งยางที่เพียงพอต่อการให้บริการ	4.14	1.06	4.41	0.80	4.77	0.42	4.38	0.51	2.492
26	มีโรงแรมพนักพินานและที่พักรอบๆมหาวิทยาลัยให้เข้าพักอาศัย	3.71	0.75	4.49	0.63	4.77	0.42	4.38	0.51	6.403
27	สถานที่จอดรถมีพื้นที่เพียงพอในการให้บริการ	4.00	1.15	4.24	0.94	4.68	0.65	4.38	0.51	2.257
28	สภาพแวดล้อมและบรรยากาศของห้องเรียน เช่น อุณหภูมิ เสียง ความสะดวกของห้องเรียน ห้องน้ำ มีความเหมาะสม	3.86	0.37	4.51	0.54	4.77	0.42	4.38	0.51	6.677
รวมเฉลี่ย		4.08	0.41	4.47	0.57	4.77	0.40	4.39	0.50	4.427

จากตาราง 4.19 พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตามรายได้ ด้านสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัย โดยรวมและรายข้อไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.20 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตามรายได้ ด้านบุคลากร โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	รายการ	ต่ำกว่า 10,000 บาท		ตั้งแต่ 10,000-20,000 บาท		ตั้งแต่ 20,001-30,000 บาท		ตั้งแต่ 30,001 บาทขึ้นไป		F
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
29	มีอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถ ในเนื้อหาวิชาและ ความสามารถเป็นที่ยอมรับ	4.29	0.48	4.60	0.49	4.81	0.40	4.50	0.53	2.936
30	อาจารย์ผู้สอนจบ การศึกษาระดับปริญญา เอก	4.57	0.53	4.57	0.51	4.81	0.40	4.50	0.53	1.922
31	อาจารย์ผู้สอนมี ตำแหน่งทางวิชาการ ผศ. รศ.	4.57	0.53	4.55	0.57	4.81	0.40	4.50	0.53	1.853
32	อาจารย์มีจำนวน เพียงพอ สอนตรงตาม สาขาวิชา	4.57	0.53	4.54	0.63	4.81	0.40	4.50	0.53	1.719
33	อาจารย์สามารถ ถ่ายทอดความรู้ได้เป็น อย่างดี	4.57	0.53	4.52	0.71	4.81	0.40	4.50	0.53	1.607

ตาราง 4.20 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ต่ำกว่า 10,000 บาท		ตั้งแต่ 10,000-20,000 บาท		ตั้งแต่ 20,001-30,000 บาท		ตั้งแต่ 30,001 บาทขึ้นไป		F
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
34	อาจารย์เข้าสอนครอบคลุมตรงเนื้อหาวิชานั้นๆ	2.86	1.46	4.44	0.75	4.71	0.64	4.38	0.51	11.247
35	อาจารย์ให้คะแนนประเมินผลการเรียนอย่างเป็นธรรม	4.43	0.53	4.54	0.61	4.81	0.40	4.50	0.53	1.993
36	อาจารย์แต่งกายเหมาะสม มีบุคลิกที่ดีเป็นแบบอย่าง	4.14	0.37	4.57	0.49	4.81	0.40	4.50	0.53	4.328
37	อาจารย์ให้ความใกล้ชิดสนิทสนมและเป็นกันเองกับนักศึกษา	4.14	0.37	4.57	0.49	4.77	0.42	4.38	0.51	4.136
38	อาจารย์มีความเสียสละเวลาในการให้คำปรึกษากับนักศึกษา	4.14	0.37	4.54	0.50	4.77	0.42	4.38	0.51	4.235
39	ผู้สอนมีการเข้าและออกในการสอนที่ตรงต่อเวลา	4.00	0.00	4.42	0.79	4.77	0.42	4.38	0.51	3.286
40	ผู้สอนใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับ เนื้อหาวิชา	3.00	1.29	4.34	0.96	4.68	0.79	4.00	1.30	6.094
41	ผู้สอนมีการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนอย่างเหมาะสมและน่าเรียน	4.57	0.53	4.57	0.49	4.81	0.40	4.50	0.53	2.042

ตาราง 4.20 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ต่ำกว่า 10,000 บาท		ตั้งแต่ 10,000-20,000 บาท		ตั้งแต่ 20,001-30,000 บาท		ตั้งแต่ 30,001 บาทขึ้นไป		F
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
42	เปิดโอกาสให้ท่านสามารถซักถามได้ตอบได้ในขณะที่สอน	2.71	1.60	4.39	0.86	4.71	0.64	4.13	0.99	10.145
43	ผู้สอนมีการวัดและประเมินผลการเรียนของท่านที่เป็นธรรมชาติและเป็นระบบ	4.00	0.00	4.52	0.50	4.77	0.42	4.38	0.51	5.878
44	ขั้นตอนการให้บริการของเจ้าหน้าที่เป็นระบบมีความรวดเร็ว	4.00	0.00	4.50	0.54	4.77	0.42	4.38	0.51	5.334
45	การอยู่ประจำของเจ้าหน้าที่ให้บริการ	4.00	0.00	4.45	0.72	4.77	0.42	4.13	0.99	4.006
46	การให้บริการถูกต้อง สะดวกรวดเร็วแก่ผู้มารับบริการตามลำดับก่อน-หลัง ด้วยความเสมอภาคยุติธรรม	3.71	0.75	4.44	0.75	4.77	0.42	4.38	0.51	5.032
47	เจ้าหน้าที่มีความกระตือรือร้น เอาใจใส่ในการให้บริการ	2.86	1.46	4.44	0.75	4.68	0.79	4.38	0.51	10.125
48	เจ้าหน้าที่แต่งกายสภาพพุดจาสุภาพ ยิ้มแย้มแจ่มใส มีความเป็นกันเอง	4.00	0.00	4.44	0.75	4.77	0.42	4.38	0.51	3.438

ตาราง 4.20 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ต่ำกว่า 10,000 บาท		ตั้งแต่ 10,000-20,000 บาท		ตั้งแต่ 20,001-30,000 บาท		ตั้งแต่ 30,001 บาทขึ้นไป		F
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
49	เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถ ให้คำแนะนำ คำปรึกษา ตอบข้อซักถามและช่วยเหลือได้เป็นอย่างดี	2.86	1.46	4.43	0.79	4.77	0.42	4.38	0.51	12.133
รวมเฉลี่ย		3.90	0.31	4.49	0.59	4.77	0.43	4.38	0.51	5.333

จากตาราง 4.20 พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตามรายได้ ด้านบุคลากร โดยรวมและรายข้อไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.21 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตามรายได้ ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	รายการ	ต่ำกว่า 10,000 บาท		ตั้งแต่ 10,000-20,000 บาท		ตั้งแต่ 20,001-30,000 บาท		ตั้งแต่ 30,001 บาทขึ้นไป		F
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
50	มีจำนวนโต๊ะ เก้าอี้ เพียงพอสำหรับนักศึกษา	3.86	0.37	4.45	0.63	4.77	0.42	4.25	0.70	5.732

ตาราง 4.21 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ต่ำกว่า 10,000 บาท		ตั้งแต่ 10,000-20,000 บาท		ตั้งแต่ 20,001-30,000 บาท		ตั้งแต่ 30,001 บาทขึ้นไป		F
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
51	มีห้องแอร์ พัดลม เพียงพอ	3.86	0.37	4.43	0.67	4.77	0.42	4.13	0.99	5.364
52	มีโปรเจกเตอร์ติดตั้งไว้ ทุกห้องเรียนเพื่อใช้ในการ การเรียนการสอน	5.00	0.00	4.93	0.26	4.90	0.30	5.00	0.00	0.483
53	มีห้องปฏิบัติการทาง คอมพิวเตอร์และมี ระบบเครือข่าย อินเทอร์เน็ต สัญญาณ Wifiที่มีความแรงและ ให้บริการนักศึกษาฟรี	3.43	0.78	4.42	0.66	4.74	0.51	4.13	0.99	8.292
54	มีสื่อวัสดุ อุปกรณ์และ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ใน การสอนที่เพียงพอและ เหมาะสม	3.86	0.37	4.44	0.64	4.77	0.42	4.38	0.51	5.450
55	หลักสูตรที่เรียนเป็น หลักสูตรที่ทันสมัย ตรง กับความต้องการ	3.86	0.37	4.48	0.58	4.77	0.42	4.38	0.51	6.174
56	มีการจัดหาดูแลและ ซ่อมแซมสื่อการเรียน การสอนให้อยู่ในสภาพ พร้อมใช้งานเสมอ	3.86	0.37	4.45	0.63	4.77	0.42	4.38	0.51	5.594

ตาราง 4.21 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ต่ำกว่า 10,000 บาท		ตั้งแต่ 10,000-20,000 บาท		ตั้งแต่ 20,001-30,000 บาท		ตั้งแต่ 30,001 บาทขึ้นไป		F
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
57	มีคณะกรรมการบริหารหลักสูตรในแต่ละสาขาวิชาที่ให้คำปรึกษาแนะนำดูแลเป็นอย่างดี	3.86	0.37	4.43	0.64	4.77	0.42	4.13	0.99	5.772
58	หลักสูตรที่เรียนตรงกับสายงานและสามารถนำไปพัฒนางานและตนเองได้	3.86	0.37	4.48	0.56	4.77	0.42	4.38	0.51	6.498
59	การจัดเวลาและตารางเรียนเฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์	3.86	0.37	4.48	0.56	4.81	0.40	4.50	0.53	7.064
60	การจัดตารางเรียนให้จบในแต่ละรายวิชา (Block Course)	4.00	0.00	4.54	0.50	4.84	0.37	4.50	0.53	7.079
61	ระยะเวลาในการศึกษาตลอดหลักสูตร	4.29	0.48	4.59	0.49	4.84	0.37	4.50	0.53	3.647
62	มีแผนการเรียนการสอนที่ชัดเจน	4.43	0.53	4.67	0.47	4.84	0.37	4.50	0.53	2.357
63	มีอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และที่ปรึกษาร่วมอย่างเพียงพอ	3.57	0.53	4.45	0.64	4.77	0.42	4.13	0.99	8.129

ตาราง 4. 21 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ต่ำกว่า 10,000 บาท		ตั้งแต่ 10,000-20,000 บาท		ตั้งแต่ 20,001-30,000 บาท		ตั้งแต่ 30,001 บาทขึ้นไป		F
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
64	มีห้องสมุดให้บริการ ค้นคว้าเอกสาร ตำรา งานวิจัยต่างๆ อย่าง เพียงพอ	3.43	0.78	4.43	0.66	4.77	0.42	4.13	0.99	9.145
65	อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์และที่ ปรึกษาร่วมให้คำปรึกษา คำแนะนำ ช่วยเหลือ และเป็นกันเองกับ นักศึกษาอย่างใกล้ชิด	3.43	0.78	4.43	0.64	4.74	0.51	4.13	0.99	8.549
รวมเฉลี่ย		3.90	0.24	4.50	0.51	4.79	0.37	4.34	0.57	7.525

จากตาราง 4.21 พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตามรายได้ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมและรายข้อไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 6 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่เป็นคำถามปลายเปิด

ตาราง 4.22 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

ข้อ	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1.	ปรับปรุงบริเวณที่จอดรถให้เพียงพอกับการให้บริการ	15	24.19
2.	ปรับปรุงสัญญาณอินเทอร์เน็ต Wifi ให้เพิ่มมากขึ้น	10	16.12
3.	เพิ่มหลักสูตร ให้มีหลักสูตรหลากหลายมากขึ้น	6	9.68
4.	จัดให้มีเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกในเรื่องที่จอดรถ	5	8.06
5.	จัดให้มีการติดตามเอกสารต่างๆ ได้รวดเร็ว	3	4.83
6.	ปรับปรุงการให้บริการของบุคลากรเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการ	2	3.22
7.	ควรเปิดหลักสูตรภาคปกติ เพื่อผู้ที่สำเร็จปริญญาตรีจะได้เรียนต่อเนื่อง	2	3.22
8.	เลือกเรียนเพราะเป็นสถาบันที่มีชื่อเสียงมานาน สามารถเรียนได้ในช่วงวันเสาร์-อาทิตย์	7	11.29
9.	เลือกเรียนเพราะมีภูมิลำเนาอยู่ใกล้สามารถเดินทางมาเรียนได้สะดวก	8	12.90
10.	เลือกเพื่อต้องการพัฒนาตนเองเพิ่มทักษะและประสบการณ์ ความรู้ในสาขาวิชาชีพไปพัฒนางานและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ทั้งปัจจุบัน และอนาคต	4	6.45
	รวม	62	100

จากตาราง 4.22 พบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีจำนวนมากที่สุดคือปรับปรุงบริเวณที่จอดรถให้เพียงพอกับการให้บริการ คิดเป็นร้อยละ 24.19 รองลงมาคือการปรับปรุงสัญญาณอินเทอร์เน็ต Wifi ให้เพิ่มมากขึ้นคิดเป็นร้อยละ 16.12 และเลือกเรียนเพราะมีภูมิลำเนาอยู่ใกล้สามารถเดินทางมาเรียนได้สะดวก คิดเป็นร้อยละ 12.90 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเหตุผลใจในการเลือกเข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอการสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ
 - 6.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
 - 6.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุผลใจในการเลือก เข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุผลใจ ในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์ ในทำงาน อายุ และรายได้

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ที่มีประสบการณ์ ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุผลใจในการเลือกเข้าศึกษาแตกต่างกัน
2. นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ที่มีอายุต่างกันมี ความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุผลใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อแตกต่างกัน
3. นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุผลใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ระดับปริญญาโท ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2557 จำนวน 142 คน จำแนกเป็นสาขาวิชาการบริหารการศึกษา จำนวน 50 คน สาขาวิชาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ จำนวน 43 คน สาขาวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 23 คน สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 19 คน และสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหาร จำนวน 7 คน กลุ่มตัวอย่าง ใช้ประชากร เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถามมี 3 ลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า และแบบปลายเปิด โดยได้รับคำปรึกษาจาก อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม และผู้เชี่ยวชาญในการให้คำแนะนำการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2555-2556 จำนวน 30 คน เมื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ทั้งฉบับปรากฏว่ามีค่าความเชื่อมั่น .982

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการใช้แบบสอบถามโดยผู้วิจัย ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ส่งถึงอาจารย์ที่ปรึกษานักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2555-2556 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการใช้แบบสอบถามพร้อมทั้งได้ตอบแบบสอบถามที่นำมาทดลองใช้ครั้งนี้ จำนวน 30 ชุด ขั้นตอนต่อไปได้ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ส่งถึงอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อแจกแบบสอบถามและตอบแบบสอบถามกับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2557 จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 142 ฉบับ ไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและรอรับคืน ซึ่งแบบสอบถามที่นำไปแจกด้วยตนเองจำนวน 142 ฉบับ ได้รับกลับคืนจำนวน 142 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ในการจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
2. กรอกรหัสแบบสอบถาม
3. กำหนดตัวเลขแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อ แล้วบันทึกข้อมูล
4. ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อหาค่า

ที่ต้องการ ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอเป็นรูปตารางประกอบความเรียง

4.2 ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ วิเคราะห์โดยวิธีหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายชื่อ

4.3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เกี่ยวกับองค์ประกอบเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยการวิเคราะห์ ค่า t-test Independent กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

4.4 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตามอายุและรายได้ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) หรือ F-test กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะใช้วิธีการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ตามวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe' Method)

4.5 แบบสอบถามตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบเป็นประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) เสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงจำนวนและร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษา ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ โดยมีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านส่วนตัว 2) ด้านสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัย 3) ด้านบุคลากร และ 4) ด้านการจัดการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า พบว่า เหตุจูงใจโดยรวมตามความคิดเห็นของนักศึกษามีผลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน และระดับมาก 1 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ย

สูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน รองลงมาคือ ด้านบุคลากร ด้านสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัย และด้านส่วนตัว ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เหตุจูงใจด้านส่วนตัว โดยรวมตามความคิดเห็นของนักศึกษามีผลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน อายุ และรายได้ ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษามีผลต่อเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ที่มีจำนวนมากที่สุดคือปรับปรุงบริเวณที่จอดรถให้เพียงพอกับการให้บริการ รองลงมาคือ การปรับปรุงสัญญาณอินเทอร์เน็ต Wifi ให้เพิ่มมากขึ้น

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษา ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ โดยมีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านส่วนตัว 2) ด้านสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัย 3) ด้านบุคลากร และ 4) ด้านการจัดการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า พบว่า เหตุจูงใจ โดยรวมตามความคิดเห็นของนักศึกษามีผลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน และระดับมาก 1 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน รองลงมาคือ ด้านบุคลากร ด้านสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัย และด้านส่วนตัว ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องมาจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มีเปิดสอนมานานตั้งแต่ พ.ศ. 2541-ปัจจุบัน มีระบบกลไกในการรับนักศึกษา มีศิษย์เก่าเป็นจำนวนมาก มีมาตรฐานการศึกษา มีการประเมินมาตรฐานการศึกษา มีแผนการสอนที่ชัดเจน มีระยะเวลาในการศึกษาตลอดหลักสูตร หลักสูตรที่เรียนตรงกับสายงานและสามารถนำไปพัฒนาตนเองได้ การจัดเวลาเรียนตรงกับเสาร์-อาทิตย์ ซึ่งไม่ตรงกับวันทำงานปกติ อีกทั้งอาจารย์ยังมีความรู้ความสามารถในเนื้อหาวิชาและเป็นที่ยอมรับ อาจารย์ผู้สอนมีจำนวนเพียงพอ สอนตรงกับสาขาวิชา อาจารย์สามารถถ่ายทอดความรู้ได้เป็นอย่างดี อาจารย์มีตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ จบการศึกษาระดับปริญญาเอก อีกทั้งมีทำเลที่ตั้งอยู่ในแหล่งชุมชนเมืองใกล้ตลาดมีความเจริญทันสมัย เป็นสถาบันที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับ การคมนาคมสะดวกสบาย

อัตราค่าเล่าเรียนเหมาะสมไม่แพงเกินไปเมื่อเทียบกับสถาบันอื่นๆ และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัย สถาบันของสาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดชัยภูมิ (2553 : 37) ศึกษาเหตุจูงใจในการเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดชัยภูมิ ปีการศึกษา 2553 พบว่ากลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้สมัครเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี มีเหตุจูงใจในการเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเหตุจูงใจในการเข้าศึกษามากที่สุดคือเป็นเพราะอัตราค่าลงทะเบียนเรียนที่เหมาะสม และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของ อารมณ์ เชี่ยวชาญเกษตร (2551 : 57-58) ได้ศึกษาเหตุจูงใจในการเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษาปริญญาโท คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี พบว่า นักศึกษาปริญญาโทที่มีเหตุจูงใจในการเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ในแต่ละด้านและโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของรังสรรค์ แสงสุข และคณะ (2544 : 74) ได้ศึกษาเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ด้านลักษณะสถาบันอยู่ในระดับมากที่สุด คือ เปิดสอนระดับปริญญาโท ภาคพิเศษ (นอกเวลาราชการ) จัดการเรียนการสอนขยายโอกาสทางการศึกษาไปสู่ภูมิภาค มีความภูมิใจในชื่อเสียงและมาตรฐานการศึกษาของมหาวิทยาลัย เป็นสถาบันที่อบรมให้เป็นผู้มีความรู้คู่คุณธรรม เปิดสอนสาขาที่ตรงกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน ศิษย์เก่าของมหาวิทยาลัยมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของสังคม และการสมัครสอบเข้าศึกษาไม่จำกัดสาขาความรู้ในระดับปริญญาตรี สอดคล้องกับงานวิจัยของทิพย์มณฑา ดอกไม้ (2546 : 72-74) ที่ศึกษาเรื่องความต้องการในการศึกษาต่อของบุคลากรบริษัท โภคภัณฑ์อะควอเท็ค จำกัด พบว่า ในการศึกษาต่อของบุคลากรส่วนใหญ่มีความมุ่งหวังระดับมากที่สุดเป็นเรื่องของความมั่นคงในหน้าที่การงาน การมีรายได้ที่สูงขึ้น การเพิ่มทักษะการพัฒนาความรู้ มีความคาดหวังจากสถาบันที่เลือกศึกษามากที่สุดคือมีเนื้อหาหลักสูตรที่เหมาะสมกับยุคสมัยและการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ความมีประสิทธิภาพในการถ่ายทอดความรู้ของคณาจารย์ ผู้สอนกับความมีประสิทธิภาพในการพัฒนาความรู้และเทคโนโลยีของอาจารย์ผู้สอน และเครื่องมืออุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนที่เน้นความทันสมัย ด้วยระบบ เทคโนโลยี สอดคล้องกับงานวิจัยของอังสนา สารเชวตร (2547 : 87) ได้ศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการเลือกเรียนในคณะครุศาสตร์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏจันทรเกษม กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเลือกเรียนในคณะครุศาสตร์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏจันทรเกษม กรุงเทพมหานคร ในด้านส่วนตัว ด้านครอบครัวและด้านสิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยพบว่า มีแรงจูงใจในการเลือกเรียนในคณะครุศาสตร์มาก ทั้งนี้เพราะการเลือกเรียนในสาขาต่างๆ เหตุผลหนึ่งที่สำคัญ

ในการเลือกเรียนก็คือเมื่อจบการศึกษาออกไปแล้วสามารถหางานทำหรือมีงานรองรับอยู่แล้ว นักศึกษามีทัศนคติต่อการเรียนในคณะครุศาสตร์ทางบวก เพราะนักศึกษารู้สึกชอบ สนใจ และศรัทธาในวิชาชีพครู โดยคิดว่าเป็นอาชีพที่มีเกียรติมีประโยชน์ต่อสังคม ลักษณะมุ่งอนาคต เพราะนักศึกษาที่มีความศรัทธาต่อสถาบันมาก จึงคิดที่จะเข้ามาเรียนในสถาบันด้วยความรู้ที่ว่าสถาบันมีชื่อเสียงด้านคุณวุฒิของอาจารย์รวมถึงสภาพแวดล้อม สอดคล้องกับงานวิจัยของธนัตร์ แก้วใจเพชร (2551 : 75) ได้ศึกษาการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัย เอกชนของนักศึกษาในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ปัจจัยด้านสถาบันและหลักสูตร นักศึกษาให้ความสำคัญกับความมีชื่อเสียงของสถาบันมากที่สุด ปัจจัยด้านสถานที่นักศึกษาให้ความสำคัญกับการที่ภายในสถาบันมีสภาพแวดล้อมที่ดีมากที่สุด นั้นแสดงถึงการที่นักศึกษาจะเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเอกชน ที่ใดนั้น จะคำนึงถึงความสะอาดสบายในการเรียนที่มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งนั้นมากกว่าที่จะคำนึงถึงค่าใช้จ่ายทางการศึกษา ดังนั้นผู้บริหารของมหาวิทยาลัยเอกชนจึงควรให้ความสำคัญกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2553 : 8-9) ที่กล่าวว่า การพัฒนามหาวิทยาลัยไทยอย่างน้อย 1 แห่งมีมาตรฐานเทียบเท่ากับมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก (World Class University) ให้เป็นที่ยอมรับและมีชื่อเสียง อีกทั้งเป็นต้นแบบในการพัฒนาก้าวสู่การเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำให้มหาวิทยาลัยไทยอื่นๆ อันเป็นการกระตุ้นให้เกิดการยกระดับการให้บริการการอุดมศึกษาไทยทั้งระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของรังสรรค์ แสงสุข และคณะ (2544 : 74) ได้ศึกษาเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ด้านลักษณะสถาบันอยู่ในระดับมากที่สุด คือ เปิดสอนระดับปริญญาโท ภาคพิเศษ (นอกเวลาราชการ) จัดการเรียนการสอนขยายโอกาสทางการศึกษาไปสู่ภูมิภาค มีความภูมิใจในชื่อเสียงและมาตรฐานการศึกษาของมหาวิทยาลัย เป็นสถาบันที่อบรมให้เป็นผู้มีความรู้คู่คุณธรรม เปิดสอนสาขาที่ตรงกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน ศิษย์เก่าของมหาวิทยาลัยมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของสังคม และการสมัครสอบเข้าศึกษาไม่จำกัดสาขาความรู้ในระดับปริญญาตรี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงกมล ทรัพย์แสงส่ง (2552 : 114) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ของนักศึกษาระดับปริญญาโทมหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า ด้านชื่อเสียงมหาวิทยาลัย หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เป็นรายชื่อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือหลักสูตรและสาขาวิชาที่เปิดสอนตรงกับความต้องการของตนเอง ค่าใช้จ่ายในการศึกษา ได้แก่ ค่าหน่วยกิต ค่าธรรมเนียมการศึกษา ค่าอุปกรณ์การศึกษา ฯลฯ

สอดคล้องกับงานวิจัยของโคห์น (Kohn, 2000 : 115) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านการอาชีพ สาขาวิชาชีพและการเลือกวิทยาลัยศึกษาต่อ พบว่า เหตุผลที่ทำให้นักศึกษาเลือกศึกษาต่อในสายวิชาชีพ คือ ชื่อเสียงของสถาบัน และคณะครู-อาจารย์มีความเชี่ยวชาญ

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ โดยรวมและรายได้ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้โดยจะเห็นได้ว่าทั้งด้านประสบการณ์ในการทำงาน อายุและรายได้ ไม่ได้ส่งผลต่อการเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีแนวคิดที่เหมือนกันคือต้องการความก้าวหน้าในอนาคต ความมั่นคงส่วนใหญ่จะมีงานทำแล้วและมีประสบการณ์ในการทำงาน เป็นเพราะนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีช่วงอายุ 21-40 ปี รวมทั้งอายุของผู้เข้าศึกษาถือว่ามีความวุฒิภาวะแล้วและอยู่ในช่วงของการพัฒนาตนเองและการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง เลื่อนเงินเดือน ส่วนมากจะมีงานทำแล้วมีความรับผิดชอบในทุกๆ ด้าน โดยเข้าศึกษาต่อส่วนใหญ่พิจารณาถึงความก้าวหน้าและความมั่นคงในอาชีพ บุคลากรในแต่ละสถานประกอบการใดไม่ว่าจะอยู่ในช่วงอายุใดทุกคนมีความพยายามที่จะศึกษาหาความรู้ และเป็นเพราะนักศึกษาส่วนมากมีงานทำแล้วมีความพร้อมเรื่องค่าใช้จ่ายในการศึกษาต่ออีกทั้งอัตราค่าเล่าเรียนของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์เหมาะสมไม่แพงเกินไปเมื่อเทียบกับสถาบันอื่น บัณฑิตยังต้องการเพิ่มวุฒิการศึกษาให้สูงขึ้น ต้องการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถของตนเองให้เพิ่มมากขึ้น สามารถนำเอาความรู้ไปประกอบอาชีพได้หลากหลาย นำความรู้ที่ได้มาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งในด้านการทำงานและการดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นระบบ อีกทั้งมหาวิทยาลัยเป็นสถาบันที่มีชื่อเสียงในศาสตร์นี้และยังมีหลักสูตรที่เรียนตรงกับสายงาน โดยเป็นหลักสูตรที่เป็นไปตามเกณฑ์กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (Thai Qualifications Framework for Higher Education) และยังมีจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยและคุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอนมีคุณวุฒิปริญญาเอก มีตำแหน่งผลงานทางวิชาการเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ (สำนักงานมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา, 2548 : 27) อีกทั้งมีทำเลที่ตั้งอยู่ในแหล่งชุมชนเมืองใกล้ตลาดมีความเจริญทันสมัย เป็นสถาบันที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับ การคมนาคมสะดวกสบาย อัตราค่าเล่าเรียนเหมาะสมไม่แพงเกินไปเมื่อเทียบกับสถาบันอื่น บัณฑิตยังต้องการเพิ่มวุฒิการศึกษาให้สูงขึ้น ต้องการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถของตนเองให้เพิ่มมากขึ้น สามารถนำเอาความรู้ไปประกอบอาชีพได้หลากหลาย นำความรู้ที่ได้มาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งในด้านการทำงานและการดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นระบบ มหาวิทยาลัยมีการเปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษาตั้งแต่ พ.ศ. 2541 – ปัจจุบัน มีศิษย์เก่าเป็นจำนวนมากที่จบการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา อีกทั้งมหาวิทยาลัยยังมีระบบประเมินการประกันคุณภาพการศึกษาของ

มหาวิทยาลัย ดังนั้น ประสิทธิภาพในการทำงาน อายุและรายได้ จึงไม่มีผลกับการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาภรณ์ เชื้อวชาญเกษตร (2551 : 61) ได้ศึกษาเหตุจูงใจในการเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษาปริญญาโท คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี พบว่า นักศึกษาปริญญาโทที่มีประสิทธิภาพในการทำงาน อายุ และรายได้ต่างกันมีเหตุจูงใจในการเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษาปริญญาโท คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ในแต่ละด้านและโดยรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยรัตน์ บุตรศรี (2554 : 81) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครพนม ที่มีอายุต่างกัน มีระดับแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพย์มณฑาดอกไม้ (2546 : 72-74) ที่ศึกษาเรื่องความต้องการในการศึกษาต่อของบุคลากรบริษัท โภคภัณฑ์ อควอเท็ค จำกัด พบว่า บุคคลที่มีอายุ และรายได้ต่างกันมีความต้องการศึกษาต่อไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมพร ณ สงขลา (2539 : 83 ; อ้างถึงใน Sussangkarn. 1991 : 98) พบว่า ค่านิยมการเลือกเรียนตามความต้องการของพ่อแม่ ผู้ปกครองลดน้อยลง จึงเป็นผลให้เหตุจูงใจในการศึกษาต่อของผู้ที่อยู่ในวัยรุ่นและผู้ใหญ่ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลวิจัยของ รังรอง สีสองดี (2535 : 253 ; อ้างถึงใน เจริญ โสภกา. 2551 : 99) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการศึกษาต่อของนิสิตปริญญาโท ภาคพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร พบว่า นิสิตมีแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อไม่แตกต่างกันในด้านอายุ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นรณฤทธิ์ สุรจิต (2547 : 63) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการเลือกเรียนสาขาพาณิชยการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โรงเรียนพาณิชยการหัวหิน พบว่า แรงจูงใจในการเลือกเรียนในสาขาพาณิชยกรรมโดยรวมไม่แตกต่างกันในแต่ละด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยรัตน์ บุตรศรี (2554 : 82) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครพนม ที่มีรายได้ต่างกันมีระดับแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลวิจัยของ สุเมธ ใจเย็น (2551 : 78) ได้ศึกษาการวิเคราะห์องค์ประกอบที่มีต่อการเลือกศึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า มีความคิดเห็นของผู้เรียนที่ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจมี (Jaime. 1972 : 6785-A) ได้ศึกษาทัศนคติของนิสิตที่มีต่อสภาพแวดล้อมของวิทยาลัยครูบูคิดอน (Bukidon Moral College) ฟิลิปปีนส์ พบว่า ทัศนคติชั้นปีที่ 1 ถึงปีที่ 4 ที่มีต่อสภาพแวดล้อมของวิทยาลัยในด้านต่างๆ ไม่แตกต่างกัน

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ปรับปรุงบริเวณที่จอดรถให้เพียงพอกับการให้บริการ รองลงมาคือการปรับปรุงสัญญาณอินเทอร์เน็ต Wifi ให้เพิ่มมากขึ้น และเลือกเรียนเพราะมีภูมิลำเนาอยู่ใกล้สามารถเดินทางมาเรียนได้สะดวก ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมหาวิทยาลัยมีอาคารเรียนจำนวนมากมีนักศึกษาจำนวนมากที่มีรถจักรยานยนต์ รถยนต์ พร้อมทั้งอาจารย์และบุคลากร ในมหาวิทยาลัยมีรถใช้เกือบทุกคน จึงเป็นเหตุให้มีสถานที่จอดรถไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้ใช้บริการมหาวิทยาลัย ซึ่งในปัจจุบันมหาวิทยาลัยได้มีนโยบายสร้างอาคารที่จอดรถบริเวณด้านหลังอาคารเฉลิมพระเกียรติ 50 พรรษามหาวิจิตรลงกรณ อาคาร 15 ชั้น โดยกำลังดำเนินการก่อสร้างอาคารที่จอดรถ โดยสอดคล้องกับก่อสร้างอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กสูง 6 ชั้น ด้านหลังอาคาร 15 ชั้น โดยมีกำหนดการก่อสร้างและแล้วเสร็จเริ่มก่อสร้าง 9 กรกฎาคม 2558 – 27 สิงหาคม 2560 และยังคงสอดคล้องกับแนวคิดของ เกรียงศักดิ์ วงศ์ชูศักดิ์ (2550 : 8) ที่กล่าวว่าทิศทางการอุดมศึกษาของไทยที่ในระดับมหาวิทยาลัยจะมีการใช้ Internet ที่มีเครือข่ายครอบคลุมกว้างขวางหรือที่เรียกว่ามหาวิทยาลัยเสมือน (Virtual University) ซึ่งมีประโยชน์ในการเพิ่มโอกาสเข้าสู่การอุดมศึกษาสำหรับผู้อยู่ในพื้นที่ห่างไกล สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงกมล ทรัพย์ส่งแสง (2552 : 114-115) ที่กล่าวว่า มหาวิทยาลัยรามคำแหงมีความพร้อมด้านอาคารสถานที่ อุปกรณ์ทางการศึกษา อุปกรณ์ที่ใช้ในการอำนวยความสะดวก เช่น คอมพิวเตอร์ เครื่องปรับอากาศ การบริการสารสนเทศ ระบบเครือข่ายที่สะดวกในการสืบค้นข้อมูล การเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและรวดเร็ว สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุเมธ ใจเย็น (2551 : 81; อ้างถึงใน สุรารัตน์ อนุกุลประเสริฐ. 2538 : 130) ที่กล่าวว่านักศึกษาเลือกเข้าศึกษาต่อเนื่องจากมหาวิทยาลัยอยู่ใกล้ภูมิลำเนา สะดวกต่อการเดินทาง ประหยัดค่าใช้จ่าย อีกทั้งมีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมน่าเรียน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย เรื่อง เหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ในการจัดการเรียนการสอนผู้สอนใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับ เนื้อหาวิชา ควรมีการพัฒนาสอนให้ดียิ่งขึ้นไปกว่าเดิม เพื่อเป็นการรักษามาตรฐานที่ดีให้คงอยู่

1.2 มหาวิทยาลัยมีอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถในเนื้อหาวิชาและความสามารถเป็นที่ยอมรับ ควรสนับสนุนให้บุคลากรได้อบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้มากยิ่งขึ้น และรักษาระดับความรู้ความสามารถให้คงอยู่ดียิ่งขึ้นไป

1.3 มหาวิทยาลัยมีทำเลที่ตั้งมหาวิทยาลัยอยู่ในแหล่งชุมชนเมือง ใกล้ตลาดมีความเจริญทันสมัย มหาวิทยาลัยควรมีการปรับปรุงภูมิทัศน์ในมหาวิทยาลัยให้สวยงามเขียวชอุ่มน่าอยู่มากยิ่งขึ้น รวมทั้งปรับปรุงห้องเรียนให้มีวัสดุอุปกรณ์ที่ครบถ้วนมากยิ่งขึ้น

1.4 มหาวิทยาลัยควรจัดให้มีหลักสูตรที่เรียนตรงกับสายงานเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานให้มากขึ้น โดยเป็นหลักสูตรที่สามารถนำไปพัฒนาตนเองได้ และให้ยังคงมีการจัดเวลาเรียนตรงกับเสาร์-อาทิตย์ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้ที่เข้ามาศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาข้อมูลในเชิงปริมาณและคุณภาพ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยในการเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา กับกลุ่มตัวอย่างภายนอก เพื่อหาปัจจัยในการเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

2.3 ควรมีการติดตามผลจากบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาแล้ว 1-2 ปี ในลักษณะของการประเมิน เพื่อพัฒนาจากการเรียนการสอนของสถาบัน ผลที่เกิดกับบัณฑิต

2.4 ควรศึกษาในประเด็นความแกร่งของทางวิชาการของสถาบัน และความคาดหวังในผลที่คาดหวังว่าจะเกิดขึ้นเมื่อนักศึกษาสำเร็จการศึกษาไปแล้ว

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). กรมสามัญศึกษา. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพพุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546). กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กันตยา เพิ่มผล. (2541). การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน. กรุงเทพฯ : ฝ่ายเอกสารและตำรา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2546). เทคโนโลยีการศึกษา : สื่อการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2550 : 57). หลังกำแพงฮาร์วาร์ด : เรียนรู้ความเป็นเลิศทางปัญญา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ชัคเซสมิเดีย.
- _____. (2550). ทิศทางการอุดมศึกษาไทย. หนังสือพิมพ์การศึกษาวันนี้. 22 มิถุนายน 2550.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2553). กานังคประเทศไทย. กรุงเทพฯ : เปเปอร์กรีน.
- ขวัญราตรี ไชยแสง. (2544). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและแรงจูงใจกับการดำเนินงานของพยาบาลวิชาชีพในโครงการพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาลโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ พย.ม. (บริหารการพยาบาล). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- คู่มือนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา. (2556). ระเบียบมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ว่าด้วยการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2552. บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- จันทร์านี สงวนนาม. (2545). ทฤษฎีแนวปฏิบัติการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : บ็ุก พอยท์.
- จำลอง โพธิ์บุญ. (2550). การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการสิ่งแวดล้อม.วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม. 3(1) : 141-174.
- จิรวรรณ ภักดีบุตร. (2540). ผู้ใช้และผู้บริการสารสนเทศในเอกสารการสอนชุดวิชา 13313 การบริหารและการเผยแพร่สารสนเทศ. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- จินตนา บิลมาศ และพรณี บุญประกอบ. (2549). การเสริมสร้างกระบวนการทัศน์และคุณลักษณะของข้าราชการยุคใหม่. สืบค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2549, จาก <http://www.webhost.mots.go.th>.

- จิรพรรณ พิรุณ. (2542). สื่อการเรียนการสอนทางการพยาบาล. กรุงเทพฯ : พิมพ์ลักษณ์ โอเอสพริ้นติ้งเฮาส์.
- เจริญ โสภกา. (2551). แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ บธ.บ. (การจัดการทั่วไป).
อุบลราชธานี : บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตน์พงษ์. (2539). การพัฒนาหลักสูตร : หลักและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.
- ฉัตรยาพร เสมอใจ. (2549). การจัดการและการตลาดบริการ. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ฉัตรนภา พรหมมา. (2542). รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนาเกณฑ์ประเมินหลักสูตรสาขา
วิทยาศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุดรดิตถ์. อุดรดิตถ์ : สำนักวิจัยและบริการวิชาการ
สถาบันราชภัฏอุดรดิตถ์.
- ชนิตว์สรณ์ ตรีวิทยาภูมิ. (2549). แรงจูงใจ. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2557, จาก
<http://www.ismed.or.th/knowledge/manage39.pdf>.
- ชรินทร์ มั่งคั่ง. (2551). เอกสารการสอนกระบวนวิชา 017731 : การพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษา.
เชียงใหม่ : ลูกช้างนานามีเดียเซ็นเตอร์.
- ชาติ แจ่มนุช และคณะ. (2545). สอนอย่างไรให้คิดเป็น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เลียงเชียง.
- ชูชีพ อ่อนโคกสูง. (2549). ความสัมพันธ์ระหว่างพลังระหว่างความสามารถแห่งตน เป้าหมายและ
ความเป็นไปได้ที่จะกระทำกับแรงจูงใจในการเรียน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนว
และจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2543ก). “กระบวนกรสันนิเวทนาการและระบบสื่อการสอน.”
ใน เอกสารการสอนชุดวิชาเทคโนโลยีสื่อสารการศึกษา หน่วยที่ 2. (1- 125).
นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- _____. (2543ข). “กระบวนกรสื่อสารการเรียนการสอน”. ใน เอกสารประกอบชุดวิชา
เทคโนโลยีการสอน. หน้า 81-85. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ณัฐควัน ตัญญา. (2547). จิตวิทยา. กรุงเทพฯ : วิสคอมเซ็นเตอร์.
- ดวงเดือน พิพัฒน์ชูเกียรติ. (2541). “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสุขสมบูรณ์ของนักศึกษา
ชั้นปีที่ 1. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต”. วิทยานิพนธ์
กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงกมล สิ้นเพ็ง. (2549). สถิติสุขภาพ : แหล่งเรียนรู้กรณีอาชีพ โรงเรียนสถิติสุขภาพ ฝ่ายมัธยม.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ดวงกมล ทรัพย์แสงส่ง (2552). ได้ศึกษาแรงงูใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา
 คณะศึกษาศาสตร์ ของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศ.ม.
 (การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
 เศษศักดิ์ สานติวิวัฒน์. (กรกฎาคม – ธันวาคม. 2547). ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อ
 การ บริการของห้องสมุดสมนึก พูนทรัพย์ คณะทันตแพทยศาสตร์
 มหาวิทยาลัยขอนแก่น. อินฟอร์เมชัน 11(2) : 28-35.
- เต็มศักดิ์ กทวณิช. (2546). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ถวิล เกื้อกุลวงศ์. (2548). ภาวะผู้นำตามสถานการณ์. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนา
 ข้าราชการพลเรือน.
- ทองวรรณ ศิริวรรณ. (2543). แรงงูใจในการเลือกเรียนหลักสูตรเศรษฐศาสตร์การจัดการของ
 นักศึกษา มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว. สารนิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจการศึกษา). กรุงเทพฯ
 : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ทัศนีย์ บุญเต็ม และคณะ. (2548). รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา :
 กรณีศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น : โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.
- ทิพย์มณฑา ดอกไม้. (2546). การศึกษาความต้องการในการศึกษาต่อของบุคลากรบริษัทโกลด์กันท์
 อะควอเท็ค จำกัด. ปัญหาพิเศษ. ร.ม. (การบริหารทั่วไป). มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี :
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทิสนา เขมณี. (2548). “ การใช้บทบาทสมมุติในการเรียนการสอน”. กรุงเทพฯ :
 เซิร์คเวฟเอ็ดดูเคชั่น.
- ทรงธรรม ชีระกุลและคณะ. (2554). ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
 ของมหาวิทยาลัยทักษิณ. รายงานการวิจัย : สงขลา หน่วยวิจัยสถาบัน มหาวิทยาลัย
 ทักษิณ.
- ธีรวัฒน์ บุวรรณะ. (2549). ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการสภาพแวดล้อมภายใน
 มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).
 นครเข็งเทรา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- ธีรารัง บัวศรี. (2532). ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบและพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ
 : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- นรงค์ฤทธิ์ สุรชิต. (2547). แรงงูใจในการเลือกเรียนสาขาพาณิชยกรรมของนักเรียนระดับ
 ประกาศนียบัตรวิชาชีพโรงเรียนพาณิชยการหัวหิน. สารนิพนธ์ กศ.ม. (บริหารธุรกิจ).
 กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- นิรมล ศตวุฒิ. (2548). การพัฒนาหลักสูตร Curriculum Development CU 710. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นิธิมา สังคหะ. (2547). แรงจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาในระดับปริญญาตรีของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. (การวัดและประเมินผล). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นพพร เพียรพิกุล. (2546-2547). ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อการให้บริการใน
ห้องสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. วารสารสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
10-11(40) : 112-120.
- นาฬิกา เกิดขุนทด. (2549, กรกฎาคม – ธันวาคม). LibQUAL+TM เครื่องมือประเมินคุณภาพ
บริการห้องสมุดยุคใหม่. กรุงเทพฯ : อินฟอร์เมชั่น. 13(2) : 70-80.
- น้ำลิน เทียมแก้ว. (2556). ความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการของสำนักวิทยบริการ
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประจำปีการศึกษา 2555. มหาสารคาม : โครงการวิจัย
สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. (2558). คู่มือนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2558. บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ราชภัฏบุรีรัมย์.
- บรรพต สุวรรณประเสริฐ. (2544). การพัฒนาหลักสูตรโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.
เชียงใหม่ : โรงพิมพ์แสงศิลป์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2546). การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ประสาธ อิศรปริดา. (2547). ภาวะจิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. มหาสารคาม
: โครงการตำรา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประศาสน์ ไสวงษ์. (2552). แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิตของนักศึกษาระดับปริญญาโท
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. วิทยานิพนธ์ บธ.ม. (บริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ : บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2542). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.
พิมพ์ครั้งที่ 2. บุรีรัมย์ : ภาควิชาทดสอบและวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์
สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.
- ประสิทธิ์ ทองอ่อน และคณะ. (2542). พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน. กรุงเทพฯ :
เวิร์คเวฟเอ็ดดูเคชั่น.

- ปิยรัตน์ บุตรศรี (2554). แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครพนม. วิทยานิพนธ์ ร.ป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ปริญญา บุญเลิศล้ำ. (2547). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกศึกษาหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงโรงเรียนศรีธนาพณิชยการเทคโนโลยีเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศศ.ม. (อาชีวศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2547). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อกรุงเทพฯ.
- ศกาทิพย์ เกษรากุล. (2542). สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในทัศนะของนิสิต. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. (2542). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา.
- พรรณี ชูทัยเจนจิต. (2538). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : ต้นอ้อแถมมี.
- _____. (2550). จิตวิทยาการเรียนการสอน. นนทบุรี : เกรท เอ็ดดูเคชั่น.
- พาสณา จุลรัตน์. (2548). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยา การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิมล เมฆสวัสดิ์. (2550). ประเมินคุณภาพการบริการสำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิสิทธิ์ พิพัฒน์โกศลกุล. (2546). ขั้นตอนของคุณภาพบริการ. กรุงเทพฯ : โปรดักส์ทีวีดี.
- พิชญ์ พงศ์ศรี. (2549). การประเมินทางการศึกษา : แนวคิดสู่การปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เทียมฟ้า.
- พรทิพย์ คำชาย. (2543). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเลือกสาขาวิชาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันราชภัฏราชนครินทร์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไพฑูรย์ สีนลรัตน์. (2524). หลักและวิธีการสอนอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2543). ชั้นศึกษาชั้นอุดมศึกษา-การเรียนรู้. รายงานการวิจัย. เอกสารเรื่องการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในระดับบัณฑิตศึกษา. กรุงเทพฯ. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มารีสา ธรรมะ. (2545). ความพึงพอใจของนิสิตต่อสภาพแวดล้อม. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ระเบียบมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. (2547). ระเบียบมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ว่าด้วยการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา (ฉบับที่ 4). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- รสริน พิมลบรรยงค์. (2547). เอกสารชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิชาเทคโนโลยีการสอน รหัสวิชา 103111. นครราชสีมา : โปรแกรมวิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2548). พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ : ดวงกมลสมัย.
- รัชนิกร ทองสุคติ. (2543). เอกสารประกอบการสอนวิชาสารสนเทศเพื่อการสอนตั้งคมศึกษา (071732). เชียงใหม่ : ภาควิชามัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รัตนภรณ์ สุภประเสริฐ. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของงานการเงินและบัญชีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บธ.ม (บริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ราตรี พัฒนรังสรรค์. (2544). พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏจันเกษม คณะครุศาสตร์.
- รุ่ง แก้วแดง. (2542). ปฏิบัติการศึกษ. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : มติชน.
- รุ่งโรจน์ พงศ์กิจวิฑูร. (2550). เทคโนโลยีการศึกษา. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- รุจิร ภู่อาระ. (2546). การพัฒนาหลักสูตรตามแนวปฏิรูปการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บั๊กพอยท์.
- ลิขิตกุล กุลรัตน์รักษ์. (2547). การศึกษาประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตามการรับรู้ของนิสิต. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณมถ บินดีจันทร์. (2549). แรงจูงใจในการเลือกศึกษาที่วิทยาลัยแพทยศาสตร์ของนักศึกษาแพทย์ มหาวิทยาลัยรังสิต. ปริญญาานิพนธ์ ศ.ม. (การวัดและประเมินผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วรรณิ ลิ้มอักษร. (2546). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. สงขลา : คณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว. มหาวิทยาลัยทักษิณ.

- วสันต์ ทองไทย. (2546). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตพิสัยในการเรียนรู้
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ค. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรรษยา ศิริวัฒน์. (2547). การประเมินประสิทธิภาพการให้บริการของงานบริการศึกษาคณะ
รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. วารสารวิจัย. 7(2) : 149.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2541). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.
กรุงเทพฯ : ดันอ้อ 1999.
- _____. (2542). แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : ดันอ้อ 1999.
- วิจัยสถาบัน สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดชัยภูมิ. (2553). เหตุจูงใจในการเข้าศึกษาต่อ
ระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัด
ชัยภูมิ ปีการศึกษา 2553. ชัยภูมิ : สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดชัยภูมิ
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2543). การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : ส่วนวิจัยและพัฒนา
สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย.
- วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์. (2542). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น : สานต่อที่ท้องถิ่น. กรุงเทพฯ
: เซ็นเตอร์คิสต์ฟเวอรี่.
- วีไลรัตน์ แสงศรี. (2548). จิตวิทยาการสอนวิชาชีพ. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ล้านนา วิทยาเขตพายัพ.
- วีระพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์. (2542). คุณภาพในงานบริการ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ
: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี.
- วิระ ค้างแป้น. (2544). ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ปรินูญานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี
: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิภา อร่ามรุ่งโรจน์ชัย. (2544). แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของนักศึกษา สถาบัน
เทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตบพิตรพิมุขมหาเมฆ. สารนิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศรรัตน์ รัตนถาวร. (2545). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนิสิตโครงการปริญญาโท สาขา
บริหารธุรกิจภาคค่ำในการเลือกศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก. วิทยานิพนธ์
บธ.ม. (การจัดการ). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ศักดิ์นา บุญเปี่ยม. (2547). จิตวิทยาทั่วไป : เอกสารประกอบการสอนวิชา 222111. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ภาควิชาจิตวิทยา.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2541). การวิจัยธุรกิจ. กรุงเทพฯ : เพชรจรัสแสงแห่งโลกธุรกิจ.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2545). พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ์.
- สมใจ ลักษณะ. (2547). การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน. กรุงเทพฯ : เพิ่มทรัพย์.
- สมนึก ธาตุทอง. (2548). เทคนิคการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา. นครปฐม : เพชรเกษมการพิมพ์.
- สังค์ อุทรานันท์. (2532). พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ : มิตรสยาม.
- สมิต สัจฉกร. (2542). การต้อนรับและบริการที่เป็นเลิศ. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- สิริกัญญา พัฒนภูทอง. (2546). การศึกษาความพึงพอใจและปัญหาการบริการของผู้ใช้บริการ หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยขอนแก่น. สารนิพนธ์ บธ.ม. (การตลาด) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สิรินดา วรรณะวิภาค. (2541). ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยศรีปทุม. ปริญญานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สถาบันเด็ก. (2557). ความรู้ประกอบคู่มือมาตรฐานการปฏิบัติในการตรวจพิสูจน์และการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2557, จาก www.childthai.org.
- สาโรช ไสยสมบัติ. (2534). ความพึงพอใจในการทำงานของครูอาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด. ปริญญานิพนธ์ การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540). แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544). กรุงเทพฯ : อรรถพลการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู. (2544). คุณธรรมและจิตสำนึกของข้าราชการครู. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2553). คู่มือการปฏิบัติงานเลขานุการ. กรุงเทพฯ : พญาไทยการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2547ข). หลักเทคนิคการบริหารและการวางแผน. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.

- สุชาติ เก้าเอี้ยน. (2549). แรงจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การวัดและประเมินผลการศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุเมธ ใจเย็น. (2551). การวิเคราะห์องค์ประกอบที่มีผลต่อการเลือกศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจ บัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในเขต กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท ค.ม. (คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- สุทธิรัตน์ มัทวรัตน์. (2549). จิตวิทยาอุตสาหกรรม. สืบค้นเมื่อ 30 กรกฎาคม 2549,
จาก <http://www.dit.dru.ac.th>.
- สุนีย์ ภูพันธ์. (2546). แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตร. เชียงใหม่ :
หจก. เชียงใหม่ : The Knowledge Center.
- _____. (2549). แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตรยุคปฏิรูปการศึกษาไทย.
กรุงเทพฯ : The Knowledge Center.
- สุภัทรา ปิ่นทะเลแพทย. (2542). พฤติกรรมมนุษย์และการพัฒนาตน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา
และการแนะแนว. สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2544). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- _____. (2548). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- สุวัฒนา สุวรรณเขตนคม. (2545). เส้นทางสู่งานวิจัยในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2545). จิตวิทยาเพื่อการฝึกอบรมผู้ใหญ่. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ
: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- อคุศลย์ วิริยเวชกุล. (2542). หลักสูตรเรียนรู้ตลอดชีวิต. ในรวมบทความวิชาการการอุดมศึกษา
: ประกอบการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง การอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 หน้า 27-36.
กรุงเทพฯ : พรินต์โพร.
- อนเนก ชิตเกสร. (2542). มุลเหตุจูงใจในการตัดสินใจเลือกศึกษาคณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยพายัพ. รายงานการวิจัย ฉบับที่ 156. เชียงใหม่ : จรัสธุรกิจการพิมพ์.
- อัจฉรา สังข์สุวรรณ. (2543, พฤศจิกายน-ธันวาคม). การสร้างแรงจูงใจในการทำงาน.
วารสารคัลเลอร์เวย์ : 66-70.

- อารี เพชรผด. (2530). มนุษย์สัมพันธ์ในการทำงาน. กรุงเทพฯ : นิติกุลการพิมพ์.
- อาภรณ์ เชื้อชาญเกษตร. (2551). เหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษาปริญญาโท คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อากาศร ชาติคลหะ. (2553). ห้องสมุดและทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษาขั้นคว่ำ. ชลบุรี : ตะวันออกการพิมพ์.
- อารีย์ พันธุ์มณี. (2542). จิตวิทยาการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เลิฟ แอนด์เฟรช.
- _____. (2546). จิตวิทยาสร้างสรรค์การเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : ไบโหม.
- อุดมศักดิ์ มุณีกรนนท์. (2540). รายงานผลการประเมินโครงการเรื่อง การพัฒนาบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมแม่จันวิทยาคม จังหวัดเชียงราย. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์. (2545). เทคโนโลยีการศึกษา : หลักการและแนวปฏิบัติ. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- Astin, A. W. (1993). **The College Environment**. New York : American Council on Education.
- Applewhite, P. B. (1965). **Organization Behavior**. New York : Prentice Hall.
- Boshier, R. W. (1971). **Motivation Orientation of Adult Education Participant : A Factor Analytic Exploration of Houle's Typology**. *Adult Education*. 21(1) : 3-26.
- Chalongphob, S. Sussangkarn. (1991). **Educational Options for the Future of Thailand**. Bangkok : The thailand Development Research Institute Foundation.
- Cronbach, L. J. (1990). **Essentials of Psychological Testing**. 5th ed. New York : Harper.
- Corral, S & Brewerton, A. (1999). **The Needs Professional 's Handbook : Your Guide to Information Service Management**. London : Library Association Publishing.
- Cullen, R. (2001). "Perspectives on user satisfaction surveys". **Library Trends**. 49(Spring) : 602-686.
- Darkenwald, G. C. & Merriam, S. B. (1982). **Adult Education: Foundation of Practice**. New York : Harper & Row Publishers.
- Drever, J. D. J. (1979). **A Dictionary of Psychology**. n.p. : Penquin.
- <http://www.pnru.ac.th> (2557, สิงหาคม 17)

- Harold, W. (1964). **Personality Change in College Student. In College and Character.**
New York : Nivit Stanford.
- Houle, C. O. (1961). **The Inquiring Mind.** Madison : University of Wisconsin Press.
- Jaime, M. Gr. (1972). "Student Perceptions of Campus Environment" **Dissertation Abstracts International.** 32(12) : 101-A.
- Kohn, P. R. (2000). **Vocational Identity, Field of Study and College Choice.**
Dissertation Abstracts International, 61(03), 879-A. (UMI 9965893).
- Kotler, P. K. P. (2000). **Marketing Management : Analysis, Planning, Implementation and Control.** 10th ed. NJ : Prentice Hall.
- Krejcie, R. V; & Morgan, D. W. (1970). "Determining Sample Size for Research Activities". **Educational and Psychology Measurement.** New York : McGraw Hill.
- Maslow, A. H. (1970). **Motivation and Personality.** New York : Harper and Brothers.
- Morstain, B. R. & Smart, J. C. (1974). Reasons for Participation in Adult Education Coures : A Multivariate Analysis of Group Differences.
Adult Education. 24(2) : 83-89.
- Moegan & King, M.K. (1975). **Introduction to Psychology.** 2d ed. New York : McGraw-Hill.
- National Institute for Adult Education. (1970). **Adequacy of Provision.** Adult Education. 42(6).
- Newcumer, M. (1995). **The big Business Executive.** New York : Columbia University.
- Oliver, P. F. (1982). **Developing the Curriculum.** Boston : Little, Brown and Company.
- Parasuraman, E. L. (1990). **Delivering Service Quality : Planning Customer Perceptions and expectations.** New York : Free Press.
- Rice, T. C. (1975). "Relationship Among Major Environment and Personality for Juniors College". **Dissertation Abstracts International.** 12(23) : 72-A.
- Robbins S. P. (1966). **Management.** 4th ed. n.p. : Simon and Schuster Custom.
- Taba, H. (1962). **Curriculum Development : Theory and Practice.** New York : Harcourt, Brace. and World Inc.

Tanner, D., & Tanner, L. N. (1980). **Curriculum Development 2nd ed.** New York
: Macmillan.

Weber, M. (2011). **The Theory of Social and Economic Organization.** New York :
The Free Press.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Buriram Rajabhat University

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว๓๙๙

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒ สิงหาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.กระพัน ศรีงาน

ด้วย นางสาววิไล ดวงเนตร นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “เหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์” โดยมี ผศ.ดร.ศิริภาณี จุฑาปะมา เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือในการทำการวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว๓๙๙

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจรัส อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒ สิงหาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผศ.ดร.นฤมล สมคุณา

ด้วย นางสาววิไล ดวงเนตร นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “เหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์” โดยมี ผศ.ดร.ศิราณี จุโทปะมา เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือในการทำการวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๕๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว๓๙๙

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒ สิงหาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน อ.ดร.สายรุ้ง สอนสุภาพ

ด้วย นางสาววิไล ดวงเนตร นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “เหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์” โดยมี ผศ.ดร.ศิราณี จุโทปะมา เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือในการวิจัย

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/๑๒๗

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๐ มีนาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ด้วย นางสาววิไล ดวงเนตร นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง เหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริราณี จุฑาปะมา เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยการนี้นักศึกษามีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่านด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

คุณนงนภพร

แล้ว ณ.ส. วิไล ดวงเนตร

๒๕ มี.ค. ๕๘

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

๐๗๓/๑๗
deu onment ๒๓๓๓๓๓

๒๗ มี.ค. ๕๘

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว๑๒๒

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ตำบลในเมือง อำเภอเมือง
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๔ มีนาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือในการวิจัย

เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ด้วย นางสาววิไล ดวงเนตร นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง เหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริภาณี จุฑาปะมา เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ในการนี้นักศึกษามีความประสงค์ในการทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยที่จะใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงเพื่อหาประสิทธิภาพของ เครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นางสาววิไล ดวงเนตร ใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง สำหรับกำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมकुณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

คุณนางวิไล

แล้ว น.ศ. วิไล ดวงเนตร

๒๕ มี.ค. ๕๘

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

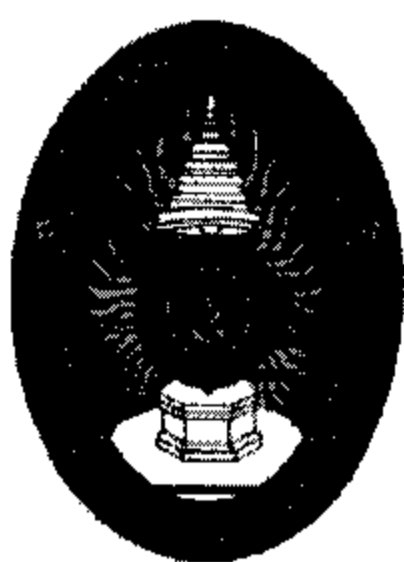
โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๕๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

๒๗ มี.ค. ๕๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง เหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามมี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

2. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลสำหรับวิจัยที่จะเป็นประโยชน์เกี่ยวกับเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ขอให้ท่านตอบแบบสอบถามตามความจริง คำถามของท่านจะถูกนำไปวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อท่าน ผู้วิจัยหวังว่าท่านจะให้ความอนุเคราะห์ด้วยความดีและขอขอบพระคุณอย่างสูง ณ โอกาสนี้

นางสาววิไล ดวงเนตร

นักศึกษาระดับปริญญาโท

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา รุ่นที่ 19 หมู่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวของท่านในปัจจุบัน

1. อายุ

- () อายุ 21 – 30 ปี
- () อายุ 31 – 40 ปี
- () อายุ 40 ปีขึ้นไป

2. ประสบการณ์ในการทำงาน

- () ต่ำกว่า 10 ปี
- () ตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป

3. รายได้

- () ต่ำกว่า 10,000 บาท
- () ตั้งแต่ 10,000 – 20,000 บาท
- () ตั้งแต่ 20,001 – 30,000 บาท
- () ตั้งแต่ 30,001 บาท ขึ้นไป

ตอนที่ 2 เหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
คำชี้แจง แบบสอบถามตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของ
 นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ โปรดกาเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับความคิดเห็นของท่าน
 โดยกำหนดระดับความคิดเห็น ดังนี้

5	หมายถึง	มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุจูงใจอยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุจูงใจอยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง	มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุจูงใจอยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุจูงใจอยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุจูงใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถาม

ข้อที่	องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อเหตุจูงใจ	ระดับเหตุจูงใจ				
		5	4	3	2	1
0	อยู่ในแหล่งชุมชนเมืองมีความเจริญทันสมัย	/				
00	เป็นสถาบันที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของสังคม		/			

คำอธิบาย

ข้อ 0 ถ้าท่านทำเครื่องหมาย / ลงในช่องหมายเลข 5 แสดงว่าท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุจูงใจ
 ในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เกี่ยวกับอยู่ในแหล่ง
 ชุมชนเมืองมีความเจริญทันสมัยอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อ 00 ถ้าท่านทำเครื่องหมาย / ลงในช่องหมายเลข 4 แสดงว่าท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุจูงใจ
 ในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เป็นสถาบันที่มีชื่อเสียง
 เป็นที่ยอมรับของสังคมอยู่ในระดับมาก

ข้อที่	องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อเหตุจูงใจ	ระดับเหตุจูงใจ				
		5	4	3	2	1
ด้านส่วนตัว						
1	ต้องการเพิ่มวุฒิการศึกษาให้สูงขึ้น					
2	ต้องการเพิ่มพูนความรู้และความสามารถของตนเองให้เพิ่มมากขึ้น					
3	สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพได้หลากหลาย					
4	เพื่อนำความรู้ที่ได้รับมาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ทั้งในด้านการงานและการดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นระบบ					
5	เพื่อพัฒนาและสร้างความมั่นใจความภาคภูมิใจให้กับตนเองให้มีความสามารถเป็นผู้นำ					
6	ขยายโลกทัศน์ของตนเองเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น					
7	ต้องการเป็นที่ยอมรับแก่บุคคลรอบข้าง และได้รับการยกย่องจากบุคคลในสังคม					
8	ต้องการยกระดับสถานภาพทางสังคมให้สูงขึ้น					
9	ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือความรู้					
10	สร้างชื่อเสียงให้แก่วงศ์ตระกูล					
11	เพิ่มความมั่นใจและบุคลิกภาพที่ดีในการเข้าสังคม					
12	เพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์					
13	เพื่อเพิ่มวุฒิทางการศึกษาเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก					
14	เพื่อให้มีความรู้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและสภาพความเป็นจริงของสังคม					
15	เพื่อยกระดับสถานภาพของตนเองและเปลี่ยนตำแหน่งสายงานที่สูงขึ้น					
16	นำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้เพื่อมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่นของตนเอง					
17	เป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถและสติปัญญาของตนเอง					

ข้อที่	องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อเหตุจูงใจ	ระดับแรงจูงใจ				
		5	4	3	2	1
ด้านสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัย						
18	ทำเลที่ตั้งมหาวิทยาลัยอยู่ในแหล่งชุมชนเมืองใกล้ตลาดมีความเจริญทันสมัย					
19	เป็นสถาบันที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของสังคม					
20	การคมนาคมเดินทางสัญจรสะดวกสบาย					
21	อัตราค่าเล่าเรียนเหมาะสมไม่แพงเกินไป เมื่อเทียบกับสถาบันอื่น					
22	มีโรงอาหารที่สะอาดถูกสุขลักษณะและมีรสชาติอาหารอร่อย น่ารับประทาน					
23	สภาพแวดล้อมบรรยากาศร่มรื่นมีไม้ดอกไม้ประดับตกแต่งอย่างสวยงาม					
24	มีอาคารเรียนจำนวนห้องเรียนมีความสะดวกสบายสวยงามและมีขนาดที่เหมาะสมเพียงพอ					
25	มีศูนย์คอมพิวเตอร์ หอประชุม ศูนย์วิทยบริการ สนามกีฬา เครื่องออกกำลังกาย ลู่วิ่งยางที่เพียงพอต่อการให้บริการ					
26	มีโรงแรมพนักพิมานและที่พักรอบๆ มหาวิทยาลัยให้เช่าพักอาศัย					
27	สถานที่จอดรถมีพื้นที่เพียงพอในการให้บริการ					
28	สภาพแวดล้อมและบรรยากาศของห้องเรียน เช่น อุณหภูมิ เสียง ความสะอาดของห้องเรียน ห้องน้ำ มีความเหมาะสม					
ด้านบุคลากร						
29	มีอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถ ในเนื้อหาวิชาและความสามารถเป็นที่ยอมรับ					
30	อาจารย์ผู้สอนจบการศึกษาระดับปริญญาเอก					
31	อาจารย์ผู้สอนมีตำแหน่งทางวิชาการ ผศ. รศ.					
32	อาจารย์มีจำนวนเพียงพอ สอนตรงตามสาขาวิชา					
33	อาจารย์สามารถถ่ายทอดความรู้ได้เป็นอย่างดี					
34	อาจารย์เข้าสอนครอบคลุมตรงเนื้อหาวิชานั้น ๆ					

ข้อที่	องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อเหตุจูงใจ	ระดับเหตุจูงใจ				
		5	4	3	2	1
ด้านบุคลากร						
35	อาจารย์ให้คะแนน ประเมินผลการเรียนอย่างเป็นธรรม					
36	อาจารย์แต่งกายเหมาะสม มีบุคลิกที่ดีเป็นแบบอย่าง					
37	อาจารย์ให้ความใกล้ชิดสนิทสนมและเป็นกันเองกับนักศึกษา					
38	อาจารย์มีความเสียสละเวลาในการให้คำปรึกษากับนักศึกษา					
39	ผู้สอนมีการเข้าและออกในการสอนที่ตรงต่อเวลา					
40	ผู้สอนใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา					
41	ผู้สอนมีการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนอย่างเหมาะสมและน่าเรียน					
42	เปิดโอกาสให้ท่านสามารถซักถามได้ตอบได้ในขณะที่สอน					
43	ผู้สอนมีการวัดและประเมินผลการเรียนของท่านที่เป็นธรรมและเป็นระบบ					
44	ขั้นตอนการให้บริการของเจ้าหน้าที่เป็นระบบมีความรวดเร็ว					
45	การอยู่ประจำของเจ้าหน้าที่ให้บริการ					
46	การให้บริการถูกต้องสะดวกรวดเร็วแก่ผู้มารับบริการตามลำดับก่อน-หลัง ด้วยความเสมอภาคยุติธรรม					
47	เจ้าหน้าที่มีความกระตือรือร้น เอาใจใส่ในการให้บริการ					
48	เจ้าหน้าที่แต่งกายสภาพพุดจาสุภาพ ยิ้มแย้มแจ่มใส มีความเป็นกันเอง					
49	เจ้าหน้าที่มีความรู้ ความสามารถ ให้คำแนะนำ คำปรึกษา ตอบข้อซักถามและช่วยเหลือได้เป็นอย่างดีได้ดี					

ข้อที่	องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อเหตุจูงใจ	ระดับเหตุจูงใจ				
		5	4	3	2	1
ด้านการจัดการเรียนการสอน						
50	มีจำนวนโต๊ะ เก้าอี้ เพียงพอสำหรับนักศึกษา					
51	มีห้องแอร์ พัดลม เพียงพอ					
52	มีโปรเจกเตอร์ติดตั้งไว้ทุกห้องเรียนเพื่อใช้ในการเรียนการสอน					
53	มีห้องปฏิบัติการทางคอมพิวเตอร์และมีระบบเครือข่าย อินเทอร์เน็ต สัญญาณ Wifi ที่มีความแรงและให้บริการนักศึกษา ฟรี					
54	มีสื่อวัสดุ อุปกรณ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการสอนที่เพียงพอ และเหมาะสม					
55	หลักสูตรที่เรียนเป็นหลักสูตรที่ทันสมัย ตรงกับความต้องการ					
56	มีการจัดหาดูแลและซ่อมแซมสื่อการเรียนการสอนให้อยู่ใน สภาพพร้อมใช้งานเสมอ					
57	มีคณะกรรมการบริหารหลักสูตร ในแต่ละสาขาวิชาที่ให้ คำปรึกษาแนะนำดูแลเป็นอย่างดี					
58	หลักสูตรที่เรียนตรงกับสายงานและสามารถนำไปพัฒนางานและ ตนเองได้					
59	การจัดเวลาและตารางเรียนเฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์					
60	การจัดตารางเรียนให้จบในแต่ละรายวิชา(Block Course)					
61	ระยะเวลาในการศึกษาตลอดหลักสูตร					
62	มีแผนการเรียนการสอนที่ชัดเจน					
63	มีอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และที่ปรึกษาร่วมอย่างเพียงพอ					
64	มีห้องสมุดให้บริการค้นคว้าเอกสาร ตำรางานวิจัยต่าง ๆ อย่าง เพียงพอ					
65	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และที่ปรึกษาร่วมให้คำปรึกษา คำแนะนำ ช่วยเหลือ และเป็นกันเองกับนักศึกษาอย่างใกล้ชิด					

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา
ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

คำชี้แจง ขอให้ท่านแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มเติมเกี่ยวกับเหตุจูงใจใน
การเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

1. ด้านส่วนตัว

.....

.....

.....

.....

2. สิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัย

.....

.....

.....

.....

3. ด้านบุคลากร

.....

.....

.....

.....

4. ด้านการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

.....

5. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ (ถ้ามี)

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก จ

ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
A1	251.5667	1968.3230	.8508	.9823
A2	252.0000	1916.0690	.8754	.9822
A3	252.1333	1905.6368	.8996	.9822
A4	252.6000	1917.5586	.9037	.9821
A5	252.3333	1908.0230	.9100	.9821
A6	252.7000	1907.6655	.9215	.9821
A7	252.6667	1910.7816	.9070	.9821
A8	252.8333	1905.0402	.9225	.9821
A9	253.1000	1910.5069	.9646	.9820
A10	252.9667	1916.3092	.9228	.9821
A11	253.0000	1919.1034	.9260	.9821
A12	253.0000	1919.1034	.9260	.9821
A13	253.0000	1919.1034	.9260	.9821
A14	253.0000	1919.1034	.9260	.9821
A15	253.0000	1919.1034	.9260	.9821
A16	253.2667	1951.7195	.8223	.9823
A17	252.8000	2002.5103	.5220	.9827
B1	251.2333	2002.8747	.7335	.9826
B2	251.3667	1994.9989	.8813	.9825

	Mean if Item Deleted	Variance if Item Deleted	Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
B3	251.4333	1992.3920	.7606	.9825
B4	252.0000	1939.6552	.8165	.9823
B5	252.3667	1937.6885	.6596	.9828
B6	251.4667	1973.5678	.8446	.9823
B7	251.5667	1968.3230	.8508	.9823
B8	252.2000	1948.3034	.6537	.9827
B9	252.1000	1953.4724	.6947	.9825
B10	252.5000	1951.0172	.5921	.9829
B11	251.9667	1959.9644	.6561	.9826
C1	250.9667	2026.1713	.3286	.9829
C2	251.0333	2017.1368	.5290	.9828
C3	251.1000	2008.8517	.6809	.9827
C4	251.1667	2002.1437	.7895	.9826
C5	251.1667	2002.1437	.7895	.9826
C6	251.5667	2040.9437	-.1228	.9833
C7	251.2333	1992.1161	.7796	.9825
C8	251.3000	1984.0103	.7352	.9825
C9	251.4000	1976.1793	.7631	.9824
C10	251.4667	1974.6713	.7881	.9824
C11	251.7000	1961.7345	.8993	.9822
C12	251.7667	2036.1851	-.0230	.9832
C13	251.0333	2017.1368	.5290	.9828
C14	251.1667	2003.8678	.7479	.9826
C15	251.8333	2036.8333	-.0290	.9834
C16	251.5000	1973.4310	.8093	.9824
C17	251.5667	1965.5644	.8487	.9823
C18	251.6333	1960.3782	.8940	.9822

	Mean if Item Deleted	Variance if Item Deleted	Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
C19	251.7333	1962.2713	.9061	.9822
C20	251.7667	1963.6333	.9039	.9822
C21	251.8667	1966.5333	.8081	.9823
D1	252.0000	1987.9310	.7718	.9825
D2	252.1000	1978.2310	.7758	.9824
D3	250.9000	2030.3000	.3014	.9830
D4	252.2333	1985.3575	.6838	.9825
D5	252.0000	1988.3448	.7649	.9825
D6	251.8667	1999.5678	.6737	.9826
D7	251.9667	1991.4816	.7343	.9825
D8	252.0667	1998.4782	.5684	.9827
D9	251.8667	2001.4989	.7132	.9826
D10	251.8333	2005.1092	.5999	.9827
D11	251.5667	2039.2195	-.0985	.9832
D12	251.3667	2047.7575	-.2765	.9833
D13	251.1333	2052.4644	-.4263	.9834
D14	252.0667	2001.1678	.4647	.9828
D15	252.1667	1986.9713	.6384	.9826
D16	252.2000	1985.4759	.6877	.9825

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 65

Alpha = .9828

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาววิไล ควงเนตร
วัน เดือน ปีเกิด	4 กรกฎาคม 2521
สถานที่เกิด	อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ 439 ถนนจิระ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ รหัสไปรษณีย์ 31000
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	พนักงานมหาวิทยาลัย เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ฝ่ายบริหารจัดการทรัพย์สินและสิทธิประโยชน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ 439 ถนนจิระ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ รหัสไปรษณีย์ 31000
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2534 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองแวง ตำบลเมืองแฝก อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2537 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านตบช้าง ตำบลเมืองแฝก อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2540 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพระครูพิทยาคม ตำบลพระครู อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2542 อนุปริญญา อว.ท. สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ พ.ศ. 2547 ปริญญาตรี ครุศาสตรบัณฑิต ก.บ. สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พ.ศ. 2559 ปริญญาโท ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ก.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

